

Cand.merc.aud.
Institut for Regnskab og Revision
Kandidatafhandling
Copenhagen Business School, 2014

Udvidet gennemgang

En diskussion og analyse om, hvordan udvidet gennemgang vil påvirke revisionsbranchen, og om kvaliteten af udvidet gennemgang er tilfredsstillende

Extended review

A discussion and analysis of how extended review will affect the accounting profession and whether the quality of the extended review is satisfactory

Opgaven er udarbejdet af:

Renata Lohse

Vejleder:

Marianne Zander Svenningsen

Afleveringsdato: 10. december, 2014

Antal anslag: 182.160

Antal sider: 78

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse	2
INDLEDENDE DEL	5
Executive summary	5
1. Indledning	6
1.1 Problemformulering.....	7
1.2 Begrebsdefinitioner	7
1.3 Afgrænsning.....	8
1.4 Metode	9
1.4.1 Videnskabsteoretiske overvejelser.....	9
1.4.2 Dataindsamling	11
1.4.3 Kildekritik	12
1.4.4 Formål og målgruppe.....	14
1.4.5 Opgavestruktur	14
TEORETISK DEL.....	16
2 Revisionsteori.....	16
2.1 Offentlighedens tillidsrepræsentant	16
2.2 Revisionens sociale rolle ved David Flint.....	16
2.3 Revisionsrisikomodellen.....	18
2.4 Principal - agentteorien.....	20
2.5 Karakteristika for B-virksomheder:	21
2.5.1 Diskussion af agentteorien i forhold til B-virksomheder	22
3. Erklæringer og lovgivning.....	23
3.1 Hvad er erklæringer med sikkerhed?.....	23
3.1.1 Revision	25
3.1.2 Review.....	26
3.1.3 Udvidet gennemgang:.....	26
3.2 Delkonklusion på erklæringer	27
3.3 Revisionspligten i Danmark.....	28
3.3.1 Regnskabsklasser	28
3.3.2 Tidligere lempelser af revisionspligten.....	28
3.3.3 Baggrund for udvidet gennemgang 2013.....	29
3.3.4 Kan udvidet gennemgang blive en succes?.....	30

3.3.5	Delkonklusion.....	31
	EMPIRISK DEL.....	33
4	Empirisk tilgang.....	33
4.1	Introduktion af informanter.....	33
4.1.1	Case-virksomheder	33
4.1.2	Revisionsbranchen	34
4.2	Interviewguides.....	35
4.3	Det empiriske udbytte til analysen	37
	ANALYSEDEL.....	38
5	Hvorledes vil B-virksomheder tage imod udvidet gennemgang?.....	38
5.1	Virksomhedernes kendskab til og forståelse af udvidet gennemgang.....	38
5.2	Revision eller udvidet gennemgang til B-virksomheder ud fra revisionsrisikomodellen?	40
5.3	Valg af erklæring ud fra virksomhedstype og kompetencer	41
5.4	Hvilke parametre ligger til grund for valg af erklæring?.....	43
5.5	Er revision under pres?	46
5.6	Delkonklusion.....	47
6	Udvidet gennemgang set fra revisorernes og FSR' s synsvinkel.....	49
6.1	Udvidet gennemgang og de fire supplerende handlinger.....	49
6.2	Information til kunderne.....	51
6.3	Revisionsrisikomodellen.....	52
6.3.1	Hvor ligger revisionsrisikoen på udvidet gennemgang?.....	53
6.4	Hvorledes vil udvidet gennemgang påvirke revisionsbranchen?	55
6.4.1	Opgør med salamimetoden?	55
6.4.2	Muligheden for fortsat at kunne uddanne statsautoriseret personale.....	57
6.4.3	Kvalitetskravene sænkes med mulighed for positiv indkomst	58
6.4.4	Revisionsbranchen bliver mere dynamisk.....	58
6.4.5	De færre dokumentationskrav giver plads til rådgivning og kan opretholde indtjeningen	59
6.4.6	Påvirkes revisors rolle som offentlighedens tillidsrepræsentant?	60
6.5	Delkonklusion.....	62
7	Skal revisionsbranchen stille sig tilfreds med udvidet gennemgang?	64
7.1	Tilfreds ud fra kvalitet	64
7.1.1	Kvalitet i forhold til revision	64
7.1.2	Kvalitet i forhold til udvidet gennemgang.....	66

7.2	Sammenfatning af kvalitet	70
7.3	Tilfreds ud fra indtjening.....	71
7.3.1	Indtjening i forhold til baggrunden for udvidet gennemgang	71
7.3.2	Indtjening i forhold til øget rådgivning.....	71
7.3.3	Indtjening i forhold til Revisionsrisikomodellen	71
7.4	Sammenfatning af indtjening.....	72
7.5	Skal revisionsbranchen stille sig tilfreds med udvidet gennemgang?	72
7.5.1	Tilfreds ud fra det reelle tilvalg af udvidet gennemgang.....	73
7.5.2	Byggeklodsmodellen som alternativ til revision.....	73
	AFSLUTTENDE DEL	74
8	Konklusion.....	74
9	Perspektivering	78
10	Litteraturliste	79
11	Bilag	82
	Bilag 1: Lovændring som følge af lempelsen.....	82
	Bilag 2: Flints syv postulater:.....	83
	Bilag 3: Forskelle på erklæringer med sikkerhed	84
	Bilag 4: Interview med Tina Thykier, Exerp ApS, d. 16.06.14	85
	Bilag 5: Interview med Danny Christensen, Knowledge Cube, d. 03.10.14.....	93
	Bilag 6: Interview med Jens Kongeskov, Kongeskov VVS, d. 30.10.14.....	102
	Bilag 7: Interview med Peter Bloch, TimeGruppen, d. 20.06.14	109
	Bilag 8: Interview med Henrik Brusgaard, Dansk Revision Holbæk, d. 13.08.14	123
	Bilag 9: Interview med Peter Gath, E & Y, d. 14.08.14	136
	Bilag 10: Interview med Anders Lau, FSR, d. 02.07.14	151
	Bilag 11: Interviewguide B-virksomheder	160
	Bilag 12: Interviewguide revisor.....	161
	Bilag 13: Figur over de stigende kvalitetskrav til revision	163

INDLEDENDE DEL

Executive summary

This thesis contributes to new knowledge on how extended review will have an impact on the accounting profession and whether the accounting profession should be satisfied with the extended review.

The thesis is based on the analysis of seven semi-structured interviews from companies in accounting class B and the accounting profession. Companies in accounting class B are interviewed in order to gain knowledge about whether they will adopt the use of the extended review. The more successful the extended review will become the greater the chance that it will affect the accounting profession.

According to interviews with CEOs from three companies, they all have a great interest in the extended review. Two of them require acceptance from intended users of their financial statement before they can carry out a decision whereas the third is ready to change assurance engagement from the financial year of 2015. Compared to statistics, only 6% opted for extended review. The tendency from previous exemptions shows that the implementation increases with increased knowledge. Based on this, I assess that extended review will affect the accounting profession.

The extended review will have positive consequences on the accounting profession by maintaining auditor as the intermediary of confidence in relation to previous exemptions. State-authorized accountants are maintained industry-wide as the extended review is equivalent to an audit while profit is maintained due to the smaller amount of work performed by auditor and lesser requirements to documentation. In addition, the accounting profession is becoming more dynamic, as it adapts to the accounting and assurance needs of the users and therefore offers differentiated services. Finally, the auditor's role as a representative of the public is maintained as long as the auditor follows the declaration standards.

Regardless of the positive consequences, I can conclude that the accounting profession should not be satisfied with the quality of the extended review. I do not consider the quality of the extended review as something that meets the expectations of the users due to the four supplementary procedures. The level of assurance is too low in comparison to an audit, and the public expects quality services from the accounting profession, which I do not find extended review delivers. In turn, the accounting profession can be satisfied with the profit, as extended review can help to maintain a healthy profit compared with the extensive requirements of auditing standards and the prospect of further exemptions.

Conclusively, in spite of the positive consequences on the accounting profession, I assess extended review needs quality improvements.

1. Indledning

Den 6. december 2012 vedtog Folketinget en ændring af årsregnskabsloven, så B-virksomhederne fra 1. januar 2013 frit kan vælge mellem revision efter de internationale standarder eller efter Erhvervsstyrelsens nye erklæringsstandard for små virksomheder, benævnt "udvidet gennemgang"¹². Revision i dag er særligt rettet mod store og komplekse internationale virksomheder og er derfor ikke velegnet til B-virksomheder. Med udvidet gennemgang lempes revisors dokumentation og arbejdshandlinger i forhold til revision, så B-virksomhederne får en erklæring, der er bedre tilpasset deres behov. Regeringen forventer den administrative byrde lempet med 25 %, hvilket vil give en besparelse på 236 mio. kr.³⁴.

De første lempelser i 2006 og 2010 var en reel afskaffelse af revisionspligten. Regeringen har fortsat fokus på lempelser, mens regnskabsbruger har behov for troværdighed i regnskabet. Derfor er revisor i udvidet gennemgang bibeholdt som det tillidsgivende mellemlid mellem regnskabet og regnskabsbruger. Udvidet gennemgang skal således opfattes som et alternativ til revision ved at skabe balance mellem de samfundsmæssige hensyn til at gøre det lettere at drive virksomhed i Danmark og hensynet til at bevare en fornuftig kvalitet og troværdighed i regnskabet.

B-virksomhederne udgør 94 % af danske virksomheder og kan derfor spille en afgørende rolle for udvidet gennemgangs fremtid⁵. Der er derfor ingen tvivl om, erklæringsstandarder kan medføre store ændringer for revisionsbranchen, da en stor del af erhvervslivet kan vælge revision fra. Mit fokus i opgaven bliver således på revisionsbranchen og dens holdninger og forventninger til udvidet gennemgang. Hvordan vil den påvirke revisionsbranchen, og kan revisor fortsat leve op til rollen som offentlighedens tillidsrepræsentant, når der ved udvidet gennemgang udføres færre arbejdshandlinger? For at kunne besvare disse spørgsmål er det relevant at få kendskab til B-virksomhedernes holdning og accept af udvidet gennemgang. Jo flere virksomheder, der vælger udvidet gennemgang, jo større chance er der for, at den får succes og vil påvirke revisionsbranchen. Udvidet gennemgang bygger på et review (ajourført) tilføjet fire supplerende handlinger for at give en yderligere sikkerhed og troværdighed i forhold til review⁶. Alligevel er der tvivl om, hvorvidt de supplerende handlinger er tilstrækkelige til at sikre denne troværdighed.

¹ http://www.ft.dk/Rlpdf/samling/20121/lovforslag/L26/20121_L26_som_vedtaget.pdf

² Se bilag 1 for lovændringen

³ Lovforslaget L26 pr. 10. oktober 2012

⁴ Administrative byrder er de omkostninger virksomhederne bliver pålagt gennem lov som eksempelvis revision

⁵ Erhvervsstyrelsen – Nu bliver digitale årsrapporter obligatoriske

⁶ Jævnfør "International begrebsramme for erklæringsopgaver med sikkerhed", betyder ajourført en revideret udgave af ISRE 2400 DK

1.1 Problemformulering

På baggrund af udvidet gennemgang finder jeg det interessant at undersøge, hvilke konsekvenser, den vil få på revisionsbranchen, og om kvaliteten deraf er tilstrækkelig til at opretholde revisors troværdighed over for regnskabsbruger. Både B-virksomhederne og revisionsbranchen kan få indflydelse på udviklingen af udvidet gennemgang. B-virksomhederne er de reelle brugere af udvidet gennemgang, mens revisionsbranchen er med til at rådgive virksomhederne til at forstå værdien af samt forskellene på erklæringerne, så virksomhederne kan vælge den rette erklæring for dem. Yderligere er de den udførende del af udvidet gennemgang og har indgående kendskab til erklæringen. Revisorerne spiller dermed en oplysende og afgørende rolle i egen fremtid, hvorfor det er relevant at få kendskab til revisorernes holdning til udvidet gennemgang. Mit hovedspørgsmål bliver således:

Hvorledes vil udvidet gennemgang få konsekvenser for revisionsbranchen, og skal revisionsbranchen stille sig tilfreds med udvidet gennemgang?

For at nå frem til en konklusion på en fyldestgørende og kvalificeret måde, bygges opgaven op omkring følgende underspørgsmål:

- 1) *Hvad forstås ved erklæringer med sikkerhed, og hvori ligger forskellene i erklæringerne?*
- 2) *Hvorfor opstår behovet for udvidet gennemgang, og er en succes realistisk?*
- 3) *Hvorledes vil B-virksomheder tage imod udvidet gennemgang?*
- 4) *Hvordan vil udvidet gennemgang påvirke revisionsbranchen?*
- 5) *Skal revisionsbranchen stille sig tilfreds med udvidet gennemgang?*

1.2 Begrebsdefinitioner

For at kunne arbejde videre med problemformuleringen, kræves en redegørelse for følgende begreber:

Erklæringer med sikkerhed består af revision, udvidet gennemgang samt review og er kendetegnende ved, at revisionsrisikoen ligger under 50 %. Så snart risikoen kommer over 50 %, er det en erklæring uden sikkerhed og dermed ikke omfattet af revisorloven⁷.

Udvidet gennemgang er en ny erklæringsstandard B-virksomhederne har kunnet vælge fra 2013 og er tilpasset deres forhold. Den er baseret på et udkast fra FSR som et kompromis mellem regeringens ønske om fortsatte lempelser og regnskabsbrugers ønske om fortsat troværdighed⁸. Udvidet gennemgang bygger på review med supplerende handlinger og giver således en begrænset sikkerhed, men med en positiv konklusion. Den placeres sikkerhedsmæssigt i mellem revision og review. Lovgivningsmæssigt bygger

⁷ Fücksel, Kim: Revisor – Regulering & rapportering, Forlaget Thomson 2007, s. 162

⁸ "FSR – danske revisorer" vil i opgaven blive omtalt som FSR

erklæringsstandarden på: "Erhvervsstyrelsens erklæringsstandard for små virksomheder" (Udvidet gennemgang af årsregnskaber)⁹. Udvidet gennemgang bruges synonymt med erklæringsstandarden i opgaven.

Revisionsbranchen vil i opgaven omfatte små og store revisionskontorer samt FSR.

B-virksomheder defineres som små virksomheder i regnskabsklasse B jævnfør Årsregnskabsloven § 7 stk. 1 litra 2 og er den regnskabsklasse, udvidet gennemgang henvender sig til. De anvender størrelsesgrænserne 1) balancesum på 36 mio. kr., 2) nettoomsætning på 72 mio. kr. og 3) gennemsnitligt antal heltidsbeskæftigede på et år på 50. Inden for regnskabsklasse B befinder mikrovirksomhederne sig, med størrelsesgrænserne 1) balancesum på 4 mio. kr., 2) omsætning på 8 mio. kr. og 3) antal beskæftigede på 12 mio. kr.¹⁰ B-virksomhederne opdeles således i både mikrovirksomheder og små virksomheder, hvor alene de små har revisionspligt.

Definitionen af en succes er subjektiv. Jeg vil tage udgangspunkt i informanten Laus definition, da han repræsenterer FSR: *"Det er helt klart et succeskriterium, at der bliver et vist volumen af tilvalg. At virksomhederne interesserer sig for det"*¹¹.

1.3 Afgrænsning

Danmark påvirkes af de internationale reguleringer og tilpasninger til revision, men i opgaven vil der alene tages udgangspunkt i, hvordan der reguleres i Danmark.

Udvidet gennemgang er del af en lovændring, der indeholder tre aspekter: erklæringsstandarden om udvidet gennemgang, lempelse af revisionspligten for holdingselskaber og lempelse af oplysningskravene¹². I opgaven vil alene diskuteres ud fra erklæringsstandarden. Da det alene er B-virksomheder, der kan vælge denne, vil regnskabsklasse A, C og D ikke blive behandlet. Når der i opgaven refereres til mindre eller små virksomheder er det alene i regnskabsklasse B, der hentydes til.

Der er udarbejdet to standarder for udvidet gennemgang. Erhvervsstyrelsen har udarbejdet en erklæringsstandard for små virksomheder, som udgør selve lovgivningen og findes som bilag til Erklæringsbekendtgørelsen af 17.04.13 (nr. 385). FSR har udsendt en mere detaljeret standard med krav og vejledning for opgaver om udvidet gennemgang: *"Standard for udvidet gennemgang af årsregnskaber, der udarbejdes efter årsregnskabsloven"*. En væsentlig forskel på de to udgaver er, FSR's udgave vægter etiske

⁹ Bekendtgørelse om godkendte revisorers erklæringer, bilag 1

¹⁰ ÅRL § 135 stk. 1

¹¹ Interview, Lau s. 157

¹² Erhvervsstyrelsen – Lovudkast om bl.a. ny erklæringsstandard som alternativ til revision, 2012

krav, herunder god revisorskik og uafhængighed. Som medlem af FSR er revisorer forpligtet til at følge denne standard. I opgaven benyttes bilaget i Erklæringsbekendtgørelsen, da denne er gældende for alle revisorer.

Der afgrænses fra erklæringer uden sikkerhed, selvom det vil have relevans for mikrovirksomhedernes valgmuligheder for erklæring. Det er således kun erklæringsopgaver efter ISRE 2400 (ajourført), erklæringsstandarden samt ISA'erne, der bliver anvendt¹³. Det forudsættes læser har grundlæggende forståelse af erklæringer generelt, så de vil ikke blive udførligt gennemgået, men de væsentligste forskelle og ligheder for opgaven vil blive skitseret.

I opgaven ligger fokus på revisorerne og B-virksomhedernes holdninger og tiltag i forhold til udvidet gennemgang. Jeg er opmærksom på, at pengeinstitutterne spiller en stor rolle i valg af erklæring, men regnskabsbruger vil ikke blive interviewet.

Dataindsamling afgrænses til den 10. november. Herefter vil der ikke indhentes nyt materiale.

1.4 Metode

De videnskabsteoretiske overvejelser belyser min tilgang til at arbejde med opgavens empiri og analysedel og ligger til grund for besvarelsen af problemformuleringen.

Opgaven tager udgangspunkt i en eksplorativ problemstilling. Dette skyldes, udvidet gennemgang er et nyt begreb og med begrænset viden om emnet. Opgaven har således til formål at udforske dette område. Dette gøres ud fra en induktiv tilgang, hvor jeg ud fra få men detaljerede interviews vil drage generelle slutninger om udvidet gennemgang¹⁴. Dertil vil jeg benytte den hermeneutiske tilgang.

1.4.1 Videnskabsteoretiske overvejelser

Hermeneutik betyder fortolkningskunst eller forståelselære og handlede oprindeligt om at forstå og fortolke tekster. Dette kan overføres til interview. Et interview opfattes som en professionel samtale, hvor jeg som interviewer indhenter beskrivelser fra informanten, der efterfølgende skal transformeres til en tekst og fortolkes på for at opnå forståelse. Et interview er altså en måde at forstå et andet menneskes tanker på¹⁵.

Grundlæggende kan dette forklares ved, at vi forstår gennem fortolkning, hvor fortolkningen er skabt på baggrund af vores forforståelse. Forforståelser skabes sociokulturelt gennem eksempelvis livserfaringer, værdier og begreber og er således subjektive. Forforståelse hjælper til meningsforståelse, idet vi har en

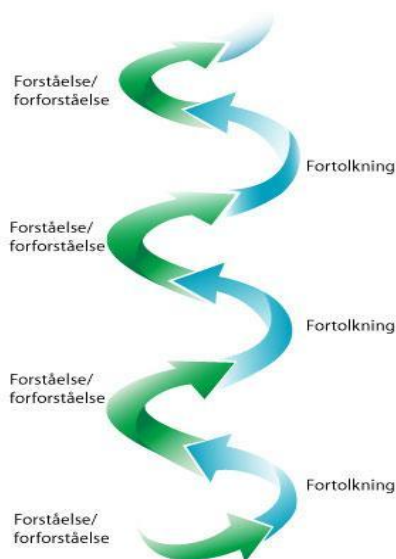
¹³ International standards on auditing, www.frc.org.uk/

¹⁴ Andersen, Ib: Den skinbarlige virkelighed – om valg af samfundsvidenskabelige metoder. Samfundslitteratur 1999, S.

39

¹⁵ Gadamer, Hans-Georg: Sandhed og metode – Grundtræk af en filosofisk hermeneutik. Academica 2007

reference, når vi møder andre forforståelser. Dette giver en cirkelslutning, den hermeneutiske cirkel, idet det fortolkede bliver forstået ud fra vores tidligere forståelser eller fordomme, der igen fører til nye fortolkninger¹⁶:

Figur 1. Den hermeneutiske cirkel

I mødet mellem forforståelser hos én selv, og dem vi møder hos andre, opstår muligheden for horisontsammensmeltning, hvor ens egen forforståelse tages op til revision. Ifølge den filosofiske hermeneutiker Hans-Georg Gadamer, er det vigtigt at sætte disse fordomme på spil for at opnå ny viden¹⁷. Dette er relevant i vurdering af den nye erklæring, idet holdningerne og fordommene til denne har været mangfoldige. Vi er nødt til at forstå erklæringen for at kunne tage den til os eller forkaste den. Dette kræver åbenhed og villighed til at ændre forforståelse i erkendelse af, at ens egen forforståelse ikke er den eneste rigtige. Inden for hermeneutikken findes ikke kun én sandhed, som ved positivismen¹⁸.

Hermeneutikken betoner, at viden er foranderlig og subjektiv. Ved at være subjektiv er den dermed enestående og relateret til det enkelte individ, hvorfor den ene B-virksomhed kan have én opfattelse og ét behov for sikkerhed i regnskabet, der er anderledes end en anden B-virksomheds behov. Dermed er holdningerne til udvidet gennemgang ikke ens, og konsekvenserne af erklæringen vil være forskellig for mine informanter. Omvendt er Erklæringsbekendtgørelsen en objektiv standard, der er ens for alle og skal udføres

¹⁶ Thurén, Torsten: Videnskabsteori for begyndere, Rosinante 2002, s. 56, f

¹⁷ Gadamer, Hans-Georg: Sandhed og metode – Grundtræk af en filosofisk hermeneutik. Academica 2007

¹⁸ Thurén, Torsten: Videnskabsteori for begyndere, Rosinante 2002, s. 13, ff

ens (positivistisk). På den måde kan objektive fakta forekomme subjektive, hvorfor det er vigtigt at lave personlige interviews. Det bidrager til en mere nuanceret løsning på problemformuleringen.

1.4.2 Dataindsamling

Hermeneutikkens metoder er kvalitative, da den menneskelige adfærd skal ses i dens naturlige sammenhæng. Omdrejningspunktet for opgaven er således empirisk data indhentet gennem semistrukturerede interviews. Dette bidrager til åben dialog, og kan give et dybdegående og fyldestgørende svar på problemformuleringen¹⁹. I min samtale med informanterne sker en horisontsammensmeltning, hvor jeg sætter min forforståelse i dialog med informanternes forforståelse og derigennem får tilført deres viden og holdninger set ud fra deres livs- og praksisverden. På den måde bliver jeg klogere på mit emne fra interview til interview til progression i opgaven.

Med en ny erklæring er tilgængeligt materiale begrænset. En besvarelse af problemformulering alene på baggrund af sekundært data vil ikke være fyldestgørende. Således består de kvalitative data af semistrukturerede interviews, der udgør specialets primære data. Det sekundære data er løbende indsamlet og består af faglitteratur i forhold til teorier og teoretikere samt brug af internettet, hvor der er adgang til de nyeste data og litteratur samt lovsamlinger, bekendtgørelser og artikler.

1.4.2.1 Kriterier for valg af informanter

Det er afgørende for undersøgelsen, at informanterne er repræsentative grundet den induktive tilgang. Derfor er søgt bredt i udvælgelse af informanter. Informanterne er opdelt i tre grupper: 1) regnskabsansvarlige fra B-virksomheder, 2) revisorer samt 3) pressechefen fra FSR. Begrundelsen for de to første er tidligere nævnt. FSR er medvirkende til at informere relevante regnskabsbrugere og virksomheder omkring udvidet gennemgang og har medvirket til udarbejdelse af udvidet gennemgang. Således består min empiri af syv personer, der alle kort vil blive introduceret i afsnit 4.1.1., mens kriterier for valg af informanter begrundes i det følgende.

Case-virksomheder

Exerp, Knowledge Cube samt Kongeskov VVS er udvalgt som case-virksomheder. De adskiller sig fra hinanden ved at operere i hver sin branche og har forskellige regnskabskompetencer. Omvendt lever de alle op til de typiske karakteristika for B-virksomheder jævnfør afsnit 2.5, som udvidet gennemgang er beregnet til. Alligevel har alle tre bibeholdt revision, hvilket understreger behovet for interview med virksomhederne for at få forståelse af de parametre, der ligger til grund for deres valg af erklæring.

¹⁹ Boolsen, Merete Watt: Spørgeskemaundersøgelser. Fra konstruktion af spørgsmål til analyse af svarene. Hans Reitzel Forlag, 2008, s. 39, ff

Revisorer

Informanterne skal have kendskab til udvidet gennemgang og nogle klare holdninger dertil, så de kan bidrage til opgavens videnskabelige formål. Yderligere er det essentielt, at det er revisionsvirksomheder af forskellige størrelser og geografisk placering for at få et bredere perspektiv. Således er valgt repræsentanter fra TimeGruppen, Dansk Revision og Ernst & Young (E & Y).

1.4.3 Kildekritik²⁰

Pålidelighed og gyldighed:

Positivister kritiserer kvalitativ forskning for hverken at være pålidelig eller gyldig, da den kvalitative forskning bygger på subjektive fortolkninger. Dermed er retningslinjer til analysemetode ikke så definerede som inden for positivismen. Omvendt opfatter den kvalitative forskning de positivistiske begreber validitet og reliabilitet som undertrykkende og hæmmende for den kreative og frigørende forskning, idet de mener, der findes en mangfoldighed af sandheder og ikke blot én universel sandhed. I erkendelsen af, at vurderingskrav og gennemsigtighed sikrer resultater af høj troværdighed og kvalitet, bruger hermeneutikere de danske begreber pålidelighed og gyldighed i stedet reliabilitet og validitet²¹.

Pålidelighed: Dette omhandler pålideligheden af det indsamlede data, og om andre kan komme frem til samme svar. De gennemførte interviews anses for at være pålidelige, idet de opstillede kriterier for udvælgelse samt informering af informanterne er overholdt. Ligeledes har interviewene været præget af god strukturering og hjulpet godt på vej af de udarbejdede interviewguides²². Pålideligheden kunne styrkes ved at øge antallet af interviews, mens supplerende af spørgeskema kunne øge datakvaliteten, da metodetrianguleringens styrke er, at metoderne kan opveje hinandens svagheder.

På trods af ovenstående fremgangsmåde, kan det være vanskeligt at reproducere samme svar, idet der er tale om holdninger.

Mit kendskab til den ene informant, Sand, gør, at interviewet kan være indforstået. Dette er søgt opvejet ved brug af interviewguiden. Yderligere er informanternes holdninger generelt farvede af personlige holdninger og miljø. Som interviewer kræver dette en kritisk indstilling til informanternes forklaringer og tolkninger.

²⁰ Thurén, Torsten: Videnskabsteori for begyndere, Rosinante 2002, s. 56, f

²¹ Kvale, Steinar: Interview - introduktion til et håndværk, Hans Reitzel Forlag 2009, s. 74, ff

²² Se bilag 11 og 12 for interviewguides til B-virksomheder og revisorer

Gyldighed: Dette omhandler, om metoden undersøger det, den har til formål at undersøge. Dette kommer til udtryk gennem en god sammenhæng mellem formål, problemstilling, den valgte teori, dataindsamlingsmetode samt analyse.

Formålet er eksplorativt som følge af den nye erklæring. Problemformuleringen er åben og primært hermeneutisk baseret, men besvarelse heraf indeholder også teori og lovgivning, der er mere positivistisk funderet. Der eksisterer således to paradigmer. Paradigmer er sameksisterende i tid og i én og samme virksomhed, hvorfor dele af problemformuleringen og informanternes livsverden kan leve i hver sit paradigme²³. Brugen af forskellige teorier og teoretikere er derfor hensigtsmæssig for at ramme den samme virkelighed. David Flint har som udgangspunkt et naturvidenskabeligt udgangspunkt, idet han understreger behovet for standarder og kontrol som eneste sandhed for troværdighed. Dette kendetegnes ved at være positivistisk. Omvendt er han tilhænger af en dynamisk revisionsbranche, der tilpasser sig samfundets behov²⁴. Således anerkender han, at mindre komplekse virksomheder ikke behøver samme form for kontrol. Ud fra den betragtning anerkender han regnskabsklasser og kan derfor anvendes som fortaler for en lempelse af revisionspligten. Verden bliver således mere nuanceret, da han ved denne opdeling kan acceptere flere sandheder.

Agentteorien benyttes for at give læseren forståelse af behovet for revisor og tillige, hvorfor revision kan være unødvendig for B-virksomheder. Revisionsrisikomodellen er grundstenen i revision og bliver brugt i diskussion om B-virksomhedernes valg af erklæring.

Brugen af Flint, agentteorien, revisionsrisikomodellen, revisionsteorien har været fundamentet til diskussioner i analysen omkring centrale begreber fra problemformuleringen og benyttes til at undersøge forskellige elementer i problemformuleringen, som ikke kan besvares ud fra den samme teoretiske synsvinkel. Steinar Kvale er professor i pædagogisk psykologi og leder af Center for Kvalitativ metodeudvikling og har sammen med hermeneutikeren Gadamer været centrale i udarbejdelsen af interviewguide af kvalitativ karakter for at understøtte det eksplorative formål²⁵. Ved at samle delementerne, sikres den røde tråd.

²³ Thurén, Torsten: Videnskabsteori for begyndere, Rosinante 2002, s. 69, ff

²⁴ Flint, David Philosophy and principles of auditing- an introduction, 1988, s. 157-158

²⁵ Kvale, Steinar: Interview – Introduktion til et håndværk, Hans Reitzels forlag 2009, s. 254

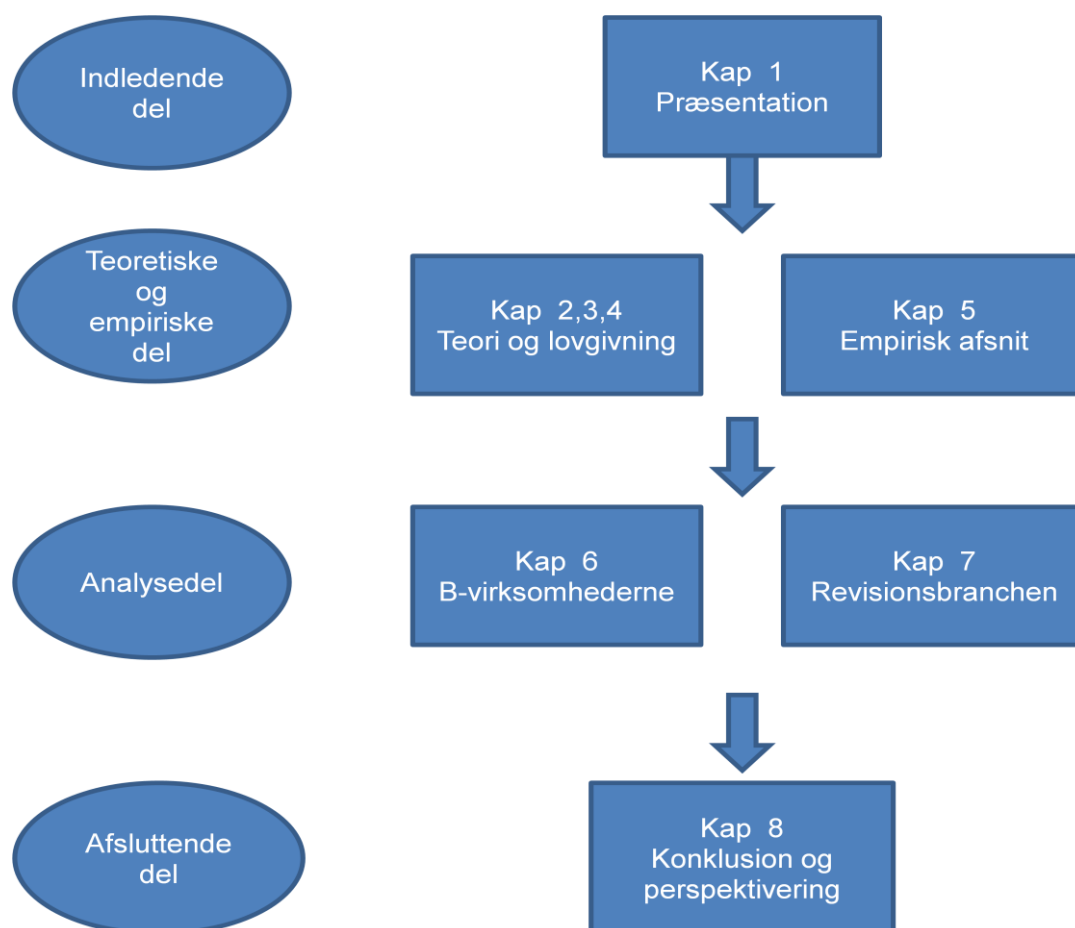
1.4.4 Formål og målgruppe

Udvidet gennemgang kan få en gennemgribende indflydelse på revisionsbranchens nuværende praksis og kontrol af B-virksomheder, hvorfor det videnskabsmæssige formål med denne opgave er gennem semistrukturerede interviews at finde ud af, hvilke holdninger revisionsbranchen har til udvidet gennemgang. Herigennem analyseres frem til mulige konsekvenser udvidet gennemgang vil have på revisionsbranchen, og om den er tilfredsstillende rent kvalitets- og indtjeningsmæssigt.

Opgaven henvender sig til vejleder og censor samt andre med interesse i at få indblik i udvidet gennemgang, holdningerne dertil og hvordan den forventes at påvirke revisionsbranchen.

1.4.5 Opgavestruktur

For at skabe overblik over sammenhængen i opgavens kapitler, vil opgavens opbygning blive illustreret i nedenstående figur. Opgaven er opdelt i fem dele: en indledende, en teoretisk, en empirisk, en analytisk samt en afsluttende del. Strukturen vil give indsigt i, hvordan jeg vil besvare problemformuleringen.

Figur 2. Opgavens struktur

Den indledende del præsenterer opgaven, problemformuleringen, begrebsdefinition, afgrænsning, målgruppe samt metodeafsnit og opgavestruktur.

Opgavens teoretiske formål er at opstille de teoretiske rammer for opgavens problemstilling. Teorien vil derfor ligge til grund for store dele af analysen. Indledningsvist gennemgås revisor som offentlighedens tillidsrepræsentant samt Flint for at fremhæve vigtigheden af revisors samfundsmæssige rolle og samfundets påvirkning på revisionsbranchen. Herefter belyses agentteorien efterfulgt af revisionsrisikomodellen. Dernæst sammenholdes revisors erklæring ud fra forskelle i arbejdshandlinger, og hvordan disse forskelle har indvirkning på sikkerhed og konklusion i erklæringerne. Slutteligt belyses revisionspligten i Danmark, der for de fleste virksomheders vedkommende er lovpligtig. Dette gøres gennem indsigt i regeringens tidligere lempelser samt baggrunden for udvidet gennemgang. Historikken benytter jeg til vurdering af, hvorvidt udvidet gennemgang kan blive en succes.

Formålet med den empiriske del er at redegøre for mine metodiske overvejelser, herunder en forståelse for min tilgang til undersøgelsesdesign og semistrukturerede interviews. Yderligere introduceres de syv informanter.

Analysens formål er at besvare problemformuleringen og baseres på den teoretiske og empiriske del. Først diskuteres B-virksomhedernes interesse i udvidet gennemgang samt hvilke parametre, der ligger til grund for deres valg af erklæring. Dernæst analyseres og identificeres revisionsbranchens holdning til udvidet gennemgang, samt de konsekvenser den kan få på revisionsbranchen. Afslutningsvist vil jeg diskutere, hvorvidt revisionsbranchen skal stille sig tilfreds med udvidet gennemgang.

Den afsluttende del konkluderer på problemformuleringen og afslutter med en perspektivering.

TEORETISK DEL

Den teoretiske del besvarer underspørgsmål ét og to og deles i tre afsnit: anvendt revisionsteori, erklæringer med sikkerhed samt revisionspligten i Danmark.

2 Revisionsteori

Dette afsnit indledes med revisors rolle som offentlighedens tillidsrepræsentant efterfulgt af David Flint. Dernæst beskrives revisionsrisikomodellen i dens enkelte dele afsluttende med gennemgang af agentteorien.

2.1 Offentlighedens tillidsrepræsentant

Formålet med revision er at øge troværdigheden af information i regnskabet set med regnskabsbrugers øjne. Revisor spiller derfor en central rolle i samfundet, hvorfor denne lovmæssigt er døbt offentlighedens tillidsrepræsentant: *”Revisor er offentlighedens tillidsrepræsentant under udførelse af opgaver efter RL § 1, stk. 2”*.²⁶ Rollen fordrer, at revisor som uafhængig tredjepart gennemgår og kontrollerer om oplysninger i virksomhedens regnskab er retvisende og udført i overensstemmelse med gældende begrebsramme²⁷. Støder revisor på væsentlige usikkerheder eller ulovligheder i regnskabet, har revisor pligt til at oplyse om dette i erklæringen.

Denne rolle er interessant i forhold til udvidet gennemgang, da der kan skabes tvivl om, hvorvidt revisor kan leve op til denne rolle, når der udføres færre handlinger end ved revision.

2.2 Revisionens sociale rolle ved David Flint

David Flint har medvirket til udvikling af centrale begreber inden for revision som uafhængighed, troværdighed og ansvarsplacering, der ligger til grund for behovet for revisor i agentteorien. Flint anskuer revision som et socialt koncept og en social kontrolmekanisme²⁸. Det sociale aspekt skal ses i modsætning til den klassiske agentteori, der alene forklarer behovet for revision ud fra interne aktørers synsvinkel. Flint derimod understøtter samfundets behov for revisor og tager udgangspunkt i samfundet som helhed. Regnskabsbruger bliver dermed samfundet. I et samfund under konstant forandring forpligtes både revisor og lovgiver, i følge kontrolmekanismen, til at vurdere og leve op til samfundets behov for revision og dets forventninger til revisors ansvarlighed og skal tilpasse revisionen til dette:

²⁶ Revisorloven § 16 stk. 1

²⁷ Fücksel, Kim, m.fl.: Revisor – regulering & rapportering, s. 36, ff samt Europa-kommissionen – Grøn bog. Revisionspolitik: Læren af krisen, d. 13.10.10., s. 9 ff

²⁸ Flint, David Philosophy and principles of auditing- an introduction, 1988, s. 13 ff

"Auditors have a professional duty to interpret their responsibility and the kind of performance which the user public can reasonably expect and to charge themselves to work by reference to these criteria".²⁹

På den måde opstår et samspil mellem samfund og revision, hvor revision opstår og udvikles ud fra et behov om at afgive en konklusion på årsregnskabet, som samfundet har tillid til, og som tilgodeser samfundet som helhed.

Han har i sin bog: "Philosophy and principles of auditing- an introduction" opstillet 7 postulater som grundsten i udviklingen af revision, hvoraf de tre med relevans for opgaven kort vil blive fremhævet³⁰:

- 1) Betingelsen for revision er en situation af økonomisk ansvarlighed, hvor nogle parter har behov for pålidelighed og troværdig information
- 2) Genstanden for revision er for fjern, for kompleks og / eller betydningsfuld til at undlade revision
- 5) Standarder for ansvarlighed kan fastsættes, således at adfærden kan sammenlignes med disse normer. Sammenligningsprocessen kræver særlig faglig kunnen og udøvelse af skøn

Ifølge postulat 1 udtrykker Flint, i lighed med agentteorien, at betingelsen for revision er, at der er behov for kontrol. I forhold til C og D virksomheder kan dette kobles sammen med postulat nr. 2. Når aktionær og direktion er adskilte og har hver sin interesse opstår behovet for kontrol og placering af ansvar. I små virksomheder er bestyrelse og direktion ofte sammenfaldende, hvorfor revidering af regnskabet ikke er af samme nødvendighed. Dermed anerkender Flint regnskabsklasser, og kan benyttes som fortaler for udvidet gennemgang.

Postulat nr. 5 omhandler vigtigheden af standarder. Revisor arbejder i samfundets interesse, hvorfor revisor har behov for en objektiv referenceramme, som standarder og vejledninger, til at angive kriterierne for og forventningerne til revisors arbejde. Således kan revisor vurdere regnskabet og sine arbejdshandlinger op i mod kriterierne. Ved at revisor anvender en fast standard sikres en ensartethed og en revision udført med den nødvendige kvalitet, der kan forventes af revisor³¹. På den måde tilføres regnskabet troværdighed og tillid. Samtidig fremmer udarbejdelse af standarder, at gældende lovkrav overholdes, hvilket hjælper i rollen som offentlighedens tillidsrepræsentant.

Som en vigtig del af den sociale kontrolmekanisme kræves en vis dynamik i standarderne, da verden er konstant foranderlig. Samfundets behov ændrer sig, så der er løbende behov for vurdering og ajourføring af revisionsstandarder. Forudsætningerne for revisors arbejde kan derfor ændre sig over tid:

²⁹ Flint, David Philosophy and principles of auditing- an introduction, 1988, s. 151

³⁰ Se bilag 2 for alle syv postulater

³¹ Flint, David Philosophy and principles of auditing- an introduction, 1988, s. 143

*"It is important, therefore, that auditing standard-making process should be dynamic, progressive and open. Auditing standards which are no more than a codification of practice based on past experience are, except in the most basic principles of the audit role, likely to be constantly out of date."*³²

Med citatet understreger Flint, at det der var gældende i går ikke nødvendigvis er gældende i dag. Dette er sammen med hans teori om, at samfundets behov spiller en vigtig rolle i revisors virke, yderst relevant i forhold til min problemstilling. Med skærpede krav kan revision være for omfattende for B-virksomheder, hvilket har skabt behovet for udvidet gennemgang. Udarbejdelse af erklæringsstandarden understreger revisionsbranchens tilpasning til omverdenen.

2.3 Revisionsrisikomodellen³³

For at revisor kan give den korrekte sikkerhed, skal revisionsrisikoen reduceres til det niveau, der passer til opgaven.

Revisionsrisikomodellen bruges som et planlægningsværktøj til udarbejdelse af den klassiske revisionsydelse, men kan anvendes på udvidet gennemgang til at forklare de forventelige effekter på opgaverisikoen ved en højere risiko. I dette afsnit bliver modellen beskrevet i dens enkelte dele for senere at kunne bruges til at vurdere, det behov B-virksomheders har af erklæring.

Revisionsrisikoen (RR) opgøres som produktet af den iboende risiko (IR) * kontrolrisikoen (KR) * opdagelsesrisikoen (OR) og illustreres som følgende:

$$RR = IR * KR * OR$$

Revisionsrisikoen er risikoen for, at den aflagte årsrapport er behæftet med væsentlige fejl, som revisor ikke har opdaget under sin revision. En forkert revisionsrisiko kan derfor betyde, regnskabet er væsentlig fejlbehæftet. I forbindelse med udvidet gennemgang bliver modellen interessant, da revisors mulighed for at opdage fejl reduceres i takt med reducere af arbejds handlinger.

For at væsentlige fejl kan opstå, kræves to forhold opfyldt. For det første skal der være fejl i virksomhedens regnskabsmateriale og efterfølgende, at revisor ikke opdager fejlen(e) under sin revision. Den første fejl opdeles i to, den iboende risiko og kontrolrisikoen, og omfatter virksomhedens eget miljø. Den benævnes

³² Flint, David Philosophy and principles of auditing- an introduction, 1988, s. 157-158

³³ ISA 200 afsnit 13

risikoen for væsentlig fejlinformation eller klientrisikoen³⁴. Den anden fejl benævnes opdagelsesrisikoen og karakteriseres som revisors arbejdshandlinger.

Den iboende risiko

Den iboende risiko påvirkes af faktorer som en kompleks regnskabspraksis, regnskabsmæssige skøn, forretningsrisici samt ikke-rutine transaktioner. Eksempelvis beregnes hensættelser af tab ud fra regnskabsmæssige skøn og har en højere iboende risiko end afstemning af kreditorer, idet kreditor kan afstemmes til ekstern dokumentation. Den iboende risiko skal ses uafhængigt af de interne kontroller og revisors arbejde.

Kontrolrisikoen

Kontrolrisikoen er effektiviteten af de interne kontroller. Hermed menes risikoen for, at en væsentlig fejl ikke bliver forebygget, opdaget eller håndteret ordentligt af virksomhedens implementerede kontroller. Kontrolrisikoen har en iboende begrænsning, idet den påvirkes af menneskelige fejl, besvigelser eller en uhensigtsmæssig omgåelse af kontrollen. Uanset hvor god en intern kontrol der udføres, vil den som følge af den iboende begrænsning alene kunne begrænse og ikke eliminere tilstedeværelsen af væsentlige fejl i et regnskab.

Opdagelsesrisikoen

Opdagelsesrisikoen er risikoen for, revisor ikke opdager væsentlige fejl under sin revision. Opdagelsesrisikoen er omvendt proportional med klientrisikoen. Det vil sige, jo større klientrisikoen er, jo mere skal opdagelsesrisikoen reduceres for at nå det planlagte niveau for revisionsrisiko. Omvendt forholder det sig, hvis en virksomhed har gode interne kontroller. Dette giver en lav kontrolrisiko, så revisor kan udføre tilsvarende færre handlinger, uden at revisionsrisikoen øges.

Revisionsrisikoen som planlægningsværktøj

Når revisor skal planlægge sin revision, er det vigtigt at tage alle elementerne i modellen i betragtning, da de afhænger af hinanden. Kvantificering af risiciene kan være svær, hvorfor det kan være hensigtsmæssigt at benytte måleenheder i form af pile: (↑) eller (↓) for at illustrere sammenhænge. Hvis revisor vurderer, klientrisikoen går op (↑), så skal opdagelsesrisikoen tilsvarende ned (↓) for at opretholde samme revisionsrisiko. Gennem brug af pilene tydeliggøres opdagelsesrisikoen for revisor, som er den, revisor kan påvirke for at tilpasse revisionsrisikoen til rette erklæring. Ved udvidet gennemgang er revisionsrisikoen

³⁴ ISA 200 afsnit A40

højere end ved revision, da der ikke ønskes samme overbevisning. Derfor tillades en højere opdagelsesrisiko. Omkostningerne bliver lavere, hvilket kan være attraktivt for virksomhederne.

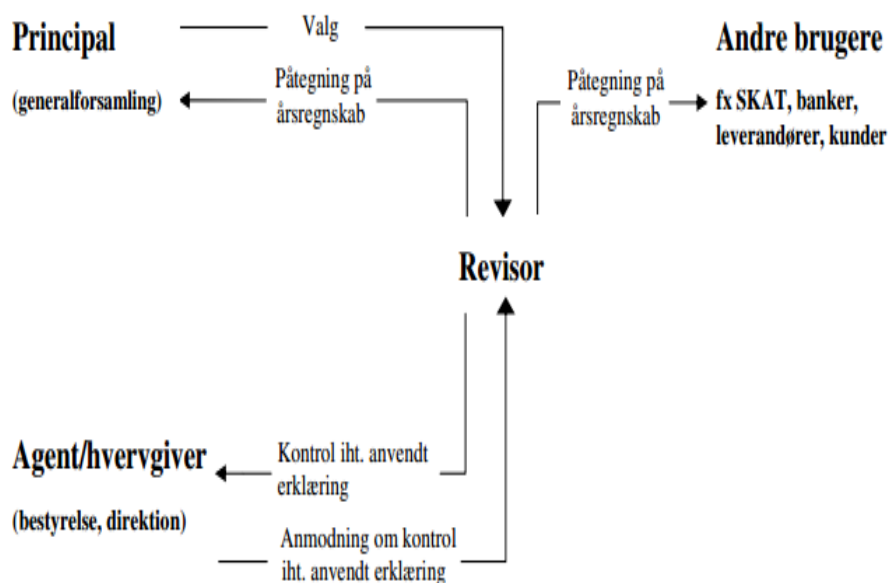
2.4 Principal - agentteorien

I en virksomhed kan der være forskel på, de der ejer en virksomhed, og de der forvalter ressourcerne deri, hvilket ofte er tilfældet ved større virksomheder som C- og D-virksomheder. Ejerne agerer som principaler og er eksterne regnskabsbrugere, mens ledelsen forvalter ressourcerne som agent for ejerne og er dermed interne regnskabsbrugere. Alene af den grund vil der være et informationsgab (asymmetri) mellem ledelse og ejere, idet det interne regnskab indeholder væsentligt flere oplysninger end det eksterne regnskab. For at forstå problemstillingen med asymmetrisk information, er det vigtigt at forstå, at principalen og agenten ikke nødvendigvis har samme interesser for virksomheden. Asymmetrien giver ledelsen mulighed for at disponere ressourcerne efter egne interesser, uden ejerne vil opdage det. Denne problemstilling kaldes "moralisk hazard" og medfører et behov for kontrol af ledelsens adfærd, når ejerne ikke selv har mulighed for at deltage i den daglige drift. For at sikre ejernes interesser bliver varetaget som aftalt, kan virksomheden lade årsrapporten revidere af revisor, der kan varetage denne kontrolfunktion ved kritisk at forholde sig til ledelsens rapporterede information.³⁵

Ovenstående agentteori er set i dens oprindelige lys med adskillelse mellem ejer og ledelse og med ejeren som vigtigste regnskabsbruger. I denne opgave tages udgangspunkt i regnskabsklasse B, hvor der ofte er sammenfald mellem ejer og ledelse. Det er derfor vigtigt at illustrere, at årsregnskabet ligeledes benyttes af andre regnskabsbrugere end ledelsen. Derfor tages udgangspunkt i Mogens Christensens definition af agentteorien³⁶. Eksterne regnskabsbrugere kan også agere principal og har samme behov for revisors erklæring som ejerne. Ledelsen agerer i disse tilfælde stadig agent. Dette illustreres via nedenstående figur:

³⁵ Eilifsen, Aamund m.fl.: Auditing & Assurance service, McGraw-Hill 2010, s. 6

³⁶ Christensen, Mogens m.fl.: Revision – koncept & teori, Forlaget Thomson 2004, s. 15.

Figur 3. Principal-agentteorien med eksterne brugere. Kilde: modifikation af Mogens Christensens figur s. 15

Som det fremgår af figuren, er revisor det centrale element i modellen, da denne binder systemet sammen. Dette stiller krav til revisors arbejde og kvaliteten heraf, da man som regnskabsbruger er afhængig af at kunne stole på den information, der er i regnskabet som grundlag for økonomiske beslutninger. Revisors ansvar er det tillidsskabende mellemlid, der styrker troværdigheden i den information, der går fra virksomheden til regnskabsbruger ved at sikre, ledelsens oplysninger i årsregnskabet udviser et retvisende billede og overholder gældende lovkrav.

2.5 Karakteristika for B-virksomheder:

B-virksomheder besidder nogle særlige karakteristika, der kan influere på deres valg af erklæring³⁷:

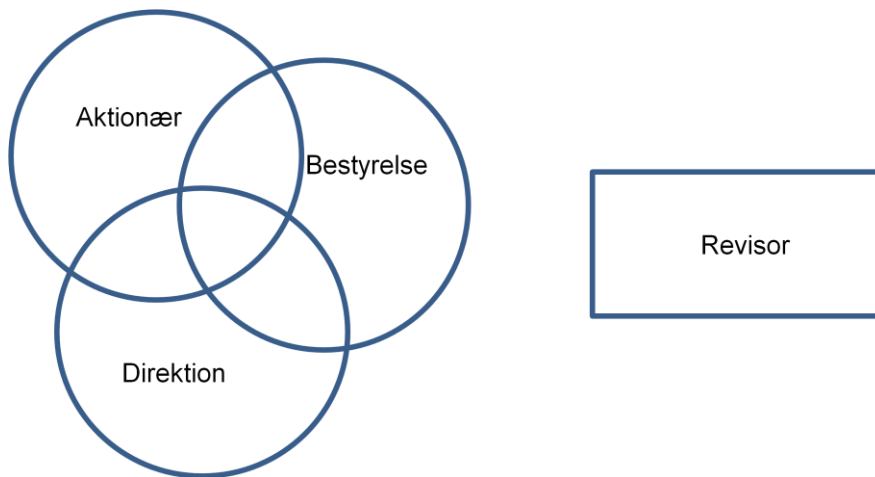
- Der er ofte sammenfald mellem ejer (principal) og direktør (agent)
- Papirgange er uformelle
- Få interne kontroller
- Kun få ud over SKAT og medarbejderne interesserer sig for virksomhedens økonomi

Ovenstående karakteristika gør, at bogholderiet er simpelt og med få regnskabsansvarlige. De få interne kontroller og ansatte kan gøre det svært at opretholde effektiv funktionsadskillelse, hvilket øger risikoen for fejl og besvigelser. Til gengæld kan tilstedeværelsen af ejeren i den daglige drift medvirke til reducere af de ansattes fejl som en slags "policeman effekt". Omvendt kan ejeren / ledelsen have en dominerende rolle i virksomheden, hvilket kan udnyttes til bevidst at tilsidesætte de interne kontroller til egen fordel.

³⁷ ISA 200 afsnit A64

2.5.1 Diskussion af agentteorien i forhold til B-virksomheder

Når der er sammenfald af interesser i agentteorien, kan det diskuteres, hvorvidt virksomheden har behov for revision eller ej. I det tilfælde kan agentteorien laves om og ses som en omvendt agentteori med revisor som ekstern part:

Figur 4. Omvendt agentteori. Egen tilvirkning, inspireret af "Beierholms Faglige Dage" 2011

Figuren illustrerer, hvordan sammenfald af personer i ledelse og aktionærer kan skabe informationssymmetri. Dette reducerer behovet for kontrol og dermed revision, hvilket er den vej, regeringen vil gå. Revisors centrale rolle kan dermed forsvinde i B-virksomheder. Til gengæld vil det tillidsskabende mellemlid til årsregnskabet være væk og dermed fundamentet for revisors rolle som offentlighedens tillidsrepræsentant. Spørgsmålet bliver så, hvordan der skabes tillid til et regnskab, revisor ikke har påtegnet? Der vil stadig være eksterne regnskabsbrugere af regnskabet, hvorfor der stadig kan være krav om revisors erklæring, men ikke nødvendigvis lige så dyb en gennemgang som ved revision. Når en virksomhed vælger udvidet gennemgang vil revisor stadig være det tillidsskabende mellemlid, der kan tilføre regnskabet troværdighed.

Ved at anskue virksomheden ud fra agentteorien begrundes behovet for kontrol af regnskabet grundet asymmetrisk information. Ved at tilføje B-virksomhedernes karakteristika reduceres eller fjernes denne asymmetri, hvorved der kan argumenteres for at fravælge revision og i stedet for vælge udvidet gennemgang. Det skal dog pointeres, at jo større og mere kompleks en virksomhed bliver, jo større kan behovet for kontrol og dermed revision, blive.

3. Erklæringer og lovgivning

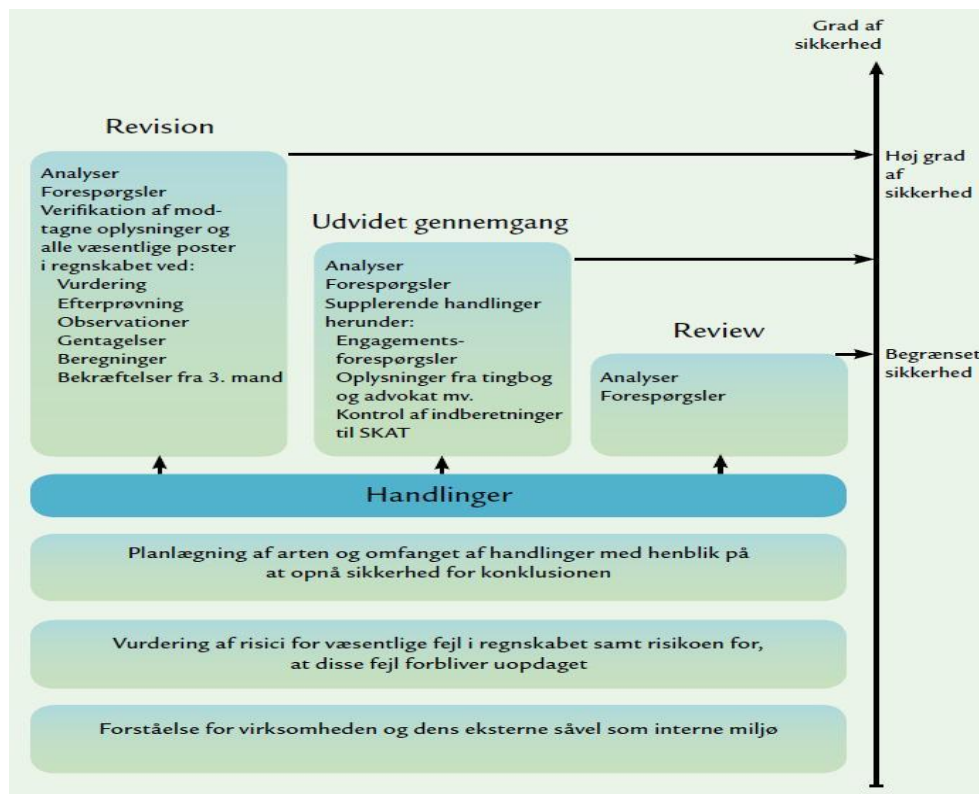
For at få en forståelse af udvidet gennemgang, belyses kort forskelle og ligheder på erklæringer med sikkerhed ud fra revisors arbejdshandlinger samt konklusion. Dernæst redegøres kort for regnskabspligten, regeringens tidligere lempelser samt baggrunden for udvidet gennemgang. På baggrund af historikken, vil jeg vurdere, hvorvidt udvidet gennemgang rent teoretisk kan blive en succes. Jo mere realistiske det er, jo større sandsynlighed er der for, at udvidet gennemgang vil få konsekvenser for revisionsbranchen.

3.1 Hvad er erklæringer med sikkerhed?

En erklæringsopgave med sikkerhed er en opgave, hvor revisor udtrykker en konklusion med det formål at øge graden af tillid til årsregnskabet³⁸. Det betyder, at revisor ved sin påtegning har udført nogle arbejdsopgaver i henhold til den enkelte standard for at sikre, at regnskabet ikke indeholder væsentlige fejl og misinformationer. Grundigheden af det arbejde revisor udfører, afspejler sig i påtegningen og i graden af sikkerhed, som erklæringen kræver. Sikkerheden varierer alt efter erklæring, dækkende fra høj grad af sikkerhed til begrænset sikkerhed. Jo højere grad af sikkerhed erklæringen er afgivet med, jo mere dokumentation og dermed revisionsbevis kræves. Ofte omtales sikkerheden ud fra revisionsrisiko, der er omvendt proportionale med hinanden. Eksempelvis har revision en sikkerhed på 95 %, hvilket giver en revisionsrisiko på 5 %. Dermed vil en høj sikkerhed have en lav revisionsrisiko, mens revisionsrisikoen omvendt vil være højere i en opgave med begrænset sikkerhed som udvidet gennemgang. Målet med erklæringer med sikkerhed er at reducere opgaverisikoen til et niveau, der efter omstændighederne er acceptabelt for opgaven.

Nedenstående figur giver et overblik over de arbejdshandlinger, revisor udfører alt efter graden af sikkerhed.

³⁸ International begrebsramme for erklæringer med sikkerhed. FSR's revisionstekniske udvalg 2012

Figur 5. Figuren illustrerer forskelle og ligheder ved revision, udvidet gennemgang og review. Kilde: Fsr.dk

Af figuren fremgår, at revision kræver størst dokumentation for, at det bagvedliggende materiale er rigtigt, hvor review har færrest handlinger. Udvidet gennemgang ligger et sted mellem de to.

I det følgende vil de væsentligste forskelle i revisors erklæringer belyses³⁹. Strukturen vil være:

- Revisors formål
- Arbejdshandlinger
- Konklusion

³⁹ For yderligere forskelle se også skema i bilag 3

3.1.1 Revision

Revision giver den højeste grad af sikkerhed, revisor kan tilbyde og baseres på 37 internationale revisionsstandarder.

Formål

"... at opnå høj grad af sikkerhed for, at regnskabet som helhed ikke indeholder væsentlig fejlinformation... således revisor er i stand til at udtrykke en konklusion om, hvorvidt regnskabet i alle væsentlige henseender er udarbejdet i overensstemmelse med en relevant regnskabsmæssig begrebsramme".⁴⁰

Arbejdshandlinger

Planlægning og gennemførelse af revision kræver et dybdegående kendskab til virksomheden og dens interne kontroller, jævnfør ISA 315. Den høje sikkerhed opnår revisor ved at udføre revisionshandlinger og skaffe tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis og dokumentation til verificering af oplysningerne i regnskabet. Ved verifikation foretager revisor kontrol af alle væsentlige regnskabsposter. Årsregnskabets fuldstændighed testes ved eksempelvis fysisk lageroptælling, observation eller udsendelse af debitorsaldomeddelelser for dokumentation og bekræftelse af oplysningernes retsmæssighed. Dette betyder, at revisor skal udføre en grundig kontrol af kundens oplysninger og data og ikke blot tage kundens ord for gode varer, men være kritisk over for det forelagte materiale.

Som grundlag for den høje sikkerhed foretager revisor en række stikprøver, der giver tilstrækkeligt revisionsbevis til at konkludere, om regnskabet er retvisende. Iboende begrænsninger, som omkostninger og menneskelige fejl, gør, at et revideret regnskab ikke kan opnå 100 % sikkerhed, men er sandsynliggørende frem for definitiv⁴¹. En revision opnår derfor en sikkerhed på 95 %, så dokumentationskravene til arbejdshandlinger er omfattende som følge af de mange standarder og den høje sikkerhed.

Konklusion

Revision er mere omfattende end både review og udvidet gennemgang, da revisor udfører en lang række revisionshandlinger som bevis for, at regnskabet er uden væsentlig fejlinformation. På den baggrund udtrykkes en positiv konklusion, og revisors erklæring på regnskabet er et kvalitetsstempel med en høj grad af sikkerhed, der reducerer revisionsrisikoen til et acceptabelt lavt niveau.

⁴⁰ ISA 200 afsnit 11

⁴¹ ISA 200 afsnit 3

3.1.2 Review

En B-virksomhed der opfylder kravene i ÅRL § 135 stk. 1, 2. pkt. har mulighed for at udarbejde et regnskab efter den internationale standard om review, ISRE 2400 (ajourført) med begrænset sikkerhed.

Formål

"at opnå begrænset sikkerhed for, om regnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation ved primært brug af forespørgsler og analytiske handlinger, der gør revisor i stand til at udtrykke en konklusion om, hvorvidt revisor er blevet opmærksom på forhold, der kan give revisor grund til at mene, at regnskabet ikke i alle væsentlige henseender er udarbejdet i overensstemmelse med fastlagt regnskabsmæssig begrebsramme".⁴²

Arbejdshandlinger

Revisor udfører review handlingerne forespørgsler og analyser for at udtrykke en erklæring med begrænset sikkerhed. Revisor tager således kundens svar for gode varer og verificerer alene, når analysen, forespørgslerne eller revisors professionelle skepsis gør opmærksom på væsentlige forhold. Først dér udføres yderligere handlinger, der kan være revisionslignende handlinger.

Konklusion

Revisor udtrykker en negativ konklusion på det gennemgåede regnskab, der angiver, at revisor ikke er bekendt med forhold, der giver anledning til, at regnskabet ikke giver et retvisende billede eller er i overensstemmelse med angivne begrebsramme.

3.1.3 Udvidet gennemgang:

Når en klasse B- virksomhed opfylder kravene i ÅRL § 135 stk. 1, kan denne få udarbejdet en årsrapport efter udvidet gennemgang, der bygger på ISRE 2400 (ajourført) og giver en begrænset sikkerhed.

Formål

"... at sætte revisor i stand til på basis af de udførte handlinger at udtrykke en konklusion om, hvorvidt årsregnskabet giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven"⁴³.

⁴² ISRE 2400 (ajourført), opgaver om review af historiske regnskaber

⁴³ Bekendtgørelse om godkendte revisorers erklæringer, bilag 1 afsnit 5

Arbejdshandlinger

Revisor udfører review handlinger for at opnå begrænset sikkerhed for sin konklusion i årsregnskabet. Derudover udfører revisor fire supplerende handlinger med henblik på at opnå yderligere sikkerhed for sin konklusion i forhold til review:

- 1) Oplysninger fra tingbog, personbog og bilbog
- 2) Oplysninger fra advokat
- 3) Engagementsforespørgsler
- 4) Afstemning af indberetninger til SKAT

Ovenstående handlinger bygger på objektive kriterier og skal alene finde sted, hvis de er relevante og ikke ud fra en vurdering af væsentlighed og risiko.

Betegnelsen "udvidet gennemgang" henviser til de elementer, som erklæringen indeholder. "Gennemgang" står for review, mens "udvidet" står for de supplerende handlinger, revisor skal udføre i forhold til review. Begge elementer er valgt ud fra de mindre virksomheders karakteristika og er således tilpasset de ejerledede virksomheder. Beslutningen om erklæringsstandarden skal ske på ordinær generalforsamling⁴⁴.

Konklusion

Formålet med de supplerende handlinger er at øge sikkerheden i revisors konklusion og reducere revisionsrisikoen til et acceptabelt niveau. Denne afgørende forskel i forhold til review gør, at revisor afgiver en positiv erklæring på, hvorvidt regnskabet er retvisende eller ej i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

3.2 Delkonklusion på erklæringer

Erklæringer med sikkerhed anvendes af revisor til at udtrykke en konklusion om regnskabet med det formål at øge regnskabsbrugers tillid til, at regnskabet er retvisende. Erklæringer med sikkerhed består af revision, udvidet gennemgang samt review og er kendetegnende ved, at revisionsrisikoen ligger under 50 %. Så snart risikoen kommer over 50 %, er det en erklæring uden sikkerhed og dermed ikke omfattet af revisorloven.

En væsentlig forskel på erklæringerne er, at review og udvidet gennemgang alene udføres på baggrund af én standard, hvor revision skal efterleve 37 forskellige standarder. Revision indebærer kontrol af alle væsentlige poster, verificering af oplysninger samt udførelse af fysisk kontrol eller observation af eksempelvis varelager for at opnå den høje sikkerhed med en positiv konklusion. Ved udvidet gennemgang og review foretages

⁴⁴ Bekendtgørelse om godkendte revisors erklæringer, bilag 1 afsnit 4

alene forespørgsler samt analyser som led i den begrænsede sikkerhed. Ved udvidet gennemgang udfører revisor fire supplerende handlinger i forhold til review, der sikrer en positiv konklusion, hvor review har en negativ konklusion. Der er således en tydelig sammenhæng mellem omfanget af handlinger udført og den sikkerhed, som revisor udtrykker i konklusionen. Den største forskel ved de tre erklæringer skal således findes i udførelse af arbejdshandlinger.

3.3 Revisionspligten i Danmark

3.3.1 Regnskabsklasser

Årsregnskabsloven (ÅRL) dækker alle virksomheder i Danmark. Den er bygget op omkring en byggeklodsmodel, der inddeler virksomhederne i regnskabsklasser ud fra størrelse, omsætning og antal ansatte.

Regnskabsklasse A omfatter enkeltmandsvirksomheder, der ikke har revisionspligt. Regnskabsklasse B omfatter små aktie- og anpartsselskaber og udgør 94 % af danske virksomheder⁴⁵. Regnskabsklasse C gælder mellemstore og store aktie- og anpartsselskaber, mens regnskabsklasse D omfatter børsnoterede og statslige aktieselskaber. C og D er fortsat forpligtet gennem lov til at få revideret deres årsregnskab⁴⁶.

3.3.2 Tidligere lempelser af revisionspligten

Regeringen har i en årrække haft en målsætning om at lette de administrative byrder for erhvervslivet for at skabe vækst og nye arbejdspladser. Samtidig er et mål at bevæge sig mod de lempeligere europæiske grænser for at styrke den danske konkurrenceevne. EU's 4. regnskabsdirektiv fra 1978 gjorde det muligt for små virksomheder i EU, som svarer til de danske B-virksomheder, helt at fravælge revision. Danmark er et af de få lande sammen med Malta og Sverige, der ikke har gjort fuldt brug af dette⁴⁷.

I Danmark har man lempet revisionspligten i forskellige tempi for mikrovirksomhederne og dermed blødt op for de danske krav om revisionspligt. De første lempelser i 2006 og 2010 har været decideret afskaffelse af revisionspligten. Dette illustreres af nedenstående figur i felt 1 og 2 via et historisk perspektiv. Felt 1 omfatter mikrovirksomhederne, som grænserne så ud fra 2006 - 2009. I 2010 blev størrelsesgrænserne for mikrovirksomhederne udvidet, hvilket fremgår af felt 2. Disse grænser er stadig gældende. Som det fremgår af figuren, er det alene mikrovirksomhederne, der kan fravælge revisionspligten. Med udvidet gennemgang får de en ekstra valgmulighed. Dette tilføjes i felt 3. Felt 1 – 3 viser således den historiske udvikling af mikrovirksomhederne, hvor felt 4 skildrer de små virksomheder. Det er først med udvidet gennemgang, at

⁴⁵ FSR Pressemeddelelse - Digitale regnskaber bliver en realitet, 7. april 2011

⁴⁶ Folketinget - Bemærkninger til lovforslaget "Lov om ændring af årsregnskabsloven og revisorloven"

⁴⁷ Erhvervs- og Selskabsstyrelsen - Rapport om revisionspligten for B-virksomheder (små virksomheder), marts 2005

de små får et alternativ til revision. Felt 3 og 4 illustrerer således de nye regler gældende fra 2013, hvis baggrund vil blive behandlet i næste afsnit.

Historisk udvikling af lempelse af revisionspligt for B-virksomhederne fra 2006-2013			
1	2006-2009 Mikro virksomheder	Balancesum: < 1,5 mio. kr. Nettoomsætning: < 3 mio. kr. Antal ansatte: < 12 personer ⁴⁸	Ingen revisionspligt Tilvalg: • Revision • Review
2	2010-2012 Mikro virksomheder	Balancesum: < 4 mio. kr. Nettoomsætning: < 8 mio. kr. Antal ansatte: < 12 personer	Ingen revisionspligt Tilvalg: • Revision • Review
3	2013- Mikro virksomheder	Balancesum: < 4 mio. kr. Nettoomsætning: < 8 mio. kr. Antal ansatte: < 12 personer	Ingen revisionspligt Valgfrit mellem: • Revision • Udvidet gennemgang • Review
4	2013- Små virksomheder	Balancesum: 4-36 mio. kr. Nettoomsætning: 8-72 mio. kr. Antal ansatte: 12-50 personer	Valgmuligheder: • Revision • Udvidet gennemgang

Figur 6. Lempe af revisionspligten for B-virksomhederne fra 2006-2013. Kilde: egen tilvirkning

3.3.3 Baggrund for udvidet gennemgang 2013

Regeringen har fortsat et mål om at skabe vækst og arbejdspladser. Derfor arbejder de målrettet på at skabe bedre rammebetingelser for B-virksomhederne. Dette indbefatter bedre erhvervsregulering og forenkling af revisionspligten, som gør det lettere for virksomhederne at leve op til de gældende lovkrav, da de nuværende ISA'er vurderes for omfattende⁴⁹. Med de tidligere lempelser er revisionspligten afskaffet for mikrovirksomhederne. Denne fremgangsmåde er FSR's formand, Kurt Gimsing ikke tilfreds med: *"... vi kan ikke bare fjerne revisionspligten uden at sætte noget i stedet"*.⁵⁰

Han mener således, der bør være et alternativ til ren afskaffelse af revisionspligten, da regnskabsbruger fortsat har brug for et troværdigt regnskab. Dette understreges yderligere af FSR:

⁴⁸ Lauen, Paul Krüger m.fl.: Revisoransvar, Forlaget Thomson 2008, s. 200

⁴⁹ Folketinget - Bemærkninger til lovforslaget "Lov om ændring af årsregnskabsloven og revisorloven", 2012-13

⁵⁰ FSR – Danske Revisorer - FSR hilser arbejde om ny erklæringsstandard velkommen

”FSR – danske revisorer anerkender, at behovet for reviderede regnskaber ikke er det samme i en lokal håndværksvirksomhed som i en stor international koncern. Omvendt er det vigtigt, at disse virksomheder fortsat aflægger troværdige regnskaber, som aktionærer, leverandører, kreditorer og myndigheder kan have tillid til som beslutningsgrundlag. I en turbulent tid præget af økonomisk tilbageslag og svigtende tillid til markedet er det vigtigere end nogen sinde før”.⁵¹

Tidligere var det nærmeste alternativ til revision et review, og ikke alle virksomheder eller regnskabsbrugere vurderede sikkerheden i review at være tilstrækkelig⁵². Derfor udarbejdede FSR et udkast til udvidet gennemgang, som Regeringen med Ole Sohn i spidsen fulgte op på med følgende mål⁵³:

- At give B-virksomhederne, der vurderer, de ikke har behov for revision, mulighed for at beholde revisors positive erklæring på regnskabet
- At skabe en fornuftig balance mellem de samfundsmæssige hensyn til at gøre det lettere at drive virksomhed og hensynet til at opretholde en fornuftig kontrol, kvalitet og troværdighed i regnskabet

Udvidet gennemgang er således bedre tilpasset realiteterne hos B-virksomhederne med færre dokumentationskrav og arbejdshandlinger end revision. Den forventes at reducere de administrative byrder med 25 %, hvilket vil give en besparelse på 236 mio. kr.⁵⁴.

Et væsentligt motiv for fremsættelsen af lovforslaget var ønsket om en markedsløsning. Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget: *”Regeringen ønsker derfor at forenkle revisionspligten for små virksomheder, så de kan vælge at lade revisionen udføre efter en erklæringsstandard, der i højere grad er tilpasset virksomhedens og dens regnskabsbrugeres behov”*. Virksomhederne kan nu selv vurdere, hvorvidt revision er nødvendigt eller ej, hvorved de kan frigøres for den ekstraomkostning, de ofte ikke kan se berettigelsen af.

3.3.4 Kan udvidet gennemgang blive en succes?

Lempelsen i 2006 omfattede 75.000 virksomheder, hvoraf alene de 45.000 havde egentlig selvstændig erhvervsaktivitet. Erhvervsstyrelsen vurderede, at op imod 60 % af disse ville fravæge revision, hvilket ville give en besparelse på 290 mio. kr.⁵⁵. En evaluering fra Erhvervsstyrelsen viste imidlertid, at alene 4,9 % af virksomhederne gjorde brug af ordningen i 2006. Dette gav en besparelse på 20-25 mio. kr.⁵⁶. Altså 270 mio.

⁵¹ FSR – Danske Revisorer - Lovudkast om bl.a. ny erklæringsstandard som alternativ til revision

⁵² FSR – Danske Revisorer - Gennemført: Alternativ til revision for mindre virksomheder

⁵³ FSR – Danske Revisorer - En udvidet gennemgang – ny erklæringsstandard til små og mellemstore virksomheder.

⁵⁴ Erhvervsstyrelsen.dk. og FSR – Danske Revisorer - 13.000 virksomheder vælger udvidet gennemgang, 05.09.14

⁵⁵ Retsinformation.dk.: Betænkning over Forslag til lov om ændring af lov om erhvervsdrivende virksomheders aflæggelse af årsregnskab m.v., s. 3

⁵⁶ Erhvervsstyrelsen - Notat om evaluering af erfaringer med lempet revisionspligt, 27.05.08.

kr. mindre end forventet. I regnskabsåret 2009 foretog Erhvervsstyrelsen endnu en evaluering. Denne viste, at andelen af virksomheder, der fravalgte revision var steget til 37 %⁵⁷.

Med lempelsen i 2010 ville yderligere 28.000 virksomheder kunne fravælge revision⁵⁸. Daværende Økonomi- & Erhvervsminister Brian Mikkelsen vurderede, at forslaget ville lette den administrative byrde for de mindre virksomheder med op til 450 mio. kr.. Baseret på Erhvervsstyrelsens evaluering gjorde 38 % virksomheder brug af lempelsen i 2012⁵⁹⁶⁰.

De forventede effekter var således udeblevet i begge tilfælde. En begrundelse for den manglende opbakning kan delvist forklares ud fra finanskrisen. De tidligere tiltag byggede på afskaffelse af revisionspligten. Med henvisning til agentteorien tages revisor ud af ligningen, hvorved en beskyttelse af kreditorer og aktionærer blev fjernet i en tid, hvor regnskabsbruger fortsat efterspurgte troværdighed af regnskabet. Det nærmeste alternativ var review, så nogle virksomheder har ikke haft reel mulighed for at fravælge revision.

Med udvidet gennemgang opnår revisor tilstrækkeligt og egnet bevis, hvilket er illustreret med den positive konklusion. Udvidet gennemgang øger derfor sikkerheden for regnskabsbruger, og revisor er bibeholdt som det tillidsskabende led i forhold til omverdenen. På den øger udvidet gennemgang troværdigheden og kan medvirke til at opfange nogle af de kunder, der har følt sig klemte mellem de to yderligheder, revision og review. Yderligere er finanskrisen lidt på afstand. Samlet kan det give en større tilslutning end tidligere tiltag. En nylig undersøgelse fra FSR viser dog, at alene 6 % har valgt udvidet gennemgang for regnskabsåret 2013⁶¹. Det er på niveau med den første lempelse i 2006, hvor tilslutningen blev større, da lovændringen fik lov til at rodfæste sig. Det er således vigtigt at vurdere værdien af udvidet gennemgang over et par år. På baggrund af dette, den positive konklusion samt revisor stadig er inde over regnskaber, mener jeg rent teoretisk, udvidet gennemgang, om end på sigt, kan få succes og kan påvirke revisionsbranchen.

3.3.5 Delkonklusion

Revisionsbranchen har gennem de sidste 10 år tilpasset sig erhvervslivets behov og gjort op med dansk revisionspligt. Tendensen følger dermed udviklingen i EU. Med udsigt til yderligere lempelser, udarbejdede FSR et alternativ til revision for at skabe balance mellem de samfundsmæssige hensyn til at gøre det lettere at drive virksomhed i Danmark og hensynet til at bevare en fornuftig kvalitet og troværdighed i regnskabet. Med udvidet gennemgang anerkender FSR og regeringen, der er forskel på regnskabsklasser, hvorfor udvidet

⁵⁷ Erhvervsstyrelsen - Notat om evaluering af erfaringer med lempet revisionspligt, 30.05.12. Erhvervsstyrelsen

⁵⁸ <http://www.evm.dk/~media/oem/pdf/2011/pressemeddelelser-2011/01-06-11-reegorelse-om-erhvervslivet-og-reguleringen/vaesentlige-lettelser-2001-2010.ashx>

⁵⁹ Erhvervsstyrelsen - Notat om evaluering af erfaringer med lempet revisionspligt, 12.06.14, Erhvervsstyrelsen

⁶⁰ Erhvervsstyrelsen har ikke opgørelse over fravalg af revision for årene 2010-2011, jf. ovenstående note 57

⁶¹ Johansen, Thomas Riise, og Kirtzner, Lars: Analyse af revisorerklæringer, Forlaget Thomson, August 2014

gennemgang er tilpasset realiteterne hos B-virksomhederne og med fortsat fokus på troværdighed. Revisors færre arbejdshandlinger forventer regeringen vil give en administrativ besparelse på 25 %. Virksomhederne kan nu selv vurdere, om revision er nødvendig eller ej, hvorved de frigøres for den ekstraomkostning, de ofte ikke kan se berettigelsen af.

I forhold til de tidligere lempelser er revisor bibeholdt som det tillidsskabende led til omverdenen. Yderligere er der fokus på troværdighed og sikkerhed, hvilket illustreres ved den positive konklusion. Tilgangen til udvidet gennemgang har været på 6 %. Dette er på niveau med den første lempelse, hvor der er sket en øget tilslutning efter et par år, når lovændringen har fået lov til at rodfæste sig. På baggrund af ovenstående vurderer jeg rent teoretisk, at der er god mulighed for succes af udvidet gennemgang.

EMPIRISK DEL

For at opnå indsigt i, hvordan jeg er nået frem til mine resultater, vil min tilgang til interviewene fremgå i denne del.

4 Empirisk tilgang

I første del introduceres de syv informanter. Dernæst gennemgås min fremgangsmåde til udarbejdelse af interviews, herunder undersøgelsesdesign, pilotprojekt, indramning af interview, transskribering samt analysemetode.

4.1 Introduktion af informanter

Først beskrives B-virksomhederne, deres regnskabsafdeling og tilhørende kompetencer efterfulgt af revisorerne og FSR. Informanterne vil i opgaven blive omtalt ved deres efternavn.

4.1.1 Case-virksomheder

4.1.1.1 Exerp ApS: Regnskabsansvarlig: Sand⁶²

Exerp er en softwarevirksomhed inden for fitnessbranchen og har haft en stigende vækst de sidste mange år. Selskabet har en deltidsansat bogholder, der er stud.cand.merc.aud. samt en controller, der er tidligere revisor. Sammen forestår de alt forberedende arbejde til revisor, herunder opstiller regnskabet samt opgør skatter, moms og afgifter. Der skal to til at godkende betalinger i banken. Sammen med HR-chefen og direktøren er de fire personer, der kan godkende betalinger i banken.

Revisors arbejde begrænses til at afgive en erklæring men opfattes tillige som faglig sparringspartner.

4.1.1.2 Knowledge Cube: partner: Christensen⁶³

Knowledge Cube er en servicevirksomhed bestående af to afdelinger. Den ene er en retailafdeling, der udarbejder standardsystemer til private kunder. Den anden er en projektafdeling, der udvikler systemer til offentlige kunder ud fra licitationer. Deres omsætning fluktuerer, og de har for nyligt mistet en stor kunde med efterfølgende afskedigelser.

Selskabets regnskabsafdeling består af en regnskabsansvarlig på deltid, der tidligere har været regnskabschef i 40 år. Den regnskabsansvarlige udfører det forberedende arbejde til revisor. Budget, godkendelse i banken samt regnskabsgennemgang foretages af partneren, Christensen, der er revisor og cand.merc.aud..

Betydningen af revisor er som ved Exerp samt opstilling af regnskab.

⁶² Se bilag 4 for interviewet

⁶³ Se bilag 5 for interviewet

4.1.1.3 Kongeskov VVS: ejer: Kongeskov⁶⁴

Kongeskov VVS er en håndværksvirksomhed med ustabil omsætning. Deres bogholderi består af to midlertidige bogholdere fra et vikarbureau, der deler en stilling på 20 timer. De forestår afstemninger, daglige bogføring, skat, moms og løn, mens ejeren, Kongeskov, forestår kontakten til revisor samt godkendelser i banken.

Udover en erklæring på regnskabet foretager revisor efterposteringer samt opstiller regnskabet.

4.1.2 Revisionsbranchen

Revisorerne kommer fra forskellig størrelse virksomheder placeret i henholdsvis provinsen og København. Forskelligheden har bidraget til et mere nuanceret billede af udvidet gennemgang. Deres holdninger har givet ligheder, men også store forskelle, som har været interessante at få frem.

4.1.2.1 Revisor: Bloch⁶⁵

Bloch er partner hos TimeGruppen i Brøndby. De repræsenterer primært A- og B- virksomheder. Bloch er kvalitetskontrollant og har medvirket til udarbejdelse af det software, revisorerne benytter til kvalitetsstyring af deres regnskabsudarbejdelse, herunder udvidet gennemgang. Han har været revisor i over 20 år og er positiv over for udvidet gennemgang. Dette afspejles i, at alle relevante kunder, bliver introduceret for udvidet gennemgang. Cirka. 50 % af deres kunder har valgt udvidet gennemgang, og han har selv udført et par stykker.

4.1.2.2 Revisor: Brusgaard⁶⁶

Brusgaard er registreret revisor og partner hos Dansk Revision i Holbæk, hvilket han selv betegner som provinsen. De har primært A- og B- virksomheder. Brusgaard har været revisor i over 25 år og medlem af FSR's bestyrelse gennem flere år. Han har medvirket til planlægning af revisorforeningens rolle i udvidet gennemgang og det lovforberedende arbejde omkring erklæringen. Har han udført to udvidet gennemgang og er positiv over for et alternativ til revision, men utilfreds med de fire supplerende handlinger. Alligevel tilbyder han sine kunder udvidet gennemgang og med en pæn tilslutning.

4.1.2.3 Revisor: Gath⁶⁷

Gath er partner hos E & Y og repræsenterer dermed én af de største revisionsvirksomheder. Han er statsautoriseret revisor og har været i branchen i over 25 år, hvoraf de sidste tre også har inkluderet en bestyrelsespost i FSR. E & Y har adskillige store kunder i regnskabsklasse C og D, men repræsenterer også B- virksomheder. Gath er positiv over for et alternativ til revision, men er stærkt kritisk over for den nuværende

⁶⁴ Se bilag 6 for interviewet

⁶⁵ Se bilag 7 for interviewet

⁶⁶ Se bilag 8 for interviewet

⁶⁷ Se bilag 9 for interviewet

form. Ligeledes er han tilhænger af et internationalt alternativ, som han mener, vil have større effekt. Hans åbne, men kritiske holdning afspejles i hans manglende interesse i at informere kunderne omkring udvidet gennemgang. Således har ingen af hans kunder valgt udvidet gennemgang, og han har ikke selv udført udvidet gennemgang.

4.1.2.4 Presseansvarlig FSR: Lau⁶⁸

Lau er kommunikations- og pressechef for FSR og uddannet cand.scient.pol. med journalistisk baggrund. Han har medvirket i processen af de politiske overvejelser om udvidet gennemgang og opfatter den som et fornuftigt alternativ til revision. Han er sikker på, at virksomhederne vil tage udvidet gennemgang til sig, da de både kan spare penge og tid. FSR udsender løbende information om udvidet gennemgang for at fremme oplysningen heraf.

4.2 Interviewguides⁶⁹

Jeg har udarbejdet tre forskellige interviewguides, som er målrettet hver af de tre informantgrupper. De er bygget op omkring de fire første underspørgsmål til problemformuleringen, som i interviewguiden bliver til mine hovedspørgsmål:

1. Hvad er erklæringer med sikkerhed?
2. Hvorfor opstår behovet for udvidet gennemgang, og kan udvidet gennemgang blive en succes?
3. Hvorledes vil B-virksomhederne tage imod udvidet gennemgang?
4. Hvordan vil udvidet gennemgang påvirke revisionsbranchen?

Det sidste underspørgsmål fra problemformuleringen bygger på centrale elementer, der er fremkommet under første del af analysen og er derfor ikke et interviewspørgsmål i sig selv.

De tre interviewguides er ens på den måde, at de indeholder hovedspørgsmål 1,2 og 3, mens spørgsmål 4 er målrettet revisorerne og FSR. Således består interviewguiden til B-virksomhederne af tre hovedspørgsmål. Ud fra hovedspørgsmålene har jeg tilpasset underspørgsmål til hver informantgruppe for at sikre besvarelse af min problemformulering. Enkelte har relevans for alle informanter.

⁶⁸ Se bilag 10 for interviewet

⁶⁹ Se bilag 11 og 12 for eksempler på interviewguide til revisor og virksomhed

Som følge af de semistrukturerede interviews indeholder interviewformen en åbenhed til at lade uforudsete svar føre nye spørgsmål og viden med sig jævnfør det eksplorative formål. Dette sker i erkendelse af, at området er nyt og verden ikke er sort og hvid, men fuld af nuancer, der er vigtige at få frem i opgaven⁷⁰. Eksempelvis har jeg ved interview af Gath afvejet fra strukturen i interviewguiden, idet han fra starten havde stærke holdninger til erklæringsstandarden, jeg valgte at forfølge. Det har betydet, rækkefølgen på spørgsmålene til ham har været anderledes, og mit udbytte rigere.

Pilotprojekt

Inden interviewene blev foretaget, blev en interviewguide testet på en revisor for at få afdækket, hvorvidt spørgsmålene var forståelige og dækkende til besvarelse af problemformulering. Der har været enkelte rettelser, men det har givet værdifuld øvelse i at gennemføre et interview.

Indramning af interviewet⁷¹

Informanterne blev første gang kontaktet via mail, hvor de kort blev briefet om opgavens formål og vilkårene for interviewet. Interviewet har en varighed på ca. 30-45 minutter, og de får efterfølgende mulighed for at bekræfte eller korrigere det transskriberede interview. Alle har accepteret kravene til interviewet, men ikke alle gjorde brug af korrigerende af det transskriberede interview. Samtlige interviews indledes med indledende spørgsmål for at sætte rammen og få informanten til at føle sig tilpas, inden interviewet starter.

Transskriberingsstil

Interviewene er båndet til efterfølgende transskribering. Transskribering er en del af den eksformering, jeg har foretaget under bearbejdning af data for at sortere irrelevant information fra. Samtidig er usammenhængende udsagn omformuleret og redigeret i overensstemmelse med informanternes almindelige måde at udtrykke sig på, så informanternes holdninger kommer til udtryk. På den måde lettes samt forbedres analysen⁷².

Analysemetode

Som en naturlig del af analysen, har jeg analyseret løbende gennem interviewene. Dette giver sig til kende ved, jeg forfølger informanternes udsagn undervejs med aktiv lytning, som med Gath, for at komme i dybden med og blive klogere på relevante udsagn. Denne forfølgen af interessante aspekter er en vigtig del af den

⁷⁰ Kvale, Steinar: Interview. En introduktion til det kvalitative forskningsinterview. Hans Reitzlers Forlag, 2008, s. 21

⁷¹ Kvale, Steinar: Interview. En introduktion til det kvalitative forskningsinterview. Hans Reitzlers Forlag, 2008, s. 132, f

⁷² Andersen, Ib: Den skinbarlige virkelighed – om valg af samfundsvidenskabelige metoder, Samfundslitteratur, 1999, s. 232

eksplorative metode⁷³. Informanterne har hver især været velmotiverede og bidraget med righoldig information. Dette kan både skyldes deres høje rang i hierarkiet og dermed brede viden og interesse for emnet, men ligeledes min rolle som motivator af informanterne.

Rækkefølgen af mine interviews har været relevant i den forstand, at jeg først har interviewet en regnskabsansvarlig og dernæst en revisor. På den måde har jeg kunnet bringe min viden eller opståede spørgsmål fra det første interview videre til revisoren for at få en bedre forståelse af elementerne inden for udvidet gennemgang. Dette har som del af den hermeneutiske cirkel gjort mig klogere pr. interview og mere kritisk i de sidste interviews. Det har således været en givtig proces, der har bidraget til en progression i mine interviews til bedre afdækning af problemformuleringen. Som Kvale udtrykker det: *"Man lærer at blive en interviewer ved at interviewe"*.⁷⁴

4.3 Det empiriske udbytte til analysen

På baggrund af de transskriberede interviews har jeg nøje udvalgt citater til brug for analysen, som jeg finder væsentlige til besvarelse af min problemformulering. Der er flere markante holdninger, hvilket har givet nogle gode nuancer til diskussion i analysen.

I resten af opgaven vil "transskriberede interviews" erstattes af "interviews".

⁷³ Kvale, Steinar: En introduktion til det kvalitative forskningsinterview. Hans Reitzlers Forlag, 2008, s. 181, f

⁷⁴ Kvale, Steinar: En introduktion til det kvalitative forskningsinterview. Hans Reitzlers Forlag, 2008, s. 151

ANALYSEDEL

I denne del vil Interviewene blive analyseret, diskuteret og holdt op imod den teoretiske del, og underspørgsmål tre, fire og fem vil blive besvaret. Analysen er opdelt i tre dele. Den første del omfatter B-virksomhederne, og hvorledes de vil tage imod udvidet gennemgang. Deres accept kan være afgørende for, hvordan udvidet gennemgang påvirker revisionsbranchen. Jeg har rent teoretisk vurderet, at den vil blive en succes, men teori kan være anderledes end praksis, hvorfor interviewene er vigtige. Anden del omfatter revisionsbranchens synsvinkel på udvidet gennemgang. I tredje del vil jeg diskutere, om revisionsbranchen skal stille sig tilfreds med udvidet gennemgang. Her vil jeg tage udgangspunkt i hele analysen og holde den op mod den gennemgængende teori.

5 Hvorledes vil B-virksomheder tage imod udvidet gennemgang?

I dette afsnit vil virksomhedernes kendskab til samt forståelse af udvidet gennemgang blive belyst, da dette er en forudsætning for at kunne vælge udvidet gennemgang. Yderligere bruger jeg revisionsrisikomodellen til at vurdere, hvilken erklæring der passer bedst på mine case-virksomheder. Dernæst belyses, hvilken erklæring virksomhederne reelt har valgt og med hvilken begrundelse. Slutteligt vil jeg diskutere, om revision er under pres. Hvis dette er tilfældet, kan udvidet gennemgang få succes og dermed påvirke revisionsbranchen.

5.1 Virksomhedernes kendskab til og forståelse af udvidet gennemgang

Et kriterium for at udvidet gennemgang bliver en succes er, at mange virksomheder tilvælger det. For at kunne tilvælge udvidet gennemgang skal virksomhederne have kendskab til og forståelse af produktet. Der skal således ske en horisontsammensmeltning, hvor de reviderer deres opfattelse af erklæringsmuligheder og behov for sikkerhed og derpå aktivt vælger udvidet gennemgang til eller fra. Succeskriteriet understøttes af Lau:

"Det er helt klart et succeskriterium, at der bliver et volumen af tilvalg. At virksomhederne interesserer sig for det. Det har vi indikationer på. De er interesserede, fordi de kan spare tid og penge. Det fremgår af vores undersøgelse fra sidste år".⁷⁵⁷⁶

Alene én af de tre regnskabsansvarlige jeg interviewede, Christensen fra Knowledge Cube, havde kendskab til udvidet gennemgang. Denne viden havde han fået: *"... fra nyhedsbreve og informationsfoldere, som revisor sender ud"*⁷⁷. Revisoren har ikke selv opsøgt Christensen. I forbindelse med dette svarer Kongeskov:

⁷⁵ Interview, Lau, s. 157

⁷⁶ FSR – Danske Revisorer – Survey 2013, Interessen for udvidet gennemgang hos revisors kunder

⁷⁷ Interview, Christensen, s. 97

"Revisor har ikke informeret mig om udvidet gennemgang. Han ringede dog i sidste uge for at sætte et møde op. Det kan være, det er det, han vil drøfte".⁷⁸

Kongeskov er ikke blevet informeret af revisor endnu, og det samme gør sig gældende for Sand. Begge har fået kendskab til udvidet gennemgang af mig i forbindelse med interviewet. Det betyder, at alene 33,3 % af mine informanter havde kendskab til udvidet gennemgang 1 ½ år efter implementeringen. Jeg er opmærksom på, at udvidet gennemgang stadig er en ny erklæring, men det er vigtigt, at virksomhederne bliver gjort opmærksomme på relevante tiltag, da det ikke er alle, der selv holder sig ajour som Christensen. Dette sker ofte gennem revisoren. Hvis ikke de bliver bekendt med udvidet gennemgang, vil de fortsætte med revision, om de er tilfredse eller ej. Dette strider mod regeringens mål. Tanken var at tilbyde en valgmulighed. Det har virksomhederne reelt ikke, hvis de ikke har kendskab til udvidet gennemgang. Der kan således være en miskommunikation mellem det offentlige og revisionsbranchen omkring ansvarsfordeling i informering af virksomhederne. Yderligere kan det manglende kendskab fra virksomhedernes side tyde på, at revisorerne ikke er tilfredse med erklæringen eller dens konsekvenser. Dette vil blive belyst i afsnit 6.1.

Som vurderet i afsnit 3.3.4 er tilslutningen til lempelserne steget med tiden og øget kendskab. Knowledge Cube giver også udtryk for, at de ønsker et større kendskab før en endelig beslutning, selvom de har haft kendskab i længst tid:

"Jeg har nok behov for mere information om, hvad betingelserne er, hvornår man skal opstarte, kundernes krav osv. ...".⁷⁹

Dette understreger, hvor stor en beslutning det er at ændre erklæring. Alle tre virksomheder har reel interesse i udvidet gennemgang. Derfor kan det være problematisk, når revisor ikke har informeret om udvidet gennemgang, da information fremmer beslutningen om at ændre erklæring.

En accept af udvidet gennemgang kan kræve ikke blot en holdningsændring, men også en forståelse af erklæringerne samt forskellen på dem. Her spiller revisor ind. Et dilemma kan være selve konklusionen. Udvidet gennemgang bygger på ISRE 2400 (ajourført), der giver begrænset sikkerhed. Revisor erklærer sig om samme niveau af sikkerhed som review, hvorfor der ikke bør være forskel i den konklusion, erklæringerne udtrykker. Alligevel er der forskel. Ved review er revisors konklusion negativt bekræftende, mens den ved udvidet gennemgang er positivt bekræftende i, at regnskabet er retvisende, ligesom ved revision. Dette tydeliggør vanskeligheden ved at forstå forskellen på erklæringerne. Det er ikke review, de ønsker, men større sikkerhed. Revisionsbranchen har derfor en opgave i at informere deres kunder om

⁷⁸ Interview, Kongeskov, s. 105

⁷⁹ Interview, Christensen, s. 100

erklæringen, så kunderne kan blive beslutningsdygtige til generalforsamlingen 2015, da det tyder på, at større kendskab samt bedre forståelse vil give udvidet gennemgang god opbakning fra virksomhederne. Med kendskab til udvidet gennemgang har virksomhederne nu selv et ansvar i at søge information.

I det følgende vil jeg ud fra et teoretisk perspektiv vurdere B-virksomhedernes behov for erklæring for senere at vurdere det i forhold til det reelle valg.

5.2 Revision eller udvidet gennemgang til B-virksomheder ud fra revisionsrisikomodellen?

Virksomheders valg af erklæring kan vurderes ud fra revisionsrisikomodellen med den begrundelse, at omkostninger til revisor afhænger af revisors arbejdsmængde. Jo mere kontrol, revisor skal udføre, jo højere pris for virksomhederne.

Når revisor skal planlægge sit arbejde og dermed opgaverisikoen, tages udgangspunkt i revisionsrisikoen samt klientrisikoen. Revisionsrisikoen afhænger af erklæring, mens den iboende risiko altid er til stede. Dermed har revisor to parametre at forholde sig til for at holde revisionsrisikoen konstant; kontrolrisikoen og opdagelsesrisikoen. Virksomheden kan bidrage ved at have gode interne kontroller, hvor revisors primære påvirkningsmulighed er gennem opdagelsesrisikoen. Virksomhederne kan således medvirke til at holde opdagelsesrisikoen nede ved at have gode interne kontroller. Til gengæld vil mangelfulde interne kontroller øge opdagelsesrisikoen.

De manglende interne kontroller er ofte kendetegnende for B-virksomhederne, hvilket Sand kan nikke genkendende til: *"I forhold til vores kontroller, så er vi i høj grad baseret på tillid, og at vi skal få det hele til at fungere. Vi har kontrol på vores banker, hvor vi skal være to til at godkende betalinger. Deciderede procedurer for, hvordan vi skal gøre tingene eller kontrolinstanser og funktionsadskillelse, det er begrænset. Her er vi på et meget lavt niveau".*⁸⁰

Det samme gør sig gældende for både Christensen og Kongeskov. De baserer sig også på tillid: *"Det er måden at gøre det på, når vi ikke kan funktionsadskille praktisk"*, kommenterer Christensen⁸¹. Kongeskov supplerer: *"Der synes jeg også, det er vigtigt i et lille firma som dette. Der kører vi meget på tillid".*⁸²

Som følge af de mangelfulde interne kontroller, stiger kontrolrisikoen, hvilket medfører to ting. For det første kræver det en lavere opdagelsesrisiko for at holde revisionsrisikoen konstant. For det andet vil revisor ikke kunne basere sin erklæring på den omkostningseffektive systemrevision. I stedet er revisor nødsaget til at foretage substansrevision. Dette underbygger Bloch således: *"Interne kontroller beskæftiger man sig ikke*

⁸⁰ Interview, Sand, s. 86

⁸¹ Interview, Christensen s. 95

⁸² Interview, Kongeskov s. 104

*med ... Når der er få ansatte, kan man typisk ikke lave funktionsadskillelse, så derfor giver det ikke mening af lave systemrevision i de små virksomheder. Det er ikke muligt. Så laver man i stedet typisk substansrevision på de små virksomheder”.*⁸³

De mangelfulde interne kontroller kan derfor få økonomiske konsekvenser for B-virksomhederne ved revision. Udvidet gennemgang kan set ud fra revisionsrisikomodellen være attraktiv, idet revisors arbejde baseres på de billigere reviewhandlinger, forespørgsler og analyser i stedet for substanshandlinger, uanset om de interne kontroller er effektive eller ej. Desuden kan opdagelsesrisikoen tillade sig at stige som følge af den højere revisionsrisiko. Virksomhederne kan således, som regeringen forventer, spare penge ved at gå fra revision til udvidet gennemgang, grundet forenkling af revisors arbejdshandlinger. Valg af erklæring afhænger dog ikke kun af besparelser, hvilket vil blive gennemgået i de næste to afsnit.

5.3 Valg af erklæring ud fra virksomhedstype og kompetencer

Exerp har et simpelt regnskab med stigende omsætning og få regnskabsmæssige skøn, mens både Knowledge Cube og Kongeskov har en omsætning, der er ustabil som følge af forretningsrisici. De afhænger af gensalg, mens Exerp sælger sit softwaresystem på månedsbasis, men med en binding på et år. Yderligere har Kongeskov et varelager at forholde sig til, der kræver værdiansættelse. Det vil sige, Exerp har en lavere iboende risiko end de to andre. Exerp og Knowledge Cube adskiller sig dog fra Kongeskov, idet de har erfarne revisorer ansat til at gennemgå regnskabet: *”Jeg har ikke så meget med det praktiske at gøre. Men kender det selvfølgelig qua min fortid. Jeg er med på reviewholdet. Jeg gennemløber regnskabet, inden revisor får regnskabet... Der har vi nogle særlige forudsætninger for at kunne gøre det, fordi vi begge har en revisionsmæssig baggrund”*, pointerer Christensen⁸⁴. De to regnskabsansvarlige har et indgående fagligt og praktisk kendskab til revisors arbejdsgange og de fornødne kontroller i en virksomhed, så der ligger en intern kontrol i dem selv. På den måde reduceres kontrolrisikoen.

I modsætning til Exerp har Knowledge Cube: *”været igennem en periode, hvor vi blev nødt til at skille os af med medarbejdere, hvor det ikke gik så godt. Men, det er betingelserne for vores type virksomhed. Vi er enten lidt forude eller lidt bagud. Det er også betingelserne for vores konkurrenter”.*⁸⁵

Knowledge Cube handler med udliciteringer og er ikke garanteret forlængelse, når disse udløber. De er således udsat for forretningsrisici, som regnskabsansvarlig ikke kan arbejde sig ud af. Til gengæld har de et simpelt regnskab, hvilket påvirker den iboende risiko positiv og desuden: *”... forsøger man at have et mix i sin*

⁸³ Interview, Bloch, s. 119

⁸⁴ Interview, Christensen, s. 95, f

⁸⁵ Interview, Christensen, s. 94

*forretning, hvor man forsøger at lave andet end projekter. Det kan være nogle vedligeholdelseskontrakter, nogle produktydelser e.l., man kan levere under udbudsgrænsen, som gør, du hele tiden har en bund”.*⁸⁶

Kontrolrisikoen er stadig fordelagtig som følge af deres kompetencer. Det samme gør sig gældende for Exerp. Her vil også den iboende risiko påvirkes i positiv retning. Deres konkurrencesituationen er lav i et ellers stigende fitnessmarked, og de er én af de førende på deres område i verden. Samlet set vil risikoen for væsentlig fejlinformation reduceres, hvormed opdagelsesrisikoen kan tillades at stige tilsvarende, uden revisionsrisikoen påvirkes. I begge tilfælde reduceres revisors arbejde og kan illustreres således:

Exerp: $RR (5 \%) = IR \downarrow * KR \downarrow * OR \uparrow$

Knowledge Cube: $RR (5 \%) = IR (\uparrow) * KR \downarrow * OR (\uparrow)$

Prisen på revision vil således kunne holdes på et fornuftigt niveau, hvilket understreges af Brusgaard: *”Man kan sige, hvis man får sådan en Morten Koch opgave, som vi kalder det, hvor alt bare er udarbejdet, så er en revision også nem. Så kan man godt basere sin revision på, at der er nogle systemer, der fungerer... Det kan man godt nedskrive i pris”.*⁸⁷ Disse virksomheder vil ikke mærke den samme reducere af omkostninger ved tilvalg af udvidet gennemgang, hvorfor der kan være andre grunde end omkostningsbesparelser, der gør sig gældende, når erklæring skal vælges. Dette diskuteres i afsnit 5.4.

Håndværksvirksomheden har ligeledes et simpelt regnskab, men højere iboende risiko. Samtidig besidder den regnskabsansvarlige ikke samme kompetencer, som de to andre. Kontrolrisikoen og den iboende risiko vil derfor være højere og med revisors tilsvarende dybere gennemgang af regnskabet:

Kongeskov VVS: $RR (5 \%) = IR \uparrow * KR \uparrow * OR \downarrow$

Pilene i ovenstående formel er direkte modsat pilene for Exerp. En revision vil umiddelbart være dyrere end de to andre virksomheder grundet revisors mere arbejde. Udvidet gennemgang kan derfor være økonomisk mere attraktivt for Kongeskov. Til gengæld vil der ikke være lageroptælling, hvilket kan være afgørende som

⁸⁶ Interview, Christensen, s. 94

⁸⁷ Interview, Brusgaard, s. 133

håndværksvirksomhed. Når revisor ikke er til stedet ved lageroptælling, vil den såkaldte "policeman effekt" mangle, hvilket kan øge kontrolrisikoen. Konsekvensen er yderligere stigning i opdagelsesrisikoen. Til gengæld er fordelene ved udvidet gennemgang, at opdagelsesrisikoen kan tåle at være højere end ved revision. Så længe revisionsrisikoen ikke påvirkes, vil revisors brug af reviewhandlinger i stedet for lagerrevision ikke påvirke opdagelsesrisikoen og dermed prisen på udvidet gennemgang. Kongeskov vurderer ikke, det er et problem med manglende lagerrevision: *"Det har jeg det fint med. Det er kun til mig. Jeg ville absolut vælge udvidet gennemgang"*.⁸⁸

Kongeskov lever dermed op til Laus holdning om, hvorfor en håndværksvirksomhed bør vælge udvidet gennemgang:

"Revision er måske for dyrt for den lille håndværksvirksomhed, hvis det er en relativ simpel virksomhed, hvor ejer og direktør er den samme, og hvor der er relativt få papirgange og, hvor der ikke er mange interessenter. Der er måske heller ikke handel med udlandet. Altså en række forhold, der kan gøre virksomhederne komplekse. Hvis det er en relativ simpel virksomhed, så er der måske ikke behov for den store pakke som revision. Det var egentlig baggrunden for, hvorfor man begyndte at arbejde med udvidet gennemgang".⁸⁹

Af citatet fremgår også, at udvidet gennemgang er designet til de B-virksomheder, der har de typiske karakteristika som tidligere nævnt. Alle tre virksomheder lever op til disse, men har valgt revision. Virksomhedstype samt regnskabskompetence kan teoretisk forklare dele af dette, da lav klientrisiko ikke giver samme besparelse ved ændring af erklæring som en høj klientrisiko gør. Ud fra et økonomisk perspektiv har Exerp og Knowledge Cube ikke samme behov for at skifte erklæring som Kongeskov. Alligevel har Kongeskov beholdt revision. Dette understreger behovet for en empirisk undersøgelse af virksomhederne for netop at få kendskab til de parametre, der ligger til grund for valg af erklæring, da det ikke kan begrundes ud fra karakteristika og teori alene. Exerp og Knowledge Cube kan også have andre begrundelser.

5.4 Hvilke parametre ligger til grund for valg af erklæring?

Med udvidet gennemgang har de tre virksomheder fået en valgmulighed ved erklæring på deres årsrapport. Direkte adspurgt om baggrund for valg af erklæring fortæller Christensen: *"Oprindeligt, fordi det var lovpligtigt... Også fordi, når du bliver vurderet i offentlige udbud, så skal du opgive regnskabsoplysninger om, hvor meget du har optjent. Hvis du alligevel skal vise dette, så er det meget nemmere at kunne henvise til et regnskab. Vi*

⁸⁸ Interview, Kongeskov, s. 106

⁸⁹ Interview, Lau, s. 153

*skal også opgive revisionserklæringer. Det skal vi fortsat gøre for at kunne byde på de opgaver. Og hvis den del alligevel udgør forskellen op til revisionen, så kan vi ligeså godt fortsætte med revision”.*⁹⁰

Jeg informerer ham om, at udvidet gennemgang reguleringsmæssigt er en revision, og at baggrunden for udvidet gennemgang var at lempe den administrative byrde for B-virksomhederne. Dertil nævner Christensen: *”Ja, så kan man jo håbe, at de også lemper de krav der er til udbud, for ellers er de virksomheder, der har deres omsætning fra det offentlige jo lige vidt”.*⁹¹

Det kan han have ret i. Knowledge Cube lever op til karakteristika for udvidet gennemgang, hvorfor der bør være lige muligheder, om man sælger til offentlige eller private virksomheder. Ellers ligger de under for eksterne krav og har ikke reel valgmulighed.

Christensen har dermed valgt erklæring ud fra lovgivning, da de ikke kendte til udvidet gennemgang før generalforsamlingen, og ud fra kundens krav. De er selvfinansierende, så banken kræver ikke revision. Før et skifte, vil de vurdere erklæringsstandarden så de ud fra en saglig vurdering kan vælge erklæring: *”Først skal jeg vide lidt mere om det og vurdere, hvad besparelsen er og de krav vores kunder har. Og derefter tage stilling til, om det kan betale sig for os. ... Det eneste der lyder besnærende er, i forhold til i dag, det er, vi kan spare nogle penge og kan man opnå det samme som i dag, og kundens krav er uændrede. Så ville jeg udfordre vores revisor og spørge ham. Hvad er merværdien ved revision?”*⁹²

De vil således vurdere erklæringen ud fra en cost benefit analyse. De giver nu 135.000 kr. for deres revision årligt, hvilket jeg synes er højt i forhold til både det, bogholderen selv kan udføre, og det Exerp og Kongeskov betaler. Dette stemmer ikke overens med min teoretiske vurdering i forrige afsnit, men der er også stor forskel i størrelse virksomhed, hvor Knowledge Cube er tre gange så stor som Kongeskov. Til gengæld kan de opnå en besparelse på 34.000 kr., hvis regeringens forventning om en besparelse på 25 % passer. Knowledge Cubes primære grund til at skifte erklæring skal findes i denne omkostningsbesparelse.

Kongeskov har ligeledes valgt revision af lovgivningsmæssige grunde, men også ud fra manglende kendskab: *”vi har ikke haft noget valg”*⁹³. De har derfor ikke haft en reel valgmulighed. De betaler 35.000 kr. for deres revision, selvom deres regnskabskompetencer er lavere end Knowledge Cubes. Deres besparelse vil dermed

⁹⁰ Interview, Christensen, s. 97

⁹¹ Interview, Christensen, s. 97

⁹² Interview, Christensen, s. 100

⁹³ Interview, Kongeskov, s. 105

ikke være så markant. Alligevel har de stor interesse i udvidet gennemgang: *"Jeg kigger på, om vi kan spare nogle penge. Det er kun det, jeg kigger på"*.⁹⁴

Kongeskov er selvfinansierende som Knowledge Cube, og regnskabsbruger stiller ikke krav til revision.

Exerp har ligesom de andre valgt revision, fordi det var lovpligtigt, og de ikke havde kendskab til udvidet gennemgang. Samtidig har de valgt revision med den forventning, at regnskabsbruger kræver det:

"Vi har valgt høj grad af sikkerhed og fuld revision. Vi har en forventning om, at vores samarbejdspartnere og bank gerne stadig vil have en erklæring, hvor revisor har været det hele igennem. Selvom vi er selvfinansierende, har vi en kassekredit i banken, vi kan trække på i perioder, og bare fordi vi har den mulighed, vil banken gerne have beviser for, at det ser sundt ud".⁹⁵

Exerp er ligeledes selvfinansierende, men har en kassekredit, der muliggør et krav om revision. Yderligere har de en stor engelsk kunde, Virgin Active, der har krævet it-revision i deres kontrakt, hvilket kan afstedkomme krav om revision af årsregnskabet. Exerp har ikke forhørt regnskabsbrugere om deres holdning til udvidet gennemgang. Hvis hverken kunder, banker eller ejere har præferencer til erklæringen, vil Exerp overveje at skifte til udvidet gennemgang på grund af administrative besparelser og ikke den lille økonomiske besparelse, der følger med:

"Jeg tror, at hvis vi kom til den konklusion, at alle var ligeglade med revisorerklæringen, så ville vi ikke bruge tiden på at forberede til revision, men hvis der er nogle, der stadig ønsker at have den, så vælger vi nok at beholde den, fordi den ikke er dyrere end den er. For os er omkostningerne ikke så store ved at få fuld revision ... Så det er begrænset, hvad vi kan spare".⁹⁶

Exerp har en billig revision og dermed ikke travlt med at skifte erklæring. Alligevel har de interessen, hvis revision ikke er nødvendig.

Opsummerende er det økonomiske eller administrative besparelser, der ligger til grund for et skift hos dem alle tre. Exerp og Knowledge Cube afventer regnskabsbrugers krav, mens Kongeskov er klar til at skifte erklæring fra 2015: *"Så ringer jeg til ham [revisoren] og siger, Finn, vi skal lige have lavet det der udvidet gennemgang til næste år"*.⁹⁷

⁹⁴ Interview, Kongeskov, s. 105

⁹⁵ Interview, Sand, s. 88

⁹⁶ Interview, Sand, s. 88

⁹⁷ Interview, Kongeskov, s. 107

5.5 Er revision under pres?

Revision vurderes ikke til at være mere værdifuld, end at alle tre har interesse i udvidet gennemgang. Det er dog alene Kongeskov, der har givet udtryk for en ændring fra 2015.

Sidste år foretog FSR en forundersøgelse, hvor revisorer blev spurgt om, hvor mange af deres kunder der ville eller overvejede at vælge udvidet gennemgang⁹⁸. Dette var tilfældet for 60 % af deres kunder. Sammenlignet med deres opgørelse i august 2014, har alene 6 % af B-virksomhederne valgt udvidet gennemgang⁹⁹. Revision er fortsat den foretrukne erklæring, hvilket stemmer overens med to af mine informanter. De to opgørelser stemmer dog ikke overens, idet væsentligt færre har valgt udvidet gennemgang end forventet. Dette minder om de tidligere lempelser, så det kan stadig forbedres. Det lave tilvalg kan skyldes, revision stadig har værdi? Med henvisning til mine informanter skyldes deres manglende valg enten regnskabsbruger eller manglende kendskab, hvilket understreger behovet for en holdningsændring hos regnskabsbruger samt vigtigheden af information, så flere vælger udvidet gennemgang. Kun på den måde kan den blive en succes. Samtidig kan der være langt fra ord til handling, hvilket er tilfældet ved Exerp og Knowledge Cube. På sigt kunne alle tre virksomheder tænkes at vælge udvidet gennemgang, men jeg vil ikke projicere det op på, at 100 % af B-virksomhederne vil vælge udvidet gennemgang. Dertil vil der fortsat være krav om revision fra regnskabsbruger, eller også har virksomhederne ikke travlt med at skifte grundet deres virksomhedstype eller ressourcer, som Exerp, da deres besparelse er begrænset.

Det tyder derfor ikke på, revision er under pres fra virksomhederne endnu. Til gengæld presser den seneste vækstpakke på for yderligere lempelser af revisionspligten¹⁰⁰. Derfor er det vigtigt, udvidet gennemgang opnår succes fra starten af, så den bliver sværere at fravælge, hvis revisionspligten bortfalder for B-virksomhederne. Hvis revisionspligten forsvinder, før de har taget udvidet gennemgang til sig, bliver det sværere at opnå succes. I det tilfælde kan min besvarelse af konklusionen i afsnit 6.4 blive ændret eller en helt anden. Det er således vigtigt at have kendskab til, hvorledes B-virksomhederne vil tage imod udvidet gennemgang for at kunne vurdere de mulige konsekvenser for revisionsbranchen.

På trods af kun en mindre tilskyndelse fra virksomhederne endnu, kan udvidet gennemgang med tiden blive en succes som tidligere vurderet. Mine informanter har interessen allerede nu, hvilket tegner positivt. Med dette udgangspunkt kan revision være under pres og udvidet gennemgang blive en succes, hvorfor den vil kunne påvirke revisionsbranchen. Dette diskuteres afsnit 6.4.

⁹⁸ FSR – Danske Revisorer - Survey 2013, Interessen for udvidet gennemgang hos revisors kunder

⁹⁹ Johansen, Thomas Riise, og Kirtzner, Lars: Analyse af revisorerklæringer, August 2014

¹⁰⁰ <http://www.altinget.dk/artikel/her-regeringens-og-venstres-vaekstplan>

5.6 Delkonklusion

Ingen af virksomhederne har fået kendskab til udvidet gennemgang direkte af revisor, og alene én havde kendskab til denne før mit interview. Alligevel har de alle tre interesse i udvidet gennemgang. Interesse er dog ikke nok. En endelig beslutning kræver information samt forståelse af udvidet gennemgang, så revisionsbranchen har en opgave i at informere virksomhederne, så udvidet gennemgang kan blive en reel mulighed.

Virksomhedernes teoretiske valg af erklæring kan vurderes ud fra revisionsrisikomodellen. B-virksomheder kendetegnes ved at have mangelfulde interne kontroller, hvorved opdagelsesrisikoen og dermed revisors arbejde vil stige. Konsekvensen er, at revision kan medføre unødige omkostninger. Ud fra en økonomisk betragtning kan udvidet gennemgang derfor være attraktiv, idet revisors arbejde baseres på de billigere reviewhandlinger, forespørgsler og analyser, i stedet for substanshandlinger, uanset om de interne kontroller er effektive eller ej.

Virksomhedstype og regnskabskompetencer kan påvirke valg af erklæring. Jo lavere klientrisiko, jo billigere revision og dermed mindre besparelse ved at overgå til udvidet gennemgang. Dette passer dog ikke altid. Det samme gør sig gældende for de karakteristika, som udvidet gennemgang er designet til. At virksomhederne har bestemte karakteristika er ikke ensbetydende med, at de vælger udvidet gennemgang. Der kan være langt fra teori til praksis. Derfor er det relevant med interview for at kende til de parametre, der ligger til grund for valg af erklæring.

Mine case-virksomheder har ikke tidligere haft valgmulighed af erklæringer, da de ikke har haft kendskab til udvidet gennemgang særlig længe. De har derfor valgt revision af lovgivningsmæssige årsager. Knowledge Cube vil få den største besparelse, men har brug for mere information, før de vælger. Kongeskov har ingen eksterne krav og er klar til et skifte for regnskabsår 2015. De parametre der ligger til grund for et skift til udvidet gennemgang hos begge begrundes i omkostningsbesparelser. Exerp har også interesse i udvidet gennemgang, men har i forvejen en billig revision, hvorfor de ikke har travlt. Baggrunden for skift af erklæring begrundes i administrative besparelser.

Revision vurderes ikke at være under pres fra virksomhederne på kort sigt. Alene 6 % af virksomhederne har tilvalgt udvidet gennemgang for regnskabsåret 2013. Til gengæld er der et ydre pres på regeringen om yderligere lempelser af revisionspligten. Derfor er det vigtigt, udvidet gennemgang får succes fra starten af, så udvidet gennemgang bliver naturligt valgt frem for ingen erklæring. Succesen lader vente på sig, men det vurderes at være et spørgsmål om tid og tilvænning, før det ændrer sig. Sammenholdt med mine tre virksomheder, afventer to ud af tre eksterne krav, mens den tredje er parat til udvidet gennemgang fra 2015.

De har alle vist interesse, og ud fra den betragtning kan udvidet gennemgang blive en succes og dermed påvirke revisionsbranchen.

6 Udvidet gennemgang set fra revisorernes og FSR's synsvinkel

I dette afsnit vil jeg diskutere de konsekvenser, de tre revisorer og Lau vurderer, udvidet gennemgang vil have på revisionsbranchen. For at få en forståelse for deres udtalelser, vil jeg indledningsvist diskutere og analysere deres holdninger til udvidet gennemgang og de supplerende handlinger, da de er markante og forskellige, hvilket skinner igennem resten af analysen. I forlængelse af dette vil deres informationsniveau til kunderne blive diskuteret, da dette stemmer godt overens med hver deres (manglende) interesse for udvidet gennemgang, men ikke med den information, B-virksomhederne har fået, som vurderet i afsnit 5.1. Dernæst vil revisionsrisikoen blive belyst for at illustrere forskellene i revisors arbejdshandlinger ved erklæringerne og dermed, hvorfor udvidet gennemgang kan være attraktiv. Efterfølgende diskuteres sikkerheden på udvidet gennemgang, da den kan påvirke kvaliteten. Sluttelig diskuteres, hvorledes udvidet gennemgang påvirker revisionsbranchen.

6.1 Udvidet gennemgang og de fire supplerende handlinger

Der er bred enighed om behovet for et alternativ til revision, men enigheden stopper dér. Bloch og Lau er tilfredse med udvidet gennemgang. Bloch påpeger:

"Jeg synes, udvidet gennemgang, som den er nu, er fin nok. Der er lige noget med de fire supplerende ting med, at man skal kontrollere for tre perioder med A-skat og kontrol af momsindberetninger. Det burde være lavet på samme måde som ved en revision... Der er det et spørgsmål om væsentlighed og risiko".¹⁰¹

Det er begrænset, hvad han vil ændre. Lau påpeger den lavere sikkerhed som en ulempe, da det kan påvirke valgfriheden af udvidet gennemgang i forhold til regnskabsbruger. Bortset fra dette, har de taget erklæringsstandarder til sig og informerer relevante kunder og regnskabsbrugere om den. I modsætning til begge er Brusgaard og Gath direkte tilfredse med de fire supplerende handlinger, da de ikke er relevante for B-virksomhederne, idet B-virksomheder ikke er komplicerede sammenlignet med de store virksomheder. Således påpeger Brusgaard:

"De fire supplerende handlinger, der er valgt, de påvirker ikke den type virksomheder, fordi det ikke er komplicerede virksomheder ... De fire supplerende handlinger, som de er nu efter loven, de er med til at give høj grad af sikkerhed for de fire områder... og du skal kun gøre det, hvis det er relevant".¹⁰²

Et væsentligt problem med de supplerende handlinger er, påpeger han, at de alene bliver udført, såfremt de er relevante. Eksempelvis er mængden af retssager begrænsede, så advokatbrevene skal ikke altid indhentes. Derfor vil det i stedet blive tre supplerende handlinger, der udføres, hvorfor det kan være svært

¹⁰¹ Interview, Bloch, s. 122

¹⁰² Interview, Brusgaard, s. 127, ff

at opnå den ekstra sikkerhed, der skal løfte udvidet gennemgang fra review. Yderligere er han utilfreds med kravet om engagementsforespørgsler, da de er dyre og fejlbehæftede. I stedet kan man få oplyst bankindestående gratis ved at gå på netbank med kunden eller via tingbogen.

Når de supplerende handlinger bygger på objektive forhold i stedet for revisors skønsmæssige vurdering, mener jeg, man skærer alle virksomheder over én kam. Samtidig fratages revisor sin professionelle dømmekraft, hvilket også Brusgaard er utilfreds med. I stedet burde det være op til revisor, at målrette de supplerende handlinger til den enkelte virksomhed: *"De fire der er, rykker ikke så meget. Hvis det var mig, der skulle bestemme, så skulle det være op til revisor at bruge sin revisor hjerne. Så skulle man foretage ekstra handlinger i forhold til virksomhedens karakter, art og omfang. Eksempelvis, hvis det var et supermarked, så tager man det væsentligste aktiv, som er varelageret. Hvis man tager det væsentligste aktiv, der er butikkens hovedaktivitet, så skal man foretage en gennemgang. Det vil være en høj grad af sikkerhed"*.¹⁰³

Gath er af samme holdning, hvad angår valget af de supplerende handlinger og påpeger udformningen af konklusionen som forkert: *"grundlæggende i forhold til målgruppen, synes jeg ikke, produktet er godt. Jeg synes heller ikke, at de handlinger der skal laves er gode nok i forhold til at give en tryghed over for brugeren. Det kan godt være, konklusionen er pæn, men på et eller andet tidspunkt må vi opleve, at der er nogle skuffede forventninger. Man sidder med en positiv konklusion, uden at varelageret er talt op. Så risikoen for besvigelser og alt muligt andet er kæmpe stort"*.¹⁰⁴

Gath mener ikke, konklusionen stemmer overens med de arbejdshandlinger, der udføres. Regnskabsbrugers behov for tryghed tilgodeses ikke, hvilket kan skabe en unødvendig forventningskløft. Til dette kommer han med et løsningsforslag: *"Så kan det godt være, at konklusionen skal være en anden. Jeg mener bare, det er vigtigt, at man får et produkt, der matcher"*.¹⁰⁵

Den positive konklusion er ifølge ham forbeholdt revision, da denne giver en større troværdighed: *"både internt og over for omverdenen giver det en troværdighed på den finansielle rapportering, man kommer med i form af, at man kan være sikker på, at der har været en revisor inde over. Jeg kommenterer, at revisor også er inde over ved udvidet gennemgang, til hvilket han svarer: "Ja, men han har bare læst råbalancen igennem og så sikret sig, at der er en A-skat, der er betalt. Det giver ingen mening"*.¹⁰⁶

¹⁰³ Interview, Brusgaard, s. 127, ff

¹⁰⁴ Interview, Gath, s. 138

¹⁰⁵ Interview, Gath, s. 139

¹⁰⁶ Interview, Gath, s. 148

Hans primære kritik går på, at udvidet gennemgang ikke tilbyder den fornødne troværdighed over for regnskabsbruger sammenlignet med revision. Jeg vil ikke kalde udvidet gennemgang utroværdig, da den følger en standard. Jævnfør Flint, giver standarder en objektiv referenceramme, revisor kan holde sit arbejde op imod. På den måde sikres en ensartethed, hvilket øger troværdigheden af revisors arbejde. Til gengæld anerkender jeg, at kvaliteten af udvidet gennemgang kan diskuteres, og sikkerheden kan være lav, hvilket jeg diskuterer i afsnit 7.1. Derfor mener jeg, problematikken er et spørgsmål om begrebsdefinition og information. Når Gath angiver revision for værende troværdig, vil jeg i stedet henvise til, at revision giver høj grad af sikkerhed. Eksempelvis kontrollerer revisor fuldstændighed og tilstedeværelse af varelageret ved revision. Ved denne kontrol øges sikkerheden. Disse handlinger udføres ikke ved udvidet gennemgang, hvorfor graden af sikkerhed er tilsvarende lavere. Så længe regnskabsbruger og virksomheden er opmærksom på denne forskel, vurderer jeg ikke udvidet gennemgang som værende utroværdig.

Opsummerende er både Bloch og Lau tilfredse med udvidet gennemgang, hvor Brusgaard og Gath er kritiske over, hverken ejer eller regnskabsbruger bliver tilgodeset ved udvidet gennemgang grundet standardiseringen af de supplerende handlinger. De ser gerne dette ændret, da et nyt alternativ ikke er realistisk. Selvom de to har forbehold til erklæringsstandarden, er der forskel i deres accept og måden at informere deres kunder på, hvilket er relevant at få frem. Dette fremgår af næste afsnit.

6.2 Information til kunderne

Den måde informanterne har taget udvidet gennemgang til sig på afspejler sig i måden, de formidler produktet på og interessen hos kunderne. Bloch har begrænset indvendinger til erklæringen, og ca. 50 % af deres kunder har valgt udvidet gennemgang:

"... vi anbefaler alle vores kunder med revisionspligt at vælge udvidet gennemgang, med mindre der er krav fra omverdenen... Jeg vil skyde på, det er omkring 50 %".¹⁰⁷

Brusgaard har på trods af sine indvendinger taget udvidet gennemgang til sig og informerer sine kunder. En stor del af hans kunder har derfor valgt at skifte til udvidet gennemgang. Accepten af udvidet gennemgang kan både opfattes som god service fra dem begge, men også som en nødvendighed. De arbejder begge i mindre revisionsvirksomheder, der primært servicerer B-virksomheder. De er derfor afhængige af de mindre kunder og skal udbyde udvidet gennemgang. Gath derimod arbejder i ét af verdens største revisionshuse, hvor han primært arbejder med de større regnskabsklasser. Han er derfor ikke afhængig af B-virksomheder og udvidet gennemgang. Han behøver ikke at være fleksibel eller at gå på kompromis med sin holdning. Han

¹⁰⁷ Interview, Bloch, s. 121

er direkte utilfreds med produktet og holder fast på det. Han vælger derfor at kommentere på forskellene på de tre revisionsvirksomheder:

"Jeg tror måske også, at de har været meget mere positive af natur. Der er få i det her firma, der synes, det er et godt produkt. Det er klart, at når der er et produkt, så har vi det på hylderne, hvis kunderne skulle ønske det. Hvis det er det, der er konkurrencesituationen, og vi er oppe mod nogle, der tilbyder det, så tilbyder vi det også. Vi melder det også åbent ud. De kunder, der kommer til os, er måske også nogle, der vil have et helt andet element af kvalitet og "brains", så inden de kommer til os, har de også gjort sig nogle overvejelser om, hvad det er, de vil".¹⁰⁸

Gath hentyder således til E & Y som et brand, der tiltrækker bestemte kunder, der ikke vil gå på kompromis med kvalitet. Han siger dermed indirekte, at E & Y ikke er kendt for at lave udvidet gennemgang, men for at levere et kvalitets produkt. Derfor kommer kunderne til dem. Gath kan ikke se relevansen af udvidet gennemgang og har derfor valgt ikke at informere sine kunder med mindre, de efterspørger det. Som nævnt i afsnit 5.1 kræver det information, før kunderne kan vælge udvidet gennemgang. Ingen af hans kunder har valgt udvidet gennemgang, hvilket stemmer overens med hans informationsniveau. Det kan således tyde på, at de mindre revisionskontorer vil blive mere påvirket af udvidet gennemgang end de store kontorer.

Ud fra ovenstående informerer to af revisorerne deres kunder om udvidet gennemgang. Sammenlignet med det B-virksomhederne oplever i afsnit 5.1, stemmer det ikke ens. Ingen af de regnskabsansvarlige var informeret direkte af deres revisor om udvidet gennemgang, og ingen af dem bliver revideret af de store revisionsvirksomheder som E & Y, der ikke proaktivt er ude og informere. Dette kan tyde på, at der stadig er revisorer fra de mindre selskaber, der ikke er ude og informere som Brusgaard og Bloch. Det er således ikke kun virksomhederne og regnskabsbruger, der skal have en holdningsændring, men også revisorerne, hvis udvidet gennemgang skal blive en succes.

Nu har mine regnskabsansvarlige fået kendskab til udvidet gennemgang, men mangler yderligere information. En central forskel i de tre erklæringer, der er værd at kende til, er sikkerheden, hvilket vil blive illustreret ud fra revisionsrisikomodellen i det følgende.

6.3 Revisionsrisikomodellen

Revisionsrisikoen er forskellig i de tre erklæringer. Til gengæld er den iboende risiko og kontrolrisikoen ens uanset erklæring, hvilket fremgår af nedenstående tabel. Revisionsrisikoen afhænger derfor alene af opdagelsesrisikoen. Alt efter revisionsrisiko vil mængden af revisors arbejdshandlinger i de forskellige

¹⁰⁸ Interview, Gath, s. 139, f

erklæringer reguleres op eller ned, så indhentning af tilstrækkeligt revisionsbevis både bliver effektivt og økonomisk hensigtsmæssigt som Revisorloven (RL) foreskriver. Dette illustreres i følgende tabel:

	RR (Revisionsrisiko)	IR (iboende risiko)	KR (kontrolrisiko)	OR (opdagelsesrisiko)
Revision	Ca. 5 %	0,5	0,25	0,625
Udvidet gennemgang	Ca. 20 %	0,5	0,25	2,5
Review	Ca. 50 %	0,5	0,25	6,25

Tabel 1. Revisionsrisikomodellen, egen tilvirkning

I tabel 1 illustreres sammenhængen mellem revisionsrisikomodellens elementer og de tre erklæringer. Jo lavere revisionsrisiko der accepteres, desto mere revisionsbevis i form af arbejdshandlinger skal indhentes, da revisor skal opnå større sikkerhed. Opdagelsesrisikoen vil derfor være tilsvarende lav. Ved de anvendte værdier er opdagelsesrisikoen for revision nede på 0,625, mens udvidet gennemgang og review har en opdagelsesrisiko på henholdsvis 2,5 og 6,25 ved en revisionsrisiko på 20 % og 50 % ¹⁰⁹. Dette illustrerer sammenhængen mellem revisionsrisiko og opdagelsesrisiko med uændrede værdier af klientrisiko. Både udvidet gennemgang og review tillader højere opdagelsesrisiko end revision, da der ikke ønskes samme grad af overbevisning. Mængden af arbejdshandlinger er således bevidst forskellig i de tre erklæringer, idet de tilpasses den vurderede risiko. Når mængden af arbejdshandlinger er forskellig, vil sikkerheden også være forskellig i erklæringerne ved uændret klientrisiko. Dette sker som følge af, at revisionsrisikoen og sikkerheden er omvendt proportionale af hinanden. Det betyder, at når revision har en risiko på 5 %, så har den omvendt en sikkerhed på 95 %, fordi revisor skal indhente mere revisionsbevis for at holde risikoen tilpas lav som revisionsstandarderne foreskriver. Dette gør revision dyrere end de to andre erklæringer. Virksomhederne må ved valg af erklæring gøre sig denne opvejning, om de kan acceptere den lavere sikkerhed til fordel for en billigere pris. Det kan dog være svært for revisor at finde det rette niveau af sikkerhed på udvidet gennemgang, hvilket kan få betydning for prisen. Denne problematik diskuteres i det følgende afsnit.

6.3.1 Hvor ligger revisionsrisikoen på udvidet gennemgang?

Ovenstående placering af revisionsrisiko er rent teoretisk. I praksis kan det være svært at finde det rette niveau for udvidet gennemgang. Bloch henviser til, det afhænger af virksomhedstypen:

”Der er nogle, der populært har gjort det sådan, at man ved en revision skal have 95 % sikkerhed, hvor man så kan sige 70 % ved udvidet gennemgang og 50 % ved review... Det er svært at generalisere, fordi

¹⁰⁹ Disse værdier er vurderet ud fra FSR's model i figur 5

virksomhederne er forskellige, og det er forskellig sammensætning af aktiver og gældsposter, de har. Men det er en meget god måde at forklare det på".¹¹⁰ Lau tilføjer: "Vi har lavet et skema, som du nok har set, men vi kan ikke med sikkerhed sige, hvor udvidet gennemgang ligger. Jeg kan sige, den ligger under de 95 % ved revision".¹¹¹

Gath og Brusgaard derimod er enige om, at udvidet gennemgang ikke ligger meget over 60 % i sikkerhed, hvilket giver en revisionsrisiko på knapt 40 %. Dette skyldes de supplerende handlinger, som de ikke mener, giver tilstrækkelig kvalitet, da de ikke passer til B-virksomhederne:

"Hvis man nu legede med graden af sikkerheden og sagde, at revision gav 95 % eller en eller anden form for sikkerhed, hvad får man så ved et review? Måske 60 %. De fire supplerende handlinger, vi har valgt giver 60,1 % eller 60,5 % el. På en god dag 62 %. Udvidet gennemgang flytter ikke 5 %. Hvis vi skal op i nærheden af revision, skal vi op i nogle helt anderledes substanshandling, som man laver i de fleste former for virksomheder".¹¹²

Brusgaard er af samme holdning, når jeg spørger til placering af sikkerheden: *"Den er ikke ret meget over de 60 %. Du har et review, og så har du fire ting udover, du skal lave. Det er en klasse B- virksomhed, vi har med at gøre, og det er sjældent de komplicerede virksomheder".¹¹³*

Som det fremgår af ovenstående, er der ikke enighed om, hvor udvidet gennemgang skal placeres. Til gengæld påpeger Brusgaard og Gath, at de fire supplerende handlinger ikke påvirker revisionsrisikoen væsentligt i forhold til review. Det drejer sig om cirka 2 %. For at finde niveauet på udvidet gennemgang, vil det være nærliggende at finde niveauet for review og ud fra review placere udvidet gennemgang. Review placeres også forskelligt. Bloch placerer review på 50 %, mens Gath og Brusgaard placerer review på 60 % sikkerhed. Da review placeres forskelligt, kan udvidet gennemgang være lige så rigtig på 52 %, som den kan være det på 62 % alt efter, hvem man spørger. Dette giver et spænd på 10 procentpoint, hvorfor der er sandsynlighed for, at revisor enten udfører for meget eller for lidt arbejde ved udvidet gennemgang, for hvem har ret? Hvis man regner på dette ud fra værdierne i tabel 1, vil en sikkerhed på 52 %, og dermed en risiko på 48 %, give en opdagelsesrisiko på 6. Revisors arbejde reduceres betydeligt i forhold til revision på bekostning af en lavere sikkerhed. En sikkerhed på 62 % giver en risiko på 38 %, hvorved opdagelsesrisikoen ender på 4,75. Den lidt højere sikkerhed betyder, at revisor skal udføre mere arbejde, men stadig ikke så meget som ved revision, der ligger på 0,625.

¹¹⁰ Interview, Bloch, s. 114

¹¹¹ Interview, Lau, s. 157

¹¹² Interview, Gath, s. 143

¹¹³ Interview, Brusgaard, s. 126

Forskellen på de to udvidet gennemgange, jeg netop har beskrevet, er underordnet. Problemet er, at sikkerheden i begge tilfælde er lavere end den, FSR har illustreret i figur 5, hvilket kan efterlade et regnskab med flere fejl end forventet. I modsætning til dette har Brusgaard udført for meget arbejde:

”Eksempelvis ved varelagerevision. Der har vi lyst til at komme ud og tælle op selv og tage stikprøver. Det kan være svært som revisor at vænne sig til, at det er forespørgsler og analyser, vi skal bruge for at få bevis. Derfor har vi gjort det, at hvis det er væsentlige aktiver, og det er det for nogle, så er vi kørt ud for at se, om der var de varer på lager og taget nogle stikprøver. Men det er jo slet ikke det, der er meningen”.¹¹⁴

Dette kan give en højere pris for kunden, hvorved revisor ikke lever op til kravet i RL om at ”udvise den nøjagtighed og hurtighed, som opgavernes beskaffenhed tillader”.¹¹⁵ Disse begreber er i sig selv modsigende, idet ”nøjagtighed” signalerer, at revisor skal opnå tilstrækkelig grad af sikkerhed, mens ”hurtighed” nødvendiggør, at revisor reducerer mængden af detaljer for at opnå denne sikkerhed.

Citat illustrerer, at udvidet gennemgang kræver en tilpasning fra revisors side af, så arbejdet og dermed prisen afspejler den reelle revisionsrisiko. Når revisor ikke kan fastsætte sikkerheden på udvidet gennemgang, er det svært at overholde loven, og udvidet gennemgang kan ende med at blive dyrere end først udregnet for enten virksomheden eller revisor, hvis for meget arbejde udføres. I modsætning til dette vil for lidt revisionsbevis influere på regnskabets rigtighed. Begge dele kan være problematiske for både virksomhed, regnskabsbruger og revisor. Udvidet gennemgang er udarbejdet med det formål at reducere omkostningerne og samtidig opretholde troværdighed i regnskabet, men med forkert revisionsrisiko kan dette være svært at leve op til både regeringens og virksomhedens forventninger.

6.4 Hvorledes vil udvidet gennemgang påvirke revisionsbranchen?

Som en væsentlig del af problemformuleringen er revisorerne og Lau direkte blevet spurgt om, hvilke konsekvenser de vurderer, udvidet gennemgang vil få på revisionsbranchen. Deres holdninger vil blive kategoriseret i det følgende.

6.4.1 Opgør med salamimetoden?

Siden 2006 er grænserne for, hvornår virksomhederne kan fravælge revision langsomt blevet øget. Med udvidet gennemgang er grænserne fastholdt, hvilket understreges af Gath: *”Der er ingen tvivl om, at det var med til at afværge en yderligere lempelse af revisionspligten, og det skal man anerkende, for det var kommet, hvis ikke udvidet gennemgang var kommet. Den del har vi fået”.¹¹⁶*

¹¹⁴ Interview, Brusgaard, s. 124

¹¹⁵ Revisorloven § 16, stk. 1

¹¹⁶ Interview, Gath, s. 149

Lau er enig og supplerer ud fra sin politiske tilgang med, at lempelserne vil fortsætte: *"Man kan sige, at udvidet gennemgang var en måde at imødegå den salamimetode på, som vi ikke var i tvivl om ville fortsætte i et eller andet omfang. Det at vi har spillet et alternativ produkt på markedet, der er mere tilpasset mindre virksomheder gør, at behovet for hele tiden at rykke ved grænserne bliver noget mindre. Men man kan se med de initiativer, der er fra regeringens vækstplan, så er der ønske om at lempe yderligere¹¹⁷. Det er fordi, regeringen bliver presset fra mange kanter af. Man skal blive ved med at lette byrderne for erhvervslivet. Det er et stort ønske på grund af, vi er på bagkanten af den økonomiske krise".¹¹⁸*

Der er således et ydre pres for yderligere lempelser. Bloch mener, presset skal findes i internationaliseringen: *"Der er fortsat krav om lettelser af administrative byrder for hele B-segmentet. Jeg mener, uden at have undersøgt det, at der i Tyskland og USA f.eks. ikke er revisionspligt for de mindre virksomheder. Det er en naturlig følge af den større internationalisering og de større krav om lempelser af de administrative byrder, for det er noget, der koster dem penge".¹¹⁹* Bloch hentyder således til, at Danmarks høje krav til, hvornår vi kan fravælge revision vil blive presset for at øge konkurrencesituationen. Jeg vurderer dog, at da Danmark går forrest med et alternativ til revision frem for at afskaffe revision, kan det give udtryk for, regeringen vurderer revisor fortsat tilfører regnskabet værdi. Derfor mener jeg, implementeringen af udvidet gennemgang kan give indikationer om, at Danmark ikke er klar til at afskaffe revisionspligten for hele regnskabsklasse B på én gang, men vil lempe gradvist. Om det er godt eller skidt, kan diskuteres i forhold til Gath:

"Bundgrænsen skal nok rykkes... Man kan ikke stole på politikerne, hvad de sagde engang, at vi havde 10 år til at vænne os til det (lempelserne). Egentlig betalte vi en høj pris dengang. Hvis slutproduktet alligevel var afskaffelse af revisionspligten, ville det så ikke have været bedre at fastholde, at revision er det bedste produkt?"¹²⁰

Fra citatet kan det udledes, Gath føler sig ført bag lyset af politikerne, hvad angår lempelserne. Hvis han havde vidst, revisionspligten ville forsvinde helt, ville han hellere have fokuseret på revision og dens kvaliteter, frem for at udarbejde et middelmådigt produkt, der måske vil forsvinde. Det kan han have ret i, men jeg mener, det kommer an på synsvinkel. Hvis revisionspligten forsvinder, kan udvidet gennemgang være et alternativ for de virksomheder, der fortsat ønsker en vis sikkerhed, men mener revision er for omfattende. Det var det, der var formålet med udvidet gennemgang fra regeringens side af. Fra FSR's side var det tillige at bevare revisionspligten, men med en lempet udgave, som formanden for FSR udtalte: *"vi kan*

¹¹⁷ <http://www.altinget.dk/artikel/her-regeringens-og-venstres-vaekstplan>

¹¹⁸ Interview, Lau, s. 159

¹¹⁹ Interview, Bloch, s. 121

¹²⁰ Interview, Gath, s. 147

ikke bare fjerne revisionspligten uden at sætte noget i stedet".¹²¹ Alene 6 % har tilvalgt udvidet gennemgang, og der er stadig revisionspligt. Derfor er det for tidligt at vurdere det første formål, men FSR's er blevet indfriet med udvidet gennemgang.

Med udsigt til yderligere lempelser, skal udvidet gennemgang ikke opfattes som et opgør med salamimetoden. Til gengæld kan udvidet gennemgang medvirke til at bibeholde det tillidsgivende led, revisoren, som er en central del for ikke bare revisionsbranchen, men også samfundet. Ud fra den betragtning mener jeg, udvidet gennemgang har en positiv effekt på revisionsbranchen.

6.4.2 Muligheden for fortsat at kunne uddanne statsautoriseret personale

For de mindre revisionsvirksomheder er udvidet gennemgang central, idet den opretholder deres mulighed for at kunne udvikle personalets kompetencer og fastholde statsautoriseret og kompetent personale:

"Det har jo stor betydning for revisionsbranchen som helhed, at vi også i de små revisionsvirksomheder, i forhold til de fire store, kan uddanne medarbejdere, for vi har ikke så mange store virksomheder. Derfor vil det være svært for os at fastholde og videreuddanne medarbejdere inden for branchen. I hvert fald inden for autorisation til medarbejdere".¹²²

Dette skyldes kravet om, at man skal have revideret regnskaber i minimum tre år for at blive statsautoriseret¹²³. Hvis revisionspligten bortfalder, kan det blive sværere for de mindre revisionsvirksomheder at leve op til dette krav, da de primært har regnskabsklasse B:

"Det er jo ofte sådan, at de største virksomheder tit vælger de største revisionsvirksomheder. I hvert fald regnskabsklasse D".¹²⁴

Udvidet gennemgang sidestilles reguleringsmæssigt med revision. Derfor vil udvidet gennemgang medvirke til, at de mindre revisionskontorer fortsat kan opretholde et kompetent personale og dermed kvaliteten i deres virksomhed.

Alternativet, vurderer jeg, vil være en radikal ændring af revisionsbranchen bestående af et A- og et B-hold. A- holdet foretager revision, mens de mindre revisionsvirksomheder, B-holdet, udarbejder review og erklæringer uden sikkerhed. Yderligere kan B-holdet lave forarbejdet til A-holdet, da andre end registrerede og statsautoriserede revisorer kan udarbejde opstilling af årsregnskaber, så længe der ikke påføres en

¹²¹ FSR – Danske Revisorer - FSR hilser arbejde om ny erklæringsstandard velkomme

¹²² Interview, Bloch, s. 121

¹²³ Bekendtgørelse om revisoreksamen for statsautoriserede revisorer m.v., nr. 1408, § 16, stk. 3

¹²⁴ Interview, Bloch, s. 113

erklæring¹²⁵. Ud fra den betragtning er jeg enig med Bloch i, udvidet gennemgang medvirker til opretholdelse af kompetencer bredt i revisionsbranchen.

6.4.3 Kvalitetskravene sænkes med mulighed for positiv indkomst

I takt med revisionsstandarderne er blevet for omfattende for B-virksomhederne, har kravene været svære for nogle revisorer at leve op til. Højere kvalitetskrav betyder ikke bare en stigning i revisors arbejdshandlinger, men også øget pres på revisors honorar. Det vil sige, forskellen på kvalitetskravene og fortjenesten, det såkaldte "gap", blev reduceret betydeligt og i nogle tilfælde negativt:

"På det tidspunkt, hvor man begynder at tænke i disse baner om et alternativ til revision, så er det hele blevet meget værre med det her honorar "gap". Det er den primære årsag til, at revisionsbranchen ønsker et alternativ til revision. Hvis vi laver en parallelforskydning af kvalitetskravene i form af udvidet gennemgang, så bliver "gap'et" mindre. Og det kunne være dejligt, hvis man kunne få "gap'et" ned, så det bliver positivt, og vi kunne tjene på det". ¹²⁶¹²⁷

Revisionsbranchens primære baggrund til udarbejdelse af udvidet gennemgang skal derfor, jævnfør Brusgaard, have været ud fra et økonomisk perspektiv til forbedring af revisorerens indtjening. Dette sker ved at reducere revisionens mange arbejdshandlinger og tilhørende dokumentation, så de tilpasses B-virksomhedernes realiteter.

Med et pres på revisionshonoraret, kan jeg godt anerkende ovenstående udtalelse. Jeg vurderer dog ikke alle revisionsvirksomhederne vil forbedre indtjeningen ved at gå på udvidet gennemgang, men en tilpasning af revisors arbejdshandlinger til små virksomheder kan forbedre forholdene for de pressede revisorer.

6.4.4 Revisionsbranchen bliver mere dynamisk

Med udvidet gennemgang får revisorerne endnu et produkt i deres portefølje. Et alternativ til revision, hvor revisor fortsat er repræsenteret har været efterspurgt af specielt B-virksomhederne i en tid, hvor revision har været omfattende, og der fortsat er forventninger om yderligere lempelser. Udvidet gennemgang kan dermed opfattes som ikrafttræden af den sociale kontrolmekanisme. Denne indebærer, jævnfør Flint, at både revisor og lovgiver i et foranderligt samfund skal vurdere samfundets behov og tilpasse sig dertil. På den måde er der åbnet for differentierede ydelser, der tilgodeser flere parter, mener Lau:

¹²⁵ http://erhvervsstyrelsen.dk/fravalg_af_revision

¹²⁶ Se figur, bilag 13

¹²⁷ Interview, Brusgaard, s. 129

"... Det giver god mening i Danmark med den erhvervsstruktur, vi har, at der er nogle differentierede produkter, som tilbud til virksomhederne... Det er også at give virksomhederne en valgmulighed for at få troværdighed og tillid i deres regnskabsoplysninger, som de måske ikke havde tilvalgt".¹²⁸

Lau mener således, at man ved udvidet gennemgang kan opsamle nogle af de kunder, der tidligere har valgt revision fra, men stadig ønsker en sikkerhed i regnskabet: *"Jeg tror, at det vil have den positive effekt i den forstand..., at der ville have været nogle flere virksomheder, der ville være klemte mellem de to yderligheder i revision og review".¹²⁹*

Jeg vil give Lau ret i, at udvidet gennemgang har den positive effekt, at revisionsbranchen bliver mere dynamisk og tilgodeser en bredere kundeskare. Når revisorerne kan tilbyde sine kunder differentierede produkter, kan de bedre målrette deres service og på den måde øge kundefokus. Revisorerne har i en lang årrække været privilegerede, idet lovgivningen har sikret dem et kundegrundlag. Nu fortsætter lempelsen af revisionspligten, hvorfor revisionsbranchen er nødsaget til at produktudvikle og vise sin værdi, hvis de fortsat skal have en eksistensberettigelse. Udvidet gennemgang kan være starten på denne proces.

6.4.5 De færre dokumentationskrav giver plads til rådgivning og kan opretholde indtjeningen

Som følge af den lavere sikkerhed ved udvidet gennemgang er der både færre kontroller og dokumentationskrav. Dette frigiver ressourcer, revisor kan benytte til at rådgive kunden, således kunden både får en erklæring og rådgivning inden for samme budgetramme som revision:

"Vi sparer ikke penge, men tid. Det er tit sådan, at mindre virksomheder har en ramme for, hvad de kan have af udgifter til forskellige ting. Hvis vi kan lave mindre dokumentationsarbejde som ved udvidet gennemgang, så kan vi bedre assistere dem med noget rådgivning for de samme penge og inden for den ramme, som virksomheden har budgetmæssigt".¹³⁰

Bloch påpeger, det er tid og ikke penge, de sparer. For mig kommer det ud på ét, da honorar ofte gøres op i tid. Når revisorerne får frigivet tid ved udvidet gennemgang, kan de udføre andre arbejdsopgaver og således opretholde deres indtjening. På den måde kan tid sidestilles med penge. Det er således ikke kun kunden, der bliver tilgodeset ved udvidet gennemgang, men også revisionsbranchen rent økonomisk. For at dette bliver realistisk, mener jeg, det kræver en øget efterspørgsel efter rådgivningsydelser. Hvis dette er tilfældet, giver jeg Bloch ret i, at udvidet gennemgang kan medvirke til at opretholde indtjeningen.

¹²⁸ Interview, Lau, s. 158

¹²⁹ Interview, Lau, s. 158

¹³⁰ Interview, Bloch, s. 114

6.4.6 Påvirkes revisors rolle som offentlighedens tillidsrepræsentant?

Revisor er offentlighedens tillidsrepræsentant. Imidlertid kan revisors rolle påvirkes af samfundsmæssig samt lovgivningsmæssig udvikling, hvorfor rollen er relevant at diskutere.

Udvidet gennemgang bygger på reviewhandling, hvorfor revisors arbejde ikke er så dybdegående som revision. Dette kan give anledning til diskussion om, hvorvidt revisor fortsat kan leve op til rollen som offentlighedens tillidsrepræsentant og kan vurdere, om regnskabet er retvisende? Direkte adspurgt, udtrykker Bloch: *"... som offentlighedens tillidsrepræsentant, skal man kunne stå inde for det, vi laver. Vi skal være uafhængige, kan man sige. Jeg kan ikke se, at det skal compromittere vores rolle som offentlighedens tillidsrepræsentant, at vi udfører udvidet gennemgang i stedet for revision. Så længe vi kan stå inde for, at vi har lavet det i overensstemmelse med de krav, der er til udvidet gennemgang"*.¹³¹

Brusgaard er af samme holdning: *"Offentlighedens tillidsrepræsentant handler om det arbejde, som lovmæssigt bliver lavet. Der er ikke noget, der går forkert ud af huset her"*.¹³² Han understreger dog, det er svært som revisor at skrive under på regnskabet uden at have set varelageret, når konklusionen er positiv.

Lau derimod er lidt mere skeptisk: *"Det er klart, at man ikke har den samme sikkerhed og samme omfang af arbejdshandlinger, da man ikke er f.eks. fysisk ude og tælle varelager op. Derfor kan man godt komme ud i problemer på sigt. Det er ikke noget, jeg forventer, men der er en risiko for, at det kan spille negativt ind"*.¹³³

Gath er ligeledes skeptisk: *"Det ved vi jo ikke. Nu har udbredelsen heller ikke været så stor, så jeg tror ikke, det har sat sig endnu. Det er dog en af de bekymringer, jeg har"*.¹³⁴ Hans bekymring bunder i hans kritik af de supplerende handlinger, og hvis kunden ikke har forstået forskellen i sikkerheden på revision og udvidet gennemgang, hvor et årsregnskab udarbejdet efter udvidet gennemgang kan have flere fejl, mener han det er på kanten af at compromittere revisors rolle: *"... hvis kunderne ikke har forstået, at de har fået et produkt med en betydelig lavere sikkerhed og har kigget på FSR's skema, så kan det godt påvirke"*.¹³⁵

Umiddelbart er der delte meninger om, hvordan udvidet gennemgang vil påvirke revisors rolle som offentlighedens tillidsrepræsentant. Dette kan skyldes hvert deres udgangspunkt, som tidligere nævnt. Bloch og Brusgaard repræsenterer mindre revisionsvirksomheder og er afhængige af de mindre kunder. Til gengæld har de begge udført udvidet gennemgang, hvilket giver dem et konkret referencegrundlag. Gath er fra et stort revisionshus, hvor interessen for og efterspørgslen efter udvidet gennemgang er minimal.

¹³¹ Interview, Bloch, s. 122

¹³² Interview, Brusgaard, s. 135

¹³³ Interview, Lau, s. 158

¹³⁴ Interview, Gath, s. 149

¹³⁵ Interview, Gath, s. 150

Hverken han eller Lau har praktisk erfaring med udvidet gennemgang, hvilket kan påvirke deres bedømmelse. Lau, der er kommunikationschef, jævner dog lidt ud ved at tilføje, udvidet gennemgang er udarbejdet til de mere simple virksomheder. Dette gør det lettere for revisor at fange eventuelle fejl og bedømme, om regnskabet er retvisende. Både Bloch, Brusgaard og Lau mener således, at revisor ud fra erklæringsstandarden formår at kunne vurdere regnskabets retvisenhed og dermed kan leve op til rollen som offentlighedens tillidsrepræsentant, mens Gath er svær at overbevise.

Gaths manglende overbevisning, mener jeg, hænger sammen med hans holdning til erklæringsstandarden, fordi revisors ansvar er det samme i relation til rollen som offentlighedens tillidsrepræsentant uanset erklæring ifølge Brusgaard:

"Jeg tror rent faktisk ikke, det vil påvirke vores rolle som offentlighedens tillidsrepræsentant, for den kasket har vi på, uanset om vi udfører revision eller assistanceerklæringer. Der er ikke noget, der kommer til at gå ud af revisors hus, som er decideret forkert. Der værner revisor om sin status som offentlighedens tillidsrepræsentant, og den vil man ikke af med. Den titel er vi stolt af at have".¹³⁶

Ovenstående citat kan illustrere den grundlæggende bekymring Gath har i forhold til de andre. Hans tvivl skal ikke findes i teorien, men i selve erklæringsstandardens beskaffenhed. I citatet nævner Brusgaard, der ikke udgår regnskaber med fejl fra deres hus af. Det er ikke ens betydende med, at han udelukkende holder sig til erklæringsstandarden. Han har tidligere forklaret, han har foretaget en varelagerrevision i stedet for at tage ledelsens ord for gode varer. Selvom det var en tilvænningsperiode for ham, vil revisionslignende handlinger gøre det lettere at opdage fejl og dermed at leve op til rollen som offentlighedens tillidsrepræsentant. Ved udvidet gennemgang udfører revisor review samt supplerende handlinger. Når revisor følger retningslinjerne i erklæringsstandarden, lever revisor rent teoretisk op til rollen som offentlighedens tillidsrepræsentant. Det er her hele essensen ligger. Gath mener ikke, man inden for rammerne til erklæringsstandarden kan opnå et retvisende billede af regnskabet. Der skal flere revisionshandling til, ligesom Brusgaard har gjort.

I forhold til rollen som offentlighedens tillidsrepræsentant er jeg enig i, at så længe revisor udfører de handlinger, der sikrer den grad af sikkerhed, der hører til erklæringsstandarden, bør revisor være i stand til at opretholde sin rolle som offentlighedens tillidsrepræsentant ved udvidet gennemgang. Til gengæld kan jeg have mine bekymringer som Gath omkring kvaliteten af erklæringsstandarden, men den diskussion tager jeg op i afsnit 7.

¹³⁶ Interview, Brusgaard, s. 135

6.5. Delkonklusion

Der er bred enighed blandt mine informanter om, at der var et reelt behov for et alternativ til revision. Til gengæld er holdningen til selve produktet, udvidet gennemgang, delte. Bloch og Lau er forholdsvis tilfredse med udvidet gennemgang og informerer både virksomheder og regnskabsbruger. Brusgaard og Gath er stærkt utilfredse med de supplerende handlinger og mener ikke, de supplerende handlinger tilgodeser ejer eller regnskabsbruger. Ligeledes burde kriterierne være subjektive i stedet for objektive, så revisor kan målrette dem til hver enkelt virksomhed ud fra sin professionelle dømmekraft.

På trods af sin kritik af udvidet gennemgang har Brusgaard taget udvidet gennemgang til sig og informerer om den til sine kunder. Han er ligesom Bloch ansat i et mindre revisionsfirma og er afhængig af B-virksomhederne. En stor del af deres kunder har valgt udvidet gennemgang. Gath er ansat i et af verdens største revisionshuse og har mange store kunder, hvorfor han ikke kan se samme relevans af udvidet gennemgang. Hans information til kunderne er derfor begrænset, hvilket afspejles i, ingen af hans kunder har valgt udvidet gennemgang. Det kan således tyde på, at der er større sandsynlighed for, at de mindre revisionskontorer kan blive mere påvirkede af udvidet gennemgang end de store revisionshuse.

Gennem revisionsrisikomodellen belyses forskellene i revisors arbejdshandlinger ved de tre erklæringer og illustrerer, hvorfor udvidet gennemgang kan være attraktiv. De færre arbejdshandlinger gør den billigere end revision, men sikkerheden er tilsvarende lavere. Revisorerne har svært ved at placere revisionsrisikoen og som følge af deres kritik af de supplerende handlinger, placerer de sikkerheden maksimalt 2 % højere end review. Til gengæld er der delte meninger, om review ligger på 50 % eller 60 %, så udvidet gennemgang kan være lige så rigtig på 52 % som på 62 %. Til gengæld er der langt op til, hvor FSR regner med, den skal være. Denne forskel kan være problematisk, idet for lidt arbejde kan gøre regnskabet fejlbehæftet. Dette understreger vigtigheden af at finde rette sikkerhedsniveau, så arbejdshandlinger og dermed pris kan afspejle den reelle risiko og leve op til virksomhedens og regnskabsbrugers forventninger.

Udvidet gennemgang vil påvirke revisionsbranchen på seks centrale områder. For det første peger en tendens mod yderligere lempelser, så udvidet gennemgang vil ikke gøre op med salamimetoden. Til gengæld vil den medvirke til at bibeholde revisor som det tillidsgivende led i modsætning til de tidligere lempelser. For det andet bidrager udvidet gennemgang til udvikling af personalets kompetencer og opretholdelse af statsautoriseret personale i de mindre revisionsvirksomheder, således kompetencer og kvalitet fastholdes bredt i revisionsbranchen. For det tredje vil de færre kvalitets- og dokumentationskrav i forhold til revision bidrage til en positiv indkomst for de revisorer, der føler sig pressede ved en revision. For det fjerde bliver revisionsbranchen mere dynamisk, idet den tilpasser sig kundens efterspørgsel efter troværdighed i en tid,

hvor der fortsat er krav om lempelser. Samtidig kan udvidet gennemgang opsamle nogle af de kunder, der har følt, revision har været for omfattende og således har fravalgt revision. Yderligere vil bortfald af revisionspligten øge kundefokus for at opretholde kundegrundlaget.

For det femte frigiver de færre dokumentationskrav ressourcer, så revisor kan tilbyde kunden rådgivningsydelser samt en erklæring inden for samme budget som revision. På den måde tilfredsstilles kunden forretningsmæssigt, mens revisor kan opretholde sin indtjening. For det sjette vurderer tre ud af fire, at udvidet gennemgang ikke påvirker revisors rolle som offentlighedens tillidsrepræsentant. Så længe revisor udfører de arbejdshandlinger, standarden kræver, vil det ikke kompromittere revisors rolle på trods af de færre arbejdshandlinger.

7 Skal revisionsbranchen stille sig tilfreds med udvidet gennemgang?

I vished om, der ikke findes en endegyldig sandhed, er det vigtigt at forholde sig kritisk til materialet. Blandt informanterne er der delte meninger om udvidet gennemgang, hvorfor jeg i dette afsnit finder det relevant at diskutere, om revisionsbranchen bør stille sig tilfreds med udvidet gennemgang, eller der bør være et alternativ?

For at besvare spørgsmålet ”om revisionsbranchen skal stille sig tilfreds med udvidet gennemgang”, vil jeg først definere begrebet ”tilfreds”. Opgaven omhandler revisionsbranchen, der skal balancere mellem ydre krav og forventninger samt egne økonomiske krav. Derfor er det nærliggende at definere tilfreds ud fra kvalitet og indtjening.

7.1 Tilfreds ud fra kvalitet

Hvis kriteriet er kvalitet, skal revisionsbranchen så stille sig tilfreds med udvidet gennemgang? Til besvarelse af dette vil jeg med udgangspunkt i anvendt teori og informanternes udsagn diskutere kvaliteten af revision og udvidet gennemgang. Udvidet gennemgang er alternativet til revision, hvorfor det er relevant at diskutere disse to op imod hinanden.

7.1.1 Kvalitet i forhold til revision

Revision angiver 95 % sikkerhed på, at regnskabet er retvisende, hvilket må karakteriseres som værende kvalitet. Spørgsmålet er, om denne kvalitet er for omfattende for B-virksomhederne?

7.1.1.1 Principal-agent teorien

Som følge af informationsasymmetrien opstår et behov hos ejerne for kontrol og ansvarliggørelse af ledelsen. Revision skal sikre et retvisende billede af årsregnskabet, og at ejernes interesser bliver varetaget, så ”moralisk hazard” reduceres. På den måde opnår ejerne kvalitet ved revision. Samfundet opnår kvalitet gennem et retvisende regnskab, korrekt betalt skat og moms samt en minimering af besvigelser. Regnskabsbruger opnår kvalitet ud fra samme kriterier. De kræver ofte høj sikkerhed, da de skal placere deres ressourcer.

Revisor er med sin dybdegående revision af eksempelvis lageret, det tillidsskabende mellemlid, der styrker troværdigheden af regnskabet. Denne sikkerhed er relevant, når ejer og ledelse er forskellige personer. Da opgaven omfatter B-virksomheder, hvor disse ofte er sammenfaldende, vil værdien af revision være lille som følge af informationssymmetri. Revision bør derfor vurderes ud fra en cost-benefit analyse lige som Christensen gør. Så længe værdien af revision overstiger omkostningerne derved, vil revision være relevant og bidrage med kvalitet for virksomhederne. Hvis revision ikke er relevant, som Kongeskov vurderer, mener jeg ikke, det giver kvalitet, men derimod en unødvendig omkostning som en administrativ byrde.

7.1.1.2 Rollen som offentlighedens tillidsrepræsentant

Når revisor følger revisionsstandarderne som tidligere diskuteret, lever revisor op til rollen som offentlighedens tillidsrepræsentant. De stigende kvalitetskrav til revision har imidlertid presset nogle revisorer økonomisk, så de har måttet opveje opretholdelse af rollen som offentlighedens tillidsrepræsentant mod at overleve økonomisk. For disse revisorer kan værdien af revision være lille, da de har svært ved at leve op til den høje kvalitet. Gath derimod udviser stor interesse for revision. E & Y er et internationalt anerkendt revisionshus og er afhængig af kvalitet for at kunne opretholde deres brand. Gennem revision kan de fastholde en ensartet høj kvalitet på tværs af landegrænser, mens erklæringsstandarderne alene er et dansk produkt med begrænset sikkerhed. Revision opfattes som en blåstempling af regnskabet og medvirker til at opretholde status. Derfor værner han om revision og dets image og er stærkt utilfreds med de revisorer, der (bevidst) misligholder kvaliteten af revision til skade for revisors rolle som offentlighedens tillidsrepræsentant. Disse brodne kar, påstår han, hører til i de små revisionsvirksomheder. Når han stempler på denne måde, anser jeg ham for at opdele revisionsbranchen i et A- og et B-hold. A-holdet, som han selv mener at repræsentere, har den fornødne kvalitet og "brains" til at foretage revision:

"De kunder der kommer til os er måske også nogle, der vil have et helt andet element af kvalitet og brains".¹³⁷

Ved at angribe de små revisionsvirksomheder på deres "angivelige" fejl og mangler og fremhæve de høje krav til revision, ophøjer han revision til noget særskilt og forbeholdt de få, hvorfor det kan karakteriseres som et kvalitetsprodukt. B-holdet består af de mindre revisionskontorer, der kan foretage den for ham mindre interessante udvidet gennemgang.

Umiddelbart stiller jeg mig ikke enig med ham. Konklusionen i Revisortilsynets redegørelse fra 2012 viser dog, at markant flere revisorer på revisionskontorer med 2-10 revisorer (26 sager) bliver indbragt for Revisornævnet for alvorlige fejl og mangler frem for revisionskontorer med +30 revisorer (6 sager)¹³⁸. Redegørelsen underbygger dermed Gaths påstand om, at fejl oftere sker på de små revisionskontorer. På trods af min afgrænsning pr. 10. november, er jeg opmærksom på Revisortilsynets nye redegørelse fra 2013. I denne fremgår det, at de små revisionskontorer har reduceret deres andel med 4 personer, så de har 22 personsager, der indbringes for Revisornævnet, hvorimod de store +30 virksomheder har firedoblet deres til at omfatte 15 personer¹³⁹. Det betyder, at forskellen på de såkaldte "dårlige" revisorer og op til de "gode" revisorer er reduceret betydeligt. Med den nye redegørelse vil Gath ikke have ret i sin påstand om, at det er

¹³⁷ Interview, Gath, s. 140

¹³⁸ Revisortilsynet - Redegørelse om Revisortilsynets kvalitetskontrol 2012

¹³⁹ Revisortilsynet - Redegørelse om Revisortilsynets kvalitetskontrol 2013

de små virksomheder, der laver fejlene. Den nye redegørelse omfatter, i modsætning til den forrige, udvidet gennemgang, men er ikke opdelt på erklæringer. Den fortæller dog ikke noget om kvaliteten af udvidet gennemgang. Til gengæld fortæller den, at de mindre revisionskontorer har øget kvaliteten af deres arbejde, hvilket forbedrer deres rolle som offentlighedens tillidsrepræsentant, mens kvaliteten er forværret hos de store virksomheder.

7.1.1.3 *Revisionspligt?*

Revisionspligtens fremtid er uvis, hvilket jeg mener, er Gaths primære bekymring. Revision giver status, hvilket jeg vurderer er grunden til, han værner om den kvalitet, der er forbundet med kerneproduktet revision. Hvis ikke regnskabsbruger kan have tillid til revisors rolle og dermed kvaliteten af revision, bliver det sværere at retfærdiggøre opretholdelse af og tiltrækning af kunder til revision, hvis revisionspligten bortfalder. Gaths mål er derfor at kæmpe for revision som produkt. Det bedste forsvar er et angreb. Han angriber både de små revisionsvirksomheder og udvidet gennemgang, mens han italesætter kvaliteterne ved revision. Det er lettere at kæmpe for ét produkt, der er anerkendt og giver kvalitet end at kæmpe for to, hvor det ene produkt stadig er noget ukendt.

7.1.2 *Kvalitet i forhold til udvidet gennemgang*

Sikkerheden i udvidet gennemgang er ukendt. Spørgsmålet er så, hvor sikkerheden skal være for at kvaliteten er tilstrækkelig? I forbindelse med dette vil jeg diskutere et paradoks, Gath fremhæver, når review anvendes som referenceramme til udvidet gennemgang på B-virksomheder:

7.1.2.1 *Kan review anvendes til B-virksomheder?*

B-virksomheder er karakteriseret ved at have få interne kontroller. Brug af systemrevision til at teste de interne kontroller giver derfor ikke mening. Ved revision benyttes i stedet substanshandlinger til at vurdere regnskabet's rigtighed, hvor der ved udvidet gennemgang benyttes reviewhandlinger:

"B-virksomhederne er så små, så ofte har de ikke interne kontroller at bygge sin revision på, fordi der er få ansatte i en B-virksomhed. En intern kontrol bygger ofte på, hvis det ikke er kontrolleret kontrol, at man f.eks. har funktionsadskillelse, at der er én der står for faktureringen, én der er kasserer og en tredje, der er bogholder. Så der er funktionsadskillelse, og man kontrollerer hinanden. Det er det, interne kontroller går på. Når der er få ansatte, kan man typisk ikke lave dette, så derfor giver det ikke mening at lave systemrevision i de små virksomheder. Det er ikke muligt. Så laver man i stedet typisk substansrevision på de små virksomheder. Ved udvidet gennemgang hedder det dog ikke substansrevision, men det ligner det. Så hedder

*det review handlinger. Det er forespørgsler og analyser. Og ind i mellem til sikring af bevis på anden måde, kan man lave yderligere handlinger, der er revisionslignende handlinger”.*¹⁴⁰

Der foretages stadig analytiske handlinger som ved revision, hvor regnskabstallenes sammenhænge og afvigelser bliver analyseret. Til gengæld foretages der ikke detailtests, udover de supplerende handlinger, med mindre der er behov for at udføre yderligere handlinger¹⁴¹. Det vil sige, den dybereliggende detailrevision, som stikprøvekontrol af bilag, posteringer, beregninger og varelager til at kontrollere tallenes rigtighed i selve analysen, mangler. Når funktionaliteten af de interne kontroller ikke testes, vil den del af regnskabsgrundlaget, som bliver besluttet ud fra heller ikke blive testet, hvilket kan føre til fejlslutninger¹⁴². Derfor fordrer udvidet gennemgang, at der er et velfungerende kontrolmiljø, så analysen baseres på korrekte tal. Men det er der ikke altid. Det er ikke alle B-virksomheder, der har så kompetente regnskabsansvarlige som to af mine informanter. Derfor mener jeg, der ligger et iboende modsætningsforhold, når der ikke udarbejdes detailrevision ved udvidet gennemgang, hvis produktet skal have en vis kvalitet. Dette understreges af Gath:

*Problemet er: ”... et review ikke imødekommer den ejerledestes interesser eller deres finansieringskilders, for det er jo et review. Varelageret bliver ikke talt op. Man kan sige, at review også er baseret på, at der er nogle veludviklede forretningsgange, og man kan lave nogle analyser. I en virksomhed hvor man ikke har det, giver hele analysedelen ikke mening. Så grundlæggende i forhold til målgruppen, synes jeg ikke, produktet er godt. Jeg synes heller ikke, at de handlinger, der skal laves er gode nok i forhold til at give en tryghed over for brugeren. Det kan godt være, konklusionen er pæn, men på et eller andet tidspunkt må vi opleve, at der er nogle skuffede forventninger”.*¹⁴³

Gath efterspørger målrettede substanshandlinger, når udvidet gennemgang bygger på review. De eksisterende supplerende handlinger er alle væsentlige, men i forhold til virksomhedstypen og regnskabsbruger er de ikke målrettede. Samtidig er de objektive, hvorved de kun foretages, hvis de er relevante. Derfor kan der være tilfælde, hvor der ikke foretages nok supplerende handlinger til at opretholde en tilfredsstillende forskel i sikkerhed i forhold til review. Derfor kan det diskuteres, om kvaliteten af udvidet gennemgang er tilstrækkelig til at leve op til omverdenens forventninger. Dette bliver diskuteret i det følgende.

¹⁴⁰ Interview, Bloch, s. 119

¹⁴¹ Erklæringsstandardens afsnit A3

¹⁴² Erklæringsstandardens afsnit A3

¹⁴³ Interview, Gath, s. 138

7.1.2.2 *Er sikkerheden på udvidet gennemgang misvisende?*

Revisorerne har vurderet udvidet gennemgang til at have en sikkerhed på 52 % eller 62 %, hvilket adskiller sig væsentligt i forhold til revision med en sikkerhed på 95 %. Jeg mener, den store forskel skyldes de objektive supplerende handlinger, som ikke giver tilstrækkelig sikkerhed. Hvis sikkerheden skal op på cirka 80 %, som FSR's figur viser, bør de supplerende handlinger målrettes den enkelte virksomheds kompleksitet og art, som tidligere påpeget. Revisor besidder allerede dyb indsigt i virksomheden og kan benytte sin professionelle dømmekraft til at målrette de supplerende handlinger til den enkelte virksomhed. Sikkerheden har stor indflydelse på kvaliteten af produktet, hvorfor en højere sikkerhed alt andet lige betyder en højere kvalitet. Hvis udvidet gennemgang skal distancere sig rent kvalitetsmæssigt fra review, kræver det andre detailhandlinger, så forventning og sikkerhed hænger sammen. Ud fra den betragtning kan jeg godt forstå Gaths utilfredshed og kommentar til FSR's figur om "optisk bedrag"¹⁴⁴:

*"Jeg vil sige, nogle af de publikationer, der er lavet er decideret misvisende. De søjler man har lavet er optisk bedrag. Det er svindel".*¹⁴⁵ Dette er stærke ord. Med citatet hentyder han til, at sikkerheden på udvidet gennemgang er fejlplaceret. Jeg vil give ham ret i, at den synes at ligge midt imellem revision og review på figuren. Vurderet ud fra både hans og de andre revisors syn, ligger sikkerheden nede på 52 % - 62 %. Jeg mener dog ikke, FSR's figur og tilhørende tekst lover en vis sikkerhed på udvidet gennemgang, men baseret på mine løbende diskussioner i analysen, mener jeg også figuren er misvisende ud fra de nuværende supplerende handlinger. Sikkerheden bør ligge lavere end anvist.

Et problem i forhold til figuren opstår, når de små revisionskontorer benytter den ved information af deres kunder. I dette tilfælde, mener Gath, de bedrager deres kunder og regnskabsbrugere. Jævnfør Flint skal revisor leve op til de forventninger samfundet har, ellers kan det føre til mistillid til revisor. Hvis der på baggrund af materialet forventes en sikkerhed på 75 – 80 %, men revisor alene udfører en sikkerhed på max. 62 %, vil jeg give Gath ret i, det er vildledning og ikke den vejledning, der er en forudsætning for forståelse af udvidet gennemgang. Eksempelvis forventer regnskabsbrugere ofte lagergennemgang som ved revision. Dette er ikke et krav ved udvidet gennemgang med mindre, der er mistanke om væsentlig fejlinformation. Denne forskel skal både virksomhed og regnskabsbrugere gøres opmærksom på, så sikkerhed og dermed revisors arbejde tilpasses regnskabsbrugers forventninger for at opretholde deres opfattelse af kvalitet. Det kan godt være, revisor lever op til rollen som offentlighedens tillidsrepræsentant ved at følge erklæringsstandarden, men hvis ikke arbejdshandlingerne i erklæringsstandarden er tilstrækkelige til at leve op til regnskabsbrugers forventninger, kan kvaliteten heraf diskuteres.

¹⁴⁴ Se figur 5

¹⁴⁵ Interview, Gath, s. 143

Gath har dog ikke belæg for påstanden om, at de mindre revisionsvirksomheder fører deres kunder over på udvidet gennemgang uden at forklare FSR's figur eller forskelle i sikkerhed. Ifølge Bloch tager de en saglig regnskabsgennemgang med kunden: *"I den forbindelse udarbejder vi en power point med bl.a. din graf i, og forklarer dem forskellen på de forskellige erklæringer og har bedt dem tage stilling til, om en udvidet gennemgang kunne være noget for dem. Vi henviser dem ligeledes til at de skal drøfte det med deres pengeinstitut"*.¹⁴⁶

Selvom sikkerheden kan være misvisende på udvidet gennemgang, vil kyndig vejledning bidrage til at fremme forståelsen, så kunden kan gennemskue de fordele og ulemper der er ved valg af erklæring.

7.1.2.3 *Principal – agentteorien*

Virksomhedens ejer(e) kan have interesse i at spare penge, som var den officielle baggrund for udvidet gennemgang. Når ejer og ledelsen er samme personkreds, som ved mine informanter, vil informationsasymmetrien være minimal, hvorfor kontrol og ansvarsplacering, som Flint nævner, ikke har samme relevans. I disse situationer kan udvidet gennemgang være tilstrækkelig for virksomheden og derfor give kvalitet. Valg af erklæring bør som ved revision vurderes ud fra en cost benefit analyse.

Samfundet opnår ligeledes kvalitet ved udvidet gennemgang grundet de færre administrative byrder. Regnskabsbruger har behov for et retvisende regnskab til placering af ressourcer. Derfor giver sikkerhed kvalitet. Ved udvidet gennemgang er revisors arbejdshandlinger ikke så dybdegående som ved revision, og sikkerheden er begrænset. Revisors tillidsskabende rolle kan derfor diskuteres. For at regnskabsbruger skal opnå kvalitet, skal denne være bekendt med de væsentlige forskelle på erklæringerne.

7.1.2.4 *Revisionsrisikomodellen*

For de revisorer der har været økonomisk presset, eller ikke har kunnet leve op til rollen som offentlighedens tillidsrepræsentant, kan udvidet gennemgang medvirke til at øge kvaliteten af deres arbejde. Dette illustreres ud fra revisionsrisikomodellen. Værdierne for den iboende risiko og kontrolrisikoen er genbrugt fra tabel 1 for at lette overblikket, og det forudsættes de stadig er holdt konstante. Til gengæld er revisionsrisikoen baseret på revisorernes vurdering.

¹⁴⁶ Interview, Bloch, s. 117

	RR (Revisionsrisiko)	IR (iboende risiko)	KR (kontrolrisiko)	OR (opdagelsesrisiko)
Revision	Ca. 5 %	0,5	0,25	0,625
Revision "light"	Ca. 38 %	0,5	0,25	4,75
Udvidet gennemgang	Ca. 38 %	0,5	0,25	4,75

Tabel 2 Illustrerer, hvordan en økonomisk presset revision kaldet revision "light" ligner en udvidet gennemgang

I tabel 2 sammenlignes en almindelig revision og en "presset" revision kaldet revision "light". Det fremgår tydeligt, hvordan en revision "light" ligner en udvidet gennemgang, idet arbejdshandlingerne ikke er tilpasset rette erklæringsniveau. Som følge heraf stiger opdagelsesrisikoen, revisionsrisikoen øges tilsvarende, sikkerheden sænkes og dermed kvalitetsniveauet i forhold til en almindelig revision. Hvis revisor i stedet for en revision "light" udfører udvidet gennemgang, vil arbejdshandlingerne være tilpasset erklæringen. På den måde øges kvaliteten af revisors arbejde, da denne herved lever op til rollen som offentlighedens tillidsrepræsentant.

Ud fra denne betragtning bør udvidet gennemgang kunne tilfredsstille Gath, da den både kan opretholde revisors rolle som offentlighedens tillidsrepræsentant og samtidig medvirke til at opretholde kvalitetsniveauet på revision, hvis revisor vælger udvidet gennemgang i stedet for en presset revision.

7.2 Sammenfatning af kvalitet

Ved sammenligning af revision og udvidet gennemgang kan det ud fra agentteorien konkluderes, at både samfundet, regnskabsbruger og virksomhed kan opnå kvalitet ud fra revision. Samfundet og virksomheden kan ligeledes opnå kvalitet ved udvidet gennemgang, idet de sparer penge. Revisor kan opnå kvalitet ved begge erklæringer alt efter omfanget af deres ressourcer, men der er nogle revisorer, der bedre vil kunne leve op til rollen som offentlighedens tillidsrepræsentant ved at udføre udvidet gennemgang i stedet for revision. Til gengæld vurderer jeg ikke, at regnskabsbruger ud fra revisionsrisikomodellen bliver kvalitetsmæssigt tilgodeset ved udvidet gennemgang. De supplerende handlinger vurderes ikke tilstrækkelige, hvilket påvirker kvaliteten negativt. Revisorerne anslår sikkerheden til at være på 52 % eller 62 %. Dette er ikke tilfredsstillende, da forskellen i sikkerhed op til revision er for stor i forhold til den positive konklusion. Offentligheden har forventninger til revisor om at levere kvalitetsydelser, og der mener jeg ikke, udvidet gennemgang hører til. Med fare for en forventningskløft, bør de supplerende handlinger målrettes den enkelte virksomhed og den positive konklusion, så revisionsrisikoen reduceres og arbejdshandlinger tilsvarende forventet sikkerhedsniveau.

7.3 Tilfreds ud fra indtjening

Hvis kriteriet er indtjening, skal revisionsbranchen så stille sig tilfreds med udvidet gennemgang? Dette spørgsmål vil som ved kvaliteten blive besvaret ud fra anvendt teori og informanternes udsagn.

7.3.1 Indtjening i forhold til baggrunden for udvidet gennemgang

Revisionsbranchens formål med udvidet gennemgang skal ses ud fra et forretningsorienteret perspektiv og dermed et økonomisk formål.

Revisionsstandarderne var, som både Brusgaard og Bloch bemærker, blevet for omfattende for både B-virksomhederne og deres revisorer, hvilket gjorde det svært for nogle revisorer at opretholde en positiv indkomst ved revision. Prisen på revision har været presset, mens mængden af arbejdsopgaver ikke er reduceret. Tværtimod. Udvidet gennemgang derimod har lempet kvalitetskrav, hvilket betyder færre opgaver samt dokumentationskrav i forhold til revision, og prisen forventes at falde maksimalt 25 % jävnfør regeringens udregninger. På den måde bliver det lettere for nogle revisorer at fastholde en positiv indtjening ved udvidet gennemgang (se tabel 2 og bilag 13).

Indtjeningen på udvidet gennemgang skal ikke kun vurderes i forhold til revision, men også i forhold til yderligere lempelser. Afskaffelse af revisionspligten betyder, det lovmæssige kundegrundlag og dermed store dele af deres indtægt kan forsvinde. Når Gath kritiserer udvidet gennemgang, mener jeg ikke kun, det bunder i frykten for den forringede kvalitet, men også i frykten for at miste indtjening.

7.3.2 Indtjening i forhold til øget rådgivning

Som tidligere vurderet, vil udvidet gennemgang frigive ressourcer i forhold til revision, revisor kan benyttes til andre arbejdsopgaver som rådgivning. På den måde kan indtjeningen opretholdes.

7.3.3 Indtjening i forhold til Revisionsrisikomodellen

Virksomheder med fornuftige interne kontroller kan som tidligere diskuteret reducere revisors arbejdshandlinger og dermed opgaverisikoen og omkostninger til revisor. Ikke alle B-virksomheder har samme kompetencer som mine informanter, hvorfor deres kontrolrisiko kan være højere. I disse tilfælde vil mængden af revisors arbejdshandlinger stige for at holde revisionsrisikoen konstant, hvorved omkostninger til revisor vil stige og alt andet lige betyde en øget indtjening til revisor uanset erklæring.

I forhold til udvidet gennemgang kan revisor i opstartsfasen udføre dyre revisionshandlinger som lagerrevision i stedet for reviewhandlinger, som påpeget af Bloch. Dette kan øge omkostningerne og dermed revisors indtjening, da honoraret ofte opgøres i tid.

Til kundernes fordel har både medier og revisorer forklaret, at de ved udvidet gennemgang kan spare 25 % af deres omkostninger. Ud fra den betragtning kan det være svært for revisor at lægge ekstra omkostninger som revisionshandlingerne over på kunden, hvorfor deres indtjening i opstartsfasen kan være lavere.

7.4 Sammenfatning af indtjening

På trods af ovenstående tilpasning i opstartsfasen fra revisors side af, mener jeg, udvidet gennemgang kan medvirke til at opretholde en fornuftig indtjening for revisionsbranchen. Dette vurderes i forhold til de mange arbejdshandlinger ved revision i forhold til en presset pris. Udvidet gennemgang blev udarbejdet, så arbejdshandlinger, dokumentations- og kvalitetskrav tilpasses B-virksomhedernes behov. Dette frigiver tid, revisor kan bruge på andre ydelser for at opretholde indtjeningen. Revisionsrisikomodellen viser, at virksomheder med mangelfulde interne kontroller vil betale mere for begge erklæringer end mine informanter, da honoraret udregnes efter revisors arbejdsmængde. Omsætningen vil være højest ved revision, men grundet den pressede pris, er det ikke alle, der kan opretholde en positiv indkomst ved revision. I det tilfælde kan udvidet gennemgang være attraktiv. Indtjening skal ikke kun vurderes i forhold til revision, men også bortfald af revisionspligten. Hvis dette sker, er det ikke kun de revisorer der er pressede, der kan få økonomiske fordele af udvidet gennemgang, men revisionsvirksomhederne generelt.

7.5 Skal revisionsbranchen stille sig tilfreds med udvidet gennemgang?

Tilbage til spørgsmålet, om revisionsbranchen skal stille sig tilfreds med udvidet gennemgang skal svaret deles i to. Hvis "tilfreds" skal vurderes ud for kvalitet, mener jeg ikke, revisionsbranchen bør stille sig tilfreds. Dette vurderer jeg ud fra revisionsrisikomodellen. Jeg mener ikke revisors arbejdshandlinger med et review og fire supplerende handlinger er tilstrækkeligt til at øge troværdigheden af regnskabet, når systemrevision ofte ikke er mulig. De supplerende handlinger er ikke tilpasset B-virksomheder og afspejler ikke den positive konklusion. I stedet burde de målrettes den enkelte virksomhed, så mængden af detailhandlinger tilsvare sikkerheden og regnskabsbrugers forventninger for på den måde at øge kvaliteten. Til gengæld gør udvidet gennemgang det lettere for revisor at opretholde rollen som offentlighedens tillidsrepræsentant grundet de færre arbejdshandlinger. Dette er en kvalitet i sig selv, men hvis ikke arbejdshandlerne vurderes tilstrækkelige, vil kvaliteten være derefter. Et af branchens varemærker er netop kvalitet til at sikre troværdighed. Jeg mener derfor ikke, kvalitet er til diskussion og revisionsbranchen bør ikke stille sig tilfreds med udvidet gennemgang.

Hvis "tilfreds" er i forhold til indtjening: Ja, de bør være tilfredse. Dette begrundes først og fremmest i forhold til revision. De lavere kvalitetskrav til udvidet gennemgang i forhold til de omfattende revisionsstandarder reducerer mængden af arbejdshandlinger. Ved at tilpasse arbejdshandlinger og dokumentationskrav til B-virksomhederne, bliver det lettere for revisor at opretholde en positiv indkomst.

Yderligere frigives tid, revisor kan benytte til andre arbejdsopgaver og på den måde øge indtjeningen. Endelig skal udvidet gennemgang ses i forhold til yderligere lempelser af revisionspligten, hvor udvidet gennemgang er mere økonomisk attraktivt for revisor end ingen erklæringsafgivelse. Det er således ikke kun de økonomisk pressede revisorer, der kan få fordele ved udvidet gennemgang, men hele revisionsbranchen, der kan benytte udvidet gennemgang til sikring af egen indtjening.

7.5.1 Tilfreds ud fra det reelle tilvalg af udvidet gennemgang

Et andet perspektiv på hvorvidt revisionsbranchen skal stille sig tilfreds med udvidet gennemgang er ud fra virksomhedernes reelle tilvalg for regnskabsåret 2013. Alene 6 % af virksomhederne har valgt udvidet gennemgang, hvor der ud fra forundersøgelser sidste år var forventet 60 %. Spørgsmålet er så, om den store forskel skyldes en manglende information til virksomhederne, som vores informanter oplevede, eller om kvaliteten af udvidet gennemgang reelt er utilstrækkelig? De to ting kan også være sammenhængende, så den dårlige kvalitet gør, at revisor ikke informerer om udvidet gennemgang? Det er her, Gath kan placeres. Om ikke andet, kan revisionsbranchen stille sig tilfreds rent indtjeningsmæssigt, men udvidet gennemgang skal gøres mere attraktivt kvalitetsmæssigt, hvis den skal have sin berettigelse. I den forbindelse vil jeg komme med et forslag til et alternativ til udvidet gennemgang og revision, der samler kvalitet og indtjening:

7.5.2 Byggeklodsmodellen som alternativ til revision

Et alternativ bør bygges op omkring en byggeklodsmodel som i årsregnskabsloven. Der skal stadig være revisionspligt, men de nuværende revisionsstandarder skal opdeles ud fra regnskabskrav. Kravene til regnskabsklasse A skal opfyldes af de mindste virksomheder og i takt med virksomheden vokser, skal flere krav og mere dokumentation efterleves. På den måde tilsvares kravene den enkelte størrelse virksomhed, og det vil være lettere for revisor at sælge revision som ydelse til også de mindre virksomheder, da både arbejdshandlinger og pris tilpasses den enkelte virksomhed. Byggeklodsmodellen skal erstatte den nuværende revision, og revisionspligten skal omfatte alle regnskabsklasser. På den måde samles både kvalitet og indtjening i byggeklodsmodellen.

AFSLUTTENDE DEL

8 Konklusion

Det jeg har undersøgt er, hvorledes udvidet gennemgang vil få konsekvenser for revisionsbranchen, og om revisionsbranchen skal stille sig tilfredse med udvidet gennemgang. Dette er gjort ud fra syv semistrukturerede interviews med repræsentanter fra B-virksomhederne og revisionsbranchen. For at besvare hovedkonklusionen er den delt op på fem underspørgsmål, besvaret i det følgende.

Hvad forstås ved erklæringer med sikkerhed, og hvori ligger forskellene i erklæringerne?

Erklæringer med sikkerhed anvender revisor til at udtrykke en konklusion om regnskabet med det formål, at regnskabsbruger får større tillid til, at regnskabet er retvisende. Erklæringer med sikkerhed kendetegnes ved at have en revisionsrisiko på under 50 %. Revisionsrisikoen varierer efter graden af sikkerhed og dermed mængden af revisors arbejde. Således har revisor udført en dybdegående gennemgang ved revision, hvorved denne med høj grad af sikkerhed kan afgive en positiv konklusion. Udvidet gennemgang og review baseres på forespørgsler og analyser, hvilket giver en begrænset sikkerhed. Ved udvidet gennemgang udfører revisor fire supplerende handlinger i forhold til review, hvilket gør, at revisor kan afgive en positiv konklusion, hvor review har en negativ konklusion.

Hvorfor opstår behovet for udvidet gennemgang, og kan en succes være realistisk?

Danmark har de sidste 10 år lempet revisionspligten for at skabe bedre rammebetingelser for B-virksomhederne. Langsomt bevæger de sig mod de lempeligere EU-regler, der gør det muligt helt at fravælge revision for B-virksomheder. Regnskabsbruger havde dog fortsat behov for troværdighed. Derfor udarbejdede FSR udvidet gennemgang som et alternativ til revision og med færre arbejdshandlinger. Formålet med udvidet gennemgang var at skabe balance mellem de samfundsmæssige hensyn til at gøre det lettere at drive virksomhed i Danmark og hensynet til at bevare en fornuftig kvalitet og troværdighed i regnskabet i en tid hvor, der fortsat er tegn på lempelser. Udvidet gennemgang er således tilpasset realiteterne hos B-virksomhederne og skal opfattes som en reel valgmulighed, så virksomhederne selv kan vurdere deres behov for revision.

I forhold til de tidligere lempelser er revisor bibeholdt som det tillidsskabende led til omverdenen. Der er fokus på troværdighed og sikkerhed i udvidet gennemgang, hvilket illustreres ved den positive konklusion. Tilgangen til udvidet gennemgang har været på 6 %. Dette er på niveau med den første lempelse, hvor der er sket en øget tilslutning efter et par år, når lovændringen har fået lov til at rod fæste sig. På baggrund af

ovenstående, samt finanskrisen er lidt på afstand, konkluderer jeg, at der er gode muligheder for succes af udvidet gennemgang.

Hvorledes vil B-virksomheder tage imod udvidet gennemgang?

Valg af udvidet gennemgang kræver kendskab samt forståelse af produktet i forhold til de andre erklæringer. Alene én af mine informanter havde kendskab til udvidet gennemgang før interviewet, hvorfor revisionsbranchen har en opgave i at informere om erklæringen for at øge tilgangen. Alle tre case-virksomheder har stor interesse i den, men Knowledge Cube ønsker yderligere information. Formålet med at skifte erklæring sker ud fra forskellige kriterier. Knowledge Cube og Kongeskov vil vælge udvidet gennemgang ud fra økonomiske besparelser, mens Exerp vælger ud fra administrative besparelser, da deres revision i forvejen er billig. Exerp og Knowledge Cube har forventninger om, at regnskabsbruger stiller krav om revision, hvorfor de vil forhøre sig hos regnskabsbruger, før de beslutter sig. Deres valgmulighed kan dermed være begrænset, hvorfor der kan kræves en holdningsændring hos regnskabsbruger. Kongeskov har ingen eksterne krav og er klar til udvidet gennemgang for regnskabsåret 2015. Konkluderende har de alle taget udvidet gennemgang til sig, men to ud af tre afventer eksterne krav, mens den tredje er klar til udvidet gennemgang fra næste år.

Hvordan vil udvidet gennemgang påvirke revisionsbranchen?

Der er bred enighed blandt mine informanter om behovet for et alternativ til revision. Selve produktet udvidet gennemgang er der dog stor uenighed om. Dette kan skyldes hver deres baggrund, hvor de mindre revisionskontorer er mere afhængige af at tilbyde udvidet gennemgang end de større revisionshuse, da de primært har B-virksomheder. Det vurderes derfor, at udvidet gennemgang kan påvirke i de mindre revisionsvirksomheder mere end i de store. Således er de mindre revisionskontorer mere åbne over for udvidet gennemgang, hvilket afspejler sig i deres holdning til udvidet gennemgang, og hvordan de vurderer den vil påvirke revisionsbranchen. På baggrund af interview, har revisorerne og FSR vurderet seks centrale områder, udvidet gennemgang vil påvirke.

For det første peger tendensen mod yderligere lempelser. Udvidet gennemgang vil dermed ikke gøre op med salamimetoden, men medvirke til at bibeholde revisor som det tillidsgivende led i modsætning til tidligere lempelser. For det andet bidrager udvidet gennemgang til udvikling af personalets kompetencer og opretholdelse af statsautoriseret personale i de mindre revisionsvirksomheder, således kompetencer og kvalitet fastholdes bredt i revisionsbranchen. For det tredje vil de færre kvalitetskrav i forhold til revision reducere revisors arbejdsopgaver og tilhørende dokumentationskrav. På den måde har de revisorer, der føler sig pressede af en revision mulighed for at opnå en positiv indkomst.

For det fjerde bliver revisionsbranchen mere dynamisk, idet den tilpasser sig kundens efterspørgsel efter troværdighed i en tid, hvor der fortsat er krav om lempelser. Dette giver ligeledes mulighed for at opsamle nogle af de kunder, der tidligere har følt sig klemte mellem de to yderligheder, revision og review, og helt har fravalgt revision. Dynamikken vil øges yderligere med udsigt til flere lempelser, da revisionsbranchen nu er nødsaget til at yde kundepleje og differentiere ydelser for at opretholde eksistensberettigelse, hvor de førhen var sikret et kundegrundlag via lovgivningen. Som femte punkt vil de færre dokumentationskrav frigive ressourcer, så revisor kan tilbyde både erklæring og rådgivningsydelser til samme kunde inden for samme budgetramme som revision og på den måde både tilfredsstille kunden og opretholde egen indtjening. For det sjette vurderer tre ud af fire revisorer, at revisor kan opretholde rollen som offentlighedens tillidsrepræsentant. Så længe revisor udfører de arbejds handlinger, standarden kræver, vil det ikke påvirke rollen, på trods af de færre arbejds handlinger i udvidet gennemgang.

Ud fra interviews med revisionsbranchen kan jeg dermed konkludere, at udvidet gennemgang primært vil påvirke revisionsbranchen i en positiv retning ved at opretholde rollen som offentlighedens tillidsrepræsentant, kompetencer, indtjening, revisor som det tillidsgivende led samt forbedre dynamikken i branchen. Disse punkter afhænger af, at der fortsat er revisionspligt. Hvis revisionspligten bortfalder, forventes punkterne at blive ændret.

Skal revisionsbranchen stille sig tilfredse med udvidet gennemgang?

Begrebet "tilfreds" har jeg defineret ud fra begreberne kvalitet og indtjening, da de er passende for revisionsbranchen. Vurderet ud fra kvalitet, mener jeg ikke, revisionsbranchen bør stille sig tilfreds med udvidet gennemgang. Dette begrundes ud fra sammensætningen af udvidet gennemgang, da der er et paradoks ved at benytte et review som referenceramme på B-virksomheder. Udvidet gennemgang bygger på review samt fire supplerende handlinger. Den dybereliggende detailrevision til at teste tallenes rigtighed i selve analysen mangler, hvilket kan føre til fejlslutninger. Derfor fordrer udvidet gennemgang, at der er et velfungerende kontrolmiljø, så analysen kan baseres på korrekte tal, men dette er ikke altid kendetegnet for B-virksomheder. De er karakteriseret ved at have få interne kontroller, hvor systemrevision ofte ikke er mulig. Derfor mener jeg, at der ligger et iboende modsætningsforhold, når der ved udvidet gennemgang ikke udarbejdes detailrevision, hvis produktet skal opnå en vis kvalitet i forhold til et review og regnskabsbruger.

Sikkerheden har stor indflydelse på kvaliteten. Revisorerne har vurderet udvidet gennemgang til at have en sikkerhed på max. 2 % over review. Hvis udvidet gennemgang skal op omkring de 80 %, som FSR's figur viser, bør de supplerende handlinger målrettes den enkelte virksomhed i form af detail handlinger, så de tilsvarende sikkerheden og regnskabsbrugers forventninger og på den måde afspejle den positive konklusion. Til

gengæld gør udvidet gennemgang det lettere for revisor at opretholde rollen som offentlighedens tillidsrepræsentant grundet de færre kvalitetskrav og arbejdshandlinger.

Hvis "tilfreds" er i forhold til indtjening: Ja, branchen bør være tilfreds. Sammenlignet med revision vil de færre kvalitetskrav til udvidet gennemgang reducere mængden af dokumentation og arbejdshandlinger mere end prisen, hvorved det bliver lettere for specielt en presset revisor at opretholde en positiv indkomst. Yderligere frigives tid, revisor kan benytte til andre arbejdsopgaver og på den måde også opretholde indtjeningen. Sammenlignet med yderligere lempelser, vil udvidet gennemgang være mere økonomisk attraktivt for revisor end ingen erklæringsafgivelse. I den forbindelse er det ikke kun de økonomisk pressede revisorer, der kan få fordele ved udvidet gennemgang, men hele revisionsbranchen, der kan benytte udvidet gennemgang til sikring af egen indtjening.

Konkluderende vurderer jeg ikke udvidet gennemgang tilgodeser regnskabsbruger kvalitetsmæssigt grundet de supplerende handlinger. Sikkerheden er for lav i forhold til revision, og offentligheden forventer kvalitetsydelse fra revisionsbranchen, hvilket jeg ikke mener, udvidet gennemgang leverer. Derfor mener jeg ikke revisionsbranchen bør stille sig tilfreds rent kvalitetsmæssigt. Til gengæld kan udvidet gennemgang medvirke til at opretholde en fornuftig indtjening sammenlignet med de omfattende krav fra revisionsstandarderne og udsigten til yderligere lempelser af revisionspligten.

På baggrund af dette, men på trods af opretholdelse af uddannelsesniveaue og indtjening, konkluderer jeg, der i udvidet gennemgang stadig er plads til kvalitetsforbedringer. Derfor finder jeg det relevant at fremhæve et alternativ til udvidet gennemgang i form af en byggeklodsmodel, der skal erstatte de internationale revisionsstandarder, men bibeholde revisionspligten. På den måde sikres bred opbakning, gennemsigtighed og kvalitet.

9 Perspektivering

Udvidet gennemgang er stadig et nyt produkt, hvorfor det er interessant at følge udviklingen og de kommende evalueringer. Regeringen har fremsat forventninger om en samlet besparelse på 236 mio. kr., som ikke er blevet indfriet det første år. Derfor kunne det være interessant at se, om dette vil blive indfriet og i så fald, hvornår. Hvis ikke det bliver indfriet, kan man undersøge, hvad der ligger til grund for dette.

I Danmark omfatter B-virksomheder 94 % af erhvervslivet, hvor alene mikrovirksomheder kan fravælge revisionspligten. I det meste af EU kan hele regnskabsklasse B fravælge revision, hvorfor det kunne være relevant at belyse udvidet gennemgang ud fra et internationalt perspektiv og undersøge interessen for et internationalt alternativ til udvidet gennemgang, eller om det overhovedet har relevans for de internationale B-virksomheder, der reelt ikke har revisionspligt?

Opgaven er lavet ud fra det lovgrundlag, der eksisterer nu. Hvis revisionspligten helt forsvinder, kan det få andre følger for revisionsbranchen, end dem jeg har diskuteret. Disse kunne være interessante af drage frem. I den forbindelse kan påvirkning af uddannelse, indtjening og kvalitet undersøges nærmere. Vil antallet af statsautoriserede revisorer falde hos de mindre revisionsvirksomheder? Hvilken vej vil indtjeningen gå, og vil rådgivning og andre ydelser kunne opretholde indtjeningen, som argumenteret for tidligere?

I forhold til mine diskussioner af kvaliteten af udvidet gennemgang, finder jeg det interessant at undersøge, om der reelt er et problem med dårlig kvalitet inden for revisionsbranchen? Ifølge Revisortilsynet revideres der hvert år 180.000 regnskaber¹⁴⁷. I kvalitetskontrollen for 2013 er 4 % af de kontrollerede virksomheder og 14 % af de kontrollerede revisorer blevet indbragt for Revisornævnet i forhold til året før, hvor det var henholdsvis 10 % og 15 %¹⁴⁸. Dette er mere end halveret for virksomhedernes side af, mens der fortsat er plads til forbedringer hos revisorerne. Det kan således være interessant at analysere på forskellen af de to samt følge Revisortilsynets rapport de næste år for at se, om udvidet gennemgang kan være med til at forbedre kvaliteten generelt, da kravene ikke er så skrappe som til revision.

Yderligere kan det være interessant at følge evalueringerne af selve produktet udvidet gennemgang for at se, om der vil komme ændringer til de supplerende handlinger, eller om de vurderes tilstrækkelige. Lempelsen af revisionspligten bør ikke få negative konsekvenser for regnskabsbruger, hvorfor evalueringen af kvaliteten af regnskaberne bør følges.

¹⁴⁷ FSR.dk

¹⁴⁸ Erhvervsstyrelsen.dk

10 Litteraturliste

Bøger

Andersen, Ib: *Den skinbarlige virkelighed – om valg af samfundsvidenskabelige metoder*. Samfundslitteratur 1999

Boolsen, Merete Watt: *Spørgeskemaundersøgelser. Fra konstruktion af spørgsmål til analyse af svarene*. Hans Reitzel Forlag, 2008

Christensen, Mogens m.fl.: *Revision – koncept & teori*, Forlaget Thomson 2004

Eilifsen, Aamund m.fl: *Auditing & Assurance service*, McGraw-Hill 2010

Flint, David: *Philosophy and principles of auditing- an introduction*, 1988

Füchsel, Kim: *Revisor – Regulering & rapportering*, Forlaget Thomson 2007

Gadamer, Hans-Georg: *Sandhed og metode – Grundtræk af en filosofisk hermeneutik*. Academica, 2007

Kvale, Steinar: *Interview. En introduktion til det kvalitative forskningsinterview*. Hans Reitzlers Forlag, 2009

Lauen, Paul Krüger m.fl.: *Revisoransvar*, Forlaget Thomsen, 2008

Thurén, Torsten: *Videnskabsteori for begyndere*, Rosinante 2002

Artikler

Beierholm - *Beierholms Faglige Dage, Spor C*, november 2011

Erhvervsstyrelsen – *Nu bliver digitale årsrapporter obligatoriske*

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen - *Rapport om revisionspligten for B-virksomheder (små virksomheder)*, marts 2005

Erhvervsstyrelsen - *Notat om evaluering af erfaringer med lempet revisionspligt*, 27.05.08

Erhvervsstyrelsen - *Notat om evaluering af erfaringer med lempet revisionspligt*, 30.05.12

Erhvervsstyrelsen - *Notat om evaluering af erfaringer med lempet revisionspligt*, 12.06.14

Europa-kommissionen – *Grønbog. Revisionspolitik: Læren af krisen*, 13.10.10

FSR – Danske Revisorer - *13.000 virksomheder vælger udvidet gennemgang*, 05.09.14

Folketinget - Bemærkninger til lovforslaget ”Lov om ændring g af årsregnskabsloven og revisorloven”, 2012-13

FSR – Danske Revisorer - *En udvidet gennemgang – ny erklæringsstandard til små og mellemstore virksomheder*

FSR – Danske Revisorer - Pressemeddelelse - *Digitale regnskaber bliver en realitet*, 7. april 2011

FSR – Danske Revisorer - *FSR hilser arbejde om ny erklæringsstandard velkommen*

FSR – Danske Revisorer - *Gennemført: Alternativ til revision for mindre virksomheder*

FSR – Danske Revisorer - *Lovudkast om bl.a. ny erklæringsstandard som alternativ til revision*

FSR – Danske Revisorer - Survey 2013, *Interessen for udvidet gennemgang hos revisors kunder*

Johansen, Thomas Riise og Kirtzner, Lars: *Analyse af revisorerklæringer*, August 2014

Revisortilsynet - *Redegørelse om Revisortilsynets kvalitetskontrol 2012*

Revisortilsynet - *Redegørelse om Revisortilsynets kvalitetskontrol 2013*

Hjemmesider

<http://www.altinget.dk/artikel/her-regeringens-og-venstres-vaekstplan>

http://www.ft.dk/Rlpdf/samling/20121/lovforslag/L26/20121_L26_som_vedtaget.pdf

http://erhvervsstyrelsen.dk/fravalg_af_revision

[Erhvervsstyrelsen.dk](http://erhvervsstyrelsen.dk)

<http://www.evm.dk/~media/oem/pdf/2011/pressemeddelelser-2011/01-06-11-reegorelse-om-erhvervslivet-og-reguleringen/vaesentlige-lettelser-2001-2010.ashx>

www.frc.org.uk/

FSR.dk

Retsinformation.dk

Lovgivning

Bekendtgørelse om godkendte revisorerers erklæringer

Betænkning over Forslag til lov om ændring af lov om erhvervsdrivende virksomheders aflæggelse af årsregnskab m.v.

Erhvervsstyrelsen – Lovudkast om bl.a. ny erklæringsstandard som alternativ til revision, 2012

Folketinget - Bemærkninger til lovforslaget ”Lov om ændring af årsregnskabsloven og revisorloven”

International begrebsramme for erklæringer med sikkerhed. FSR's revisionstekniske udvalg 2012

ISA 200

ISA 315

ISRE 2400 (ajourført), opgaver om review af historiske regnskaber

Lovforslaget L26 pr. 10. oktober 2012

Revisorloven § 16 stk. 1

11 Bilag

Bilag 1: Lovændring som følge af lempelsen

Erklæringsstandarden er en afvigelse fra IFAC's standarder, hvilket alene kan lade sig gøre, fordi udvidet gennemgang er indarbejdet i dansk lovgivning. Dette skyldes, medlemmer af FSR er forpligtet til at benytte internationale standarder, med mindre andet er pålagt dem af national lovgiver. Som følge heraf er både årsregnskabsloven samt revisorloven ændret. Den grad af sikkerhed man ønsker for den regnskabsmæssige kontrol bliver i Danmark reguleret i årsregnskabsloven § 135, der er den del af lovgivningen, som omhandler, hvornår en virksomhed skal revideres eller undtages herfra. Årsregnskabsloven ændres til, at regnskabsklasse B, der er forpligtet til revision, har mulighed for at vælge udvidet gennemgang i stedet for. Hvad angår revisorloven ændres formuleringen i § 16 således, at Erhvervsstyrelsen udtrykkeligt får hjemmel til at indføre andre standarder end de internationale. På den måde kan ændringerne i årsregnskabsloven § 135 omkring erklæringsbekendtgørelsen gøre sig gældende¹⁴⁹.

¹⁴⁹ Bemærkninger til lovforslaget "lov om ændring af årsregnskabsloven og revisorloven"

Bilag 2: Flints syv postulater:¹⁵⁰

1. Betingelsen for revision er en situation af økonomisk ansvarlighed, hvor nogle parter har behov for pålidelighed og troværdig information
2. Genstanden for revision er for fjern, for kompleks og / eller betydningsfuld til at undlade revision
3. Revisionen har en uafhængig status, der giver frihed til at undersøge og rapportere uden begrænsninger
4. Revisionens områder kan verificeres med beviser
5. Standarder for ansvarlighed kan fastsættes, således at adfærden kan sammenlignes med disse normer. Sammenligningsprocessen kræver særlig faglig kunnen og udøvelse af skøn
6. Betydningen, væsentligheden og formålet med de reviderede regnskaber eller erklæringen er tilstrækkeligt klare til at den troværdighed, som revisionen tilfører, klart kan udtrykkes og kommunikeres
7. Revisionen skaber økonomiske eller sociale fordele

¹⁵⁰ Flint, David: Philosophy and principles of auditing – an introduction, 1988 s. 21-23, frit oversat

Bilag 3: Forskelle på erklæringer med sikkerhed

	Revision	Udvidet gennemgang	Review
Standarder	Alle ISA'erne	Erhvervsstyrelsens erklæringsstandard for små virksomheder (udvidet gennemgang af årsregnskaber)	ISRE 2400 (ajourført)
Graden af sikkerhed	Høj grad af sikkerhed	Begrænset grad af sikkerhed plus yderligere handlinger	Begrænset sikkerhed
Handlinger forbundet med erklæringsopgaven	Forespørgsel, analyse, inspektion, observation, eksterne bekræftelser, efterregning og genudførelse	Forespørgsel, analyse og fire supplerende handlinger	Forespørgsel og analyse
Krav om forståelse af virksomhedens interne kontroller	Ja	Nej	Nej
Krav om revisors uafhængighed	Ja	Ja	ja
Revisor som offentlighedens tillidsrepræsentant	Ja	Ja	ja
Krav om revisionsprotokol	Ja	Nej	nej
Konklusion	Positiv	Positiv	Positiv

Tabel 3. Udvalgte forskelle på revisors erklæringsopgaver. Kilde: egen tilvirkning ud fra Beierholm (2010), Revisors erklæringer

Bilag 4: Interview med Tina Thykier, Exerp ApS, d. 16.06.14

T = Tina Thykier, informant (T)

R = Renata Lohse, interviewer (R)

Indledende spørgsmål:

R: Kan du fortælle lidt om dig selv, din baggrund og din stilling?

T: Det kan jeg. Jeg startede min erhvervserfaring først som revisor. Jeg startede som trainee og så 2 ½ år som assistent. Jeg endte ud med at have mine egne kunder. Jeg udarbejdede primært erklæringsarbejde på egen hånd

R: Var det både revision og review?

T: Når man laver revisionserklæringer, er det typisk faste arbejdshandlinger, man skal igennem, og så havde vi en standarderklæring som kommentar på det. Det var baseret på stikprøvekontrol for at opnå en høj grad af sikkerhed. Review har jeg mest været involveret i i forhold til handlingerne bag. Så har jeg hjulpet med at udføre nogle omkostningsanalyser eller nogle forespørgsler, men jeg har aldrig siddet og lavet selve reviewet som erklæring.

R: Hvornår fungerede du som revisor?

T: Fra 2004-2009. Så har jeg været et enkelt år som regnskabsansvarlig i et lille tøjfirma, hvor vi fik bogholderiet op at stå. Jeg styrede revisionen der og materialer dertil, som vi også gør her. Så har jeg siddet 4 år hos Statoil. Først i en mindre regnskabsafdeling for servicestationerne og senere i rapporteringsafdelingen, hvor jeg også sad og lavede årsrapporter og selvangivelser. Jeg har haft rimelig meget revisorkontakt gennem årene.

Selve interviewet:

R: Hvor mange har I ansat i jeres bogholderi?

T: Vi har mig og så min bogholder

R: Hvordan fungerer jeres interne kontroller?

T: Hvad tænker du på?

R: Grunden til jeg spørger er, at revision i forhold til B-virksomheder kan være omfattende. Hvis man ikke har interne kontroller kan det tale for, man vælger udvidet gennemgang.

T: Er det ikke, hvis man har interne kontroller, man går ned og laver stikprøver?

R: Jo, men det kan blive omfattende for de små virksomheder, og ved udvidet gennemgang foretager man i stedet analyser og forespørgsler. Karakteristika for B-virksomhederne, i hvert fald for de små er, at ejer typisk er den, der også driver virksomheden, der kan være få interne kontroller, f.eks. ikke nogen funktionsadskillelse, så udvidet gennemgang kan være passende.

T: Ja, de kommer vel ikke rigtig i substanskontrol ved udvidet gennemgang, for de laver ikke rigtig bilagskontrol, hvis de kun kører på analyser og forespørgsler.

R: Ja, det er primært analyser og forespørgsler.

T: Så det eneste de rigtigt erklærer sig om er sikring af banken, at vi ikke har nogen forpligtelser eksternt udover dem i banken. Man sikrer sig, at de ved, hvordan vores forretning overordnet hænger sammen og kommer ikke rigtigt ned i, om vi rent faktisk snyder med noget. Det kommer man vel ikke helt ned i?

R: Nej ikke helt. Det er kun, hvis forespørgslerne og analyserne viser, der er noget galt, så går man videre og laver mere forespørgsel og analyse.

T: Som udgangspunkt havde jeg faktisk troet, at de hellere ville det andet, når man ikke har nogen kontroller.

R: Det kommer vel også an på regnskabsbruger?

T: Ja, det kan jeg godt se. I forhold til vores interne kontroller her, så er vi i høj grad baseret på tillid, og at vi skal få det til at fungere. Vi har kontrol på vores banker, hvor vi skal være to til at godkende betalinger. Deciderede procedurer for, hvordan vi skal gøre tingene eller kontrolinstanser og funktionsadskillelse, det er begrænset. Her er vi på et meget lavt niveau.

R: Hvem af ejerne deltager i den daglige drift af virksomheden?

T: Vi har en stor del af medarbejderanparter i virksomheden og Remí som direktør, der ejer dele af virksomheden. Han er med i den daglige drift. Lars og Laurent ejer også en del. Men hovedanpartshaver er ikke med i den daglige drift, men deltager i månedsopfølgning og bestyrelsesmøder. Men der er et incitament for rigtig mange i virksomheden, at man driver det godt, for der er mange, der har anparter.

R: Her er lidt af de karakteristisk for de små virksomheder der gør, at man kan vælge udvidet gennemgang. (viser informanten afsnit 2.6 i opgaven) Der er netop sammenfald af ejer og drift, få regnskabsbrugere ud over SKAT, uformelle papirgange og få interne kontroller.

T: Her kan man sige, at opdelingen i Exerp er anderledes i og med, at direktør og ejer ikke er den samme, hvis vi snakker hovedaktionæren, men alligevel har Remi en vis andel af anparterne, så der er et vist sammenfald. Han har også noget interesse der. Uformelle papirgange kan jeg også skrive under på. Hele vores godkendelsesprocedurer er ikke særligt systematiseret, men igen så bygger det på tillid, at vi sørger for at spørge om de ting, vi gerne vil have svar på. Få interne kontroller, ja, og få udover SKAT og medarbejderne, der interesserer sig for økonomien. Medarbejderstaben ejer virksomheden, så dem der kan få udbytte er selvfølgelig meget interesserede. SKAT er interesseret og banken. Jeg vil også sige, at vi har en regnskabsbruger i vores kunder. Nogle af vores store udenlandske kunder vil gerne se et regnskab, der repræsenterer vores virksomhed og siger, at vi har en sund økonomi. Jeg ved Virgin Active (en engelsk kunde) i hvert fald er interesserede. Og de vil have it-revision. De ønsker meget høj sikkerhed, hvor et lille træningscenter i Danmark måske er ligeglad. Det er ikke så vigtigt for dem, men som stor samarbejdspartner, vil de nok gerne vide det. Vi har nok en lidt bredere interessentskare end den viste.

R: Er I selvfinansierende eller har I ekstern finansiering?

T: Selvfinansierede. Der er penge nok.

R: Nu vil jeg gå over til nogle af de andre hovedspørgsmål, hvor det næste omhandler erklæringer med sikkerhed. Hvad er dit kendskab til udvidet gennemgang?

T: Det er begrænset til, hvad min bogholder har fortalt mig i forbindelse med hendes opgave. Jeg synes, der er en interessant betragtning i forhold til det, jeg har fået at vide, at det er en positiv erklæring frem for en negativ erklæring som en review erklæring er. Jeg har ikke forsøgt at arbejde med det eller lavet arbejdshandlinger eller forberedende dokumentation, men når jeg kigger på din oversigt over, hvad revisor vil gøre, så vil revisor skulle bruge de sædvanlige analyser overordnet set af vores regnskabsposter. De

formelle data fra eksterne parter er formalia sag, de nærmest selv klarer, så det virker som om, at det er begrænset, hvad vi egentlig skal forberede på en udvidet gennemgang som virksomhed.

R: Så på den måde kan omkostningerne til revisor godt reduceres?

T: Ja, tidsmæssigt vil man nok lave færre ting. Man vil lave færre afstemninger og mindre dokumentation til dem. Bankafstemningerne skal stadig være der, men ellers vil det nok primært køre på regnskabsanalyse. Hvordan så det ud sidste år, og hvordan ser det ud i år? Det er overordnet set. Jeg vil ikke sige, jeg har detailkendskab.

R: Nej, jeg kunne også høre, når du siger, du stoppede i 2009, det er lige før lem pelse nr.2 og udarbejdelse af udvidet gennemgang.

T: Ja, det var ikke noget, vi talte om dengang, men jeg ville helt klart have vidst noget mere, hvis jeg stadig var revisor.

R: Ja, men nu skal du jo svare som virksomhed.

T: Ja, og det er jo godt.

R: Så vil jeg spørge, hvor du har din viden fra, men det har du jo lige fortalt.

T: Ja, fra dig, men jeg har læst nogle opslag fra de store revisionshuse, når de sender nyhedsbreve ud. Jeg har kun lige overordnet kigget på dem. Vi har heller ikke taget det op til diskussion med bestyrelsen, om det var noget, man kunne være interesseret i, men de fleste vil nok sige, at vores omkostninger til revision ikke er så høje. Vi kunne vel spare højt sat 20.000kr. om året ved at gøre de her ting, men for ejeren er det måske ikke de 20.000 kr., der rykker ved regnskabet. Det var mere, hvis vi havde et revisorbudget på 500.000 kr., så kunne man begynde at kigge på det. For os er omkostningerne ikke så store ved at have revision.

R: Nogle af de ting, vender jeg lige tilbage til lidt senere.

T: Det er helt i orden. Undskyld...

R: Hvilken erklæring har I valgt og med hvilken begrundelse?

T: Vi har valgt høj grad af sikkerhed og fuld revision. Det er fordi, vi har en forventning om, at vores samarbejdspartnere og bank fortsat vil have en erklæring, hvor revisor har været det hele igennem. Selvom vi er selvfinansierende, har vi en kassekredit i banken, vi kan trække på i perioder, og bare fordi vi har den mulighed, vil banken gerne have, at det ser sundt ud.

R: Nu siger du, at I har en forventning om, at banken og de andre gerne vil have revision?

T: Ja, det er ikke noget, vi aktivt har spurgt om. Vi har ikke været ude og spørge, om det er vigtigt, at vi har revision. Jeg har personligt tænkt, at det er forholdsvis nyt det her, så lad der gå et par år, hvor vi kører videre med vores almindelige set-up, med mindre revisoren kommer og presser på og siger, nu har vi så og så mange kunder, der vælger dette, vil I ikke også overveje dette? Så længe revisoren er lidt passiv på dette her, jeg ved godt, de tjener nogle flere penge på revision, men jeg vil gerne lige se, hvordan det forløber. Så kan vi gennem vores bank høre, hvad de siger i forhold til vores virksomhed, og om der fortsat vil være et krav med revision. For ærligt talt, så tror jeg måske ikke, at de store udenlandske kunder sætter sig ned og nærstuderer, hvad revisor har erklæret sig om. De kan se, der er en underskrift og en revisor, og at vi har lavet et regnskab. Så tror jeg rent faktisk, at de er fint tilfredse.

R: Har revisor informeret jer omkring udvidet gennemgang?

T: Jeg synes faktisk ikke, at revisor har nævnt noget mundtligt til os. Kun hvis vi har spurgt dem den anden vej. Så de har ikke været proaktive. Det er mest nyhedsbreve fra de store revisionshuse, der gør opmærksom på det.

R: Du nævner, at man kunne spare 20.000 kr. Hvad tror du, man kunne spare? Regeringen vurderer 25 %.

Ja, så er det ikke engang 20.000 kr., vi kan spare. Jeg tror, vi gav 35.000 kr. sidste gang for vores revision, så det er begrænset, hvad vi kan spare. Jeg havde i forvejen presset prisen en god del ned, fordi jeg har lavet så meget selv og forventer at kunne presse revision endnu mere ned til næste år.

R: Du hentød før til det forarbejde, I selv laver.

T: Ja, vores arbejde vil nok være halv tid af det, jeg har brugt på at lave årsregnskabet. Det tog et par uger. Jeg kan nok spare 1 uges arbejde ved, at vi kun skal lave udvidet gennemgang.

R: Hvad er din holdning til, at du både kan få en ny erklæring og samtidig spare penge på revisor?

T: Jamen, det har jeg en positiv holdning til. Hvis jeg var i en virksomhed, hvor det var mere bekosteligt at få lavet disse ting, så ville jeg nok også mene, det kunne være interessant at være mere aktiv i at finde ud af, hvad der var muligt. I hvert fald i forhold til interessenterne.

R: Nu siger du, at det er mere bekosteligt?

T: Ja, hvis nu vi sagde, vi havde et mere komplekst set-up, hvor vores produkt var meget mere differentieret, og vi havde mange forskellige produkter, så ville det tage revisoren længere tid at revidere. Hvis vi havde et mere komplekst produkt, så kunne man sige, at vi havde stadig godt styr på det, men revisoren skulle bruge forholdsvis meget tid på det og bruge lang tid på at gennemgå ting, vi selv var overbeviste om, at vi havde styr på. I det tilfælde er det ikke vigtigt, at revisor skal helt ned i tingene som ved revision.

R: Opfatter du revision som en administrativ byrde?

T: Altså, revision er administrativt lidt tung, fordi det kræver en del, at man hele tiden skal levere en del ting til revisor, men jeg vil ikke sige, at det er en administrativ byrde, fordi man også kan få rigtig meget den anden vej. Man kan få rettet ind på en del som procedurer, man laver uhensigtsmæssigt, eller hvis man håndterer visse ting forkert. Det kan også være, man har nogle momsmæssige spørgsmål, når de sidder og laver deres gennemgang. Det er sådan noget, man ikke ville få, hvis man fik udvidet gennemgang. Så ville de ikke kigge på dette.

R: Ville udvidet gennemgang være et alternativ for jer og med hvilken begrundelse? Du har været lidt inde på det.

T: Det kunne det godt være, hvis vi kom til den konklusion, at vores bank ville være ligeglad. Så tror jeg, vores kunder ville sige, det er fint nok med udvidet gennemgang. I har stadig haft en revisor inde over og vurdere virksomheden. Så det skal nok mest være ejerkredsen, der selv skal sige, at de gerne vil revisor inde over. Det skyldes også, at de ikke er så tæt på. Martin (hovedaktionær) er der ikke i det daglige, så han følger det ikke lige så tæt, men igen, vores virksomhed er meget tillidsfuld, så jeg tænker, at det sagtens kunne ende der.

R: Hvilke parametre er afgørende for jeres valg af erklæring? Det kunne være omkostningsminimering, signalværdi, mindre tidskrævende m.m..

T: Ja, vi kunne frigøre noget af vores tid i januar måned, når vi forbereder det, men igen, så brugte jeg heller ikke længere tid på det. Jeg tror udelukkende, det skulle være fordi, man sagde, at man ville spare de der x-antal tusinde på revisoromkostningen, og vores interesser i øvrigt var ligeglade. Jeg tror, at hvis vi kom til den konklusion, at alle var ligeglade med revisorerklæringen, så ville vi nok ikke bruge tiden på at forberede til revision, men hvis der er nogle, der stadig ønsker at have den, så vælger vi nok at beholde den, fordi den ikke er dyrere end den er.

R: Hvilke af jeres regnskabsbrugere stiller krav til revision?

T: Min forventning er banken og nogle af de store kunder.

R: De udenlandske kunder? Ikke SATS og Fitness World?

T: Ja, men det kunne også ske, at de ville stille krav til det, men jeg tror ikke umiddelbart, at de ville gå så meget op i det. Selvfølgelig er det også vigtigt for dem at vide, der er en sund hovedleverandør til deres produkt. Det kunne godt være, man ville rende ind i noget, hvis man pludselig bare skiftede, og når nogen lagde mærke til det, kunne de sige, nå, hvorfor har I gjort det? I dag har vi jo vores revisorerklæring, så der er ikke nogen, der siger noget. Det ser jo fint ud.

R: Hvad bruger I revisor til ud over revision af regnskab?

T: Løbende spørgsmål, hvordan man rent regnskabsmæssigt skal håndtere visse poster. F.eks. lige nu har vi flyttet lokation, så vi har en masse flytteudgifter til indretning og flytning. Så for at være sikker på, at vi håndterer tingene rigtigt, så bruger jeg revisor til at høre, om vi aktiverer tingene korrekt. Om han kan se, at det giver mening. Så kan de bekræfte eller afkræfte.

Rent prismæssig, koster det nok deres tid. Så vil vi nok få en regning, når vi har akkumuleret op. Vi bruger dem jo også til at lave løn med, så der kommer nogle gange en regning på diverse ad hoc opgaver. Når det begrænser sig til et telefonopkald eller en mail, så tror jeg også, de er rimelige large.

R: Hvilken værdi tillægger du revision?

T: Igen, hvis vi snakker ud fra Exerp, så tillægger jeg det lidt moderat værdi. Det er ikke sådan, at jeg tænker, Wauw, det er fantastisk, for jeg har selv et rimeligt godt overblik over tingene. Men jeg synes stadig, det er rart, at de kommer og lige gennemgår vores ting og kan komme med nogle inputs til, hvor vi kan forbedre vores ting rent håndteringsmæssigt.

R: Når du siger det, så tænker jeg på agentteorien, som jeg skriver om, hvor ejerne gerne vil have kontrol over ledelsen. Er det også derfor, du godt kan lide, at de kommer og kigger tingene igennem. Altså for din egen skyld?

T: Ja, nok for at dække min egen ryg, for man sidder meget alene med tingene. Derfor er det meget fedt, der kommer en revisor og kan nikke eller klappe én på skulderen og sige, "det var godt", eller "prøv lige at gøre disse ting næste gang". Det er jo også begrænset hvor meget, man selv udvikler sig, hvis man ikke opsøger ny viden. Så vil man jo blot gøre, som man altid har gjort. Der har man en god faglig sparring i revisoren, at de

kommer og tager de check på én. Men i forhold til at checke regnskabet og give en erklæring på det, det giver jeg ikke det store værdi, fordi det virker lidt: "så fandt vi det og det", og så skriver det på en liste, og så er det okay og kommer det ned i erklæringen. Så selve regnskabet har jeg ikke den store tillid til, men hele deres funktion som sparringspartner, den synes jeg er god.

R: Så du giver ikke nogen større troværdighed ved, at revisor har været inde over? Er det fordi du selv kan en masse?

T: Ja, det er fordi, jeg ved, jeg selv kan en masse. Revisor kan ikke rigtigt komme med så meget. Der er måske noget klassifikation eller en diskussion om noget, jeg har aktiveret, som de ikke synes skal aktiveres. Ellers er det mest skatten, som igen er meget simpel for Exerp. Det er dejligt nemt at være i lille virksomhed.

R: Nu har du også den kompetence.

T: Ja, hvis jeg ikke har haft en revisorbaggrund, så ville jeg nok mene, at denne virksomhed har rigtig meget brug for revision, fordi man ikke ville have ballasten selv til at vide, hvad man laver. Jo mindre erfaring som regnskabschef, jo mere brug for revisor. Det er både for troværdigheden og kontrollen. Det er igen også en personlig holdning af, at man godt kan lide, at der er andre, der er enige i, det man laver er korrekt.

Afsluttende:

R: Jeg har egentlig ikke mere. Har du noget at tilføje?

T: Nej, ikke rigtigt.

R: Tak for hjælpen

T: Selv tak.

Bilag 5: Interview med Danny Christensen, Knowledge Cube, d. 03.10.14

D: Danny Christensen, informant (C)

R: Renata Lohse, interviewer (R)

Indledende spørgsmål:

R: Jeg skriver angående udvidet gennemgang, og hvordan det påvirker revisionsbranchen. Jeg har så talt med din partner, Erik, der fortalte, at I måske ville gå over til udvidet gennemgang, da det kunne passe til jeres forretning.

C: Ja, vores forretning er rimelig simpel i bund og grund. Vi er selv i bestyrelsen, for vi er en ejerledet virksomhed. Der hvor jeg tror, revision giver god mening, det er, hvor man også har bestyrelse og ledelse adskilt. Så giver revision en form kontrol og sikkerhed for, at tingene foregår rigtigt. Men når vi nu sidder i begge roller, så er det et stykke arbejde mere for os at få udarbejdet regnskabet og få afleveret regnskabet til Erhvervsstyrelsen og SKAT. Det er knapt så meget den tryghed, revision giver, for vi er rimelige tæt på selv.

R: I agentteorien, som jeg skriver om, så er det også med fokus på ejernes kontrol af ledelsen, men når I nu er del af begge dele, så er det ikke så meget kontrol.

C: Ja, vi kontrollerer egentlig bare os selv.

R: Jeg starter lige lidt forfra og vil gerne høre om din baggrund og stilling.

C: Ja, min baggrund er HA og efterfølgende cand.merc.aud. Der blev jeg uddannet hos PwC og var rundt i forskellige selskaber fra teleselskabet til olie. Jeg var også med i fusioner, og det var ganske spændende. Men, efter et par år, ville jeg gerne ud på den anden side af bordet. Der kom jeg til American Express i 1999. Der var jeg økonomichef i 2 år. I den forbindelse mødte jeg Erik, som er den anden partner herinde. Jeg sad med statistik og rapportering, som han kunne hjælpe med. Der fandt jeg ud af, at det var spændende. I sommeren 2001 fandt vi ud af at gå sammen. Der var han og en anden startet op. Først var vi tre, så blev vi ni, og pludselig blev vi mange. Jeg har været her siden. Det er 13 år. Virksomheden har været drevet på samme måde hele perioden. Dvs. det er rimeligt konservativt. Vi har to afdelinger. En retail og en projektafdeling primært for de offentlige. Vi sidder med offentlige kunder, hvor Eriks afdeling sidder meget

med private kunder og inden for retail segmentet. De sidder med et produkt, hvor vi sidder med projekter og løser dem. Vi sidder med udbud, som vi byder på. Det er den bedste der vinder ud fra de kriterier, der bliver stillet. Det er ofte pris, kvalitet og de personer, man sætter på projektet. Og så selvfølgelig kundens kendskab til én.

R: Er det de samme kunder, der køber hos jer?

C: Nja. Der er selvfølgelig nogle, der går igen. Det er eksempelvis Københavns Kommune og Styrelsen for Arbejdsmarked og rekruttering. Vi er egentlig vokset meget på baggrund af beskæftigelses it, men kan mere end det. Dem har vi haft som kunde i 8 år. Så har vi haft Miljøstyrelsen og andre styrelser. Det er de styrelser, der sender i udbud.

R: Og I er ikke sikret at få dem igen, selv om I har haft dem i 8 år?

C: Nej, det bliver hele tiden genudbudt. Det bliver de mellem hvert andet og hvert sjette år. For det meste hvert fjerde år. Man skal gøre det skidt, hvis man ikke bliver forlænget, men fire år er standard. Dvs. man skal ud og konkurrere hvert fjerde år på det, man har lavet. Der har vi et fortrin, når vi har lavet produktet. Men vi har også tabt. Det har påvirket os. I og med vi er så mandetunge, så svinger det meget. Dvs. vi skal hele tiden ansætte og hele tiden vurdere, om vi er for mange i forhold til antallet af opgaver. Det er betingelserne for vores virksomhed. I retail afdelingen derimod, der er en fast skare. Der gælder det bare om at sælge så mange løsninger som muligt.

R: Det må gå jer godt, for jeg kan forstå, at I lige har ansat nye?

C: Ja, men vi har også været i gennem en periode, hvor vi blev nødt til at skille os af med medarbejdere, hvor det ikke gik så godt. Men, det er betingelserne for vores type virksomhed. Vi er enten lidt forud eller lidt bagud. Det er også betingelserne for vores konkurrenter. Derfor forsøger man at have et mix i sin forretning, hvor man forsøger at lave andet end projekter. Det kan være nogle vedligeholdelseskontrakter, nogle produktydelser e.l. man kan levere under udbudsgrænsen, som gør, du hele tiden har en bund. Men du vil hele tiden fluktuere. De store kunder har også været ude og fyre. Eksempelvis CSC har virkelig haft det hårdt. Så er der nogle andre, der får de opgaver, og de vokser af det. Det kunne være Net Company.

R: Så det har ikke noget med finanskrisen at gøre?

C: Nej. Sådan er det. Man kan dog sige, at når det offentlige strammer til og holder igen med deres investeringer og forbrug, påvirker det også os. For vi har de kunder, og de er klart de største på markedet.

Selve interviewet

R: Hvad er din rolle i forbindelse med årsregnskabet?

C: Min rolle er, at jeg sidder med det overordnede ansvar. Det udøvende ansvar har Lis, min bogholder. Hun forbereder alt til revisionen. Jeg har en snak med revisor, og de har en snak med mig om, hvordan det er gået. Jeg har ikke så meget med det praktiske at gøre. Men kender det selvfølgelig qua min fortid. Jeg er med på reviewholdet. Jeg gennemløber regnskabet, inden revisor får regnskabet. Jeg laver også den månedlige rapportering til mig selv for på den måde at se, hvordan det går. På den måde har jeg rimelig god fod på, hvordan tallene ser ud. Selve revisionsprocessen forestår Lis, men jeg kender tallene, der er med.

R: Hvordan fungerer de interne kontroller? Er du med som godkender?

C: Hun kan ikke selv godkende. Rent betalingsmæssigt lægger Lis betalingerne i banken, og så godkender jeg dem. Lønningsmæssigt kører hun selv, så det er lidt på bagkanten. Der ligger kontrollerne i den integritet, man har i sine ansatte, så den er vi kompenseret på.

R: Så I har tillid til hinanden?

C: Ja. Det er måden at gøre det på, når vi ikke praktisk kan funktionsadskille.

R: Det er jo det praktiske ved udvidet gennemgang, når man ikke har funktionsadskillelse, for der benytter man forespørgsler og analyser.

C: Udover det, bliver der lavet afslutning på alle væsentlige poster hver måned, som jeg godkender.

R: Du siger, at I har et simpelt regnskab?

C: Ja, det er et simpelt system til at fakturere timer. Vi har et system, hvor vi registrerer og fakturer vores timer fra, og der har vi et integrationssystem til vores økonomisystem, som overfører faktureringerne.

R: Og systemet kan godt fange, hvis der er nogle fejl?

C: Ja, der skal jo være overensstemmelse med overførslerne, og det afstemmer Lis.

R: Hvem af jeres ejere deltager i den daglige drift?

C: Vi er to ejere, og vi deltager begge i den daglige drift. Vi har hvert vores forretningsområde.

R: Du nævnte noget omkring jeres bestyrelse. Hvordan ser den ud?

C: Vi er egentligt to juridiske enheder, hvor hvert forretningsområde har hver sin bestyrelse. Over den ligger der et holdingselskab. Vores bestyrelse ligger i selve holdingselskabet for at tilgodese begge forretningsområder. Vores bestyrelse har tre eksterne medlemmer, hvor vi ikke selv er med i bestyrelsen. Vi sidder i driftsselskabernes bestyrelser. Vi overlapper hinanden. Så både Erik og jeg sidder i dem begge, mens der også sidder én i hver fra holdingselskabet.

R: Tak. Jeg spørger ind til det i forbindelse med agentteorien, for at se, hvordan det hænger sammen, om det er de samme personer, eller der er forskel, og om nogle kræver revision.

C: Man kan sige, at vi kontrollerer hinanden, men der er også nogle eksterne bestyrelsesmedlemmer i holdingselskabet, der kigger på begge regnskabet.

R: Kunne de kræve revision?

C: De er nok mere forretningsorienterede. Selvfølgelig har de fokus på, at der er kontroller, og tallene er rigtige, men jeg tror lige så meget, det er en vurdering af dem, der sidder i selskabet. Om integritet. Kan vi lade dem selv køre uden revision, eller har vi det bedst med revision? Og der tror jeg, at de har en pragmatisk holdning til det. Men vi har ikke spurgt dem.

R: Er I selvfinansierende eller har I ekstern finansiering?

C: Vi er selvfinansierende.

R: Så der er ikke nogen banker, der kan kræve revision?

C: Nej.

R: Hvad er dit kendskab til udvidet gennemgang?

C: Ingenting.

R: Det lød på Erik som om, at I havde noget kendskab, siden I havde overvejet udvidet gennemgang.

C: Vi har selvfølgelig kendskab til de her grænser for, hvornår man skal have revision, og så har vi haft kendskab til, at der er nogle firmaer, der ikke behøver revision. Så kigger vi rent økonomisk på det for at se, hvilke fordele vi har på det. Vi får lavet et regnskab, vi får indberettet til SKAT, men det kunne vi måske også gøre uden at få lavet revision. Så kigger vi også på, hvor dygtig vores revisor er. Der har vi nogle særlige forudsætninger for at kunne gøre det, fordi vi begge har en revisionsmæssig baggrund. Så der har vi en

opfattelse af, hvad man skal gøre. Hvad deres rådgivningsansvar er i forhold til, hvad de skal fange af fejl, som vi ikke har fundet selv. Så kan man gå lidt til dem og spørge, hvorfor de ikke har fundet dem. Det var jo en del af min opgave, da jeg var revisor, at fange de fejl efter bare to år som revisor. Så udfordrer man dem. Så kan den både blive en honorardiskussion eller, at det er noget, vi forventer, at de finder, når de får det honorar, de får. Så forventer vi også, at de finder de fejl.

R: Hvad giver I får jeres revision?

C: Vi giver 135.000 kr. for det hele. Det er med regnskabsudarbejdelsen og selvangivelse.

R: Så er der også noget at spare, hvis I går over til udvidet gennemgang.

C: Ja, men så skal vi selv lave selvangivelsen. Og det er jo min tid, der går til det. Der skal jeg så opveje, hvad der giver mest mening. Om det giver mere mening at lave noget andet end at lave regnskab.

R: Regeringen påstår, at I kan spare 25 % ved at gå over til udvidet gennemgang. Revisor laver færre arbejds handlinger, og I selv skal forberede mindre arbejde. Kunne det betale sig?

C: Ja, det kunne man godt forestille sig. Så længe vi opretholder de interne kontroller, som de afstemmer og afrapporterer, og vi selv sørger for, at de rent faktisk fungerer. Der forlader vi os på nu, at revisionen er en bagstopper for, at de fungerer. Det giver en ro. Men vi forventer også, at de fanger eventuelle fejl.

R: Hvor har du din viden fra om udvidet gennemgang?

C: Jeg opsøger ikke så meget viden omkring emnet mere. Det er typisk fra nyhedsbreve og informationsfoldere, som revisor sender ud. Der holder jeg mig orienteret.

R: Har jeres revisor informeret jer?

C: Nej

R: I har revision nu, og hvorfor har I valgt det?

C: Oprindeligt, fordi det var lovpligtigt. Der har vi valgt først at vise bruttofortjenesten. Nu har vi lavet det om til også at vise omsætning, da den i en periode var meget stigende, og vi gerne ville vise det hele billede. Også fordi, når du bliver vurderet i offentlige udbud, så skal du opgive regnskabsoplysninger om, hvor meget du har optjent. Hvis du alligevel skal vise dette, så er det meget nemmere at kunne henvise til et regnskab. Vi skal også opgive revisionserklæring. Det skal vi fortsat gøre for at kunne byde på opgaver. Og hvis den del alligevel udgør forskellen op til revisionen, så kan vi ligeså godt fortsætte med revision.

R: Kræver det offentlige revision?

C: Ja, de har nogle økonomiske kriterier for at byde på en opgave. Og de kriterier skal man kunne demonstrere er revisorreviderede. Det vil sige, hvis man ikke har et officielt årsregnskab, så skal du ud og indhente en erklæring alligevel på, at tallene er, som de er. Og det koster selvfølgelig også. Det er det, opvejningen går på.

R: Reguleringsmæssigt er udvidet gennemgang egentligt en revision. Vil det offentlige så tilsvarende kunne gå med til en udvidet gennemgang?

C: De vil have nogle tal, der er validerede af nogle andre.

R: Det vil de jo også være ved udvidet gennemgang.

C: Det har vi ikke undersøgt, om deres regler er blevet tilsvarende lempet med regeringens lempelser.

R: Regeringens formål var netop at lempe den administrative byrde for de mindre virksomheder.

C: Ja, så kan man jo håbe, at de også lemper de krav, der er til udbud, for ellers er de virksomheder, der har deres omsætning fra det offentlige, jo lige vidt.

R: Ja, det har du ret i. Hvad er fordelene ved at gå over til udvidet gennemgang?

C: Det er primært omkostningsbesparelsen.

R: Hvad er din holdning til, at der er en ny erklæring tilpasset B-virksomhederne? Har revisionen været for omfattende?

C: Revisionsmæssigt synes vi, det går smertefrit og hurtigt. Vurderet i forhold til honorarets størrelse, så er det svært at se, hvor de ligger de timer.

R: Ja, det kan være meget at få en revision ned over sig, når det koster så meget.

C: Ja. Men tidsmæssigt bruger vi ikke meget tid. Vi bruger én dag i efteråret og så én til to dage i foråret.

R: Ja, men så laver I jo også en del af det forberedende arbejde. Opstiller Lis regnskabet?

C: Hun opstiller faktisk ikke regnskabet. Hun leverer råbalancen, og så har de deres overføring til deres eget system, men det foregår rimeligt hurtigt. Hun laver skat, moms osv., som de bare kan gå ind og efterprøve.

R: Ville det være realistisk for jer at spare 25 % af regningen, som regeringen foreskriver?

C: Ja, 25 % af de 135.000 kr. det ville også være vigtigt at tage med. Så kan man sige, signalværdien over for kunderne, hvad er det, i forhold til besparelsen? Kan det betale sig? Man kan sammenligne det lidt med førhen, hvor et ApS i forhold til et A/S, nok gav et billede af, at man var i en opstartsfase med en lille kapital. Hvor sikkert er det? Og et A/S har større kapital. Det er lidt det samme med en revision. Det signalerer, at man ligger vægt på kontroller. Specielt i vores tilfælde, da vi leverer persondata. Det signalerer, at vi følger nogle processer. Om det er regnskabet eller data, det er lige meget.

R: Har I også IT- revision?

C: Ja. Det er vigtigt for os, at kunden kan se, at vi overholder de her krav. Det har en værdi for os. Ellers kan vi ikke komme i betragtning til opgaverne.

R: Er det inkluderet i de 135.000 kr.?

C: Nej. Det er udover. Det kræver høje krav og kan ikke sættes længere ned.

R: Hvilke af jeres regnskabsbrugere stiller krav til en revision.

C: De eneste jeg har kendskab til, det er de offentlige, som er vores kunder. I og med vi er selvfinansierende, så kræver bankerne det ikke. De får et regnskab. Hvis vi går hen og får fremmedfinansiering, så kan det godt være, de vil kræve revision.

R: Er det noget I har i tankerne i den nærmere fremtid?

C: Lånefinansiering? Det ved man aldrig. Det kommer an på forholdene og mulighederne.

R: Hvad bruger I revisor til udover revision?

C: Vi har brugt dem til skattemæssige undersøgelser og rådgivning. Vi har været etableret i Spanien, hvor de har rådgivet omkring dobbeltbeskatningen, da der ikke er dobbeltbeskatningsoverenskomst mellem Danmark og Spanien. Vi har også brugt dem i forbindelse med nogle personalemæssige forhold.

R: Hvis I går over til udvidet gennemgang, hvilke opgaver vil I stadig have revisor til at lave?

C: Det kunne være, hvis vi udvidede vores kapital eller ejerkreds, hvor vi både har advokat og revisor inde over. Eksempelvis nogle optioner med skattemæssige konsekvenser. Det er mere på rådgivningssiden, vi vil bruge vores penge.

R: Hvis I sparede ca. 30.000 kr. på at gå over til udvidet gennemgang, ville I bruge det tilsvarende på ekstra rådgivning?

C: Kun hvis vi har brug for det. Vi ser tingene adskilt. Fordi der er en besparelse ét sted, vil vi ikke kaste dem efter et andet sted, hvis der ikke var behov for det. Det ville vi tage som en besparelse.

R: Jeg interviewede en revisor, der fortalte, at de fik mere tid frigivet ved at udarbejde udvidet gennemgang i stedet for revision. Den ekstra tid ville de kunne bruge på at rådgive i stedet. Det lød som om, den samme kunde ville bruge det sparede beløb på at få noget rådgivning i stedet, så de på den måde kunne opretholde deres indtjening. Hvordan ser jeres fremtidsplaner ud? Har I vækst i tankerne e.l. der kan kræve en revision?

C: Vores ambition er at vokse. Det er en grundbetingelse, at en virksomhed skal vokse. Det ligger også i vores fremtidsplaner. Dette vil øge omfanget af vores transaktioner og kontrolområder osv. Specielt hvis vores forretningsområder bliver mere komplekse, end de er i dag. I dag er de forholdsvis simple, men det kan sagtens tænkes, at sammensætningen bliver anderledes. Det vil give et øget behov for kontrol, og i takt med at vi vækster, så vil den enkelte jo også have et ansvar for det enkelte forretningsområde. Den ansvarlige vil have et budget at være ansvarlig over for, og så har man et behov for at vurdere, hvor godt de varetager de rammer, de har. Det bliver til intern controlling, hvor det i dag er rimeligt transparent, der hvor jeg sidder. Der er to afdelinger. De får hvert deres budget og kører nogle lønforhandlinger og har selv styr på omsætning og omkostninger. Hvis der kommer to enheder mere, kan det godt være, vi kunne have noget mere kontrol, så der er overensstemmelse med det, vi aftaler. Så i takt med vi bliver større, så stiger behovet for kontrol. Også selvom vi er ejerledede. Det betyder, at revisionsdelen bliver aktuel igen for at kontrollere, om tingene foregår, som vi har sat op. Det kunne jeg godt forestille mig.

R: Ville det afskrække jer fra at få udvidet gennemgang inden da?

C: Først skal jeg vide lidt mere om det og vurdere, hvad besparelsen er, og de krav vores kunder har. Og derefter tage stilling til, om det kan betale sig for os.

R: Har I en udsigt for, hvornår I kunne få udvidet gennemgang? Det kan ikke blive til næste år, for så skulle I have valgt det på generalforsamlingen.

C: Jeg har nok behov for mere information om, hvad betingelserne er, hvornår man skal opstarte, kundernes krav osv. Det eneste der lyder besnærende i forhold til i dag, det er, vi kan spare nogle penge, og kan man opnå det samme som i dag, og kundens krav er uændrede, så ville jeg udfordre vores revisor og spørge ham, hvad er merværdien ved revision?

R: Og så gå tilbage til revision nogle år efter, hvis det bliver aktuelt? Altså, jeres ambition om at vækste står ikke i vejen for at gå på udvidet gennemgang midlertidigt?

C: Nej, hvis det ikke er for omfattende og besværligt at skifte over, og så længe det ikke ser underligt ud, at vi skifter frem og tilbage. Jeg kunne godt forestille mig, at vi så ville opdele det således, at retail afdelingen vil beholde udvidet gennemgang, mens vi får revision. Det er to separate enheder.

R: Hvad er forskellen i revision rent økonomisk i de to enheder?

C: Det er vel 30 – 70 %. Hvor højt er den billigere del, da den er mere simpel.

Afsluttende:

R: Er der noget, du vil tilføje?

C: Nej.

R: Så vil jeg sige mange tak for hjælpen.

Bilag 6: Interview med Jens Kongeskov, Kongeskov VVS, d. 30.10.14

P = Jens Kongeskov, informant (K)

R = Renata Lohse, interviewer (R)

Indledende spørgsmål:

K: Jeg ved ikke, om du har hørt om det, men vi har jo afskediget vores bogholder. Der har været en masse bøvl, og hun har ikke gjort det, hun skulle. Der er en masse, der ikke er blevet rykket eller faktureret. Vi er ved at få styr på det, det er bare et stort stykke arbejde.

R: Ja, og dyrt. Jeg ved ikke, hvor meget, du selv er inde i bogholderi?

K: Ikke så meget. Jeg ved selvfølgelig, hvad der skal ind og ud, men ikke meget mere. Revisor har været en del inde over, og det koster jo mange penge.

R: Ja. Men det er jo også din tid, der skal vejes op imod det. Hvor meget er du hos kunder?

K: Jeg er meget hos kunder for at sælge. Jeg er hele tiden et par måneder forud, og så skal jeg tage mig af alle dagligdagsproblemerne med alt det, der ikke kan lade sig gøre. Hvad skal der gøres i stedet? Og så kom alt dette her med bogholderen i stedet. Jeg fik mistanke om det faktisk meget tidligt i forløbet. Hun har været her i 6 år. Det gik rimelig godt de først par år. Pludselig kunne jeg ikke få de oplysninger, jeg spurgte efter. På et tidspunkt siger jeg, at jeg skal have dem, og det er i morgen. Så ringer hun og siger op. Så dukkede der andre ting op.

R: Ja, det er svært, for man skal jo have tillid til sit personale.

K: Det var faktisk revisoren og mig, der blev enige om, at hun skulle blive og lave årsregnskabet færdigt. Så viste det sig, at hun faktisk ikke kunne lave årsregnskaber. Og der er ting, der ikke passer overens med det, hun har fået i ydelse. Men det må vi tage bagefter. Og det er lidt sammenhængende med, at vi har haft et dårligt regnskabsår. Men sådan går det også for konkurrenterne. Det kan man se i regnskaberne. Det er hårde tider. Det er sjovt at se, at der ikke bliver investeret så meget, som man kunne forestille sig. Heller ikke

hos de rigtig store virksomheder. Det ser pænt ud, og de udbetaler overskud, men når man kigger på deres investeringer, har de ikke været lavere i mange år, end de er nu.

R: Nå, jeg ville høre, om du ville fortælle lidt om dig selv, din baggrund og virksomheden?

K: Jeg er uddannet bygnings- og landbrugssmed. Det blev vi ude på landet, og den eksisterer ikke mere. Men på landet byggede vi landbrugsmaskiner. Jeg faldt godt ind i det med VVS, og den vej gik jeg. På et tidspunkt fandt jeg ud af, at jeg gerne ville være autoriseret. Det skal man for at være VVS installatør. Det vælger jeg og startede min virksomhed for 30 år siden. Jeg startede i den periode, da naturgassen startede i Danmark, og det har jeg lavet rigtig meget af. Det udviklede sig, og jeg havde ikke overskud til at gøre det alene mere. Så fik jeg ansat folk. Det var det værste at få ansat den første. Så kom de andre, og så var systemet kørt i stilling. Det er svært at have ansatte. Ikke så meget det ledelsesmæssige, men det administrative. Så begynder det at være tungt arbejde. Så begynder det at være dér, hvor man ikke kan lave det selv mere. Derfor har jeg ansat en bogholder og én i administrationen. Lige på det punkt er dette meget dyrt. Det er så store omkostninger i Danmark, der bliver pålagt virksomhederne at have virksomhed. Jeg har dårligt tid til at lære mine lærlinge at lave arbejdet ordentligt, fordi jeg skal sidde og krydse af i systemer. Det er kvalitetsstyring, lønsystemer og at de får de rigtige uddannelser. Der er ikke meget tid til at fortælle dem, hvordan de skal lave deres arbejde. Det kan man også mærke på dem.

Selve interviewet:

R: Ja, det skal jo også være i orden. Hvordan er jeres virksomheds regnskab. Er det simpelt eller kompliceret? Du nævnte noget om, at du lige havde startet noget nyt op?

K: Det er jo egentlig ikke os, der bestemmer, hvordan det skal se ud. Det er der nogle regler for, når man er et aktieselskab. Men jeg hylder jo altid det simple. Det er nemmere for alle parter, og vi skal ikke lave mere end nødvendigt. Tingene skal være i orden, og vi kører de ting, der skal til for at leve op til kravene til et aktieselskab med at have revisor på, betale vores skat, moms osv.

R: Sørger jeres bogholder for det?

K: Hele vores bogholderi sørger vi for i eget hus. Blandt andet moms, skat og løn.

R: Hvad bruger I revisor til?

K: Han er tilknyttet, fordi han skal lave erklæringen. Andet laver vi selv. Så ved jeg ikke, om det er det, du mener med et simpelt regnskab?

R: Nej. Det er mere, om I f.eks. har mange tab på debitorer, og I har jo en del kunder. De skal jo udregnes. Du fortæller også, at der er forretningsrisici i forhold til fluktuerende omsætning.

K: Jeg synes faktisk, at jeg er god til at få pengene ind og sortere fra, men jeg må indrømme, at der har været nogle på det sidste, der ikke har været fulgt op på qua alt det, vi lige har været i gennem. Det er ikke godt. Det vil jeg helst have at vide hver måned. Min bogholder skal fortælle mig, hvis der er et beløb, der ikke er betalt på evt. ½ mio. Der venter vi ikke til vores kvartalsregnskab.

R: Hvor mange har du ansat i bogholderiet?

K: Nu er det to, men de deler en stilling på 20 timer om ugen.

R: Hvordan fungerer jeres interne kontroller? De interne kontroller kan være eksempelvis betalinger, at der skal være to til at godkende.

K: Jeg skal godkende alt. Hun laver alt klart, og så godkender jeg. Sådan er det nu. Sådan var det ikke før. Der har jeg svigtet.

R: Man baserer sig vel også på tillid til sine medarbejdere.

K: Der synes jeg også, det er vigtigt i et lille firma som dette. Der kører vi meget på tillid. Man kan ikke betale mere uden min godkendelse.

R: Hvem er med i den daglige drift af ejerne?

K: Det er mig, der ejer det. Der er godt nok et aktieselskab, hvor mine piger er med i det.

R: Hvad med i bestyrelsen?

K: Det er det samme. Det er mine piger, der er med.

R: Så det er familie. Hvad er dine fremtidige planer? Skal det sælges eller gå i arv?

K: Det skal sælges. Der er ikke nogle af mine piger, der vil overtage det. Jeg har godt nok også en søn på 14 år, men jeg tror heller ikke, han er interesseret. Min tanke er lige nu at få en afløser. I Kongeskov VVS A/S, der ejer jeg 100 %. I Kongeskov A/S, der ejer jeg 60 %, hvor en der hedder Claus har 40 %. Han er ledende

direktør og står for den daglige ledelse. Det er to forskellige selskaber med hvert sit CVR nummer. De har intet med hinanden at gøre. Vi ligger bare i samme hus. Det selskab lejer sig ind hos mig. Jeg ejer også et investeringsfirma, der ejer bygningerne, og så lejer vi os ind der. Min tanke er nu, at finde en der kunne overtage mig som den daglige ledelse. Det skulle være en på samme alder som Claus, som er 41. Så kunne de køre det sammen. Det kunne være rigtigt godt. Så kunne virksomhederne køre parallelt.

R: Er I selvfinansierende eller har fremmedfinansierede?

K: Vi er selvfinansierende.

R: Hvad er dit kendskab til udvidet gennemgang? Jeg nævnte noget om det over telefonen. Og det stemmer godt overens med det, du siger om at få det så simpelt som muligt. Ved udvidet gennemgang laver revisor mindre arbejde og gennemgang i forhold til revision. Men sikkerheden bliver også det lavere. Så i princippet er regnskabet fra jeres side af det samme, men revisors arbejde baserer sig på forespørgsler og analyser. Så spørger han dig, om lageret passer, hvor han før tog stikprøver for at finde ud af, om det stemte. Og så kender han jo virksomheden. Så laver han stadig analyser på, om det stemmer med sidste år, og det kendskab har han. Det gør det lidt billigere. Og han skal heller ikke dokumentere så meget. Regeringen regner med, at man kan spare 25 % ved at skifte.

K: Min revisor ringede godt nok for et par uger siden for at snakke med mig. Det kan være, det var det. Vi har haft så travlt med det andet, at vi ikke har haft tid til noget.

R: Så du kender ikke rigtigt til udvidet gennemgang?

K: Nej, ikke andet end det, du fortæller nu.

R: Ok. Hvilken erklæring har I valgt og med hvilken begrundelse?

K: Revision, for vi har ikke haft noget valg.

R: Det er rigtigt. Udvidet gennemgang skal vælges på en generalforsamling. Og det startede for årsregnskabet 2013. Har udvidet gennemgang interesse?

K: Ja, det kunne godt være. Jeg kigger på, om vi kan spare nogle penge. Det er kun det, jeg kigger på.

R: Det kan også godt være, at der var ydre krav. Nu siger du, at I er selvfinansierende, så banken stiller ikke krav. Det kunne være, der var nogle leverandører eller kunder, der havde krav.

K: I og med du siger det på den måde, kan det godt lyde som om, man ikke selv kan bestemme det?

R: Ja, lige præcist.

K: Hvis man eksempelvis ikke var selvfinansierende, havde man måske ikke noget valg?

R: Nej, men når regeringen lægger det ud til regnskabsbruger at stille krav, så er det ikke mere en administrativ byrde, men en lempelse fra deres side af. De vil gerne have de administrative byrder ned. Hvad mener du om den mulighed, at få en ny erklæring, der er bedre tilpasset B-virksomhederne?

K: Altså, revisor skal godkende regnskabet lige meget hvilket regnskab, det er. Så jeg kan ikke helt se det helt store. Der kunne måske ligge en besparelse, som du nævner, men jeg tror ikke, det er på 25 %.

R: Nej. Måske ikke. Men det drejer sig også om, at sikkerheden er lavere, eller du kan spare penge. Ofte er det sådan i B-virksomheder, at ejer og den daglige ledelse er den samme person, som i dit tilfælde. Der betyder en revision måske ikke så meget, for du kommer her dagligt og er med inde over. Så giver det måske ikke ekstra værdi at få revision.

K: Ja, jeg ved, det jeg laver er rigtigt, så der er ikke det store behov.

R: Ja, men i de store virksomheder, hvor ejer og ledelse sidder i hvert sit land, så kan det være fornuftigt, så ejerne kan kontrollere ledelsens arbejde.

K: Ja, hvis jeg kun sidder og kigger på mit eget selskab, så synes jeg måske, det er ligegyldigt med revision. Men, hvis man kigger på én af de store virksomheder med hovedkontor i USA, så ville jeg vælge revision.

R: Ja, der er 37 standarder, som revisor skal følge ved revision, og det kan omfattende ved de små virksomheder.

K: Altså, hvis man sammenligner et stort selskab med et lille, så må udvidet gennemgang være bedst på det lille. Ved det store selskab, ville jeg nok vælge revision, for der ville jeg gerne vide, hvad der er på lager. Det kunne godt være en stor sum.

R: Det er dog kun til en omsætning op til 72 mio. kr.

K: Ok.

R: Hvordan har du det med lagergennemgang, at revisor ikke kommer ind og skal checke det?

K: Det har jeg det fint med. Det er kun til mig. Jeg ville absolut vælge udvidet gennemgang.

R: Hvad giver I for revision?

K: 35.000 kr. under normale omstændigheder.

R: Hvilke af jeres regnskabsbrugere stiller krav om revision?

K: Det er jeg aldrig blevet spurgt om.

R: Hvis I valgte udvidet gennemgang, ville der så være noget, I ville beholde revisor til?

K: Vi bruger ham faktisk ikke til så meget. Der er noget rådgivning en gang i mellem, men det er mere til omfattende ting som skat, og da vi lavede det nye selskab for at få sammensat det på den rigtige måde.

R: Ligger det i de 35.000 kr.?

K: Ja. Det er meget lidt, vi spørger.

R: Hvornår ville det være relevant for jer at vælge udvidet gennemgang og hvorfor?

K: Det kan vi jo først gøre for næste år, som du siger. Men baggrunden for at vælge ville være prisen. Så kunne jeg gøre det for næste år.

R: Hvad med information?

K: Ja, der ville jeg jo spørge revisor.

R: Ja, det er meget godt, at få rådgivning. De andre jeg har interviewet, de har heller ikke fået information af deres revisor. Men, de revisorer jeg har interviewet, der tilbyder to af dem det til alle deres kunder, det er relevant for.

K: Jeg synes, det lyder interessant, men jeg bør nok sætte mig lidt mere ind i det. Nu ved jeg jo, at det findes.

R: Ja, det kan også være, at han har noget mere materiale. Du kan få denne her artikel fra FSR.

K: Tak. Så ringer jeg til ham og siger, "Finn, vi skal lige have lavet det der udvidet gennemgang til næste år".

R: Ha ha.

K: Jeg kunne godt tænke mig, at der fandtes et meget mere simpelt system i Danmark.

R: Ser du det som en administrativ byrde nu, alt de du skal lave?

K: Ja, Bare det som en APV. Jeg sidder med alle mulige former for kvalitetskontroller, og det er fuldstændigt latterligt. Og det er det, jeg siger. Jeg har ikke tid til at lære mine lærlinge op. Jeg håber bare, de er gode.

R: Ja, du går jo meget fra.

K: Ja, det er bare så ærgerligt, at vi har nogle systemer i Danmark, der er så rigide. Du kan tegne en forsikring, hvis folk bliver syge, og så bliver de lavet om hele tiden. Ja, jeg ved knapt nok, hvilken der er bedst mere. Der følger så meget med at have en virksomhed.

Afsluttende:

R: Jeg har faktisk ikke mere. Tak for hjælpen.

Bilag 7: Interview med Peter Bloch, TimeGruppen, d. 20.06.14

P = Peter Bloch, informant (B)

R = Renata Lohse, interviewer (R)

Indledende spørgsmål:

R: Først vil jeg lige høre, om du kan fortælle lidt om dig selv, din baggrund og din stilling.

B: Ja, jeg er registreret revisor og er partner her i virksomheden. Før det, har jeg været produktudviklingschef i den kæde, der hedder Dansk Revision, og før det har jeg været i fagkonsulent i foreningen for registrerede revisorer, FRR, dengang, der var noget, der hed det og de fusionerede med FSR. Før den tid har jeg været praktiserende revisor bl.a. hos det der hedder Ernest & Young i dag. Det er så min baggrund. Jeg har nogle år på bagen efterhånden. Jeg har arbejdet meget med software til revisorer til at hjælpe dem gennem kvalitetsstyring af regnskabsudarbejdelse. Vi har bl.a. udviklet et softwaresystem i Excel, der hedder MS Rev.

R: Er det noget, I har haft i nogle år, eller er det med henblik på udvidet gennemgang?

B: Systemet har vi haft nogle år, men vi skulle så lave en ny udgave sidste år til at håndtere de erklæringsafgivelser, der er omkring udvidet gennemgang i indeværende år.

R: Kan jeg få dig til at gentage, hvad det hed?

B: MS Rev, og der er forskellige modeller. Der er en model til revision, en til udvidet gennemgang, en til review og så er der en til andre erklæringstyper med sikkerhed og uden sikkerhed, og så er der også en til erklæringer uden sikkerhed. Det er forskellige modeller og er et Excel baseret system, vi har programmeret, så revisorer kan benytte det til kvalitetssikring af de opgaver, de afgiver erklæringer om.

R: Er det nogle moduler man tilkøber? Nu siger du, at I har lavet nyt omkring udvidet gennemgang, er det så et ekstra model, man kan bygge oven på den pakke, man har købt?

B: Det er en Excel-model, man kan købe til, så man kan gennemføre sin planlægning, sine udførelser og sine konklusioner. Det hele kan man dokumentere inde i Excel modellen, og så kan man genanvende meget af det det efterfølgende år. Det er sådan, at når man laver udvidet gennemgang ligesom med revision, så skal

du kunne dokumentere dit kendskab til virksomheden udover de risikovurderinger, du laver osv. Men alle de ting, du allerede har dokumenteret året før, det kan du så genbruge. Den kan huske det, selvom vi opdaterer modellen. F.eks. hvis der kommer ny lovgivning eller standarder, så kan programmet opdatere modellen med den nye standard og stadig bevare det, brugeren selv har skrevet. Så arbejdet er størst det første år. Nu er vi begyndt at arbejde med modellen, og jeg har også selv været gennem modellen. Både fra vugge til grav, men også som kontrol af det, medarbejderne har lavet.

R: Mener du, når dine medarbejdere har været ude og lave udvidet gennemgang, så skal du ind over, så de kan sparre med dig?

B: Ja, så kan de sparre med mig. Også, hvis jeg skal afgive erklæringen, så skal jeg partnergodkende det og underskrive det til sidst. Jeg er ikke inde over det hele fra huset, men en del af kunderne. Der er også andre, der underskriver på udvidet gennemgang.

Selve interviewet:

R: Hvad er din erfaring med udvidet gennemgang? Du har allerede fortalt lidt om det.

Den store forskel i forhold til revision er de handlinger, der skal udføres. Planlægningsfasen er der ikke den store forskel på, om der er tale om revision eller udvidet gennemgang. Her tænker jeg på både kendskab til virksomheden og dokumentationen i planlægningen, risikovurdering og væsentligheden. Hele den fase. Der er selvfølgelig nogle forskelle. Der er ikke betydelige risici, når vi snakker om udvidet gennemgang. Det har man ikke som begreb, som man har ved revision. Der er heller ikke de samme forespørgsler på indgående måde i planlægningsfasen til ledelsen af virksomheden omkring besvigelser, og der er også nogle andre ting, hvor man kan springe lidt nemmere over i planlægningsfasen, men i store træk, er planlægningsprocessen stort set det samme i en udvidet gennemgang og i revision. Derimod er det specielt, når man laver de udførende handlinger. Handlingerne ved udvidet gennemgang baseres i høj grad på forespørgsler til ledelsen og analytiske handlinger. Ved revision handler det mere om indsamling af revisionsbevis hele tiden, i hvert fald for de risikofyldte regnskabsposter. Når vi udfører en udvidet gennemgang, så indhenter vi ikke beviser i samme omfang. Jeg kalder det nærmere indicier. Vi indhenter indicier for, at udsagnene i regnskabet er rigtige. Hvis vi kommer frem til, at indicierne peger en anden retning end det, der fremgår af regnskabet, så kan man lave yderligere handlinger omkring indsamling af beviser.

Hvis man allerede på planlægningstidspunktet har en formodning om, at de med hensyn til varelageret f.eks. ikke er særligt omhyggelige med optælling eller værdiansættelsen indhenter man et bevis eller modificerer

sin erklæring på regnskabet. På den måde vil man på enkeltposter komme ud for, at det vil ligne revisionslignende handlinger, når man laver udvidet gennemgang. Men i store træk, så er det forespørgsler og analyser.

Har du læst denne her artikel fra Revisions og Regnskabsvæsen? Den hedder udvidet gennemgang – praktiske problemstillinger.

R: Nej, jeg tror faktisk ikke, jeg er stødt på den.

B: Du kan bare få denne her.

R: Meget gerne.

B: Den er faktisk meget god, for den forsøger at gå det praktiske igennem og også fortælle om forskellen mellem en udvidet gennemgang og revision. Vi brugte den en del i forbindelse med udviklingen af vores softwareprogram. En ting er standarden. Den giver ikke konkrete handlinger på alle ting. Den siger for eksempel noget om, at man skal tage udgangspunkt i risikovurdering, men den fortæller ikke, hvordan man skal foretage risikovurderingerne. Så det er meget op til revisor. Vi har så konstrueret dette program, og der har vi brugt dels standarden og dels de ting, der er i denne artikel. Så vi har lavet nogle konkrete retningslinjer for, hvordan man kan udarbejde disse risikovurderinger. Vi har en hel model for, hvordan man laver udvidet gennemgang fra planlægningsstadiet til din konklusion. Jeg kan godt prøve at vise dig det bagefter, hvad det går ud på i hovedtræk. Her i artiklen har vi en beskrivelse af selve processen med fastlæggelse af væsentlighed, forståelse af virksomheden, risikovurderingshandling, fastlæggelse af væsentlige regnskabsposter samt oplysninger. Det ligner meget revision. Forståelse af virksomheden er ikke lige så dybt som i revision.

R: Nej, man skal ikke teste de interne kontroller, om de virker?

B: Nej, præcis. Interne kontroller beskæftiger man sig ikke med. Vi laver ikke det, man kalder for systemanalyse. Kun substanshandling som substansanalyse og detailhandling. Så er der risikovurderingshandling og fastlæggelse af væsentlige regnskabsposter og oplysninger. Der arbejder man på samme måde som ved revision. Det vil sige, man definerer nogle risikomål. Det ville hedde revisionsmål, hvis det var revision, men vi kan kalde dem risikomål ved udvidet gennemgang. Det de også konkluderer her i artiklen, det er, at der i praksis ikke er den store forskel mellem handlingerne i planlægningen. Det er ved udførelsen, der er den store forskel. Bagefter beskriver artiklen noget om udførsel og planlagte handlinger, og her har vi forespørgsler og analytiske handlinger samt andre typer af handlinger.

Her kommer de med et eksempel, hvor kunden har udarbejdet en sammentælling i et regneark. Risikoen for at sammentællingsfejl eller en formelfejl er stor. I den situation vil det efter vores opfattelse være naturligt at foretage en sammentælling, hvor man checker formlerne i regnearket. Så er der handlinger rettet mod specifikke forhold, nogle supplerende handlinger, og yderligere er der nogle specifikke lovkrav, der altid skal foretages. Det er de obligatoriske supplerende handlinger med at kontrollere A-skat og moms, indhente advokatbrev og lave tinglysningsforespørgsel m.m..

Så er der de yderligere handlinger. De yderligere handlinger er de revisionslignende handlinger, jeg tidligere nævnte. Jeg synes, denne artikel gennemgår det ret godt. Også med dokumentering og rapportering. Den fortæller faktisk meget, og vi har gjort meget brug af den, da vi designede softwaren.

R: Hvordan ændres revisors arbejdshandlinger i forhold til revision? Det har du dog været inde på, så hvad opfatter du som fordele og ulemper ved udvidet gennemgang?

B: Ja, fordelene kan man sige er, at dokumentationskravene er lempeligere.

R: Tænker du økonomisk?

B: Ja, for kunden eller klienten er det billigere at få en erklæring med mindre grad af sikkerhed i forhold til revision, og det er absolut en fordel for kunden. Man kan sige, at de små virksomheder er i virkeligheden mikrovirksomheder i internationalt sammenhænge. I langt de fleste lande er der ikke revisionspligt for disse. Det betyder også, at de revisionsstandarder der findes, de er efter min opfattelse ikke designet til den størrelse. Standarderne udvikler sig hele tiden, og kravene er mere omfattende, end de bør være for den størrelse virksomheder. Så vi anbefaler alle vores kunder med revisionspligt at vælge en udvidet gennemgang, med mindre der er krav fra omverdenen til noget andet. Men det er pengeinstitutterne, der giver kredit af en eller anden form til virksomhederne, og de stiller ind i mellem, og nogle af dem ofte, krav om, der skal foretages en revision. Så må man jo foretage revision af den grund, eller hvis man overskrider nogle af størrelseskravene.

R: Så du mener, det er op til virksomheden selv at bestemme?

B: Ja, det er op til virksomheden selv at vælge. Vi har ikke noget imod at lave en revision, men hvad er merværdien i den type virksomheder, at vi dokumenterer meget mere i en revision end ved en udvidet gennemgang? En af ulemperne kan være, at du måske afgiver en erklæring, der ligner én med høj sikkerhed til en forveksling, fordi konklusionen er positiv i forhold til en review, hvor erklæringen er negativ eller omvendt negativ. Dette skaber risikoen for, at vi skal stå inde for meget mere, end vi egentlig kan.

R: Så der kommer en forventningskløft af en art?

B: Ja, måske. Det kunne være en ulempe. Det er jo nyt det her, så vi har ikke oplevet det endnu.

R: Når du nævner mikrovirksomheder, hentyder du til alle B-virksomhederne eller blot mikrovirksomhederne, der omfatter den mindste del af B-virksomhederne?

B: Det er dem alle, jeg mener, for i internationalt sammenhæng er der tale om små virksomheder. Når EU henviser til små virksomheder, så omfatter "small" virksomhederne i den sammenhæng langt de fleste.

R: De danske B-virksomheder udgør 94 % af alle de danske erhvervsvirksomheder, så mener du, det kan være omfattende at fjerne revisionspligten for dem alle?

B: Jeg kender ikke de eksakte tal, men ja. Én af fordelene med alle de små virksomheder er, det vil jeg ikke ligge skjul på, at vi har fået udvidet gennemgang som alternativ til revision. Det er godt for os som stand, for vi ville ellers få svært ved at få uddannet medarbejdere, der kan erklære sig med den grad af sikkerhed, hvis revisionspligten blev fjernet for de små virksomheder. Det er jo sådan, at de største virksomheder tit vælger de største revisionsvirksomheder. I hvert fald regnskabsklasse D. Kravene til disse virksomheder er større. Ikke at kravene til andre ikke er høje, når kvalitetskontrollen kommer og kigger på vores review og udvidet gennemgang og revisionssager. Men de er endnu højere, når man har en virksomhed, der har offentlighedens bevågenhed. De store revisionsvirksomheder har større kompetencer. Samtidig er der visitkortet og troværdigheden af et regnskab, hvis de har en revisor, som alle kender, PwC eller Deloitte, så har de måske en højere grad af blåtstempling, end hvis de kom med et fra de små.

Så derfor vil det være sværere for de små virksomheder at uddanne medarbejdere, hvis man ikke havde en pendant til revision. Altså, hvis man opgav revisionspligten for alle B-virksomhederne. Det er jo der, langt de fleste kunder er. Vores revisionsvirksomhed har rigtigt mange A- og B-virksomheder. Vi har ikke så mange C-virksomheder og ingen D-virksomheder. Det ville blive vanskeligt at udvikle medarbejdernes kompetencer og uddanne statsautoriserede revisorer.

R: Hvordan vurderer du sikkerheden på de forskellige erklæringer? Hvis man siger, at revision er oppe på 95 % og erklæringer uden sikkerhed er under 50 %.

B: Det er svært at vurdere. Det kommer an på virksomhedstype, hvordan sammensætningen af frie aktiver og gældsposter i den virksomhed er. Der er nogle virksomheders regnskaber, hvor du kan opnå en meget høj grad af sikkerhed, hvis de er nemme at kontrollere enten ved forespørgsler eller analyser. Det er simple regnskaber, hvor hoveddelen af aktiverne er likvider for eksempel, så kan du jo meget nemt opnå en høj grad

af sikkerhed med et engagement forespørgsel og en afstemning af bankkontoen. Hvis det derimod er et varelager eller igangværende arbejder, så er graden af sikkerhed lavere, fordi der er flere skøn. Det er langt sværere at få en høj grad af sikkerhed ved posten, når der er et stort varelager eller igangværende arbejder. Der falder graden af sikkerheden måske mere i forhold til en virksomhed med andre aktive poster.

R: Hvor ville du placere udvidet gennemgang?

B: Der er nogle, der meget populært har gjort det sådan at man ved en revision skal have 95 %, hvor man så kunne sige 70 % ved udvidet gennemgang og 50 % ved review og ingen sikkerhed ved assistanceerklæring. Det er svært at sige. Det kan godt være, det er sådan, hvis man tager alle virksomheder over en kam, men det er svært at generalisere fordi, virksomhederne er forskellige, og det er forskellig sammensætning af aktiver og gældsposter, de har.

Men det er en meget god måde at forklare det på. Den graf du havde før med graden af sikkerhed, den giver godt indblik i, hvad forskellen er på de forskellige erklæringer, men om grafen skal være så høj eller så høj, det er svært at sige. Udvidet gennemgang ligger imellem revision og review.

R: Er det i dag hensigtsmæssigt at anvende de internationale revisionsstandards, eller er der reelt behov for udvidet gennemgang?

B: Ja. Generelt mener jeg ikke, det er relevant for mikrovirksomheder at bruge de meget omfattende revisionsstandards. De dokumentationskrav der er, hvis du skal efterleve dem, de er meget omfattende. Samtidigt har revisionsvirksomheder svært ved at efterleve dem i praksis for de små virksomheder, hvis de skal kunne holde honoraret. Det er en anden side af det. Revisorudgiften på en mikrovirksomhed kan i nogle tilfælde godt gå hen og blive en stor post, hvis det er der skal udføres en revision efter standarderne. Også efter en udvidet gennemgang, men endnu større efter standarderne.

R: Sparer I penge ved at gå ned på udvidet gennemgang?

B: Vi sparer ikke penge, men tid. Det er tit sådan, at mindre virksomheder har en ramme for, hvad de kan have af udgifter til forskellige ting. Hvis vi kan lave mindre dokumentationsarbejde som ved udvidet gennemgang, så kan vi bedre assistere dem med noget rådgivning for de samme penge og inden for den ramme, som virksomheden har budgetmæssigt.

R: Så I ville ikke gå ned i honorar?

P: Jo, det ville vi. Og det bliver fordelt på flere arbejdsopgaver. Vi vil hellere have en tilfreds kunde til et lavere honorar, end en utilfreds kunde til et stort honorar. Det lever vi længere af.

R: Hvad mener du er baggrunden for den nye erklæringsstandard?

B: Jeg mener baggrunden fra politisk side er de omfattende internationale revisionsstandards var for omfattende for de små virksomheder. Det er den ene baggrund. Den anden baggrund er det, jeg nævnte indledningsvist. Fra FSR's side af har man presset på, for de har været nervøse for at miste revisionspligten for de små virksomheder. Med udvidet gennemgang har man kunnet imødekomme begge parter med en form for kompromisløsning. Det er vel det, der er sket. Man kan sige, det har tilgodeset både revisorerne og i virkeligheden også kunderne.

R: Hvilke parametre mener du er afgørende for, om udvidet gennemgang bliver en succes?

B: At mange vælger det! Det kræver en vis anerkendelse fra pengeinstitutternes side af. Der er mange af de pengeinstitutter, der giver kredit til virksomhederne, der stiller sig på bagbenene over for udvidet gennemgang. De vil fortsat gerne have en høj sikkerhed. Det oplever jeg, når jeg er ude som kvalitetskontrollant. Der taler jeg med en del revisorer, og de fortæller, at pengeinstitutter meget ofte, og tit de store, når kreditten er givet med virksomhedspant, det flydende pant, så stiller man altid krav om revision efter de internationale standarder og vil ikke acceptere en udvidet gennemgang. Så der er mange af de større pengeinstitutter, der handler efter denne betragtning. Og det er klart, at denne betragtning hæmmer udbredelse af udvidet gennemgang.

R: Tænker du så også, at det kræver en holdningsændring?

B: Ikke bare en holdningsændring, men en forståelse af, hvad forskellen er. Det er ikke blot forskel i sikkerhed, men når man udfører revision efter de internationale standarder dokumenteres en masse ting, der for mikrovirksomheder i det hele taget er mere eller mindre overflødige. Et godt eksempel er de forespørgsler du skal lave, inden du laver din planlægning omkring besvigelser og risikoen for besvigelser i virksomheden. Dette skal du dokumentere, og hvis der er en bestyrelse, skal du også dokumentere medlemmerne om det samme efter de internationale standarder. Hele den dokumentationsproces tager tid. Mange af de kunder vi har, dem kender vi indgående, og vi har en løbende dialog.

Ved revision skal du dokumentere, at du har foretaget de forespørgsler, hvad svarene er osv. Flere af den slags ting der er i revisionsstandards, de er ikke i udvidet gennemgang. Det er jo noget, der tager tid og lidt en overflødig handling for virksomhederne. Ofte vil det være i sådan en lille virksomhed, at kommunikationslinjerne ofte er korte. Ved revision af en meget stor virksomhed, så er der langt mellem bunden af virksomhedshierarkiet og toppen til bestyrelsen. I sådan en virksomhed er det selvfølgelig relevant at rette henvendelse til ledende medarbejdere, direktionen og bestyrelsen om, hvilket kendskab de har til

besvigelser i virksomheden. Men, hos tømrermester Hansen udgør han selv ledelse og har tæt kontakt til sine medarbejdere. Det er ham, der typisk tager henvendelse til medarbejderen og typisk henvender sig til revisoren. Han synes jo, vi er halvfjollede, når vi kommer og stiller spørgsmål om besvigelser, fordi det er en helt anden virksomhedstype, og der er løbende kontakt. Det er bare et eksempel på det.

R: Hvad mener du om regeringens forventninger til at virksomheder, der vælger udvidet gennemgang vil spare 25 % i administrative omkostninger i forhold til, hvis de valgte revision?

B: Det mener jeg er et optimistisk skøn. Det hænger lidt sammen med, at revision er blevet konkurrencepræget. Der er kommet meget konkurrence omkring kunderne. Specielt i forbindelse med finanskrisen. Det har gjort at prisen på revision er blevet presset. Revisorerne har haft svært ved at få deres fulde timeløn, så man har måttet nedskrive honorarer og i større omfang end tidligere, giver man faste tilbud på det, der omhandler revision.

R: Hentyder du også til, finanskrisen har påvirket loyaliteten, og at branchen er presset af konkurser?

B: Ja, begge dele. Det betyder i praksis, at i hvert fald nogle revisorer hopper over, hvor gærdet er lavest. I revisortilsynets årsredegørelser, kan man læse, hvor mange revisorer der får sanktioner, og at man finder fejl i det, de har lavet. De følger ikke de standarder, de skal. Der er mange. Og når man kommer ud og laver kvalitetskontrol, så har de ikke lavet tilstrækkeligt. Mange gange har de ikke engang lavet det, man skal ved en udvidet gennemgang.

Det har faktisk været en høj del af de kontrollerede virksomheder. Du kan læse revisortilsynets årlige redegørelser på revisortilsynet.dk. Der kan du prøve at kigge på de fejl. De springer nok over, fordi de giver for billige tilbud. Der er selvfølgelig forskellige årsager. Nogle er for dårligt uddannede og har vedligeholdt deres uddannelse for dårligt. Men nogle er givet vis også pressede. Jeg har oplevet, at udvidet gennemgang også ligner mere af det, de har lavet for de virksomheder, hvor de i virkeligheden burde have lavet en revision. På den måde har de haft lettere ved at få honoraret hjem, fordi de ikke har efterlevet kravene.

R: Tænker du også, når de hopper over, hvor gærdet er lavest, at det er fordi, der ikke helt står udspecificeret, hvad de skal lave. Så kan de selv vælge og tager det, der er billigst?

B: Den gode revisor kan godt finde ud af at foretage de yderligere handlinger, der er nødvendige, og det er langt de fleste. Hvis det ikke står konkret, så kan de godt skøjte hen over. Men selv hvor der udførligt står i deres arbejdsprogram (Excel), hvad de skal lave, er det ikke altid de får gjort det, de skulle.

R: Er arbejdsprogrammet det, de selv laver?

B: Nej, de tilpasser arbejdsprogrammet ud fra vurdering af risiko og væsentlighed, men selve arbejdsprogrammet kræver tit, at de skal udføre nogle handlinger ud fra revisionsstandarderne, og det er ikke altid, de følger det og dokumenterer handlingerne. De skriver blot, "min oplevelse er, at det er ok". Eksempelvis ved værdiansættelse af en ejendom, skriver de, at det er udført, men der ligger ikke dokumentation nedenunder for, hvordan de har udregnet værdiansættelsen eller sikret, at der ligger revisionsbevis for, at det er udregnet korrekt. Så arbejdsprogrammet er det, vi laver som softwaresystem, jeg kan vise dig bagefter.

R: Hvor stor besparelse vurderer du, kunden får ved udvidet gennemgang?

B: Det er svært at sige. Jeg tror, vi snakker 10-20 %. Men, jeg vil så sige, at kravene i de internationale standarder, de har været stødt stigende gennem de senere år eller den periode, hvor standarderne har eksisteret, og det har gjort, at hvis man sammenligner med fremtidige krav, og hvordan udviklingen vil være, så er jeg sikker på, at der vil være en pæn besparelse for virksomhederne. Ja, også på sigt.

R: Hvad har I gjort for at informere jeres kunder omkring udvidet gennemgang?

B: Vi har gjort det, at når vi har afleveret et regnskab til en ledelse i en B-virksomhed, så har kunden fået det i udkast først, og så foretager vi en regnskabsgennemgang sammen. Typisk her på kontoret. I den forbindelse udarbejder vi en power point med bl.a. din graf i, og forklarer dem forskellen på de forskellige erklæringer og har bedt dem tage stilling til, om en udvidet gennemgang kunne være noget for dem. Vi henviser dem ligeledes til, at de skal drøfte det med deres pengeinstitut.

R: Det lyder fornuftigt. Kan du give et eksempel på, hvor det vil være godt at vælge udvidet gennemgang, og hvor det ikke vil være så fordelagtigt?

B: Ja, jeg mener i princippet, at alle virksomheder i B-segmentet bør gøre det. Jeg kan ikke se, at der er nogle, hvor de ikke har et ydre pres for at vælge udvidet gennemgang, ikke skal gøre det.

R: Er der et eksempel på, hvor det ikke er fornuftigt? Kommer det an på sammensætningen af virksomheden. F.eks. med stor gæld eller klar til at vækste?

B: Man kan jo altid lave yderligere handlinger, hvis der er behov for det. Der er også nogle, der har været inde på, at man kan lave en yderligere erklæring med sikkerhed i tilknytning til erklæringen om udvidet gennemgang. Jeg ved, at i nogle af de tilfælde, hvor banken har forlangt revision, er de kommet igennem

med udvidet gennemgang, men fået tilføjet en erklæring af høj grad af sikkerhed omkring de aktiver, der er omfattet af virksomhedspantet.

R: Så det er en tillægserklæring?

B: Ja, det er en tillægserklæring, man afgiver i samme regnskab. Det kan man godt, også efter standarden. Jeg mener dog, det er farligt i stedet for at lave en ISA erklæring. Vi har besluttet ikke at gøre det. Det betyder, at du afgiver en erklæring med høj grad af sikkerhed for specifikke aktiver. Hvis du i stedet afgiver en almindelig ISA erklæring, så indgår disse aktiver i væsentlighedskriterierne og væsentlighedskravene for, hvad man samlet kan acceptere i regnskabet. Så vil de særskilte aktiver også falde ind under disse grænser, og revisoransvaret vil alt andet lige blive større. Hvis vi i stedet afgiver en erklæring med høj sikkerhed om specifikke aktiver, så bliver revisoransvaret og risikoen større for de specifikke aktiver, end de vil være ved en revision som helhed. Set ud fra den betragtning, hvis man ønsker en høj grad af sikkerhed, så vil jeg foretrække en revision.

R: Hvis en virksomhed har dårlige eller mangelfulde interne kontroller, anbefaler I så revision eller udvidet gennemgang?

B: Hvis de har mangelfulde interne kontroller, så kan vi ikke foretage en systemrevision, i hvert fald ikke på de områder, hvor de har mangelfulde kontroller. Så er det i stedet substansrevision - eller handlinger under alle omstændigheder.

R: Bliver det så en revision?

B: Tja, nej, det kommer an på, om der er stor risiko for fejl på de områder, hvor de har manglende interne kontroller.

R: Er det ikke dyrere eller mindre effektivt at lave substans end systemrevision? Jeg kan huske vores lærere altid sagde, at hvis de interne kontroller er effektive, så brug systemrevision.

B: Ja, så skal man i hvert fald undersøge de interne kontroller. Standarden foreskriver to ting, hvor man skal foretage systemrevision. Den ene er, hvis du ikke kan opnå revisionsbevis på anden måde. Eksempelvis, hvis du er en virksomhed, der sælger "klik" på nettet, så er du nødt til at kontrollere, hvis du skal være sikker på, at omsætningen er fuldstændig, at halvdelen af klikkene ikke ender i en virksomhed på Cayman Island, og det kan du ikke undersøge med substanshandling. Så er det systemrevision. Den anden er det, du er inde på. Hvis det er den mest effektive måde at få dit bevis på. B-virksomhederne er ofte så små, så de har ikke interne kontroller at bygge deres revision på, fordi der er få ansatte i en B-virksomhed. En intern kontrol

bygger ofte på, hvis det ikke er kontrolleret kontrol, at man f.eks. har funktionsadskillelse, at der er én der står for faktureringen, én der er kasserer og en tredje, der er bogholder. Så der er funktionsadskillelse, og man kontrollerer hinanden. Det er det, interne kontroller går på. Når der er få ansatte, kan man typisk ikke lave funktionsadskillelse, så derfor giver det ikke mening at lave systemrevision i de små virksomheder. Det er ikke muligt. Så laver man i stedet typisk substansrevision på de små virksomheder.

Ved udvidet gennemgang hedder det dog ikke substansrevision, men det ligner det. Så hedder det review handlinger. Det er forespørgsler og analyser. Og ind i mellem til sikring af bevis på anden måde, kan man lave yderligere handlinger, der er revisionslignende handlinger.

Der er to typer af revision. Systemrevision og substansrevision. Substansrevision vil så have nogle underpunkter, der kan være analytisk og detailrevision, hvor man laver bilagskontrol og den slags. Det kan man så gøre ved udvidet gennemgang. Men det er ikke revisionslignende handlinger. Når man laver revision, så sikrer man revisionsbevis. Dvs. du sikrer, du har tilstedeværelse af et aktiv f.eks., eller at aktivet er målt korrekt. Hvis det er udvidet gennemgang, så spørger du ledelsen, om dette aktiv er til stede. Så sætter du et flueben. Så spørger man, "hvordan har du målt det"? Kommer han med en fornuftig forklaring, eller vi har hjulpet med det, så kan vi også sætte flueben. Det er indicier, jeg talte om tidligere. Hvis vi er tvivlende over for målingen af det aktiv, eller der er en sammenhæng til regnskabet, der ikke passer. Eksempelvis, hvis vi ikke kan se, at det er den samme pris, den står bogført til. Så må vi sikre os bevis omkring det aktiv, og så foretager vi revisionslignende handlinger, også ved udvidet gennemgang. Det er det, man kalder yderligere handlinger.

R: Tak. Det står ikke altid klart. Hvilke regnskabsbrugere mener du kan få dækket sit informationsbehov af erklæringen?

B: Hvis vi nu er i teorien og har et regnskab fra den samme virksomhed, og der kan være afgivet revisionspåtegning for virksomheden. Alternativt kan der også være afgivet en erklæring om udvidet gennemgang, om review eller en assistanceerklæring. I princippet skal regnskabet opfylde årsregnskabsloven. Uanset erklæringen burde regnskabet være det samme. Det er forudsat regnskabet opfylder årsregnskabslovens krav.

R: Hentyder du til ledelsens ansvar?

B: Ja, det er ledelsens ansvar. Alt andet lige, burde regnskabet være ens, om der er den ene eller den anden erklæring på. Men, Erhvervsstyrelsen har lige lavet en undersøgelse, som viser, at de regnskaber, hvor der ikke har været revision eller udvidet gennemgang, er fejlmarginen procentuelt højere, end hvor revisor har

medvirket til regnskabs gennemgang af erklæringen. Så i praksis er regnskabet ikke det samme. Hvis jeg skriver under på regnskabet med en grad af sikkerhed, forudsætter jeg altid, at det opfylder årsregnskabslovens krav. Sikkerheden for regnskabsbruger eller graden af sikkerhed, når jeg afgiver en erklæring med sikkerhed er, at regnskabsbruger kan være mere sikker på de udsagn, der er i regnskabet også er rigtige.

R: Der er vel også større sikkerhed, når du udfører revision og går mere i dybden?

B: Ja, man kan sige, at en review erklæring i dag er mere omfattende, end da man i sin tid startede på udvidet gennemgang. I et review i dag, er kravene skærpede. Det vi egentlig troede, udvidet gennemgang kom til at omfatte, var egentlig mere omfattende, end det udgangspunktet var, da man begyndte at gøre sig tanker om udvidet gennemgang. Jeg kender én, der underviser i udvidet gennemgang for revisorer, og han fortalte, at da han i starten underviste, og det gik op for revisorerne, hvor meget de egentlig skulle lave ved udvidet gennemgang i forhold til et review, så var der lynchstemning i forhold til ham som underviser. De var i hvert fald utilfredse med de skærpede regler i forhold til udvidet gennemgang, fordi de havde haft en forventning om, det var en gammeldags review med de supplerende handlinger.

R: Hvad er forskellen på den gamle og den nye review?

B: Kravene til risikovurdering og væsentlighed er blevet meget mere omfattende. Det her med, at man skal foretage yderligere handlinger, hvis man er usikker var der slet ikke i den gamle version. Der er en højere grad af sikkerhed ved det nye review. Hvis man tager den graf du havde fra før, så er graden af sikkerheden for et review kravet opad samtidig med, man har fået udvidet gennemgang. Så derfor er kravene blevet større til udvidet gennemgang. Og måske også større end politikerne havde forestillet sig.

R: Og derfor sparer man måske ikke så meget, som politikerne havde forestillet sig?

B: Ja, præcist.

R: Hvilke regnskabsbrugere stiller krav om revision?

B: Typisk er det kreditgivere og Erhvervsstyrelsen. Der er krav om regnskabspligt, hvis man er over nogle virksomhedsstørrelser, og det samme gælder holdingselskaber, som egentlig er små, men har man en kapitalandel, der er over 20 % i et selskab med revisionspligt i, så ryger man også ind i revisionspligten, pga. holdingselskabet.

R: Hvor stor andel af jeres kunder har fravalgt revision til fordel for udvidet gennemgang, og hvad er begrundelsen?

B: Det har vi ikke gjort op. Jeg vil tro, det er en forholdsvis stor andel, som vil vælge eller har valgt udvidet gennemgang. Jeg vil skyde på, det er omkring 50 %. Grunden dertil er, at vi anbefaler det, og det forventede honorar i fremtiden vil stige, hvis de fortsat vælger revision.

R: Hvad med den anden vej? At de der tidligere kunne fravælge revision har valgt udvidet gennemgang?

B: Vi har stort set afskaffet review for vores kunder. Hvis der ikke er krav om revision eller udvidet gennemgang fra banken af, så vælger virksomhederne ofte opstilling af regnskabet. Der er nogle enkelte, der har valgt dette, og det er typisk fordi, man vil have en anden signalværdi over for kunderne eller banken.

R: Det stemmer godt overens med den undersøgelse som FSR og Dansk Erhverv lavede sidste år, hvor man forventede, at 60 % ville vælge udvidet gennemgang i stedet for revision, og 3 % ville gå fra review til udvidet gennemgang. Hvilke parametre mener du er relevante for jeres kunders valg af erklæring?

B: Det er omkostninger og signalværdi over for deres samarbejdspartere.

R: Hvilke konsekvenser vil udvidet gennemgang have for branchen som helhed?

B: Det har jo stor betydning for revisionsbranchen som helhed, at vi også i de små revisionsvirksomheder, i forhold til de fire store, kan uddanne medarbejdere, for vi har ikke så mange store virksomheder. Derfor vil det være svært for os at fastholde og videreuddanne medarbejdere inden for branchen. I hvert fald inden for autorisation til medarbejdere. Kan du lige gentage spørgsmålet igen?

R: Ja, hvilke konsekvenser tror du, udvidet gennemgang vil få for revisionsbranchen og for jer som virksomhed?

B: Det tror jeg er meget sammenfaldende. Jeg har en forestilling om, at hvis vi kan sælge færre dokumentationsydelser, så får vi lidt mere tilfredse kunder, fordi vi måske bruger tiden på noget mere brugbart. Det giver måske mere interesse for at købe noget mere rådgivning i stedet for.

R: Tror du udvidet gennemgang vil stoppe udviklingen af lempelser af revisionspligten?

B: Nej. Der er fortsat krav om lettelser af administrative byrder for hele B-segmentet. Jeg mener, uden at have undersøgt det, at i Tyskland og USA f.eks. er der ikke revisionspligt for de mindre virksomheder. Det er en naturlig følge af den større internationalisering, og de større krav om lempelser af de administrative byrder, for det er jo noget, der koster dem penge. De kan jo altid vælge revision frivilligt, hvis det skulle have interesse. Pengeinstitutterne kan kræve det og andre kreditgivere, så derfor tror jeg, at flere og flere

virksomheder enten vælger erklæring om regnskabsopstilling eller udvidet gennemgang. Så jeg tror stadig, at regeringen vil lempe. Omvendt, så er der nogle ting i de undersøgelser fra Erhvervsstyrelsen, og som FSR bliver ved med at gøre opmærksom på, at der sker flere fejl, når revisor ikke medvirker.

R: Hvordan påvirker det jeres rolle som offentlighedens tillidsrepræsentant, at der udføres færre arbejds handlinger ved udvidet gennemgang. Vil det være et problem?

B: Nej, som offentlighedens tillidsrepræsentant skal vi kunne stå inden for det, vi laver. Vi skal være uafhængige, kan man sige. Jeg kan ikke se, at det skal kompromittere vores rolle som offentlighedens tillidsrepræsentant, at vi udfører udvidet gennemgang i stedet for revision. Så længe vi kan stå inde for, at vi har lavet det i overensstemmelse med de krav, der er til udvidet gennemgang.

R: Et sidste spørgsmål er, hvordan et alternativ til revision se ud, hvis revisionsbranchen skulle designe det ud fra jeres ønsker og behov uden hensyn til lovgivning eller regnskabsbruger. Har du nogen fejl eller ændringer til udvidet gennemgang?

B: Jeg synes, udvidet gennemgang, som den er nu, er fin nok. Der er lige noget med de fire supplerende ting med, at man skal kontrollere for tre perioder med A-skat og kontrol af momsindberetninger. Det burde være lavet på samme måde som ved en revision. Der skal man opgive supplerende oplysninger om andre forhold, hvis man finder noget. For vi kontrollerer jo for det alligevel, om momsindberetningerne er rigtige totalt set, og om A-skatten stemmer. På udvidet gennemgang er der krav om, at man skal undersøge tre indberetninger om A-skat og indberetninger af moms. Men det er der ikke for revision. Der er det et spørgsmål om væsentlighed og risiko. Du gør det ofte alligevel. I hvert fald for de små virksomheder, fordi det kan være væsentlige beløb. Men det er ikke et krav ved revision. Der er det et skøn ud fra revisors vurdering. Men du skal erklære dig om det, hvis du finder noget. Ligesom ved en udvidet gennemgang. Jeg synes lige på det punkt, der er det måske lidt overgearet på udvidet gennemgang. Men det er selvfølgelig et spørgsmål om giv og tag fra FSR's side.

Afsluttende:

R: Er der ellers andet du vil tilføje?

B: Nej.

R: Det er rigtig godt. Mange tak skal du have.

P = Henrik Brusgaard, informant (B)

R = Renata Lohse, interviewer (R)

Indledende spørgsmål:

R: Kan du fortælle lidt om dig selv, din baggrund og stilling?

B: Ja, jeg er registreret revisor og partner i Dansk Revision. Jeg har været revisor i 25 år. Udover at være partner, har jeg et bijob som bestyrelsesmedlem i FSR – Danske Revisorer. Den rolle har jeg haft i 13 år. Først 8 år som bestyrelsesmedlem i FFR, hvor jeg til sidst var næstformand. Her medvirkede jeg til gennemførelsesprocessen af fusionen af de to revisorforeninger, eller medvirket til at tage beslutningen om fusionen. Andre har sørget for det praktiske bagefter. Det er min baggrund.

Selve interviewet:

R: Hvad er din erfaring med udvidet gennemgang?

B: For det første har jeg været med til hele fasen omkring planlægningen og beslutningen omkring revisorforeningens rolle i denne forbindelse og været med i det lovforberedende arbejde. Jeg var med i kampen for at sikre, at vi har fået udvidet gennemgang. Det er den ene rolle. Den anden rolle er det rent praktiske herhjemme med, hvor mange virksomheder vælger det, hvor mange er det relevant for? Er der nogle, der vælger det, som det ikke er relevant for? For det er der i høj grad.

R: Tænker du på, om der er nogle, der kunne undlade revisor, men i stedet vælger udvidet gennemgang?

B: Ja, men det kommer vi måske ind på senere? Men, i praksis i hvor høj grad udvidet gennemgang rent faktisk er relevant, eller om det bare var en tanke, som vi havde i revisorforeningen, at det kunne være smart at have en revision light. Vi har en del klienter, der har valgt at gå på udvidet gennemgang i stedet for revision.

R: Jeg har også interviewet Anders Lau, pressechefen fra FSR, og det kan være, I har arbejdet sammen om det?

B: Han har mere taget sig af alt det arbejde, der sker efterfølgende. Vi har været med i processen før, hvor vi har vurderet, hvordan udvidet gennemgang skulle se ud, hvad har branchen behov for, og hvorfor har den behov for det.

R: Har du selv udført udvidet gennemgang?

B: Ja, jeg har udført to. Jeg er partner og har en række medarbejdere, der udfører dem. Jeg har selv en række sager, men ikke så mange udvidet gennemgang.

R: Hvordan ændres revisors arbejdshandlinger i fht. Revision? Hvad mener du, er de store ændringer?

B: Det er jo tredjemands bekræftelser, som vi jo ikke udfører af naturlige grunde. Det skal vi ikke. Så er der nogle ting, som man som revisor godt kan have lidt svært ved. Eksempelvis ved varelagerrevision. Der har vi lyst til at komme ud og tælle op selv og tage stikprøver. Det kan være svært som revisor at vænne sig til, at det er forespørgsler og analyser, vi skal bruge for at få bevis. Derfor har vi gjort det, at hvis det er væsentlige aktiver, og det er det for nogle, så er vi kørt ud for at se, om der var de varer på lager og taget nogle stikprøver. Men det er jo slet ikke det, der er meningen.

R: Influerer det på prisen på kunden?

B: Det vil det naturligvis gøre, for man bruger tiden på det frem for at tage den varelagerliste, som kunden kommer med og tage den for gode varer og spørge ind til den. Tanken er, at man får varelagerlisten, og så skal man spørge ind til den, om de rent faktisk har optalt lageret, og hvordan de har gjort det. Hvordan har de ført det ind, og hvordan har de hentet de priser, der står, og hvordan har de udregnet de priser. Så analyserer du ved at lave dine eftertællinger og efterregninger listestikprøvevis ligesom ved revision. Det er måden at gøre det på i udvidet gennemgang. Det tager selvfølgelig kortere tid, end hvis du skal ud og tage nogle stikprøver og tælle reoler. Vi skal dog også tænke på, at det er en erklæring med nogen grad af sikkerhed og med positiv konklusion om, at det er sådan det er. Så revisor kan have svært ved at skrive under på regnskabet uden overhovedet at have set, om de har solgt hele varelageret.

R: Så det er lige så meget en tilpasning fra jeres side af, som det er for regnskabsbruger og virksomhederne?

B: Ja, det er en tilpasning for os. Det skal vi selvfølgelig vænne os til, at vi ikke kommer ud og ser varelageret. Vi skal også vænne os til at stille de rigtige spørgsmål og få skrevet de rigtige notater og lave den rigtige konklusion på udvidet gennemgang. Det kræver selvfølgelig en tilpasning. Det er første år, vi har udvidet gennemgang.

R: Vil prisen på udvidet gennemgang så falde med tiden?

B: Nej, den vil nok stige. I virkeligheden sparer vi slet ikke den tid i forhold til revision på de kunder, der har valgt at gå på udvidet gennemgang. Det skyldes, at de typiske kunder der vælger udvidet gennemgang, er de virksomheder, der ikke har et vanskeligt reviderbart regnskab i forvejen. I virkeligheden så står vi der og har sagt til kunden på et tidspunkt, at hvis du vælger at gå over på udvidet gennemgang, så har du mulighed for at spare 15 – 20 %, som der er kommet frem rent pressemæssigt. Det har kunderne læst, og i virkeligheden er vi endt med at have underdækning på udvidet gennemgang. Dem der reelt har brug for revision, dem kunne vi ikke drømme om at tilbyde udvidet gennemgang, hvis de rent faktisk har mere glæde af revision. De virksomheder der gerne vil signalere, at deres regnskab har høj grad af sikkerhed, så banken kan have tillid til regnskabet, de beholder revision. De er ligeglade med at spare 2.500 kr. på revisorregningen. Det er ikke 5.000 – 10.000 kr. i revisorhonorar, vi snakker om. De vil hellere have det bedste produkt, vi kan tilbyde.

R: Hvilke fordele og ulemper ser du ved udvidet gennemgang?

B: Fordelen er, at kunden får en bredere palette at vælge mellem. Ulempen er, at klienten ikke kan gennemskue forskellen på erklæringerne. Du skal tænke på, at de får to identiske regnskaber. De fleste af vores klienter, som er SMV, de interesserer sig ikke ret meget for det, der står som prosa eller i erklæringen. De interesserer sig ikke for det, der står i anvendt regnskabspraksis og forstår det måske ikke rigtigt. De hopper over til tallene for at se, hvad de har tjent. Har jeg et godt overskud i forhold til sidste år? Hvordan har egenkapitalen udviklet sig, hvor meget skal jeg betale i skat? Det er mere det, de interesserer sig for frem for den prosa, der står. Derfor kan du sidde med et regnskab med en erklæring om udvidet gennemgang og en erklæring om revision, og kunden kan i bund og grund ikke kende forskel.

R: Er det noget, de siger?

B: De får jeg ikke muligheden for at se dem begge og sammenligne. Det er ulempen. Kunden kan ikke se forskellen.

R: Så de skal have information?

B: Revisor er nødt til i højere grad at fortælle, hvad det er kunderne får for pengene. Nogle gange kan det være svært at forklare kunden, hvad de går glip af ved udvidet gennemgang, og hvad de får af værdi, hvis de vælger revision. Nogle gange siger kunden: "revisor, hvad er det bedste for mig?". De fleste af vores kunder har vi fortalt, de ikke har behov for revision. "Du har egentlig hverken brug for revision eller udvidet gennemgang, men fordi din omsætning er så høj, så falder du ind under kriterierne for revisionspligt. Hvis du havde mulighed for at fravælge revision, ville det anbefales".

R: Er det ud fra cost-benefit?

B: Nja, hvis kunden ikke har behov for en erklæring med høj grad af sikkerhed, har et fornuftigt bogholderi, en god økonomi, ikke skylder penge i banken og selv er trygge ved, at de ikke kunne finde på at lave en varelageroptælling, der er forkert. De har fuldstændig styr på deres virksomhed. Der er ikke andre interesser i regnskabet bortset fra dem selv og selvfølgelig SKAT på baggrund af selvangivelsen. Hvad skal de bruge revision til? Ikke en pind. Så dem vil man anbefale at fravælge revision. Det har de ikke brug for. Hvis de er over grænsen til revisionspligt, så kan de komme over på udvidet gennemgang. Det er der, vi har brugt det.

R: Hvilken grad af sikkerhed i procent vil du give de forskellige erklæringer med sikkerhed?

B: Der er de klassiske, hvor revision ligger på 90 %, et review på 60 %, hvor en review må ligge der i mellem.

R: Ja, men ligger den på 65 eller på 80 %?

B: Den er ikke på 80 %. Det synes jeg ikke. Den er ikke ret meget over de 60 %. Du har et review, og så har du fire ting udover, du skal lave. Det er en klasse B- virksomhed, vi har med at gøre, og det er sjældent de komplicerede virksomheder, sammenlignet med de store med udlandshandel osv.. De kan have noget rod i deres bogholderi eller administration, men det vil de have uanset, om de vælger revision eller review. Til gengæld kan engagementforespørgslerne kritiseres. For det første er mange af dem fejlbehæftede. Der er lige Danske Bank, der er gode til at lave dem, men de mindre banker er ikke så gode. Vi kan rent faktisk godt komme frem til bankindestående uden en engagementforespørgsel. I stedet kan vi bruge tingbogsoplysningen, der er gratis. Vi kan også sætte os ned med kunden og gennemgå dennes netbank.

R: Det er vel ikke ekstern dokumentation?

B: Nej, men hvis du selv får lov til at kigge med på netbank, så er den nærmest lige så god. Hvad hvis kunden har gemt penge et andet sted? Det finder man jo aldrig. Hvis du ikke sender ud, så får du jo ikke bekræftelse på anden gæld. Så de engagementforespørgsler, de er ikke en pind værd. De er faktisk ikke ret meget værd. Det eneste, hvor de giver en form for værdi, det er omkring kautioner. Sikkerhedsstillelse kan du finde ud af via tingbogen. Hvis de har pantsat maskiner, og hvis du taster virksomhedens CVR ind, så kommer det frem, og så får du også, hvis der er andre pengeinstitutter, der har taget pant i et eller andet. Det er derfor mere værd end selve engagementforespørgslen. Du kan ikke se kautioner nogen steder. Og det er der, jeg siger, at engagementforespørgslerne de er fejlbehæftede. Specielt for de mindre virksomheder, for de glemmer at få kautionsforhold og fuldmagtsforhold med. Så er der advokatbrevene. Når vi skriver et advokatbrev, hvis det er relevant, så skriver vi, hvilke områder vi gerne vil kigge på. Så får vi et mærkeligt svar alt efter, hvem vi har sendt til. Hvis du sender til de store som Dahl, Kroman Reumert eller lignende. Så får du et fint advokatbrev

retur. Skriver du i stedet til en eller anden mindre advokat, der sidder med to sekretærer og en piccoline, så siger de, der ikke er noget aktuelt. Der er en eller anden sag, men de aner ikke, hvordan den ender. Vær så god. Hvad kan bruge det til?

R: Når du siger, at de supplerende handlinger ikke er særligt gode. Mener du så, at man ved revision kunne lave nogle yderligere handlinger, hvis de ikke er særligt gode?

B: Ja, spørgsmålet er, hvilken grad af sikkerhed, du får ud af det. Hvis du skal gå fra en grad af sikkerhed fra 60 % og op til 90 %. Hvor ligger du derimellem? De fire supplerende handlinger, der er valgt, de påvirker ikke den type virksomheder, fordi det ikke er komplicerede virksomheder. Der er ikke de store retssager eller store sagsanlæg på den type af virksomheder. Handlingerne er mere relevante for de store virksomheder, og de kan ikke vælge udvidet gennemgang.

R: Så de fire supplerende handlinger rykker ikke særligt meget?

B: De fire der er, rykker ikke så meget. Hvis det var mig, der skulle bestemme, så skulle det være op til revisor at bruge sin revisor hjerne. Så skulle man foretage ekstra handlinger i forhold til virksomhedens karakter, art og omfang. Eksempelvis, hvis det var et supermarked, så tager man det væsentligste aktiv som er varelageret. Hvis man tager det væsentligste aktiv, der er butikkens hovedaktivitet, så skal man foretage en gennemgang. Det vil være en høj grad af sikkerhed. Det kunne også være, at den høje grad af sikkerhed skulle foretages på aktiver, som er pantsat. Hvis der er en bank, der har virksomhedspant i en købmandsforretning, så har de også pant i varelageret. Så er det der, du sætter ind.

R: Bliver det så en høj grad af sikkerhed, når man går ind og laver de supplerende handlinger?

B: Det vil det jo blive på det aktiv. Hvis du har en købmandsforretning, hvor 80 % af de samlede aktiver består af varelager, og du laver høj grad af sikkerhed på varelageret. Så har du opnået høj grad af sikkerhed på en stor del af regnskabet. Hvis man kunne lave disse handlinger i stedet for, så ville det hjælpe. På den nuværende udvidet gennemgang, så har man på forhånd fastlagt sig på fire punkter, og du skal kun udføre dem, hvis det er relevant. Hvis du ikke har en advokatregning, så skal du ikke lave en advokatforespørgsel. Engagementsforespørgslen skal du lave, hvis du bare har en konto med 1 kr. på. Men de er værdiløse efter min opfattelse. Så skal du ind og kigge på gæld til det offentlige. Der er nogle virksomheder som ejendomsmæglere, der ikke er momsregistrerede, så der skal man ikke lave den supplerende handling. De fire supplerende handlinger, som de er nu efter loven, de er med til at give høj grad af sikkerhed for de fire områder. Det vil sige, at de er med til at give høj grad af sikkerhed på finansiering, på eventualforpligtelser og gæld til det offentlige.

R: Så de fire supplerende handlinger er med til at give høj grad af sikkerhed, mens resten giver begrænset. Og dem du nævnte med varelager er også med til at give høj grad af sikkerhed?

B: Ja, det ville også være med høj grad af sikkerhed, men det er jo nødvendigt ved udvidet gennemgang, når man nu laver forespørgsler og analyser. Da man vælger de fire supplerende handlinger, så kigger man blot på, hvordan det er for alle virksomheder. I stedet for bør man målrette dem, så revisor selv kan vurdere, hvad der er behov for for at få høj grad af sikkerhed på.

R: Er det i dag hensigtsmæssigt for små virksomheder at anvende de gældende revisionsstandarder, eller var der behov for et alternativ?

B: Ja, det er samfundsmæssigt forkert, at et selskab med begrænset sikkerhed kan undlade at blive revideret. Rent faktisk kan man pakke sine risiko ind i et ApS til 50.000 kr. og så kan man snyde og bedrage det offentlige, alt hvad du vil. Så kan du lade virksomheden gå konkurs og starte et nyt op igen og igen og igen. Og der er ikke nogen, der råber vakt i gevær.

R: Det er jeg glad for du siger. Men, jeg tænkte faktisk på udvidet gennemgang, om det er godt med et alternativ til revision?

B: Nej. Helt ærligt, så synes jeg, at udvidet gennemgang, som den er landet, er forkert. Jeg synes, det er fint med tankegangen om en revision light, men det er også sin sag at rulle de store standarder ned over en lille virksomhed. Du ved godt, hvordan det er, man siger "an audit is an audit", så det er den samme revisionsstandard, der gælder for både den store og den lille virksomhed. Selvfølgelig tilpasset efter virksomhedens art, anvendelse og omstændighederne, men det der står i standarderne om, hvad man skal dokumentere, det er nøjagtigt det samme for alle virksomheder. Der kunne man godt tænke sig, at der måske havde været en form for revisionsstandard, der gjaldt for de mindre virksomheder.

R: Også internationalt, så Danmark ikke gik forrest? Altså, skulle det være en international erklæringsstandard i stedet for at bruge de 37 standarder?

B: Ja. Hvis du tager regnskabsloven, og dens opbygning i A, B, C og D-virksomheder. Den siger, jo større virksomhed, jo større krav til, hvordan du reviderer. Hvis man kunne lave sådan en trappemodel, hvor alle virksomheder skal revideres efter A. Jo større virksomheden bliver, jo flere handlinger putter du på for at øge graden af sikkerhed, eller fordi det var mere relevant for de større virksomheder i forhold til de mindre eksempelvis. Det kunne være standarden for varebeholdninger. Hvis man siger, at den udarbejdes som en trappemodel. Hvis du så har en virksomhed fra 0 - 1 mio. kr. i omsætning, så skal man foretage nogle bestemte handlinger, og kommer du over den omsætning, skal du lægge ekstra handlinger oven på.

R: Meget spændende. Hvad mener du er baggrunden for udvidet gennemgang?

B: Den ene årsag er, når vi bliver målt af kvalitetskontrollanten, så kigger han på, om man har opfyldt standarderne, der er forbundet med denne revision. Hvis man skal revidere et varelager hos en lille virksomhed, så skal du i princippet foretage dig de samme handlinger som ved en stor virksomhed. Der er det, man ønsker at reducere honoraret for de mindre virksomheder, så de kan blive mere konkurrencedygtige. Det kan du kun gøre ved, at revisors handlinger bliver tilsvarende færre eller mindre tidskrævende. På den måde kan du få holdt honoraret nede. Man kan tegne det (Henrik tegner og fortæller). Det der er sket de sidste mange år er, at kravene til revisors arbejde er gået op. Her er kvalitetskrav. Man er måske startet heroppe, og så er der kommet pres på revisors honorar. Her i midten er de gode gamle 80'ere og 90'ere, hvor revisor tjente rigtig gode penge. Der var høj grad af indtjening pr. medarbejder. Det ændrer sig omkring årtusinde skiftet, hvor der indtræder et "gap". Specielt da den lovpligtige kvalitetskontrol kommer, der kommer et ret stort "gap", hvor der kommer pres på honoraret. Efter finanskrisen kommer yderligere pres på honoraret pga. kravene til kvaliteten. For at forebygge skandalerne vil man gerne være sikker på, at kvaliteten af regnskaberne er rigtig. Samtidig har kunderne haft ondt i økonomien, så der kommer et endnu større "gap". På det tidspunkt, hvor man begynder at tænke i disse baner om et alternativ til revision, så er det hele blevet meget værre med det her honorar "gap". Det er den primære årsag til, at revisionsbranchen ønsker et alternativ til revision. Hvis vi laver en parallelforskydning af kvalitetskravene i form af udvidet gennemgang, så bliver "gap'et" mindre. Og det kunne være dejligt, hvis man kunne få "gap'et" ned, så det bliver positivt, og vi kunne tjene på det.

R: Det kommer vel også på sigt, jo mere effektivt, man kan lave udvidet gennemgang?

B: Ja, i hvert fald er honorar "gap'et" væsentlig baggrund. Det er den primære årsag. Den anden årsag er selvfølgelig, at revisionspligten er under pres.

R: Fra EU's side af?

B: Ja, men det er jo i Danmark, du bestemmer, om du vil have revisionspligt eller ej. Regeringen har lavet AMVAP undersøgelser om, hvor meget erhvervslivet kan spare, hvis man fjerner revisionspligten. Det er hver gang noget vås. Politikerne tænker i AMVAP metoden og hvor meget, der kan spares på byrderegnskabet. Der blev først skåret én skive af salamimetoden i 2006, hvor man kunne fravælge revision. Allerede dengang vidste vi godt, at det var en salamipølse, der blev lagt på et spækbræt. Det var kun et spørgsmål om tid, hvornår den næste skive skulle skæres. Den blev så skåret og grænserne er steget. Vi er godt klar over i revisorbranchen, at det ikke er sidste gang, der er skåret en skive af den pølse. Så vi skulle have noget andet, hvor virksomhederne kunne få en anden form for sikkerhed, og hvor samfundet samtidig beskyttes mod svig

og ballademagere. De vil selvfølgelig være der alligevel og finde andre løsninger. Der er heller ikke nogen tvivl, hvis du ser, hvor mange efterposterings revisor laver, så bliver der rettet rigtig mange fejl i virksomhedernes regnskaber. Der bliver lavet eksorbitant mange rettelser. Der går ikke nogen regnskaber ud fra vores hus af, hvor vi ikke har rettet noget. Det kan sagtens være op eller ned. Vi retter fejl. Det vil vi gerne bevare i en eller anden udstrækning, men vi vil helst have det med revision.

R: I forhold til hvis revisionspligten helt afskaffes for B-virksomhederne, mener du så, det er godt, der er en mellemting? Ikke nødvendigvis udvidet gennemgang.

B: Som udvidet gennemgang er landet, synes jeg, den er forkert. Det er ikke den rigtige. Det kan man håbe bliver evalueret på.

R: Men du er tilfreds med, at der er en mellemting?

B: Ja, jeg synes, det er forkert, at virksomheder op til 72 mio. kr. kan fravælge revision, som der er snakket om. 72 mio. kr. er mange penge. Prøv at forestille dig, at man tager en hundrede krone seddel. Den er ca. 10 cm. Lang. Hvis man tager 5 af dem, så har du en meter. Det er 500 kr.. Skal du have 1 km, så har du 500.000 kr.. Det er en halv million på 1 km. Det svarer til, at du lægger 100 kr. sedler herfra og til Hamborg for 72 mio. kr.. Det er rigtig mange 100 kr. sedler, der kommer til at ligge på landevejen for alle at samle op. Jeg ved godt, de sidder på Christiansborg og snakker finanslov om flere mia. Det koster flere mia. at lave Femern-forbindelsen. I den forbindelse er 72 mio. kr. ingenting. Men det er bare så mange penge i denne sammenhæng, og det synes jeg, er forkert.

R: Så du synes, det er en god idé.

B: Ja

R: Hvilke parametre vurderer du er relevante for, at udvidet gennemgang bliver en succes?

B: Det er i høj grad relevans. I første omgang for virksomheden. Som regnskabsbruger, hvis det er banken, så er det jo for virksomhedens skyld. Hvis ikke banken føler sig tilfreds med det grundlag, de har fået, så afspejler det sig i produktet, som en stigning i renten. Så i virkeligheden er det for virksomheden, at det her skal være relevant. Jeg synes i bund og grund, at det ikke altid er relevant med engagementforespørgslen. Det kan være relevant nogle gange, men andre gange kan det være irrelevant. Ofte er det ikke relevant. Bankerne tager mellem 700 og 1.000 kr. for det. Hvis vi tager ham den velhavende, der har 10 mio. kr. stående i banker. Han er bange for tab af sine penge med bankerne, der krakker på stribe. Så han fordeler dem på forskellige konti for at være dækket ind af garantifonden. Han har så 15 banker, hvor han skal betale

mellem 10 - 15.000 kr. for noget, der ikke er relevant. Og dette punkt er et SKAL. Hvad hvis han ikke har fortalt mig om 5 af de banker? Hvis han gerne ville snyde, kunne han gøre det. Han kunne have solgt et afskrevet anlægsaktiv sort og fået pengene ind. Når man skal opdatere anlægsaktivet, og man spørger, hvor anlægsaktivet er blevet af, kan han sige, det er skrottet. Så fjerner man det fra kartoteket, men han har solgt det sort. Så han kan sagtens snyde, hvis han vil og sætte pengene ind på en konto.

R: Regeringen forventer, at udvidet gennemgang bliver 25 % billigere end revision. Hvad mener du, man sparer?

B: Intet. I forhold til min figur fra før, så bliver der i virkeligheden ingen besparelse. Lad os antage, det er den virksomhed, vi snakkede om før med et overskud på 10 mio. kr. Virksomheden er selvfinansierende og omsætningen er over grænsen for, at han kan fravælge revision. Han fordeler sine penge på flere pengeinstitutter. Han vil givet vis komme til at betale mere.

R: Skal man ikke også lave bankengagementforespørgsler ved en revision?

B: Jo, hvis revisor mener, han får et bedre revisionsbevis ud af det. Ved udvidet gennemgang er det obligatorisk, uanset om han kan vurdere, om han får et bedre revisionsbevis eller ej. Hvis revisor mener, han kan finde sit revisionsbevis uden at bruge engagementforespørgsel, så er det i orden. Det er rigtigt, det er god revisorskik at bruge en engagementforespørgsel, men jeg kan sagtens finde et betryggende bevis på andre måder. Eksempelvis ved at stå sammen med kunden og gå på netbank eller ved telefonisk henvendelse til banken. Du kan tage en snak med virksomhedens rådgiver over telefonen og får beholdningen at vide og skriver det ned. Det koster ikke 10.000 kr. Det koster ikke nogen penge.

R: Hvad har I gjort for at informere jeres kunder og regnskabsbrugere omkring udvidet gennemgang?

B: Vi har brugt noget af det materiale, som FSR har sendt ud. Desuden har en af vores partnere udarbejdet noget materiale til et foredrag, hun var inde og holde, lige efter udvidet gennemgang var blevet lovgivet. Der var hun inde på Berlingske Media og holde et oplæg.

R: Hvem var det for?

B: Pressen havde inviteret til en konference for mindre og mellemstore revisorvirksomheder. Jesper Kofoed fra det daværende KPMG var derinde og nogle fra Kroman Reuters fortalte om, hvordan de ser udvidet gennemgang fra en advokats synsvinkel. Der har vi noget materiale fra, og det har vi brugt til at informere vores kunder.

R: Tager I selv fat i kunderne?

B: Nogle af kunderne kommer selv, fordi de har læst eller hørt om det i pressen. Jeg tror, Jyllandsposten fik skrevet noget vås om, at man kunne spare 80 %. De fik lige vendt om på begreberne. I den forbindelse var der kunder, der ringede for at høre, hvad det var for noget. Om det var noget for dem? Der har vi fortalt dem, hvad det drejede sig om, og det ville de egentlig gerne have. Vi har også selv informeret kunder, vi synes, det er relevant for. Hvis vi sætter tal på det, så er 90 % af dem, der har udvidet gennemgang nogle, vi har udvalgt, fordi vi synes, det var relevant i forhold til revision.

R: Ok. Så I vælger selv dem ud, det er relevant for og informerer dem?

B: Ja.

R: Kan du give et eksempelvis på en type virksomheder, udvidet gennemgang er relevant for og en virksomhed, det ikke er relevant for?

B: Det kan være relevant for de virksomheder, der ikke har nogen gæld, en fornuftig regnskabsføring og en begrænset regnskabskreds. Det kunne være en håndværkervirksomhed eller tømmervirksomhed, der ikke har noget varelager. Typisk har de nogle anlægsaktiver, der er nemme at håndtere. Nogle af dem har meget likviditet og ikke så meget gæld. Til gengæld kunne jeg ikke finde på at tilbyde det til en entreprenørvirksomheder, der er meget materielt krævende, har igangværende arbejder og laver entreprisekontrakter.

R: Hvad bruger I interne kontroller til? Her tænker jeg, om I kan benytte systemrevision?

B: Mere end 90 % af vores kunder er klasse A - og B- virksomheder. Sådan er det her ude i provinsen. Sådan er det også for PwC her ude i provinsen. Når vi taler den type kunder, så er der sjældent store muligheder for systemrevision. De fleste kunder har selvfølgelig nogle interne kontroller, og mange er dem er uformelle og ikke nedskrevne. Så spørger vi ind til dem og skriver ned i vores kendskab til virksomhed, hvordan de laver deres uformelle kontroller. Hovedaktionæren kommer ind hver dag og checker indbetalingerne i banken. Han godkender alle betalinger, og det står ikke skrevet nogle steder. Det er uformelle kontroller. Det er de færreste virksomheder, der har kontroller, der er decideret nedskrevne som politikker og instrukser.

R: Kan I så bruge systemrevision til udvidet gennemgang, eller bruger man det ikke?

B: Det gør man ikke. Det er bare forespørgsler og analyser. Virksomheder der har systemer, og hvor det ville være relevant at bruge systemrevision som for eksempelvis på automobilforretninger. Jeg er revisor for en del automobilforretninger. Hvis du prøver at lave moms for dem, så er det næsten umuligt, for der er

brugtvognsmoms osv. Så der går man ind og tester, om deres interne it-system nu gør det rigtigt ud fra momsregler blandt andet. Så må man fæste sin lid til, at momsen bliver opgjort korrekt.

R: Min chef, hun er tidligere revisor og er knivskarp til alt. Vi har heller ikke deciderede interne kontroller. Jo, vi har funktionsadskillelse med godkendelse i banken, men til slut sidder hun selv og udarbejder alle mulige Excel ark, hvor hun udregner anlægsaktiver, moms, skat mm. og afstemmer alt og finder mine fejl. Jeg kunne også forestille mig, at udvidet gennemgang kunne blive tilsvarende billigere, fordi hun laver en masse forberedende arbejde for revisor.

B: Ja, det vil det måske også i en stor udstrækning. Men, revision ville også være billig.

R: Ja, vi sparer måske ikke så meget, som en anden ville gøre.

P: Man kan sige, hvis man får sådan en Morten Koch opgave, som vi kalder det, hvor alt bare er udarbejdet, så er en revision også nem. Så kan man godt basere sin revision på, at der er nogle systemer, der fungerer, hvis man har hyret en bogholder, der lavet et knivskarpt stykke arbejde. Det kan man godt nedskrive i pris. Vi gør dog også de ting som revisor, at vi måler og vejer virksomhedens regnskabschef. Selvom denne er knalddygtig, så skal vi undersøge for besvigelser, så der sparer vi ikke. Men, hvis vi har et rigtigt godt gennemarbejdet materiale, så er revision jo heller ikke dyr. Det kommer selvfølgelig an på mange ting. Nu siger du, at det er en softwarevirksomhed. Der er som regel noget igangværende arbejde, nogle udviklingsprojekter der ved en revision vil være revisionskrævende, fordi det er væsentlige aktiver. Der skal udvikles på det hele tiden. Nogle virksomheder vælger at aktivere det, mens andre straks afskriver det. Hvis man vælger at aktivere det ved en udvidet gennemgang, så er det bare forespørgsler og analyser. Hvis det er en revision, skal vi ind og vurdere, hvordan de er kommet frem til det beløb. Har man gjort det efter standarderne, og har man projektstyringen, hvor man kan dokumentere, hvor langt man er?

R: Kan udvidet gennemgang blive prissat alt efter virksomhedstype? Lidt det vi lige har snakket om i fht min chef og så evt. en håndværksvirksomhed, hvor min chef udarbejder alt arbejdet til revisor?

B: Ja. Vores honorar er baseret på, hvor mange timer, vi bruger

R: Hvilke regnskabsbrugere mener du får dækket deres informationsbehov ved udvidet gennemgang?

B: Det synes jeg ikke, man kan sige. Det skal man snakke med brugerne om. Det vil være individuelt. Man kan sige, at en virksomhed med 40 mio. i omsætning, væsentlige igangværende arbejder, har noget bankgæld, og virksomheden har noget varelager, som banken har virksomhedspant i. Hvis de vælger udvidet gennemgang, så får banken ikke den værdi, som de vil få af en revision. Så kan man have den fuldstændige

samme opbygning, men i stedet for bankgæld, så har de bankindestående i stedet for. Her ville udvidet gennemgang være fint. Derfor kan man ikke entydigt sige, hvem der vil få dækket sit behov.

R: Hvor stor andel af jeres kunder har fravalgt revision til fordel for udvidet gennemgang og med hvilken begrundelse?

B: Den primære begrundelse er, at vi har anbefalet det. Det andet er for at spare penge.

R: Hvad med den anden vej rundt, at nogle kunder er gået fra review til udvidet gennemgang, hvis de mente, de havde været i klemme?

B: Nej. Det er der ingen af. Det er typisk os som revisor, der anbefaler vores kunder at fravælge revision helt. Der er ikke nogen, der kunne finde på, hvis vi først har anbefalet dem en assistanceerklæring som værende god nok for dem og så gå den anden vej.

R: Hvorfor kan revision stadig være relevant for kunderne?

B: Fordi det giver høj grad af sikkerhed for kunderne.

R: Hvilke konsekvenser tror du, udvidet gennemgang vil få for revisionsbranchen?

B: Der er lidt pres på for tiden. Jeg tror ikke, man kommer til at spare de penge, som regeringen forventer. Det viser det ikke her i huset. Jeg tror måske lavere indtjening.

R: Tror du udvidet gennemgang vil stoppe lempelsen af revisionspligten?

B: Nej.

R: Hvad er din holdning til, at udvidet gennemgang er implementeret i en tid, hvor markedet efterspørger mere troværdighed som følge af krisen og skandaler?

B: Det er sådan et paradoks fordi, man har valgt at lempe kravene til virksomhedernes revision efter bedste AMVAP metode, og i virkeligheden har samfundet behov for en højere sikkerhed.

R: Men i stedet for at miste revision helt, er det så i orden med en revision light, som du har nævnt?

B: Ja, det er rigtigt.

R: Hvordan påvirker det jeres rolle som offentlighedens tillidsrepræsentant, når der udføres færre arbejdsopgaver ved udvidet gennemgang?

B: Jeg tror rent faktisk ikke, det vil påvirke vores rolle som offentlighedens tillidsrepræsentant, for den kasket har vi på, uanset om vi udfører revision eller assistanceerklæringer. Der er ikke noget, der kommer til at gå ud af revisors hus, som er decideret forkert. Der værner revisor om sin status som offentlighedens tillidsrepræsentant, og den vil man ikke af med. Den titel er vi stolt af at have.

R: Så I udfører yderligere handlinger, hvis det er nødvendigt?

B: Ja, men det kommer ikke ud herfra. Rent faktisk er det sådan, at de fravælger revision, fordi de ikke behøver en revisor. De kan sætte sig og lave tingene selv. Det oplever vi i høj grad. Jeg oplevede det forleden, hvor der var en, der sendte sit regnskab ind, selvom det var piv-forkert, og Styrelsen gør ingenting.

R: Var det en udvidet gennemgang?

B: Nej, det var faktisk en, der havde revisionspligt. Så havde de bare sendt regnskabet ind via XRBL, og så blev det accepteret.

R: Er det svært at leve op til rollen som offentlighedens tillidsrepræsentant ved udvidet gennemgang?

B: Nej. Offentlighedens tillidsrepræsentant handler om det arbejde, som lovmæssigt bliver lavet. Der er ikke noget, der går forkert ud af huset her.

R: Er det fordi man laver ekstra handlinger, hvis det er forkert?

B: Nej, det tror jeg ikke, man kan sige. Hvis du for eksempel har en lagerrevision, så står der i standarden, hvordan du skal foretage den for at give høj grad af sikkerhed. Når du har gjort det, så har du opfyldt rollen som offentlighedens tillidsrepræsentant. Hvis det er udvidet gennemgang, så er der et andet regelsæt, som du følger. Når du har gjort det, så har du også opfyldt din rolle som offentlighedens tillidsrepræsentant.

Afsluttende:

R: Har du noget at spørger om her til sidst?

B: Nej

R: Så siger jeg mange tak.

Bilag 9: Interview med Peter Gath, E & Y, d. 14.08.14

P = Peter Gath, informant (G)

R = Renata Lohse, interviewer (R)

Indledende spørgsmål:

R: Kan du fortælle lidt om dig selv, din baggrund og stilling?

G: Ja, jeg er statsautoriseret revisor og partner her i E & Y. Jeg har været i branchen i over 25 år. Jeg har været i KPMG indtil for 1½ måned siden, hvor det blev til E & Y Danmark. Jeg har haft forskellige ledelsesmæssige hverv som leder af revisionsforretning i Danmark, siddet i vores bestyrelse i forskellige omgange og har haft forskellige hverv i FSR, både i revisionsteknisk udvalg og efteruddannelsesudvalget. Desuden var jeg formand for en gruppe, der skulle implementere den nye revisorlov tilbage i 2008. De sidste tre år har jeg siddet i FSR's bestyrelse.

Selve interviewet:

R: Hvad er din erfaring med udvidet gennemgang?

G: Min personlige erfaring er, at jeg ikke har haft nogen kunder, der har været interesserede i udvidet gennemgang. De kunne ikke se rationalet i det. De mindre kunder jeg har, hvor det kunne være relevant, de kunne ikke se meningen i at spare de penge. Det tror jeg også generelt har været billedet i vores firma. Det har været relativt begrænset. Der hvor, det er sket, er det egentlig revisor, der måske ikke har stillet det som et alternativ, men har sagt, at der er kommet nye regler, så nu får du denne påtegning i stedet uden egentlig at gå langt ind i forklaringen. Det er også lidt mit indtryk af de mindre virksomheder. Uden helt at kende baggrunden så meget, der virker det som om, at de relativt systematisk har ført deres kunder over på udvidet gennemgang. Det er selvfølgelig mit gætværk. Jeg tror ikke, de har været ude og fremstille en value proposition for deres kunder, men mere sagt, at nu er det sådan her, vi gør, og hvis I vil noget andet, så bliver det meget dyrere. Vores tilgang har mere været, at I kan få det nye produkt, og det kan blive lidt

billigere. Vores kunder synes ikke, det har været det værd. Der skal dog ikke herske tvivl om, at det er godt, der er kommet et alternativ til revision, men alternativet er dårligt.

R: Kan du fortælle noget om det, for det synes jeg, er spændende.

G: Ja, jeg synes jo, det blev en bastard. Forstået på den måde, at vi fik et produkt, som var udtryk for en uheldig alliance. Vi havde en Erhvervsstyrelse, som var meget interesseret i, at der kom et alternativ med henblik på at demonstrere over for politikere og andre i Danmark, at man indførte administrative lettelser i Danmark. Man havde et billede af, at ved at gå fra revision til udvidet gennemgang, så kunne man spare 1/3 e.l., og hvis man ganger den tredjedel med et eller andet, så får man et stort tal. Det var meget besnærende. Så havde vi en revisorbranche, der dels havde haft dårlige erfaringer i fht. Erhvervsstyrelsen med bare at være modstander. Så det var egentligt fornuftigt at gå i en konstruktiv dialog omkring dette her i stedet for bare at sige, det gider vi ikke. Det var det ene. Som det andet, så havde vi en revisionsbranche, som i fht. Revisortilsynet og kvalitetskontrollen har haft nogle problemer. I hvert fald hvis man kigger på kvalitet. Det har været meget rettet mod dokumentation i mindre revisionsfirmaer. Det kan man så synes er unfair eller ej, men i hvert fald, er det dér, det har slået ud i revisortilsynets rapporter. Derfor var der også en underlæggende interesse i et produkt, hvor de formelle dokumentationskrav var reduceret, således at man den vej rundt også løste noget. Det var lidt en kompromisløsning. Så tror jeg, man fra start af havde et ønske om, at det skulle være et produkt, der imødekom især de ejerledede virksomheder. Det var det miljø, hvor man mente, der var basis for noget nyt. Det var der også. Men, det hele centrerede sig helt fejlagtigt, hvor det eneste mål man skulle nå var en påtegning, der lignede en revisionspåtegning. Forstået på den måde, det skulle være en positivt udformet konklusion. Det vil sige, at alt centrerede sig om dette og ikke om, hvad det egentlig er for nogle behov, der er. Jeg ved ikke, hvorfor det skete, og det virkede også som om, at der var nogle i Styrelsen, der blev ved med at sige det. I stedet for at sige, hvad det er for nogle beauties der er ved produktet, og hvad det egentlig er, vi kan opnå og først derefter finde påtegningen. Det afgørende er, at vi får et ordentligt produkt. Styrelsen var mere interesseret i at få den positive konklusion. De fik fortalt, at der ikke var nogen, der forstod review produktet, og det fik de lov til at sige. Pludselig var der også nogle revisorer, der gik ud og sagde, at der ikke er nogen, der forstår review. I stedet burde de sige, hvad er det egentlig, vi vil opnå med dette produkt og ikke fokusere udelukkende på påtegningen. Det kørte der så nogle runder med, hvor man i starten lavede et produkt, hvor man i virkeligheden opfyldte nogle af delene, men som fagligt var helt håbløst i forhold til erklæringen. Det var der ikke nogle af de store revisionsfirmaer, der rigtigt kunne leve med.

R: Det man startede ud med, eller det man endte med?

G: Det man gik ud med. Derfor blev det kasseret. Så var der et møde, hvor jeg selv var med. Der blev det meldt ud, at hvis man skulle komme med et alternativ, så blev vi nødt til at træffe nogle overordnede beslutninger for at få togvognen op på skinnerne igen. Det var kørt fuldstændigt af sporet. Den eneste mulighed vi kunne se var, at vi blev nødt til at tage udgangspunkt i noget, der var anerkendt, nemlig review. Og derfra se på, hvor lidt der skal til for at retfærdiggøre en påtegning, der er positivt formuleret. For det var det ultimative krav fra Erhvervsstyrelsen. Det blev så den model. Det gjorde så, at man fagteknisk kunne forsvare det. Problemet var bare, at et review ikke imødekommer den ejerlededes interesser eller deres finansieringskilders, for det er jo et review. Varelageret bliver ikke talt op. Man kan sige, at review også er baseret på, at der er nogle veludviklede forretningsgange, og man kan lave nogle analyser. I en virksomhed hvor man ikke har det, giver hele analysedelen ikke mening. Så grundlæggende i forhold til målgruppen, synes jeg ikke, produktet er godt. Jeg synes heller ikke, at de handlinger der skal laves er gode nok i forhold til at give en tryghed over for brugeren. Det kan godt være, konklusionen er pæn, men på et eller andet tidspunkt må vi opleve, at der er nogle skuffede forventninger. Man sidder med en positiv konklusion, uden at varelageret er talt op. Så risikoen for besvigelser og alt muligt andet er kæmpe stort.

R: Så man kan ende med en forventningskløft?

G: Ja, det tror jeg.

R: Er det de fire supplerende handlinger, du vil ændre ved? Skulle det være andre?

G: Ja, måske. Det er det, jeg siger, at det jeg egentlig er modstander af er, at det skulle være et produkt med en positiv konklusion. Når det var opdraget, så får du det, du får. Selve produktet er ikke velegnet til målgruppen.

R: Hvor er det, det fejler?

G: I en klasse B-virksomhed, som vi taler om, vil de fleste eksterne personer gerne have, at revisor er ude og sikre, at varelageret er der. At man på en eller anden måde har forholdt sig til tilstedeværelsen af lageret. Jeg tror ikke, de har en forventning om, at man bare har stillet regnskabet op i et Excel ark, lavet en analyse og derefter bare skrevet under på det grundlag. Det tror jeg simpelt hen ikke.

R: Så man kunne godt pille nogle af de supplerende handlinger ud eller tilpasse handlingerne til virksomheden, så revisor selv kunne gå ind og vurdere?

G: Ja, præcist. Så kan det godt være, at konklusionen skal være en anden. Jeg mener bare, det er vigtigt, at man får et produkt, der matcher. Der er steder, hvor man reelt har været ude og sige til sine kunder, at de kan spare 5.000 eller 10.000 kr., men faktisk taler vi om en meget lille del af revisorregningen. Mange af de her virksomheder bruger deres revisor til både regnskabsopstilling og revision eller review. Og så til SKAT. Lad os sige, at den pakke har de betalt 50 - 60.000 kr. for eller 100.000 kr. Den pakke falder så til 90.000 kr. eller 50.000 kr. Virksomhederne har tænkt, det kan godt være, jeg kan spare 10.000 kr., men hvorfor skulle jeg gøre det. Hvad får jeg ud af det? Så vil jeg hellere have, jeg kan sige nede i banken, at vi stadig har fået regnskabet revideret. Så de steder, hvor man har været ude og lave den value proposition, der tror jeg, der er få kunder, der har kunnet se idéen. Jeg kan godt forstå, nogle af de små firmaer har sagt, at vi kører udvidet gennemgang. Kunderne får næsten ikke noget valg. Om det er rigtigt, det ved jeg ikke. Men, det kan jeg godt sidde lidt tilbage med og tænke. De siger, nu er vores metode, at vi laver udvidet gennemgang, for så kan vores produktionsproces være billig i forhold til at overleve.

R: Er det for at overleve, nå flere kunder eller hvad mener du?

G: Ja, dybest set er det vel, at det de lavede før vel ikke var tilstrækkeligt set i forhold til revision. Det er blevet legaliseret nu med udvidet gennemgang. Det gør det lettere at bestå kvalitetskontrollen.

R: Og så kan de bruge tiden på noget andet? De er jo gået ned i honorar.

G: Jeg tror slet ikke, de er gået ned i honorar, men jeg ved det ikke. For mig virker det som om, at de bare har konverteret over til udvidet gennemgang og i begrænset omfang haft dialog med deres kunder, men sagt, nu er der kommet denne mulighed, I kommer over på, og det har ikke nogen betydning for jer.

R: Det er meget godt at have forskellige meninger. Jeg har også interviewet en mindre revisionsvirksomhed, og de har været ude og informere alle relevante kunder om udvidet gennemgang.

G: Okay, og hvad har de gjort?

R: De har sat sig ned med kunden sammen med skemaet fra FSR og forklaret udvidet gennemgang i forhold til kundens regnskab.

G: Jeg tror måske, at de har været meget mere positive af natur. Der er få i det her firma, der synes, det er et godt produkt. Det er klart, at når der er et produkt, så har vi det på hylderne, hvis kunderne skulle ønske det. Hvis det er det, der er konkurrencesituationen, og vi er oppe mod nogle, der tilbyder det, så tilbyder vi det

også. Vi melder det også åbent ud. De kunder der kommer til os er måske også nogle, der vil have et helt andet element af kvalitet og "brains", så inden de kommer til os, så har de også gjort sig nogle overvejelser om, hvad det er de vil.

R: I har jo også et brand. Ulempen kan vel også være, at regnskabsbruger ikke læser selve erklæringen. De tænker måske ikke over, om det er revision eller udvidet gennemgang? De ser bare, at I har skrevet under og tænker, det er godt nok.

G: Ja, det ved jeg ikke. Det er selvfølgelig en risiko. Det er ikke sådan, at vi ikke vil levere det. Hvis man kommer uden for København, så er der da også lidt flere, der er gået over til det, men ikke voldsomt. Jeg oplever selv mere, at hvis man kigger på de helt små, der har muligheden for helt at fravælge revisionspligten, så er det hellere det, man vil. For hvad er det andet (udvidet gennemgang)? Så vil man hellere fravælge revision og stadigvæk have en revisor til at opstille regnskabet og spare hele formalia. Det er måske det, der kan være branchens risiko, at den bundgrænse vil vokse. Næste gang er det måske 20 eller 25 mio. kr.. Jeg tror, den udvikling vil være mere markant. Der vil være en lang række virksomheder, der ikke har så meget gæld, hvor det vil være meget nemmere at fravælge helt, og få det meget billigere i stedet for at spare det lidt, der er at spare. Hvis jeg har et varelager, så vil jeg gerne kunne sige nede i banken, at revisor har været inde over.

R: Kan man ikke tilkøbe det?

G: Jo, det kan du godt, men det kan næsten ikke betale sig at tilkøbe det til udvidet gennemgang, for så kan du lige så godt vælge revision.

R: Det er meget godt at høre din mening, for der er delte meninger. Det giver en god analyse.

G: Det skal ikke misforstås. Selve tankerne og idéen i, at branchen har flere produkter er fint, og i forhold til at synliggøre revision, så har det været godt at få det her produkt. Jeg synes bare, det er ærgerligt, at det efter min opfattelse blev et skidt produkt, fordi det eneste der bar det igennem, var den her formulering af konklusion, for hvad er det efterspørgslen er? Efterspørgslen er jo ikke bare tre linjer i erklæringen. Efterspørgslen er jo efter, at revisor har foretaget nogle ekstra handlinger, der er begavede, og som skal understøtte produktet. Der har man lavet nogle eksempler bagud i tiden i England, hvor man i virkeligheden på basis af assistanceerklæringer forklarer, hvad man har gjort. Det er mere det, at man bare kan slå op. Den er godt nok også lang, men der synes jeg, at for alle må det være bedre, at man ved, hvad der er gjort fra revisors side af.

R: Men læser regnskabsbruger dette, eller ser de bare, om det er en review, udvidet gennemgang el.?

G: Regnskabsbruger i disse virksomheder vil typisk være pengeinstitutter eller store leverandører. De interesserer sig for det. Det er ikke hr. og fru Jensen, vi taler om. Når vi taler B-segmentet, så taler vi om for virksomheden nogle regnskabsbrugere, man må formode har kendskab til det.

R: Der skal jo også evalueres på produktet, så kan det jo være, der kommer ændringer? Det kunne være, man kunne kigge lidt på England el.?

G: Jeg håber lidt på, at vi har lavet et lidt partisan angreb mod det internationale miljø. De kommer nogle gange lidt for langt op på den høje piedestal og glemmer lidt de små i SMV markedet, og at SMV segmentet ikke er virksomheder med 400 mio. kr. i omsætning. Klasse B-virksomheder er mange typer virksomheder, og det gælder ikke kun i Danmark. Det gælder i rigtigt mange lande i Europa. De der sidder i EU er typisk nogle, der sidder i børsnoterede selskaber, og de prioriterer ikke SMV segmentet. Man kan håbe på, at sådan et angreb vi har lavet også fagligt kan være med til, at der kom et internationalt alternativ. Det tror jeg i virkeligheden vil være det allerbedste for markedet, at man får en revision light til en fornuftig pris, men samtidig omhandler noget mere substansrevision, end ved udvidet gennemgang. Det jeg bare frygter, er, at inden vi når dertil, så er revisionspligten lempet for måske halvdelen af klasse B. Hvis revisionspligten for hele klasse B forsvinder, hvilket er en reel risiko eller et potentiale, alt efter hvilket syn man har, så vil det have nogle udfordringer for branchen. Jeg har en personlig interesse i at fastholde revision, og jeg tror også, at samfundet har det. Revisionspligten er en god ting. Selvom der sker fejl, er det givet meget godt ud. Vi tilføjer værdi. Omvendt, hvis politikere og samfund synes, at det ikke skal være sådan, så må vi indrette os efter det.

R: 94 % af dansk erhvervsliv udgøres af B-virksomhederne. Det er meget.

G: Ja, men jeg tror, at der stadig vil være virksomheder, der vil holde fast i revision. Eksempelvis hvis du har flere ejere. Det er ikke et produkt, der pludselig forsvinder. Bankerne vil også stille krav om det. Det er ikke sådan, at det kommer til at ske. Det tror jeg ikke, man skal være så nervøs for. Jeg er heller ikke så bange for det set med firmaøjne. På brancheøjne er det klart, at der vil forsvinde noget omsætning. Men, jeg tror også, det vil føre til en anden form for produktudvikling. Vi vil sælge eller gøre nogle andre ting. Kan man ikke det, så har man ikke en berettigelse. Sådan er markeds kræfterne, og sådan skal de også være. Så for branchen er det mere en hård transaktion. Det kan være ubehageligt fra det ene år til det andet at miste 20 % af omsætningen, fordi der kommer en lov. Det er svært at drive virksomhed i sådan et miljø, og sådan en transaktion er hård. Men i det lange perspektiv, så skal vi selvfølgelig kunne tilføje en værdi, som vi jo også

skal være i stand til at fortælle lovgivere, stakeholders, banken m.m. Man kan ikke bare leve af at have et lovgivningsmæssigt produkt.

R: Så revision berettiger næsten sig selv, hvis revisionspligten forsvinder?

G: Ja, det vil jeg tro.

R: Frygter du så mere at revisionspligten forsvinder, end at udvidet gennemgang er implementeret?

G: Det jeg siger, det er, at der er et pres nu. Der er et pres, og vi overlever ikke det pres, uden at finde en eller anden løsning sammen med Styrelsen.

R: Og lave en anden form for udvidet gennemgang?

G: Nej, for at løfte bundgrænsen. Det er primært det, vi diskuterer. Jeg tror ikke, at der lige nu er nogle, der har lyst til at tage en diskussion om udvidet gennemgang. Hvis nu der virkelig kom nogle rabiater politikere, som ikke gider høre de forskellige personlige interesser, så ville de sige, når nu Holland kan, og andre kan, så kan vi også i Danmark. Det kan godt være, at der de første tre år sker noget andet, men i det lange løb, så er det den vej, det går. Hvis der virkelig var nogle, der gik benhårdt efter det, så ville vi stå i en situation, hvor alle virksomheder skulle vælge, om de vil have nul revision, udvidet gennemgang, assistanceerklæring el. Med det scenarie tror jeg, at udvidet gennemgang vil blive klemmt. Jeg tror, at dem, der fravælger, vil sige, at det går godt, og de ikke har voldsomt brug for alt muligt andet. De synes selv, de har godt styr på deres kontroller, og det vil de gerne fastholde. Derfor fravælger de, men vil stadig have revisor til at komme og opstille regnskabet, skatten m.m. Den dag de skal have nye ejere ind, så kan de tage revision. Det er der nogle, der vil sige. Andre kan lide at komme ned med et revideret regnskab i banken. Der kan måske være en udenlandsk investor eller andre investorer inde, så de bliver nødt til at have et revideret regnskab. Så alt det vil blive fastholdt. I det scenarie tror jeg, at hvis de først har valgt, der skal én ind og revidere regnskabet, så tror jeg bare, at hvis man går til sådan nogen som os og de andre større revisionsvirksomheder, så tror jeg, at vejen fra at gå fra revision til udvidet gennemgang, det er som at vælge mellem kendt og ikke kendt. Det valg vil man aldrig blive kritiseret for. Du kan altid blive kritiseret, hvis du vælger udvidet gennemgang, men revision kender man. Min egen vurdering i forhold til det segment er, at udvidet gennemgang nok vil blive klemmt. Til gengæld tror jeg, hvis situationen kommer, hvor en virksomhed med en omsætning på op til 50 mio. kr. kan vælge at fravælge revision, så tror jeg, de vil gøre det. Der vil være en vis hitrate for nogle, der vil fravælge revision. Dem er der trods alt en del af. Eksempelvis virksomheder i Danmark der er udenlandsk ejet af store internationale virksomheder. Der tror jeg, at man vil sige, at de ikke har brug for at få revideret et lokalt regnskab. De vil stadig have brug for at få rapporteret noget til intern konsolidering el.. Meget af det

kan sikkert laves med review med andre væsentlighedsniveauer. Så skal de bare have én til at lave det interne regnskab, så det er lovligt, og én der kan hjælpe med selvangivelsen. Hele det marked vil reduceres, hvis revisionspligten bliver fjernet. Jeg tror dog, at vi vil komme i en situation, at hvis der ikke er kommet et internationalt alternativ, så bliver man nødt til at tage udvidet gennemgang op til revision med henblik på at gøre det mere attraktivt. Det er min personlige mening.

R: Hvilke fordele og ulemper ser du ved udvidet gennemgang?

G: Fordelen var, at det var med til at afværge endnu en lempelse af revisionspligten, men som produkt kan jeg ikke se nogen fordele. Jeg synes, det er et elendigt produkt. Jeg synes, det giver et forkert billede af det reelle arbejde, der er lavet af revisor. Hvis man nu legede med graden af sikkerhed og sagde, at revision gav 95 % eller en eller anden form for sikkerhed, hvad får man så ved et review? Måske 60 %. De fire supplerende handlinger, vi har valgt giver 60,1 % eller 60,5 % el. På en god dag 62 %. Udvidet gennemgang flytter ikke 5 %. Hvis vi skal op i nærheden af revision, skal vi op i nogle helt anderledes substanshandling, som man laver i de fleste former for virksomheder. Det er derfor, jeg siger, at udvidet gennemgang var det ultimative kompromis. Man kunne levere en ydelse, der var billigere, og så kunne man forsvare, at det var lovgiver, der krævede, det skulle være en positivt udformet konklusion. Men, det er ikke det, der løser behovene. Det budskab har man også fra FSR's side været meget træg med. Jeg vil sige, nogle af de publikationer, der er lavet er decideret misvisende. De søjler man har lavet er optisk bedrag. Det er svindel. Man var så forhippet på at få det ud, og vi har haft det oppe i bestyrelsen, og der er nogle, der giver mig ret efterfølgende. Vi skulle meget hellere have brugt det til at markedsføre, hvor stærkt vores revisionsprodukt egentlig er. Vi gik ud og markedsførte det som: hvad skal vi så med revision? Det er virkelig optisk bedrag.

R: Er det i dag hensigtsmæssigt for små virksomheder at anvende de gældende revisionsstandards, eller var der reelt behov for en ny standard?

G: Det tror jeg, der er. Men jeg synes, man skulle finde noget, hvor, og ja, jeg har også været lidt hård over for nogle af tingene ved udvidet gennemgang, men jeg anerkender også, at der har været behov for et partisan angreb mod eliten og de internationale standardsættere. Jeg begynder at opleve nogle bevægelser, nu hvor man anerkender behovet. Jeg tror, der skal komme et internationalt koncept, hvor vi har internationale standarder for virksomheder, som er en vis størrelse, hvor det giver mening. Så må vi prøve at finde et produkt, der er mere relevant end et review for de virksomheder, for et review er efter min opfattelse ikke så velegnet i virksomheder, der ikke har effektive kontrolmiljøer, men hvor man laver mange af sine opgørelser indirekte. I de tilfælde kan man ikke lave det på analyser. Der er nogle iboende

mod sætningsforhold i det, og så er det nogle andre former for handlinger, man skal lave. Det kan godt være, det virker, men der er en række virksomheder, hvor det ikke giver mening.

R: Så du mener ikke, review er effektivt på virksomheder med ineffektive kontroller?

G: Nej, og løbende perioderegnskaber. De styrer deres virksomheder på nogle mere simple ting, og så laver man nogle regnskaber en gang hvert halve år eller år. Hvad er det så analytisk, du vil forholde dig til, og hvad er det du vil forespørge? Du får ikke ret meget. Derfor er min frygt, at man i virkeligheden har taget råbalancen og opstillet et regnskab baseret på det, hevet nogle nøgletal ud, og så har man spurgt ledelsen, kan dette være rigtigt? "Ja, Peter, fordi det hænger sammen sådan og sådan". Okay, og så skriver man det ned i regnskabet. Det har intet at gøre med at være kritisk. Det er det, jeg siger. Jeg synes ikke, at produktet rigtigt holder. Men det gør selvfølgelig, at man kan levere noget, der er prismæssigt lavere, men jeg håber, der kommer noget internationalt eller man i Danmark kunne re-designe udvidet gennemgang til noget, der blev noget anderledes. Men det tror jeg bare ikke, der er nogen, der vil. Man kan frygte, at hvis klasse B bliver ophævet, så vil udbredelsen af udvidet gennemgang ikke være så stor. Men, jeg kan tage fejl.

R: Jeg ville spørge dig om baggrunden for udvidet gennemgang, men det har du været meget inde på. Jeg havde dog indtryk af, at baggrunden var et kompromis mellem at undgå salamimetoden og så, at regnskabsbruger stadig kunne få en troværdighed i regnskabet. Hvordan lyder det?

G: Ja, det var det også, men problemet var bare, at det var udformningen af konklusionen, der var styrende og ikke så meget behovene.

R: Hvis behov var det?

G: I det her miljø er jeg ret sikker på, at hvis du spørger regnskabsbruger, så har de ingen forståelse for, hvis revisor ikke har lavet lagerkontrol eller testet kostpriser. Hvis der står 8 mio. kr. i varelager. Har du kigget på det, revisor? Nej, jeg har fået en råvarebalance og en lagerliste, og så har jeg spurgt ind til det. Når jeg har spurgt direktøren, så lyder det rigtig rigtig godt. I de første udkast til dette produkt, der havde man inddraget alt sammen, men der ville man så også lave næsten en fuld revision. Samtidig havde man fravalgt en masse andre ting. Det var vi jo nød til at sige nej til. Vi blev nødt til på en eller anden måde at tage udgangspunkt i en eller anden begrebsramme, der var anerkendt. Vi kan ikke som E & Y skrive under på alt muligt mærkeligt, der ikke kan forankres op. Så kan vi have nogle nationale lovkrav, der siger, at når man har lavet det her, er man forpligtet til at formulere sin erklæring på en bestemt måde, og det følger vi selvfølgelig. Men vi kan ikke begynde at opfinde alt muligt, hvor vi har to forskellige revisioner, man ikke kan se forskel på, hvor man på den ene side har udarbejdet noget i forhold til den anden. Det var vi alle enige om, det kunne man ikke.

R: Hvilke parametre mener du, er afgørende for, at udvidet gennemgang er en succes?

G: Det tror jeg faktisk ikke, det bliver, fordi det hverken er fugl eller fisk. Jeg mener, at man ligeså godt kan tage en assistance, hvor man egentlig også er nødt til at spørge ind til nogle af de samme ting omkring, hvorfor udvikler tingene sig som de gør. Lidt ligesom man ville gøre, hvis man var regnskabschef, når man stiller regnskabet op. Når man laver assistance på regnskabet, kan man heller ikke bare ukritisk stille et regnskab op og bare læse råbalancen ind uden at forholde sig til, om der ligger afstemninger eller lignende. Så egentlig tror jeg, at det vil blive svært. Hvis revisionspligten kommer under pres, tror jeg, at udbredelsen vil blive mindre. Men, det er ikke sådan, at den bliver afskaffet. Jeg ved ikke, hvordan Styrelsen vil have det. Grundlæggende kunne man godt sige, at hvis man havde den kætterske tanke, at klasse B får ophævet revisionspligten, hvorfor skal der så være to valgmuligheder? Eller, hvorfor skal der være to lovgivningsmæssige valgmuligheder? Så har vi revision, som vi lovregulerer i alle andre EU-lande, og hvis man så ønsker en review eller noget andet, så må det være noget, man selv vælger. Det behøver vi ikke at lovregulere. Sådan tror jeg, jeg ville gøre, hvis jeg var erhvervsdrivende. Hvorfor skal vi blandes ind i udvidet gennemgang, hvis revisionspligten bliver ophævet? Det kan også godt være, at fordi Styrelsen har presset meget på for at få den, så vil de i en overgangsperiode have en loyalitet over for den. Men, over tid, så har jeg svært ved at se det, men det kommer meget an på, om der kommer et internationalt tiltag til de mindre virksomheder, som jeg tror, vil være det bedste.

R: De 25 %, som regeringen mener, det vil blive billigere, er du enig i det, eller hvor meget tror du, man sparer?

G: Ja, på selve revisionsydelsen så passer det nok meget godt. Jeg tror bare, man glemmer, at revisionsydelsen er under halvdelen af det beløb, der bliver faktureret, som revisor laver. Her tænker jeg ikke på bogføringen, men alene på de ting med eksempelvis at opstille regnskabet. Kunden tænker nok mest på totalbeløbet, end om den ene fakturalinje bliver lidt mindre.

R: Hvad har I gjort for at informere jeres kunder og regnskabsbrugere?

G: Vi har lavet nogle foldere. Jeg ved ikke, om vi har sendt dem ud bredt, men foldere som revisor kunne levere til de potentielle kunder, så vi kunne forklare nogle af forskellene. Vi har prøvet at lave dem lidt mindre optisk bedrageriske end FSR har gjort. I starten var vi lidt træge, men pludselig opdagede vi, at nogle af vores konkurrenter skrev til vores kunder som en "tricker" for at komme ud og holde et møde. Og så oplevede vi nogle af vores kunder spørge ind til, hvorfor vi ikke havde gjort det. Så har de spurgt, om vi ikke lige kom og fortalte dem lidt om det. Man kan sige, jeg har ikke oplevet den voldsomme succes hos vores kunder ved at gå ud med udvidet gennemgang som en "tricker". Det kan godt være, man kunne få et møde, men det var ikke det, der gjorde, at man skiftede eller fordi, det var lidt billigere. Desuden har vi haft

dialogen og været rundt i nogle banker og fortalt om det. Der har været lidt blandede modtagelser. Men, vi har gjort det bredere end det, for vi har haft nogle klasse A virksomheder, der har haft erklæringer med sikkerhed tidligere. Det er nok det bedste for alle parter, at det ikke er en erklæring med sikkerhed, men en assistanceerklæring med skatteopgørelse. Derfor har vi, nogle områder i Danmark bedre end andre, og det må være kulturelle forskelle kunnet køre alle vores klasse A over på assistance, mens andre har fastholdt en form for review eller andet, men ikke udvidet gennemgang. Så har vi kunnet forklare alle elementer i det. Vi har haft en interesse i at lave en tilfredsstillende prissætning for nogle personligt erhvervsdrivende. De er nogle gange mere prisfølsomme end andre, og hvis vi nu skulle levere det, så var det nok bedre med en assistanceerklæring, fordi det ville hurtigt blive dyrt, hvis man skulle afgive en erklæring med sikkerhed. Og der har bankerne i en række tilfælde sagt, at det har de ikke noget problem med. Så er der andre steder, hvor vi ikke har gjort det så meget, og det kan både have noget at gøre med, at dem der har været ude og informere ikke har været lige så gode, og der kan være nogle i bankerne, der holdningsmæssigt har sagt, at det kunne de ikke acceptere. Men, specielt på klasse A virksomheder, der er vi gået i en retning af at få dem flyttet over på assistanceerklæring.

R: I forhold til jeres kunder, hvor mange er rykket over på udvidet gennemgang fra revision?

G: Ikke nogen af mine kunder, og jeg tror ikke, det er 100 hos os.

R: Heller ikke den anden vej fra review og op til udvidet gennemgang, fordi de har følt sig lidt klemte mellem revision og review?

G: Nej, men jeg tør ikke sige det. Jeg tror, de fleste kunder, der har skiftet, skyldes, at nu kan revisor levere noget mere og til en anden pris. Jeg talte for noget tid siden med vores kollega på Fyn, der har nogle af de store B-virksomheder. Han er udpræget SMV revisor og sidder i FSR. Han har ikke nogen kunder på udvidet gennemgang. Han har mere ønsket, at klasse A skulle over på assistance, så generelt er det ikke noget, der er udpræget hos os. Der er selvfølgelig nogle, når man tæller dem.

R: Kan du angive en type virksomhed, hvor du vil anbefale udvidet gennemgang og en virksomhed, hvor det ikke er så anbefalelsesværdigt?

G: Der hvor man har nogle områder, hvor det er naturligt at lave nogle rigtige substanshandlinger i form af varelageroptælling og eksterne bekræftelser, der synes jeg udvidet gennemgang er et dårligt produkt.

R: Kunne det eksempelvis være en håndværksvirksomhed?

G: Ja, det synes jeg. Der mener jeg, at en assistanceerklæring er tilstrækkelig. Så kan det godt være, der sidder nogen i en bank, der gerne vil have en erklæring fra revisor, men for selve virksomheden har jeg svært ved at se, at ejerne får meget mere ud af en udvidet gennemgang end en assistanceerklæring. Hvis du så skal i banken og har nogle ting, der kræver substans, så vil jeg opfatte det meget stærkere at få udført en revision. Der kan selvfølgelig være virksomheder, der ikke har voldsomt meget, der kræver substanshandlinger. Eksempelvis virksomheder, der har finansielle aktiver eller servicevirksomheder. Der kan man bedre lave udvidet gennemgang. Men er der så nogen voldsom besparelse? Jeg har svært ved at se det.

R: Jeg arbejder i en softwarevirksomhed, hvor min chef er tidligere revisor hos E & Y, og hun er super dygtig til alt. Vi har ikke så mange interne kontroller, men har funktionsadskillelse ved godkendelse af betalinger. Hun sidder til sidst og retter i alt. Hun laver det meste forberedende arbejde, så vi ikke behøver assistanceerklæring. Det kan hun aflevere til revisor, og han kan kigge det igennem. Hun kan lave så meget, at besparelsen fra at gå fra revision til udvidet gennemgang er lille, for hun kan lave et godt produkt. Så vi kan måske spare 5000 kr. i forhold til andre.

G: Ja, det er jo det, jeg siger. Hvad er det, man vil med det? Jeg har haft nogle virksomheder med ejerstrukturer, hvor der er en masse mellemholdingselskaber. Hvis man har én kunde, så har man pludselig 8 kunder. Nede i driftsselskabet vil man gerne have en revision i tilfælde af, man skal sælge senere, men når man kommer længere op, så har vi jo taget snakken længere nede og revideret kapitalandelene. Hvad er det så, jeg kan spare? En revisionsprotokol? Så har de fleste sagt, de bliver på revision. Omvendt kan det være, at hvis man startede virksomheden op nu, at man valgte udvidet gennemgang, eller i virkeligheden nok startede op helt uden revisionspligt. Altså med en assistanceerklæring. Jeg har svært ved at se, hvor det er produktet egentlig er så stærkt pga. af alle sine mangler. Jeg synes egentlig som branche, at det bedste har været, at vi har fået synliggjort revision. Der er nogle i FSR, der synes, at jeg er illoyal, men jeg har haft den mening altid. Jeg synes tiden har vist, at jeg har ret. Det blev ikke den kæmpe blockbuster, men foreningspolitisk opnåede vi det, vi gerne ville dengang. Vi fik ikke løftet bundgrænsen voldsomt meget. Til gengæld har vi ikke rykket så meget. Vi er allerede under pres fra EU, og det er ikke engang fire år siden, lempelsen blev indført med henblik på virkelig at hæve bundgrænsen og en masse ændringer for mikrovirksomhederne. Det tror jeg så ikke kommer, fordi der også vil komme lempelser på regnskabsdelen. Det skyldes specielt, at bankerne og finansstyrelsen har brug for dataene til at lave deres kreditvurdering. De ønsker ikke at være dem, der pludselig skal til at fortælle virksomhederne, at de skal til at bruge en revisor. Men for så vidt angår revisionspligten, er vi allerede under pres. Bundgrænsen skal nok rykkes. Det kan godt være, det ikke bliver så meget til at starte med. Man kan ikke stole på politikere i forhold til det, de sagde

engang, at vi havde 10 år til at vænne os til det. Egentlig betalte vi en høj pris dengang. Hvis slutproduktet alligevel var afskaffelse af revisionspligten, ville det så ikke have været bedre at fastholde, at revision er det bedste produkt?

R: Hvilke regnskabsbrugere stiller krav om revision?

G: Det er selvfølgelig i mange sammenhænge kreditgiver og større samarbejdspartnere som leverandører. Det kan også være en bredere aktionærkreds. Hvis der er nogle, der ikke er aktive i den daglige drift, så vil de gerne have lidt kontrol over virksomhedens regnskab. Bestyrelser vil også gerne have revision. Så jeg er egentlig ikke så bange for de her ting, for der er så mange ting, der tæller for revision. Derfor synes jeg, at vi i forhold til revisionspligten skal være meget bedre til at fortælle om alle fortræffelighederne ved revision end at tale den ned i forhold til noget, vi kan sælge billigere og billigere. Der er rigtigt mange gode ting. Det kan godt være, når man tæller det op, at der vil være mange 1000, der vil fravælge revision, men mange af dem vil være holdingselskaber, der har kapitalandele. Det kan godt være, når vi taler kvantiteter, at vi taler om store tal, men når vi taler om omsætning i revisionsbranchen, så tror jeg ikke, det vil gå voldsomt ud over indtjeningen. Du tjener ikke ret meget ved at lave et holding selskab, der følger med.

R: Hvorfor kan revision stadig være interessant for kunderne?

G: Det er fordi, både internt og over for omverdenen giver det en troværdighed på den finansielle rapportering, man kommer med i form af, at man kan være sikker på, at der har været en revisor inde over.

R: Der er også en revisor inde over ved udvidet gennemgang?

G: Ja, men han har bare læst råbalancen igennem og så sikret sig, at der er en A-skat, der er betalt. Det giver ingen mening. Jeg har oplevet mange kunder gennem tiden, hvor man også fra direktørens side af synes, det er rart, der kommer én og bekræfter én i, at det man har gjort har været rigtigt. Og også kan være med til at ruske op i arbejdsgange, kommer med anbefalinger samt rusker op i medarbejdere. Det er selvfølgelig meget for den eksterne del. Det er dog ikke det endelige argument, for den sammenhæng kan man også skabe alligevel. Jeg tror, at der er en afledt effekt for de mindre virksomheder ved, at man har en form for sparringspartner i sin virksomhed. Det kan ikke isoleret set retfærdiggøre, at man har en revisionspligt, men når man laver en cost-benefit analyse, er det en effekt, der er væsentlig at tage med. Og opstår der noget, kan man altid ringe til sin revisor, fordi han kender din virksomhed.

R: Ved assistanceerklæring, er man ikke også lidt inde over som revisor?

G: Jo, men så er det ikke sikkert, du har det.

R: Hvilke konsekvenser tror du, at udvidet gennemgang har for revisionsbranchen som helhed?

G: Der er ingen tvivl om, at det var med til at afværge en yderligere lempelse af revisionspligten, og det skal man anerkende, for det var kommet, hvis ikke udvidet gennemgang var kommet. Den del har vi fået. Det positive er, at det synliggør nogle af vores andre produkter, men jeg kan også frygte, at når vi kommer lidt længere hen, så kan der komme nogle lidt irriterende eksempler på forventningskløfter. Det skyldes, der må være nogle varelagre, der ikke stemmer. Det er ikke de store selskaber, vi snakker om, så det vil nok ikke ramme medierne, men der vil være nogle eksempler, hvor der er nogle, der vil sige: ”revisor, du har siddet hjemme fra dit skrivebord og lavet det. Du har aldrig checket, om virksomheden ligger derude eller checket varelageret”. Det kan være den negative side. Jeg synes dog også, man skal have ros for at have udfordret det internationale i forhold til at fremtvinge, at der kommer en international produktudvikling inden for revisionsbranchen. Det er det, man skal håbe på. Det her har i virkeligheden været et forstadie. Om 10 år vil man nok sige, at jeg har sagt en masse gylle, eller det var rigtigt. Til gengæld fik vi et internationalt produkt. Man skal se fremad. Når man laver sådanne noget her, så vil produktet have nogle børnesygdomme, men det kan være med til at presse EU.

R: Hvad er din holdning til, udvidet gennemgang er blevet gennemført nu, hvor markedet efterspørger mere sikkerhed som konsekvens af skandaler og finanskrisen? Giver det tilstrækkeligt med sikkerhed?

G: Det virksomhedssegment vi kigger på har ikke meget brede aktionærkredse. Det er typisk, at de større regnskabsbrugere godt kan tage vare på sig selv. Hvis man er långiver, så må de på en eller anden måde få de oplysninger, de skal bruge, og er man stor leverandør, så må man også selv spørge ind, inden man laver sin kreditgivning. Der er en latent risiko for det, men nu er vi også ved at være ude af krisen. Man kunne godt have haft en frygt for år tilbage, men sådan som det ser ud nu, så tror jeg ikke, der er noget. Jeg er mere bange for, og det kan godt være, tendensen er lidt større under en krise end ikke under en krise, det, at vi ikke afdækker fejl i regnskabet, fordi vi ikke laver substansrevision i regnskabet ved udvidet gennemgang. Det er mere det, jeg er nervøs for. Der kan det godt være, at incitamentet til at lave noget større som substans under en krise end ikke under en krise. Men så stor forskel er der nok heller ikke.

R: Hvordan påvirker det jeres rolle som offentlighedens tillidsrepræsentant, når der udføres færre arbejds handlinger ved udvidet gennemgang?

G: Det ved vi jo ikke. Nu har udbredelsen heller ikke været så stor, så jeg tror ikke, det har sat sig endnu. Det er dog en af de bekymringer, jeg har.

R: Mener du så, at der kan være flere fejl i regnskabet?

G: Ja. Og specielt hvis kunderne ikke har forstået, det er noget andet, de får. Der har min oplevelse været lidt, at nogle af de revisionsvirksomheder, der rigtigt gerne har villet have deres kunder over på udvidet gennemgang, de har skubbet på i den retning, fordi de har en egeninteresse i at sikre deres egen compliance, konkurrencedygtighed osv. Men, hvis kunderne ikke har forstået, at de har fået et produkt med en betydelig lavere sikkerhed, og har kigget på FSR's skema, så kan det godt påvirke. Men det er for tidligt at sige.

Afsluttende:

R: Så har jeg ikke flere spørgsmål. Har du selv noget her til sidst, som du vil fortælle? Ellers siger jeg mange tak.

Informant: Anders Lau (L)

Interviewer: Renata Lohse (R)

Indledende spørgsmål:

R: Du nævnte før noget om en vækstplan?

L: Ja, regeringen er kommet med en vækstplan for en måned siden. Noget af deres fokus er, at de gerne vil gøre noget for erhvervslivet. Man vil gerne sørge for, at de har færre administrative byrder. Revisionspligten er nu blevet lempet to gange. Først i 2006 og så 2010. Begge gange har været ud fra den device om, man ønsker at lempe for erhvervslivet. Det skal være lettere, og de skal have færre byrder. Det vil sige, alt andet lige, så ser man revision som en administrativ byrde. Sådan ser vi det ikke herinde i foreningen. Lige nu kæmper vi en brav kamp for at få regeringen til at analysere det samlede billede. De har meget venligt lagt op til, at man nu først vil analysere området for at se, om der er basis for, at man kan lempe yderligere.

R: Ligesom i resten af Europa?

L: Ja, det er en diskussion, der foregår over hele Europa. Mere fordi EU grænsen ligger på 72 mio. kr., hvor vi har en på 4 mio. kr.. Grænserne er forskellige i Europa. Nu har regeringen lagt op til, at den gerne vil analysere på det her. Det den har gjort i både 2006 og 2010, det er, den har været ude og se på, hvor meget virksomhederne kan spare, hvis den fjerner revisionspligten. Det er den analyse, de har lagt til grund hver gang. Det synes vi er fair nok. Vi ønsker ikke, at revision skal stå i vejen, hvis man mener, det er vejen frem til at vækste. Men, vi ønsker at få fortalt hele historien og få analyseret hele billedet. Det vil sige, når man fjerner revisionspligten og virksomhederne fravælger revision, så fjerner man også de regnskabsoplysninger, regnskabsbruger benytter. Dvs. banker, kreditorer, investorer, myndigheder og andre der bruger regnskaber, de får ikke fuld gennemsigtighed. Så er der mindre tillid til virksomhederne og virksomhedsregnskaberne. Der vil formentlig også være en tendens til, at disse virksomheder vil blive afkrævet de manglende oplysninger anden vej. Det vil sige, at der ikke længere vil være nogen standard. I stedet kan bankerne bede dem om oplysninger omkring deres kreditsituation, for nu fremgår det ikke af regnskabet mere. "Vi er nødt til at have disse oplysninger, for ellers får I ikke jeres lån her". Eller det kan være investorer, der har nogen

lignende betragtninger eller aktionærer, der kan have nogen ønsker. Så skal virksomheden til at give oplysninger flere forskellige steder, og det kan ende med at bliver mere byrdefuldt end det ellers havde været, hvis de havde fået revideret deres regnskab.

Man kan sige, at grundlaget at handle på bliver mere skjult, mere gedulgt.

R: Og for de få?

L: Ja, det er rigtigt. Men alle de, der bruger regnskabet, de mister noget. Den del af analysen vil vi gerne have med i regnskabet. Hvad er det, man taber ved at fjerne revision? Det er rigtigt, man vinder noget, men hvad er det, man taber? Det synes vi, man skal have beskrevet og have fokus på, så man får en cost-benefit analyse af det samlede billede. Derudover kan der være noget, hvis du ikke har et revideret regnskab, så kan det meget vel være, at du kommer til at betale højere renter for dit lån. Det kan også være, man slet ikke kan få et lån eller kredit. Vi ved, det er meget lettere at få et lån i banken eller andre steder, hvis du har et revideret regnskab, så på den måde er der et samfundsmæssigt tab, og det vil vi gerne have med i det regnestykke. Jeg ved ikke, om du så Tv-avisen i tirsdags. Vi havde et stort indslag, som handlede om det her. Vi var ude med en analyse om ulovlige lån. Vi har ikke mange udtryk for, at revisor udfører denne offentlige tillidsrolle, men revisor skal give en supplerende oplysning om, at ejeren eller direktøren har lånt penge i virksomheden. Det skyldes, det er virksomheder med begrænset hæftelse. Dvs. når direktøren låner penge i selskabet, er der en bank eller nogle investorer, der har penge i klemme, og det er jo ikke hans penge. Der var vi ude og lave en analyse. Vi har i flere år fulgt udvikling af, hvor mange af disse lån, der findes. Det var helt ukendt ind til for tre år siden. Det var vores analyse, der viste omfanget for første gang. Det blev en kæmpe historie i medierne. Ministeren måtte ud og undskylde, og erhvervsstyrelsen var ude og undskylde, at de ikke kendte omfanget af dette. Det vi ikke har været i stand til at anskueliggøre tidligere er, hvor stort problemet er samfundsmæssigt. Hvor mange penge udgør de lån? Vi havde lavet en stikprøveanalyse, hvor vi havde gennemgået 1000 lån. Det var 1000 tilfældigt udvalgte lån ud af dem, der havde et lån i seneste aflagte regnskab. Lånene blev opgjort, og vi udregnede et gennemsnit. Gennemsnittet blev holdt op mod de 14.000, der havde taget et lån sidste år. Så fik man et dejligt rundt tal på 3 mia. kr. Det er noget, der gør ondt på en politiker og ikke mindst på en socialdemokratisk politiker fordi, det er et skattegrundlag, der muligvis ikke bliver beskattet. 3 mia. er mere, end det du kan hente ved at lempe revisionspligten. Så begynder det at gøre ondt. Historien kørte i alle medier hele dagen. Og der var et stort indslag i tirsdags. Jeg kan sende linket til dig til indslaget.

R: Ja tak. Kan du fortælle lidt om din baggrund og stilling?

L: Jeg hedder Anders Lau og er kommunikationschef i FSR og har været det i 5½ år. Jeg har ansvaret for en del af vores analyse aktiviteter og ansvaret for en stor del af vores public affairs aktiviteter, der er kontakten til det politiske niveau. Her taler jeg med politikere og erhvervsordførere og prøver at gøre dem opmærksomme på vores dagsorden og hvilke ønsker, vi har til rammevilkår for branchen og til erhvervslivet mere generelt. Jeg er oprindeligt uddannet cand.scient.pol., har taget en journalistisk overbygning for 15 år siden og har siden beskæftiget mig med kommunikation. Jeg har erfaring både fra nogle af de store erhvervsvirksomheder og den ministerielle verden. Siden 2009 har jeg været her i FSR som presse- og kommunikationschef. Jeg synes, det her er en fascinerende branche på mange måder, når man kommer ind i den, og jeg synes, det er et vigtigt erhverv. Det var den korte version.

Selve interviewet

R: Tak. Hvad er baggrunden for udvidet gennemgang?

L: Baggrunden er, at man lempede revisionspligten i 2006. Tidligere havde man fået et sæt EU-regler med mulighed for at lempe revisionspligten op til de 72 mio. kr.. Det er før min tid, men der begyndte man i nogle af de faglige udvalg, i det man kalder det revisionstekniske udvalg, der begyndte man at se på de her spørgsmål. Man var også inde over hele høringsfasen af lempelsen af revisionspligten i 2006. På den baggrund og på baggrund af EU reglerne, blev man enig om, at det var en god idé at skabe et produkt, der var mere målrettet SMV virksomheder. På den tid havde man revision og så review, der har en meget begrænset sikkerhed. Det er to yderligheder. Man havde ikke noget, der var målrettet SMV segmentet, og i Danmark har vi mange SMV virksomheder. Derudover havde man fokus på, at det nok ikke var sidste gang, man lempede revisionspligten. Igen havde man en klar opfattelse af, at man havde et stort behov for troværdige regnskabsoplysninger. Behovet for troværdige regnskabsoplysninger er stort hos banker, kreditorer, myndighederne, leverandørerne m.m. Derfor var der et behov for differentierede produkter. Man gik så i gang med overvejelser omkring, hvordan man kunne udvikle en standard, der var mere målrettet de mindre virksomheder ved at skabe et produkt som alternativ til revision, der ikke er så omfattende som revision. Revision er måske for dyrt for den lille håndværksvirksomhed, hvis det er en relativ simpel virksomhed, hvor ejer og direktør er den samme, hvor der er relativt få papirgange og, hvor der ikke er mange interessenter. Der er måske heller ikke handel med udlandet. Altså en række af de forhold, der kan gøre virksomhederne komplekse. Hvis det er en relativ simpel virksomhed, så er der måske ikke behov for den store pakke som revision. Det var egentlig baggrunden for, hvorfor man begyndte at arbejde med

udvidet gennemgang. I 2009 havde man udviklet en standard, man mente havde en form, man kunne spille ud med og køre videre med.

R: Så fordi, man var bange for, at der ville blive lempet noget mere, udviklede I udvidet gennemgang?

L: Ja, det var både fordi, man ønskede at imødegå den udvikling, at der ville blive lempet mere. Man oplevede også et behov efter fortsat troværdighed. Et udtryk for det er jo også, at selvom revisionspligten senest er lempet op til de 8 mio., så er der få, der har fravalgt revision. Der er i stedet forholdsvis mange, der fortsat vælger revision. Det gør de jo, fordi der er nogle, der ønsker det. Enten fordi de selv har et behov for at kunne levere et revideret regnskab til deres interessent, eller fordi der er et krav fra banken eller leverandørens side af, at hvis de fortsat skal kunne arbejde sammen, så skal de leveret et revideret regnskab.

R: Det har jeg også skrevet om i min opgave, at der er to modsatrettede tendenser. Der er én, der ønsker troværdighed, mens den anden ønsker lempelser for at øge væksten. Men, jeg synes, at i alle regeringens vækstpakker, der har de nævnt de 25 % lempelser.

L: Ja, det er deres argument hver gang. Det er fordi, man arbejder efter AMVAP metoden, der er en metode at opgøre de administrative byrder på, som staten arbejder med. Typisk er staten underlagt nogle krav om at lempe de administrative byrder for virksomheder med et vist beløb eller procentdel. Det var tilfældet ved sidste lempelse. Jeg er ikke klar over, om det er tilfældet denne gang.

R: Hvem ligger de under for?

L: Det er noget, man vedtager i regeringen. Det kan være del af en stor vækstpakke eller en innovationsplan, der planlægger noget. Så vurderer man, hvordan man kan skabe nogle gunstige vilkår for virksomhederne, så det bliver lettere at drive virksomhed. Det er jo mantraet for alle regeringerne tilbage til i hvert fald 2007. Hver gang man har det oppe at vende, så benyttes AMVAP metoden, hvor man ser på, hvordan man kan lette byrderne for virksomhederne, og hvordan regeringen kan leve op til sit mål om at have lettet. Der er jo revisionspligten, og det er jo ikke billigt for virksomhederne at få lavet denne gennemgang. Så derfor er der et stort potentiale for virksomhederne og dermed også for regeringen at leve op til sine forpligtelser. Regeringen sætter sig nogle mål. Hvis dette er, at den skal lempe for 25 %, så skal den også leve op til det. Ellers kommer oppositionen og fortæller, de har svigtet og ikke gør nok for erhvervslivet. Så det her er en let måde at indfri en del af dette mål på. Når der så er et EU bundgrænse på 72 mio. kr., så vil der være et konstant pres. Så kan man sige, at modvægten til dette i dansk sammenhæng er, at i Danmark er det relativt let at stifte en virksomhed med begrænset hæftelse. I dag kan man starte en virksomhed for 1 kr., hvor der er banker, kreditorer eller andre, der får penge i klemme og hvor det ikke er ejeren selv, der hæfter. Der

mener vi, at en del af den trade off der ligger, som minimum skal være at levere et regnskab. Og det skal helst være verificeret af en uafhængig tredjepart.

R: Og det kan være både revision og udvidet gennemgang, men ikke review?

L: Ja.

R: Hvilke forventninger har I til udvidet gennemgang? Hvor mange regner I med, vil vælge det?

L: Der kommer først en evaluering til august. Vi laver en evaluering, og erhvervsstyrelsen laver også en evaluering. Vi har gjort det, at vi for ½ år siden spurgte vores medlemmer om deres forventninger. Undersøgelsen viste, at omkring 60 % ville vælge det. Undersøgelsen fortæller også baggrunden for virksomhedernes valg såsom omkostningsbesparelse.

R: Undersøgelsen fortæller også, at der er ca. 3 %, der vil gå den anden vej og vælge udvidet gennemgang i stedet for review.

L: Ja, og den trafik vil man også se i et vist omfang for dem, der ikke har noget i dag. Med udvidet gennemgang har du et alternativ til revision, hvor det uden at være så indgribende og omfattende som revision kan få skabt noget troværdighed og tillid omkring dine regnskaber og regnskabsinformation, som du kan bruge i forhold til omverdenen. Så den trafik vil man også se. Det er pt. Det bedste bud vi har på, hvordan det kommer til at se ud. Det er jo en startfase, hvor jeg tror, der er et behov og et ønske fra nogle af vores medlemmer, og det her er et rigtigt godt alternativ til revision for nogle af deres kunder. Og for dem vil det også blive modtaget positivt, når de kommer ud og siger til kunderne, at de ikke har behov for revision. De kan sagtens klare sig med en udvidet gennemgang.

Der er ingen tvivl om, at det vil blive brugt. Om det vil blive brugt i det omfang, vi havde forventet, og hvad de præcise forventninger havde været, det ved jeg ikke. Det kommer også til at afhænge af, hvordan det vil blive taget imod af brugerne. Der er ingen tvivl om, at det er et produkt, der ikke har den samme sikkerhed som revision. Så det er et nyt produkt, der kiler sig ind i mellem de to eksisterende produkter, og hvordan det vil blive taget mod af eksempelvis banker er utroligt vigtigt. Vi har nogle indikationer af, at banker vil tage godt i mod udvidet gennemgang. Vi har tidligere lavet nogle undersøgelser, der giver udtryk for, at det kan være et udmærket alternativ for virksomheder op til en vis størrelse. Så der er nogle forventninger om, at det er et produkt, der vil blive taget godt imod. Hvor hurtigt, det vil gå, det har vi ikke en idé om. Det kræver en holdningsændring hos revisorer, virksomhederne, banker og kreditor.

R: Er I med til at informere omkring produktet?

L: Ja, det er vi. Det er ikke så meget mit virke mere. Det stoppede med den politiske proces, men vores faglige afdeling udsender hele tiden materiale omkring udvidet gennemgang såsom, hvordan det går med det og forskellige teknikaliteter omkring, hvordan standarderne skal bruges. Vi har også lavet informationsmateriale til bankerne, og jeg kan give dig et eksemplar, hvis du vil have det?

R: Meget gerne, tak. Hvorfor er revisionspligten en lempelse og ikke en afskaffelse som i 2006 og 2010?

L: Det er i sidste ende regeringen, der beslutter det. Det de har gjort er, at de har skaffet valgfrihed. Så har de ladet det være op til virksomhederne, om de vil gå videre af den vej. Det er vel også et udtryk for, at begge dele har værdi?

R: Kan man ikke fjerne revision helt som ved mikrovirksomhederne?

L: Det kan jeg desværre ikke svare på. Det må du spørge en politiker om.

R: Mener du, at virksomhederne har reel valgfrihed, som der er lagt op til?

L: Ja reelt har de jo, men i virkeligheden har de ikke. De kan have en bank, der ikke vil acceptere det. Banken kan sige, at det kan godt være, du sparer nogle penge, men vi kræver revision, for at vi vil videreføre dette lån. Det kan også være de større virksomheder, hvor en stor leverandør kræver det og helst ser, at de har revision. De ser helst, at der er en højere sikkerhed, inden de leverer varer.

R: Hvad mener du om, at regeringen har en forventning om, at virksomhederne sparer 25 %, hvis de vælger udvidet gennemgang i stedet for revision? Er det realistisk?

L: Regeringen har lagt nogle udregninger ud, og dem har vi taget ad notam. Vi har dog ingen økonomiske forventninger. I sidste ende handler det om virksomhedernes kompleksitet, og prisfastsættelsen på markedet er jo fri. Det er svært at sige, hvor dyr revision er. Man kan ikke sige, at en revision for Carlsberg er så dyr og en revision for en anden er så meget. Der er en masse faktorer, der spiller ind som kompleksitet. At regeringen har lagt et regnestykke ud, det må den stå på mål for. Det kan vi ikke sige noget om. Det er klart, at en udvidet gennemgang ikke er så omfattende som en revision, og det selvfølgelig vil influere på prisen.

R: Hvilke fordele og ulemper er der ved udvidet gennemgang?

L: Fordelen er, at du får en mulighed for at mindre virksomheder, der står i en situation, hvor de enten skal fravælge revision helt, og dermed den tillid og troværdighed, der ligger til deres regnskabsoplysninger, at de får en mulighed for at købe et mindre omfattende produkt, der for det første ikke er så indgribende og tager

så lang tid med at levere materiale. Samtidig må man forvente, at det er billigere. På den måde ligger der nogle klare fordele for nogle af de virksomheder, der måske helt har fravalgt revision, fordi de enten syntes, det var for omfattende, for voldsomt eller ikke havde råd til det. Nu har de en mulighed for at tilkøbe et produkt, der er mere tilpasset deres vilkår. Ulemperne er, at det ikke giver den samme høje sikkerhed som revision. Dermed kan nogle virksomheder komme i den situation, hvor banken, en stor kreditor eller leverandør ikke vil acceptere det.

R: Så der er igen noget med valgfrihed?

L: Ja, den vil ikke være der i alle tilfælde. Ligeså vel som ved de tidligere lempelser. Så er det ikke alle virksomheder, der har fravalgt revision. De har evt. ikke haft noget alternativ. Vi må formode, at nogle af dem har beholdt det, fordi der har været et krav om det.

R: Har I vurderet, hvilken sikkerhed udvidet gennemgang har?

L: Vi har lavet et skema, som du nok har set, men vi kan ikke med sikkerhed sige, hvor udvidet gennemgang ligger. Jeg kan sige, at den ligger under de 95 % ved revision.

R: Hvilke parametre er vigtige for, at udvidet gennemgang bliver en succes?

L: Det er helt klart et succeskriterium, at der bliver et vist volumen af tilvalg. At virksomhederne interesserer sig for det. Det har vi indikationer på. De er interesserede, fordi de kan spare penge og tid. Det fremgår af vores undersøgelse fra sidste år. Et andet succeskriterium er, at det bliver set som meningsfuldt af brugerne i første omgang. Især bankerne skal opleve dette som meningsfuldt for dem og noget, de vil tage til sig. Det har vi indikationer af, at de vil, men præcist i hvilket omfang, det vil tiden vise. Jo flere virksomheder der vælger udvidet gennemgang, jo mere vil det indikere, at der er nogle, der accepterer det. Vi har overvejet, om vi ikke skulle lave en ny evaluering af bankernes holdning til det.

Hos bankerne er der noget tillid. Det afhænger af, hvilken virksomhedstype, det er. Hvis de kan se, at en virksomhed ikke er så kompleks, at der ikke er så mange niveauer, ikke så mange transaktioner eller papirgange og ejerforhold, og der er ikke så mange spredte varelagre, men let at gå til, så kan de acceptere udvidet gennemgang. Der er ikke behov for den store model med fintælling af lagre. Dermed vil de gerne acceptere denne model for den giver os den troværdighed, de har behov for. Så man skal se det virksomhed for virksomhed. Det er også derfor, man har dette her frivillighedsmoment.

R: Hvorfor er udvidet gennemgang del af en bekendtgørelse og ikke en lov? Her tænker jeg på, at en lov er statisk og ikke følger med de ændringer samfundet kræver.

L: En lovændring kræver, at der bliver lavet en ny, hvilket er omfattende, hvor man ved en bekendtgørelse typisk kan gå ind administrativt og ændre.

R: Hvordan tror du, at B-virksomheder vil tage imod udvidet gennemgang og hvorfor?

L: Der har vi klare indikationer på, at en del af vores kunder ønsker dette. Der er to meget klare tendenser, der gør dette. Det ene er omkostningsbesparelser, mens det andet er, at de ikke har behov for den høje sikkerhed.

R: Hvilke konsekvenser tror du, at udvidet gennemgang vil have på revisionsbranchen?

L: Jeg tror, det vil have en positiv effekt i den forstand, at for det første ville vi have set nogle større lempelser af revisionspligten generelt, hvor der ville have været nogle flere virksomheder, der ville være klemte mellem de to yderligheder i revision og review. For det andet tror jeg, at det giver god mening i Danmark med den erhvervsstruktur vi har, at der er nogle differentierede produkter, som tilbud til virksomhederne i det omfang udvidet gennemgang bliver en succes. En succes er, at det bliver brugt i et vist omfang, og ikke mindst at regnskabsbrugerne er tilfredse med produktet for den gruppe af virksomheder, der vil bruge det. For udvidet gennemgang egner sig ikke til alle virksomheder. Så er målet jo nået. Det er også at give virksomhederne en valgmulighed for at få troværdighed og tillid i deres regnskabsoplysninger, som de måske ikke havde tilvalgt.

R: Hvordan påvirker det revisors opgave som offentlighedens tillidsrepræsentant at skulle udføre udvidet gennemgang, hvor der udføres færre arbejdshandlinger? Kan man stadig sikre regnskabsbrugere?

L: Der er selvfølgelig nogle issues. Man har ikke den samme høje sikkerhed, og du er stadig underlagt tilsyn som revisor. Det er dog lagt an på, at de virksomheder, der vil bruge udvidet gennemgang er mere enkle virksomheder. Produktet er tilegnet dem. Og så er det klart, at man ikke har den samme sikkerhed og samme omfang af arbejdshandlinger, da man ikke fysisk er ude og tælle varelager f.eks. Derfor kan man godt komme ud i problemer på sigt. Det er ikke noget, jeg forventer, men der er en risiko for, at det kan spille negativt ind. Der er en risiko, at der kan opstå flere sager på denne baggrund.

R: Som du siger, er det ofte de simple virksomheder, der vil vælge udvidet gennemgang. Mener du så også, at det er lettere for revisor at fange fejlene?

L: Ja, det er det.

R: Tror du i fremtiden, at der vil ske yderligere lempelser? Der var én, der nævnte, at udvidet gennemgang har stoppet den salamimetode, der var i gang.

L: Man kan sige, at udvidet gennemgang var en måde at imødegå denne salamimetode på, som vi ikke var i tvivl om ville fortsætte og som nok også vil fortsætte i et eller andet omfang. Det at vi har spillet et alternativt produkt på markedet, der er mere tilpasset mindre virksomheder gør, at behovet for hele tiden at rykke ved grænserne bliver noget mindre. Men, man kan se med de initiativer, der er i regeringens vækstplan, så er der ønske om at lempe yderligere. Det er der fordi, regeringen bliver presset fra mange kanter af. Man skal blive ved med at lette byrderne for erhvervslivet. De er der et stort ønske om hele tiden, pga., vi er på bagkanten af den økonomiske krise, så er der et behov for at lempe de administrative byrder for virksomhederne. Så derfor vil vi se dette pres i lang tid, tror jeg. Så længe der er økonomisk smalhals, så skal vi nok forvente, at dette er et område, der er i fokus. Der er det vigtigt for os i hele den proces at fokusere på de tab, der er forbundet med lempelse af revisionspligten.

Afsluttende:

R: Det tror jeg var det, med mindre, du har nogle guldkorn i ærmet, du lige vil dele ud?

L: Var det det? Fantastisk. Det nåede vi lige til tiden.

Bilag 11: Interviewguide B-virksomheder

Indledende og information om virksomheden	1. Kan du fortælle lidt om dig selv, din baggrund og stilling / virksomhed? 2. Hvor mange har I ansat i jeres bogholderi, og hvad er deres kompetencer? (skat, moms, løn) 3. Har I et komplekst produkt set-up, eller har I et simpelt regnskab? 4. Hvordan fungerer jeres interne kontroller? 5. Hvem af ejerne deltager i den daglige drift af virksomheden? 6. Hvordan ser jeres bestyrelse ud? 7. Hvad er de fremtidige planer? Salg? 8. Er I selvfinansierende eller har I ekstern finansiering?
Hvad er erklæringer med sikkerhed?	9. Hvad er dit kendskab til udvidet gennemgang? 10. Hvor har du din viden fra? i. Revisor ii. SKAT iii. Gennem medier iv. Andet 11. Hvilken erklæring har I valgt og med hvilken begrundelse? i. omkostningsbesparelse ii. udvidet gennemgang er tilpasset jeres behov iii. Interne krav iv. Signalværdi v. Mindre tidskrævende vi. andet 12. Ville udvidet gennemgang være et alternativ for jer, og med hvilken begrundelse?
Hvorfor opstår behovet for udvidet gennemgang, og kan udvidet gennemgang blive en succes?	13. Hvad er din holdning til, at du kan få en ny erklæring, der er mere tilpasset B-virksomheder? 14. Opfatter du revision som en administrativ byrde? 15. Hvad giver I for en revision?
Hvorledes vil B-virksomheder tage imod udvidet gennemgang?	16. Hvilke af jeres regnskabsbrugere stiller krav til revision? 17. Hvad skyldes dette? 18. Udvidet gennemgang har ikke lagergennemgang af revisor. Hvordan vil det fungere for jer? 19. Hvad bruger I revisor til udover revision? 20. Hvis I valgte udvidet gennemgang, hvilke opgaver ville I stadig få udført eller tilføje? 21. Hvornår vil I gå over til udvidet gennemgang?

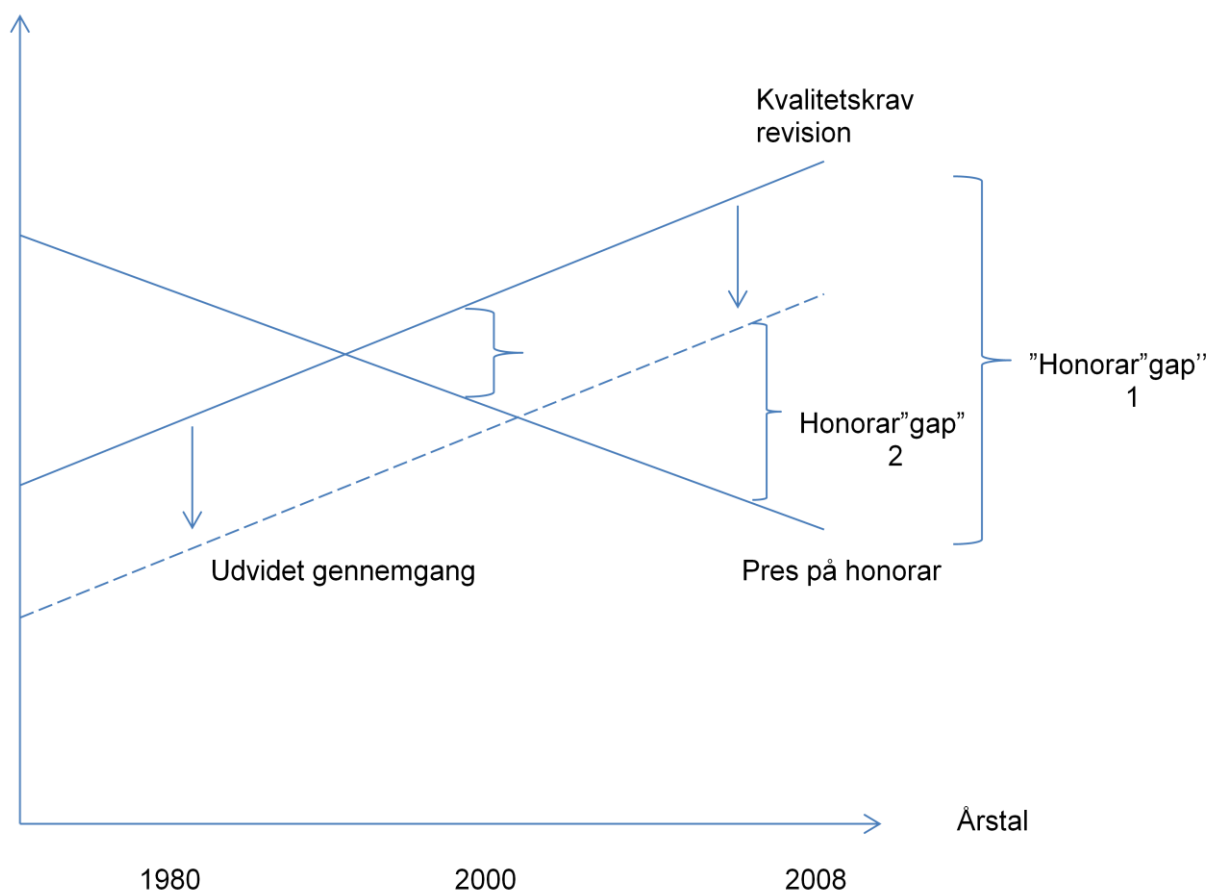
Bilag 12: Interviewguide revisor

Hvad er erklæringer med sikkerhed?	1. Kan du fortælle lidt om dig selv, din baggrund og stilling? 2. Hvad er din erfaring med udvidet gennemgang? 3. Hvordan ændres revisors arbejdshandlinger i forhold til revision? 4. Hvilke fordele og ulemper ser du ved udvidet gennemgang? 5. Hvilken grad af sikkerhed i % mener du, de enkelte erklæringer giver? 6. Er det i dag hensigtsmæssigt for små virksomheder at anvende de gældende revisionsstandarder, eller var der reelt behov for en ny erklæring?
Hvorfor opstår behovet for udvidet gennemgang, og kan udvidet gennemgang blive en succes?	7. Hvad mener du er baggrunden for indførelse af den nye erklæringsstandard? 8. Hvilke parametre mener du spiller en rolle i, om udvidet gennemgang bliver en succes? 9. Hvad mener du om regeringens forventninger til, at udvidet gennemgang bliver 25 % billigere for virksomhederne, end hvis de valgte revision? 10. Hvor stor besparelse vurderer du, at kunden får ved udvidet gennemgang i stedet for revision?
Hvorledes vil B-virksomheder tage imod udvidet gennemgang?	11. Hvad har I gjort for at informere jeres kunder og regnskabsbruger om udvidet gennemgang? 12. Kan du give et eksempel på, hvor det vil være godt at anvende udvidet gennemgang eller knapt så godt? 13. Hvis en virksomhed har dårlige / mangelfulde interne kontroller, anbefaler I så revision eller udvidet gennemgang? Her tænkes på systemrevision er mere effektivt end substansrevision. 14. Hvilke regnskabsbrugere stiller krav om revision? 15. Hvor stor andel af jeres kunder har fravalgt revision til fordel for udvidet gennemgang? Med hvilken begrundelse? 16. Hvor stor andel af jeres kunder har valgt udvidet gennemgang i stedet for review eller ingen erklæring? Med hvilken begrundelse? 17. Hvilke parametre er relevante for jeres kunders valg af erklæring?
Hvordan vil udvidet gennemgang påvirke revisionsbranchen?	18. Hvilke konsekvenser tror du, udvidet gennemgang får for revisionsbranchen som helhed? 19. Hvilke konsekvenser tror du, udvidet gennemgang får for jer som virksomhed? 20. Tror du udvidet gennemgang vil stoppe diskussionen om lempelse af alle B-virksomheder? 21. Hvad er din holdning til, at udvidet gennemgang er blevet gennemført nu, hvor markedet, som konsekvens af den finansielle krise og skandaler, efterspørger troværdige regnskaber? Kan udvidet gennemgang forenes med dette ønske? 22. Hvordan påvirker det jeres rolle som offentlighedens tillidsrepræsentant, når der udføres færre arbejdshandlinger ved

udvidet gennemgang?

23. Hvordan ville et alternativ til revision se ud, hvis I skulle designe det ud fra jeres ønsker og behov?

Bilag 13: Figur over de stigende kvalitetskrav til revision

Kvalitetskravene er langsomt steget de sidste årtier. I 80'erne og 90'erne, tjente revisor rigtig gode penge. Der var høj grad af indtjening pr. medarbejder. Det ændrer sig omkring årtusinde skiftet, hvor der indtræder et "gap". Specielt da den lovpligtige kvalitetskontrol kommer, der kommer et ret stort "gap", hvor der kommer pres på honoraret. Efter finanskrisen kommer yderligere pres på honoraret pga. kravene til kvaliteten. For at forebygge skandalerne vil man gerne være sikker på, at kvaliteten af regnskaberne er rigtig. Samtidig har kunderne haft ondt i økonomien, så der kommer et endnu større "gap". På det tidspunkt, hvor man begynder at tænke på et alternativ til revision, er det hele blevet meget værre med det honorar "gap" (se honorargap 1). Det er den primære årsag til, at revisionsbranchen ønsker et alternativ til revision. Hvis der laves en parallelforskydning af kvalitetskravene i form af udvidet gennemgang, så bliver "gap'et" mindre (se honorargap 2). Hvis man kan få "gap'et" ned, kan det ende med, at revisorerne kan opnå en positiv indkomst.